5427

2(059)
0-83

ՏՐԱՅՈՅՅ

1901

ԹՎԻՆԱԿԱՆԻ

հանդերձ յատկացեալ

Ս. ԷՋՄԻԱԾԻՆ

зак. 1305, тир. 1600

059
0-83

ԾՐԱՑՈՑՑ
1901
ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ
ՀԱՅՈՑ
4393—4394

ԵՒ

ՏՕՄԱՐԱԿԱՆ ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ
ՌՃԾ—ԺԱ—1350—11.

ՀՐԱՄԱՆԱՒ

Տ. Տ. ՄԿՐՏՉԻ

ՎԵՀԱՓԱՌ ԵՒ ՍՐԲԱՉՆԱԳՈՑՆ
ԿԱԹՈՒՂԻԿՈՍԻ
ԱՄԵՆԱՅՑ ՀԱՅՈՑ

Ի ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Մ. ԱԹՈՌՈՑ ՍՐԲՈՑ ԷՋՄԻԱԾՆԻ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՌ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
Гос. Библиотека
ՀՍՍՌ-Арм.ССР
им. А. Мясницкяна
Ա. ՄՅԱՍՆԻԿՅԱՆԻ ԱՆ.

73365 1104-84

Дозволено Цензурою 13 Апрѣля 1900 г.
г. Тифлисъ

7001

ՀԱՄԱՌՕՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ·

Օ·—Լ·	Օր ամսոյն:—Լուսնի:
Հ·—	Հայոց:—
Ռ·—Ց·	Ռուսաց:—Ցուլեաց:
Լատ:—	Լատինացւոց—:
Տօմ·	Ըստ Տօմարիս մերոյ:
Ցայսմ·	Ըստ Ցայսմաւուրաց:
Մն· Լս·	Մնումն Լուսնի:
Ա.ր· քռ·	Առաջին քառորդ Լուսնի:
Լր· Լս·	Լրումն Լուսնի:
Վ.ջ· Քռ·	Վերջին քառորդ Լուսնի:
Ապշ·	Ապաշխարութեան:
Մկ·—Համ·	Մանկունք—Համբարձի:
Հրց·—Մծ·	Հարց:—Մեծացուսջէ:
Մրտ·	Մարտիրոսաց:
Հնգ·—Օհ·	Հանգստեան—Օրհնութիւն:
Գհր· Գհ·	Գահիր—Գահոց:
Ստ·—Սբ·	Ստեղի—Իւր սարօրն:
Շար·—Շր·	Շարութեան—Շարական:
Ցչ·—Ցին·	Ցաչի—Ցինանց:
Ճշ·—Տէր·	Ճաշու—Տէր յերկնից:
Հ·—Աղց·	Հետեւակ—Աղցմի կամ Աղցից:
Ն· Տ·	Ըստ նոր Տօմարի:

Ի ԹՈՒԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

1901

ԵԻ ՏՕՄ· ԹՈՒԱԿ· ՌՃԾ—ԺԱ.

Գիր տարւոյ . . . . Ի
Եօթներորդ . . . . Ա.
Վիրադիր . . . . ԻԱ.
Իննեւտասներորդ ԺԹ 19
Տառուտէր . Խոյն

Բուն Ձայնք Ա.Զ· ԲԶ, Գ.Զ, Դ.Զ,
Զախակողմեան դասուն են սկսեալ
ի Բուն Բարեւիմնադանէ·

ՏԱՐԵՄԱԻՏՔ

Ազարիայի	ՄՁԶ (286)	Մարտ 24
Հայոց Ցայսմ· եւ Տօմ· ՌՃԾ Օգոստ·		14
Հայոց բուն Թուականի,	4595	14
·· Իճմակնց	4549	Ապրիլ· 6
·· Հրէից	5662	Սեպտեմ· 4
» Նոր Տօմար	1902	Դեկտեմբերի 19

ԷՋԵՄԻԱԴԻՆ

Լայն աշխարհ· 40 ա· 8 մ· Հիւսիս·
Երկայն· ի Լոնտրայէ 45 ա· 15 մ· Արեւ·
եւ ժամքն հաշուին ի 24 սկսեալ յետ
մեթքն արեւու·

Հ·	Օ·	ՓՈՂՈՑ	Ն·	Լ·
		Թիւնք· Յերեկ· զկնի Ս· պատարագին Նախատօնակ·դկ· Խորհուրդ մեծ· ար· Նաւակատիք յերեկեան· Յօրէս 945 ամսոյս Նախատօնակ յերեկոյս· Յ· Կէ ի· Հրաբալոցց Յայտնութեան Տեառն Լ· Աստուծի անապատականի		
ԻԹ·	6	✠ Շբ· Ա.Զ· Տօն ԻՆԸՆԴԵՄԱՆ ԵԻ ՄԿՐՏՈՒԹԵԱՆ ՏԵԱՌՆ ՄԵՐՈՑ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ· Զկնի Աստուածանեղին' երգ կուսանաւին մարդացեալ· (յառաւանն ասել)· ՕՀ· դկ· Խորհուրդ մեծ· ար· Ընդքը Աստուած որ ծնաւ եւ յայտնեցաւ· Զկնի Ս· րարչականին· « Դաւթական խորհուրդն» ասա· Գրզ· Ինդրեսցուք· կերդ· Աղ· Քուէմ ամենայն Յերեկ·Լոյս ղու·Հմբ·դկ·	19	29

Հ·	Օ·	ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Ն·	Լ·
		Աւետ բանն ի Հօրէ՝ Հինի Հայր գլխաւին՝ Նախատօնակ՝ Հբց· գձ· ի կուսական որովայնէ (յատեանն)՝ Ծրզ· Սուրբ զԱստուածածինն՝ կերցու՝ Աղ· Ընկալ տէր՝ Ուրբք է մեզ Ցօր անմիջոց՝ Ց· եռ ի· Մկրտութիւն Քրիստոսի՝		
Լ	7	✠ կիր· Ակ·բ·օր ծննդ· Հինի Աստուած անեղին՝ Սբգ Ջէակից Հօր ընդդ՝ Օհ·գկ· Աւետ բանն ի Հօրէ· ար՝ Արարչական·Ծրզ· Խնդրուածք· կերցու՝ Աղ· Քուէմ ամենազօր՝ Ձչ· ծմ· Աղաչեմք զքեզ՝ Ձչ· Շր· գկ· Աժմենագովելի՝ Սբբաս· վասն յիշատակի՝ Հինի Ս· Պատարագին կաթող պաշտամանն (Հոգեհանգիստ) կատարեսք ի յիշա-	20	Ի

ՇԱՐԱԿԱՆ ՑՕՆՔ ԵՒ ՄԻԶՈՑՔ ՆՈՑԻՆ

Օր Ս՝Ն· եւ ցԱՑՏՆՈՒԹԵԱՆ Շր· ցՆվ·	6
Միջոց ուտիք աւուրք · · (ԺԶ)	16
Բարեկ· պհ· Առաջ· Ցունուարի ·	24
Բուն Բարեկենդան· Փետրուարի ·	11
Օր Տեառնընդառաջի Դշ· Փետր·	14
ԶԱՏԻԿ · · · · · · · Ապրիլ ·	1
Օր Աւետման· · (Շբ·) « » ·	7
Երեւման Խաչ · · · · « » ·	29
Համբարձումն · · · Մայիս ·	10
Հոգեգալուստ · · · « » ·	20
Բարեկ· Ս· Լուսաւորչի պհ· Ցունիս	10
Գիւտ Նշխ· Ս· Գրիգոր լուս· « »	16
Բարեկ· պհ· Վարդ· · · Ցուլիս	2
ՎԱՐԴԱՎԱՌ · · · · · « »	8
Միջոց շաբաթք պահոց · · (հինգ)	5
Բարեկ· պհ· Ս· Աձձնի· Օգոստ·	6
ՎԵՐԱՓՈԽՈՒՄՆ Ս· ԱՍՏՈՒԱԾԱՄՆԻ ·	12
Միջոց շաբաթք պահոց · · (հինգ)	3
Բարեկ· պհ· Խաչվերացի Սեպտ·	10
ԹԱԳՎԵՐԱՑ · · · · · »	16
Բարեկ· Վարագայ ս· խաչի· «	23
Վարագայ Ս· Խաչ · « » ·	30
Միջոց ուտիք շաբաթք · · ·	Հօքն
Գիւտ Խաչ · · · Հոկտ· ·	28
Բարեկ· Յիսնակաց· · Նոյեմ· ·	18
Բարեկ· Ս· Յակովբայ պհ· Դեկտ·	9
Միջոց ուտիք աւուրք տասն եւ հինգ	15
Օր բարեկ· ս· Ննդ· պահոց Շր· Դեկ·	29

ՏԱՐՈՒԱՑ ՉՈՐՍ ԵՂԱՆԱԿՆԵՐ.

Գարունն սկսուում է Մարտի 9-ին և տևում է 92 օր, 20 ժամ և 42 րոպէ։

Ամառն սկսուում է Յունիսի 10-ին և տևում է 93 օր, 14 ժամ և 11 րոպէ։

Աշունն սկսուում է Սեպտեմբերի 11-ին և տևում է 89 օր, 17 ժամ և 49 րոպէ։

Ձմեռն սկսուում է Դեկտեմբերի 10-ին և տևում է 89 օր, 1 ժամ և 7 րոպէ. Հաշուելով տարին 365 օր, 5 ժամ և 49 րոպէ։

Տ. Տ. ՄԿՐՏԻՉ Ա.

Վ. Եհափառ եւ Սրբազնագոյն

ԵԱՓՈՒՂԻԿՈՍ

ԱՄԵՆԱՑՆ ՀԱՅՈՑ

ԱՒ ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ

Մեղմ, անշշուկնջ, ժիր եւ աբի,
Ալագայի խորհրդաւոր
Ստուերներուն մէջ, ո՛, նոր տարի,
Թողնելով մեզ գահըդ այսօր,
Շնորհաւոր եւ սիրակէզ
Փութաս մի նոր ուրջոյն տալ մեզ,

Բարեմաւ եկար, նոր արշալոյս,
Տալու մեզ նոր նշոյլ եւ շաղ,
Նոր խնդո՛ց, ծիծաղ, նոր կեանք ե՛ւ յոյս,
Մի նոր երազ սիրակենցաղ . . . .
Շնորհաւոր եւ սիրակէզ
Փութամք եւ մեք ուրջոյն տալ քեզ,

Բարեմաւ եկար, թէպէտ սակայն
Նոր նշոյլդ տակ նոր ստուեր,
Նոր խնդիդ տակ նոր ցաւեր կան
Եւ նոր յոյսիդ տակ նոր յոյզեր . . . .
Շնորհաւոր եւ սիրակէզ
Փութամք նորից ուրջոյն տալ քեզ,

Բարեւ՛ եկաք, թէ քաղցրահամ
Բաժակներիդ ներքեւ թաքուն,
Դառն արտասուաց մրուրն անգամ
Մատուցանես մեր շուրթերուն ....
Շնորհաւոր եւ սիրակէզ
Փուքամք նորից ողջոյն տալ քեզ,

Բայց չը պատրես մեզ, Ա՛մանօր,
Ոսկի երազ եւ յոյսերով,
Թէ թուխալ ամպեր, պիտ՛ նորանոր
Պատեն մեր կեանք, մեզ մաշելով....
Շնորհաւոր եւ սիրակէզ
Մինչ մենք փուքամք ողջոյն տալ քեզ,

Եւ երբ խնդից մեր եւ վշտաց
Վայրկեաններուն ներքեւ ընկճեալ,
Մեկնես մեզնից շուտ աւ Ա՛մանաճ
Մեր գործերուն հաշիւը տալ ....
Շնորհաւոր եւ սիրակէզ
Փուքամք վերջին ողջոյն տալ քեզ։

ՅՈՒՆՈՒԱՐ

ԻԳ	1	Բշ· Բկ· գ· օր Ծննդ· ա՛ր· Օհ· Ապ· բկ· Յա՛մենայն ժա՛մ· Հբդ· Ապ· դ՛· Օրհնեալ տէր Ա՛մառաւած օրհնեալ· Մկ· բկ· Ա՛րթունք եւ պատրաստ· ձ· ն· գ՛· Քրիստոս Ա՛մառաւած յիշեա՛· Հմբ· բկ· Յօգնութիւն մեզ ժամանեա՛· Նախքան զսուրբ Պատարագն կատարի մաղթանք Հայրապետական առ թիւ. Տարեմուտի· Կաղանդ և Տարեմուտ· Եշաց· եւթ· որոց տօն նահատակութեան Ցեսարիոն եւ չիլատակ Բարսղի	14	24

Հ·	Օ·	ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Ն·	Լ·
		Հայրապետին։ ցայսմ.ՔԱ-ղՈՑ. (ԽԴ) Ազ. Արամ ժԼ։ Նոր տօմ.ցոռնոռաթ 14։ Ամիս. բաւագանի (24)։ Հր. քեքաբ (23)։		
ԻԵ	2	Գշ. Գշ. դ. օր Ցննդ. ապ. Օհ. Ապշ. գԺ. Ջերծո ղիս յորոգ. Հրց. Ապշ. գկ. Օրհնեալ ես տէր Աստուած հարցն մերոց։ Մկ. գԺ. Ջքեզ բարեբանեն։ Ձչ. Շրկ. գԺ. Քրիստոս Աստուած յիշեա զմեզ, Հմբ. գԺ. ՋօրհներգուԹիւնս եւ պահապան։	15	25
ԻԶ	3	Գշ. Գկ. ե. օր Ցննդ. ապ. Օհ. Ապշ. գկ. Քրիստոս Աստուած աստուծոց, Հրց. Ապշ. գկ. Աստուած հարցն մերոց, Մկ. գկ. Օրհնեցէք զամէն եւ օրհնեցէք։ Ձչ. գԺ. ՓառաբանուԹիւն և Որանսկիզբն չէ։	16	26
		Հմբ. գկ. Տուր մեզ տէր զօգն, և Հովանի աշխ։		
ԻԷ	4	Եշ. Գշ. ղ. օր Ցննդ. պահ, Հրց. Ապշ. ագ. աԺ. Երգէին մանկունքն, Ձչ. Շրկ. գԺ. Քրիստոս Աստուած յիշեա զմեզ, Հմբ. գԺ. Ջքեզ կարդամք։	17	27
ԻԸ	5	Ուր. Գկ. ՁԲԱՓԱՆՈՑ Ցննդեան Քրիստոսի, Զհնի Աստուած անեղին երգ. Ջայնիւ առ քեզ տէր, Օհ. բԺ. Ուրախացիր սրբուհի. սթ. (յաւելեան), Շրկ. Ողորմիայի բԺ. Անկանիմք առաջի քոյ։ (յաւելեան ի ծունկս)։ Հրգ. Փառաւորեսցուք։ Սուրբ Աստուած որ խաչեցար։ Մկ. գԺ. Ցպագումն հրաշալի։ Հրգ. Վասն խաղաղուԹեան։ ԱղօԹք Սուրբ ես տէր։ Գլուխ. Աւետարան, և ապա Արարչական։ Քարոզ։	18	28

հնդրեացուք, կեցո՛ Աղօթք՝ Աստուած մըշ-
մանջնաւոր, Ցեքեկոյին ծածկել ունելով զՄե-
զանն ասիցեն վերիս Ո-
զորմեայն և կարգաց-
ցեն զԱւետարանն և
ապա խնամարհեցո և Աս-
րեցո. Մես. Տէր ասաց
ցիս, Ցարդ Ողջոյնս-
ցուք, Յուրբ Աստուա-
ծո որ խաչեցար, Համբ.
գէ. Անկանիմք առա-
ջի քո, (յառեանն ի
ծունկս) Աղօթք. Հայր
վերին, և ապա ընթեռ-
նուցուն չորքառաւ զըն-
թերցուածսն որք կան ի
Շաշոցի՝ ի Պատարագին
ծամ. Աստուածածինն
անհարմանացեալ, Փոխ.
Մեծացուսցէ, ծչ. Շեկ.
գէ. Չանճառելի լուսոյ
մայր, Յուրբ Աստուած
որ ծնար և յայտ-
նեցար, Սրբ. Բազմու-

Հ·	Օ·	ԱՐԱՑ	Ն·	Լ·
		ական հաճօրէն ննջեցելոց։ Ցերեկ· Հմբ· գկ· Լուսկից Հօր։ Կրզ· վասն խաղաղ։ Աղ· Հայր դըշ֊ձաճ։ Նախատօնակ Հրց· գկ· Աքանչելագործ ար։ Կրզ· Սուրբ զԱստուածածնէինն։ Աղշ· Ընկալ տէր։ Ցերկատակ մեռելոց։ Ց· եռ ր· ցովհաննոս կաթսպետիճ։ Մինչ· ղեվվալ (30 օր) եռ բանազան պայրամը առաջս երկուս։ ● Ս՛ն· Լս։ ժ· 44 ր· 28։ Հոդմ Անծրեա։		
Ա.	8	Բշ· Բշ· գ· օր Ծննդ։ Օհ· գկ· Լուսկից Հօր· ար։ Ձշ· Ծաբ· Ազատուածածնէին անհարսնացեալ։ Ձշ· Շբկ· գժ· Անսկզբնական բանին Հօր։ Ցերեկ· Հմբ· գժ· Ա֊յսօր Գաբրիէլ։ Հայր գչ֊ձաճ։ (Նախատօնակ) Հրց· գկ·	21	2

Հ	0	ՅՈՒՆՈՒՄԲ	Ն·	Լ·
		Որ ի ծոցոյ Հօր։ կեցո։ Հր· սկբաբ (50 ։ Տօմ· Ա· Յայտմ· ԱՐԱՒ։ ☼ Արեգակն ի չրեքոսն։		
Բ	9	Գ2· Բկ· ը· օր ՅՆՆԴ· ՕՀ· գԺ· Ա.յսօր Գաբրիէլ· պր։ Ձ2· ծմմ· Ա.ստուածածին զբեզ։ Ձ2· Շրկ· բԺ· Ջբեզ կոյս եւ մայր։ Ցերեկ· Հմբ· գԺ· Ա.յսօր որ յաթոռ։ Հայր գթած։ (Նախաօնակ) Հբց· գկ· Որ յանճառելի· պր։ կեցո։ Լտ· Ագնեսի կոյսին։	22	3
Գ	10	Դ2· Գջ· ե· օր ՅՆՆԴ· ՕՀ· գԺ· Ա.յսօր որ յաթոռ· պր։ Ձ2· ծմմ· Ա.զաչեմք զբեզ։ Ձ2· Շրկ· բԺ· Ա.նթառամ ծաղիկ։ Ցերեկ· Հմբ· գԺ· Անըսկզբնական տեսիլ։ Հայր գթած։ (Նախաօ)· Հբց· գկ· Որ խոնարհ հեցար· պր։ կեցո։	23	4

Հ·	0·	ԱՐԱՒ	Ն·	Լ·
Դ	11	Եշ· Գկ· զ· օր ՅՆՆԴ· ՕՀ· գԺ· Անսկզբնականն տեսիլ· պր։ Ձ2· ծմ· Ա.ստուածածին անհարսնացեալ։ Ձ2· Շրկ· բԺ· Զքեզ Հայր յաւիտ. Ցերեկ· Հմբ· բԺ· Անեղանելի բնութիւն։ Հայր գթած։ (Նախաօ)· Հբց· բԺ· Փառաւորեալ Ա.ստուած։ կեցո։	24	5
Ե	12	Ուբ· Դջ· Է· օր ՅՆՆԴ· ՕՀ· բԺ· Անեղանելի· պր։ Ձ2· ծմ· Ա.ստուածածին զբեզ խոստովանեալ։ Ձ2· Շրկ· բկ· Սիւն լուսոյ։ Ցերեկ կոյին· Հմբ· գԺ· Լոյս ի լուսոյ։ (յատեանն ասել)· Աղօթք· Հայր գթած։ Նախաօ· Հբց· աԺ· Ցնօրինեցաւ յարգանդի· պր։ կեցո։	25	6
Զ	13	✻ Շբ· Դկ· ը· օր ՅՆՆԴ· Տօն Անունն Անակոզիմեան Տեառն	26	7

Հ·	Օ·	ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Ն·	Լ·
		ՄԵՐՈՑ ՅԻՍՈՒԻՍԻ ՓՐԿԻՉՏՈՍԻ· Զկնի Ա-տուաձ անեղին՝ Երգ Զէակիցդ Հօր զՈրդի· Օհ· դժ· Լոյս ի լուսոյ· ար· (յաւեանն)· ձշ· Ծամ· Աղաչեմք զքեզ· ձշ· շբկ· աժ· Անսկիզբն Աստուած բանդ· Ցերեկոյին Լոյս զուարթ· Հմր· գժ· Լոյս ի լուսոյ (զերբեան ի մխաին ասա)· Փրզ· Ս· զԱստուածածինն· Կերցո· Աղ· Ընկալ տէր· Ը Աւր· քռ· ժ· 23· ր· 59· Անծրեւախաւան ծիւն:		
Է	14	✻ Կիր· Ա.Շ· Ա· զկնի Ծննդ· Օհ· աժ· Երգեսցուք երգ նոր· Հբշ· Ցաք· գժ· Ցագումն միածնի· ձշ· շբկ· աժ· Զքաղաւորն փառաց· Հմր· Ցաք· աժ· Սոսկալի տեսիլ հրեշտակին· եւ փայլականաձեւ· Նախատօնակ ակ· Արեգա-	27	8

Հ·	Օ·	ԱՐԱՑ	Ն·	Լ·
		կանն արդարութեան· ար· Բրզ· Ս· Ջգնաւորօքն· Աղթ· Որ ընտրեցեր· Այսօր յերկնային Վերնափառ Հայրապետն Ագգիս իջանէ ի Մայր Տաճար մեծաշուք հանդիսիւ եկեղեցականաց առաքիւ ժողովրդեան անուանն:		
Ը	15	✻ Երկ· Ա.Կ· Տօն Ծննդեան Ս· Յովհաննու Կարապետին· Զկնի Աստուածանեղին· Երգ· Ճառանգին Հօր սպասաւոր· Հ· Հօրէ լոյս ծագեցար· ձշ· Ծմ· Զյառաջնեփացուածքն· ձշ· շբկ· դկ· Այսօր ցնծայ եկեղեցի·	28	9

Հ·	Օ·	ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Ն·	Լ·
		Զկնի Ս. Պատարագին կատարի մաղթանք հայրապետական։ Զայս օրն մեծ կատարել յամենայն եկեղեցիս Հայաստանեայց։		
		Ագ· Ովիան։ Լ· Ծովհանեան Առաքեալ։		
		ԱՆՈՒԱՆԱԿՈՉՈՒԹԻՒՆ Վերափոխում Սրբազնագոյն Կաթուղիկոսի Ամենայն Հայոց Տ· Տ· ՄԿՐՏՉԻ Ա· Ցերեկոյին լուսաւորութիւն։		
Թ	16	Գշ· ԲՀ· Սրբոցն Պետրոսի Հայրապետին, Վկայի Եպիսկոպոսին եւ Աբիսողոմայ սարկաւագին, Օհ· Մրա· գժ· Օրհնեն զքեզ, Հրց· Մրա· գժ· Ոնք հաղորդեցան, Մկ· և Հմբ· գժ· Մանկունք նոր։ Ձշ· ծամ· ՉՀայրապետականն զարդ։ Ձշ· Շրկ· գժ· Ակսօր երկնայնոցն,	29	10

Հ·	Օ·	ԱՐԱՒՍ	Ն·	Լ·
Ծ	17	Դշ· ԲԿ· ակ· Օհ· Ասպ· քկ· Յամենայն ժամ աղաչանք իմ Հրց· Ասպ· աղց· ակ· փառաւորեալ յաւիտ· Մկ· քկ· Ընթրուկնք եւ պատրաստաք։ Ձշ· Շր· դկ· փառաբանութիւն։ Հմբ քկ· Յօդնութիւն մեզ ժամանեաւ։	30	11
		Ց· ՃՀ Ի· Ընտօնի առաւպատարանին։		
		Մ&Ն· Ախորդ աթոյակին, վերջ քառասնօրեայ առաջին մասին ժամերգութ։		
ԺԱ	18	Եշ· ԳՉ· Սրբոցն Անտոնի· Տրիփոնի· Պարասմոյ և Ննոփրիոսի ճգնաւորացն։ Օհ· աժ· Որ գերազանցեալ· ար։ (յոգնակի ասա) Մկ· և Հմբ· գժ· Պարծանք եկեղեցւոյ։ Ձշ· փԳ· Ձդնաւորը Քրիստոսի։ Ձշ· Շրկ· (Ողոր·) աժ· Որ անմարմնական։ Ց· ՀՀ Ի· Աքանաի ՀՀ		

Հ·	Օ·	ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Ն·	Լ·
		կիւրղի հայրապետացն Ղուկաքաղցրոյ· Մեմ· Էվվկի խաժախիլ· Սկիզբն յիսնորեակ երկրորդ մասին ժամերգին·		
ԺԲ	19	Ուբ· Գկ·այ՛ Օհ· Ապշ·գկ· Քրիստոս Աստուած աս, Հբշ· Հնգ·ակ· Գոհաբանեմք, Մկ· Խլի·գկ· Ով այսհապան, Ձշ· Շբկ· գկ· Ող անսկիզբն յԵուլթեան· Հմբ· գկ· Տուր մեզ տէր զօգնուլթիւն, և Հալմանի աջոյ, Ն· Տ· Փետրուար·	1	13
ԺԳ	20	Շբ· Դշ· Սրբոցն Թէոդոսի Թագաւորին եւ մանկանցն Եփեսոսի· Օհ· ակ· Ող զերկնաւորսաբ, Մեծ· աժ· Երանելի աստուածասէր· Մկ·գկ· Ով երանելիդ· Ձշ·ժմ· Որպէս յիտ աստուածասէր, Ձշ· Շբկ· Ողոք քժ· Աստուած փրկիչ մեր, Հմբ ·աժ· Մուրք ես տէր,	2	14

Հ·	Օ·	ԱՊՐԻԼ	Ն·	Լ·
		Ե· հբ ր· Եւթիմեոսի Ճըգնաւորին·		
ԺԴ	21	✠ Կիր· Գկ· Բ· զկնի Ծննդ· Օհ· գկ· Յաղթական, Հբշ· Ե՛ր· գժ· Փառաւորելով, Մեծ· գժ· Ուրախացիր աստուածածնին վերօրհ, Ձշ· Շբ· գկ· Որ անբաւելի յաղթող զօրութեամբ, Հմբ· Ե՛ր· գկ· Փառք յարուԹեանդ տէր, և Յարուցեալ է տէրն Բարեկենդան առաքաւորի պահոց· Լ· Տեառնընդառաջ· ✠ Լր· Լս· ժ· 8 ր· 30· փոթորիկ·	3	15
ԺԵ	22	Ր2· Ա2· ա· օր պհ· Առաջ· Օհ· Ապշ· աժ· Հայր քազուժողորմ Հբշ· Ա՛պ· աղ· քժ· Որ ապրեցուցեր, Մկ· աժ· Զառաւօտու զօրհներգուԹիւնս, Հմբ· աժ·	4	16

Հ·	Օ·	ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Ն·	Լ·
		ինձ օգնութիւն ի տեառնէ· և համբարձի ի լերս աւետեաց պահոց ի ձայնն կից ընդ առաւօտեան ժամուն զերիսնդրդմեայն միայն ասա· ապա գՀոգւոյ· և ոչ զայլ ինչ· զի ընթերցմունք ոչ գան· Իսկ յերեկոյն ըստ կարգի պահոց և խաղաղական· որպէս ի հասարակ աւուրս պահոց·		
		Հր· տարեգլուխ տնկոց·		
ԺԶ	23	Գշ· Ա.Կ· ք· օր սկ· Ա· ռաջ· Օհ· Ապր· ակ· Ցրով կենցաղոյս· Հրց· ապր· աղց· քժ· Որ ահաւորս· Մկ· ակ· Լոյս փառաց քանդ· Համբ· ակ· Օգնական մեր լեր տէր·	5	17
ԺԷ	24	Դշ· ԲՁ· գ· օր սկ· Ա· ռաջ· Օհ· Ապր· քժ· Դարձո զցասումն քո· Հրց· Ապր· աղց· ԹԿ· Համ-	6	18

Հ·	Օ·	ԱՐԱՒՃ	Ն·	Լ·
		ցըն մերոց օրհնեալ· Մկ· քժ· Մանկունք եկեղեցւոյ· Համբ· քժ· Համբառնալով զաչս մեր·		
ԺԸ	25	Եշ· Բկ· ղ· օր սկ· Ա· ռաջ· Օհ· ԹԿ· Ցամբնային ժամ· Հրց· Ապր· աղց· ԹԿ· Տէր Աստուածհարցն մերոց· Մկ· ԹԿ· Աթոռնք եւ պատրաստք· Համբ· ԹԿ· Յօգնութիւն մեզ ժամանեաւ· ց· եւ ր· Գրիգորի աստուածաբանի·	7	19
ԺԹ	26	Ուբ· Գշ· ե· օր սկ· Ա· ռաջ· Յիշատակ Յովհաննու մարգարէին· Օհ· Ապր· ֆժ· Զերծո զիս յորոգայթէ· Հրց· Ապր· Յտեղի· դԿ· Որ զանձառելի· սբ· Մեծ· դԿ· Մարգարէն ի փորոյ կիտէն· Մկ· դժ· Որ ա-	8	20

Հ·	Օ·	ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Ն·	Լ·
		ւաքեցեր զՅօնան։ Ա-րարչական։ Աղօթք Օգնեա մեզ, Ջնի Փրկ Յօնանու մարգարէին, և ապա Հոգւոց, Հմբ· քկ· Ա.պաշխարութեամբ ասպրեցաւ։		
Ի	27	Շբ· Գկ· Սրբոցն Սարգսի զօրավարին, եւ որգւոյ Նորա Մարտիրոսին· եւ չորեքտասան զինուորացն· Օհ· ակ· Ա.մենասուրբ երրորդութեանն։ Հբշ· Մբ· գկ· Ջինուորութիւնք· Մկ, և Ձշ· Շբ· աժ· Ջինաւորն Փրկիստոսի, Յեբեկոյին Լոյս զուարթ· Մեռ· Սիրեցի, Սուրբ Ա.տուածծ որ յարեար, Հմբ· աժ· Սուրբ եռ տէր· և Երկնաքաղաքացին, Հայր գթած, Ա.ստ օրհնեցէք, և ապա կեցո։	9	21

Հ·	Օ·	ԱՐԱՑ	Ն·	Լ·
		Ե· եռ Ր· գարժ Ելխաբաց Յովհ· Յակոբեանին։		
Ի	28	✻ Կիր· Դշ· Գ· զկնի Ծննդ· Օհ· դժ· Օրհնեցօնք զտէր եւ զյաղթող, Հբշ· Յաբ· դկ· Ա.նակիզքն բանդ· Մեծ· գկ· Ա.ստուածածինն սպաց Ծաւ· ձշ· Շբկ· գժ· Թագաւոր Քրիստոս։ Հմբ· Յաբ· դժ· Ջյարուցիւն Ա.ստուածորդ։ ☾ վջ· քռ· ժ· 48, ր· 4։ փոփոխական։	10	22
Ի	29	Բշ· Դկ· Սրբոց Ա.տումեռանց զօրավարացն· Օհ· Մբ· գկ· Ի յիշատակս վկայից։ Հբշ· Մբ· գկ· Ջինուորութիւնք· Մկ· և Հմբ· ակ· Ա.զա չեմք զքեզ· ձշ· գկ· Ա.յսօր եկեղեցի Քրիստ· Ե· եռ Ր· դարժ Ելխաբացըն իգնատիոսի հայրապետին։	11	23

Հ·	Օ·	ՅՈՒՆՈՒԱՐ	Ն·	Լ·
ԻԳ	30	Գշ· Ա.Զ· Սրբոց Սու-քիասեանց վկայիցն, Օհ. Մբա· աժ. Ժողով-եալքս իյիշատակ Հբց· Մբա· գկ· Ա.ռ քեզ Ա.ս-տուած· Մկ· և Հմբ· Սա-բժ· ՍտուգուԹեամբ, (Յատեանն) ձչ· Ծամ· ի տաճարի սրբոց, ձչ· Շբկ· աժ Պարծեսցին, Ց· եռ Ռ՝· Հայրապետացք Բարոզի, Գրիգորի եռ Ցով-հաննու ասկեբերանի,	12	24
ԻԴ	31	Գշ· Ա.Կ· պՀ· Օհ· Ապշ· ակ· Ցով կենցաղոյս, Հբց· Հնգ· գժ· Օրհնեմք զքեզ, Մկ· ակ· Սեղան քո տէր· ձչ· Շբկ· գկ· Փառաբանութիւն, Հմբ· Ապշ· ակ· Օգնական մեր լեր տէր·	13	25

Հ·	Օ·		Ն·	Լ·
		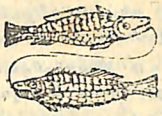		
		ՓԵՏՐՈՒԱՐ		
ԻԵ	1	Եշ· ԲՁ· Սրբոց Ոսկեանց քահանայիցն, Օհ· բժ· Օրհնեն զքեզ Ա.ստուած· Հբց· Մբ գկ· Որ զհրաշափառ· Մկ· և Հմբ·գժ·Որք արժանաւո-րեցարք· ձչ· Ծամ· ի տաճարի սրբոց, ձչ· Շբկ· բժ· Ուրախանան հրեշ-տակք·	14	26
ԻԶ	2	Ուբ· Բկ· պՀ· Օհ· Ապշ· բկ· Յամենայն ժամ աղաչանք իմ, Հբց· Հնգ· գկ· Բանդ Ա.ստուած· Մկ· Խչէ· բկ· Խաչն կե-նարար· ձչ· գկ· Որ ա-նըսկիզբն յէութեան,	15	27

Հ·	Օ·	ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Ն·	Լ·
		Հմբ· բկ· Յօգնուխթիւն մեզ ժամանեայ։		
		ց· եւ ր· Տեառնընդառաջ. եւ յիշատակ մեռելոց։		
Իէ	3	Շբ· Գշ· Սրբոյն Իսահակայ Պարթեւի Հայրապետին մերոյ, Օհ. գկ· Ա.րմատ ճշմարիտ, Հրց· (գիտուանցն ասա)ակ· Որ զլոյս աստուածային, Մկ·գկ· Որ յարմատոց, ձշ·շբկ·գկ· Հովիւ քաջ, Հմբ աժ Սուրբ ես տէր, և երկնաքաղաքացին։	16	28
Իը	4	✠ Կիր· Գկ· Դ· զկնի Ծննդ· Օհ, Յաբ· գկ· Երգեցեք տեառն երգ նոր։ Հրց· Յաբ· գկ· Որ յահէղակերպ· Մեծ· գկ· Աստուածածին մայր լուսոյ· Հմբ· Յաբ· գկ· Ցեսիլ փայլակնաձեւ, եւ Յանճառ փառաց։ Լո· Բոզն բարեկենդան։	17	29
Լ	6	✠ Գշ·Դկ·ՍրբոցՂեւոն Դեւնէց քահանայիցն։ Օհ· գժ· Որ յառաջագոյն·ար· Հրց· գկ· Որ անդադար։ Մեծ·գկ·Նահապետացն Աբրահամու։ Մկ· գկ· Անճառելի, Զկնի Արարչա-	18	30

Հ·	Օ·	ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Ն·	Լ·
		կանին Երք· Կոչմամբ առ Ձեզ սուրբ Նահատակք· (Տես ի Ջայնագք· Երկ· Երես· 875 Ձբ· Ծամ· Ջհայրապետականն զարդարեցիք· Ձբ· Շերկ· գԺ· Պայծառացան, Հմբ· քԺ· Երգեմք Ձեզ· (յաջեանն)·		
		Մեմ· Ջիւղատ (30)·		
		● Սն· Լս· ժ· 3 ր· 42: Ջիւնաքեր Հոդմունք·		
Ա	7	Դշ· Ա.Ջ· ալկ· Օհ· Ապշ· աԺ· Հայր բաղումիղոյսմ: Հբց· Հնգ· դԺ· Որ վաուօք Հօր: Մկ· աԺ· Հրաշակերտ Ա.զօրեղ: Հմբ· Ապշ· աԺ· Ինձ օգնութիւն, Եւ Համբարձի, Ցերկկ· Նախատ· դկ· Նորահրաշ Հբց· զՂԱնգեանցն առա, դկ· Որ անդադար· ար·	20	2
		Տամ Ա. Ցայսմ· Մեչեկան,		

Հ·	Օ·	ՄԵՉԵԿԱՆ	Ն·	Լ·
		Հր· Ագար (29)·		
		Մեմ· ձեմբեի Եվկե պե ճաձա, օր իլանկոյ յերժոռքեան արեաոռ յօդա·		
		☉ Արեգակ ի Զուկն·		
Բ	8	✠ԵՁ·Ա.Կ Սբ·ՅՈՎԱՆՆԷՍ Զ ՆԱՆՑ զօրավարացն մերոց հազար երեսուն եւ վեց վկայիցն· ոորք կատարեցան ի մեծ պատերազմին· Օհ· գկ· Նորահրաշ (Զանճառելին զհետն սա Երբև զաուածք· յաջեանն· Եկ զՆերկ· Հոգեպ գալստեան, զՀանգստեան· զԱսածծնի և զԽաչի տեսլ Օրհնութեաբս Մարթիրոսաց· Օհ· գկ· ի յիշատակս վկայիցդոց)· Հբց· գկ· Որ անդադար, Մկ· և Հմբ· սաեպ· գկ· Աբիսցեալք· Զհետ Ա.բարչականին Երգ Գոչմամբ առ Ձեզ սուրբ Նահատակք· տես ի Ցայ-	21	3

Հ·	0·	ՄԵՀԵԿԱՆ	Ն·	Լ·
		յԵուԹեան: Հմր. Ապր. բժ. Համաձայնագով զաչըս մեր:		
Գ	10	Շբ· Իկ· կաստանդնուպօլսոյ սուրբ ժողովոյն Հարիւր յիսուն Հայրապետացն· Օհ· գժ· Ամսոր սրբոց Հայրապետացն· սր· Մկ· գժ· Ով հրաշալի եւ ի Ս· ԵրրորդուԹենէն(Փառք Հոր· զ գ· տուն աստ Ապաւինիմք ի քր· տես ի ձայնագր· Շբկ· Եբես 1049· Ամէն եւ միշտ աստ — Աղբերացուցցես ի մեզ· Տես ի ձայնագր· Շբկ· յերես· 283: (յատեանն):Ցորժամ զմանկուԹիւնքն Ով հրաշալի երգեն ծածկեն զԱեզանն վարագուրաւ, եւ կ յասկէն ի Սուրբ երրորդուԹենէն՝ բանն զվարագոյր Սեղանոյն եւ հերՓապատ	23	5

Հ·	0·	ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Ն·	Լ·
		նագր· Շբկ· յերես 875 եւ երգեսլիր յեղանակ ծաղրը փայլին արդարըն· որ կայ ի ձայնագրեալ· Ծամագրի յերես 332): ձլ· ծամ· Յաշխարհական ի ճակատամարտին· ձլ·Շբկ·գկ· Աբեդական· Սրբասացութիւն վասն յիշատակի· Զկնի Ս· Պատարագին զկարգ պատմական (Հոգեհանգիստ) կատարեա վասն համօրէն նընջեցելոց· Ցիշատակ մեաձլոց· Տօն — Ագապին· ց· եւ ր· Լուծումն պահոց յայսմ եօթնեկի·		
Գ	9	Ուր· ԲՋ· ապ· Օհ· Ապր· բժ· Դարձս զքառասնն քո· Հրց· Հնգ· գկ· Քաւիտենից Ամառաւած· Մկ· Խչ· բժ· Ապաւինեցաք ի խաչ քո· ձլ· Շբկ· գկ· Որ անակնզքն	22	4

Աւագեբէջն չուբչաւաւ Աւետարան ի ձեռն ի վեր բարձրացուցեալ և կերանակիրք յաւաչեաւ նորա եւանէն ի խորանէն և ծամօրհնաղն չուբչաւաւ խնկարկելով առաչի Աւետարանին գան կանգնին առաչի սուրբ Բեմին. ծամօրհնաղն խնկարկէ ի դասս և ժողովրդական և ապա Աւաչնորդքն և կամ Աւագ քահանայն գայ համբուրէ զՍուրբ Աւետարանն, զկէն Արարչական: Ձչ· ծմ·Հ Հայրապետականն: Ձաչու· Շրկ· դժ· Աւյօր երկնայնոցն: Ձերկոյին Լոյս զուսարթ թիւ ա· աւաւցէծամօրհնաղն: Սուրբ Աստուած որ խաչեցար Համ· գկ· Բանն որ ընդ Հօր: (Ցառեանն տաճ առանց չուբչաւաւ· և ի ակաւնիլ Շարականին վա-

բագուբեսցին զսնդաւնա ըստ օրինի): Ցառուրա Ժեծի պաճաց յօրէս սկսեալ մինչ ցԾաղկազարդ Կիւրակէ Շաբաթ եսկիսյան Աղ· Հայր գլուած· և Փոխ· Աստ օրհնեցէք ոչ գոյ·

·Ե 11 ✠ կիր· Դկ· Բուն Բարեկենդան· Զկնի Ջնջէն գո Հանամէ· Աղօթքի երկուքհանանայք գան յառեան և ասեն Թիւ զՍաղմոս Օրհնեա անձն իմ զտէր: և ապա գսիրքն եղանակեացն զԿանոնագլուխն Օրհնեցից զքեզ դաւոթեաւմբ ի կեանս իմ· (տես ի Ձայնագր·Ծամագ· յերես 106)· Ի տեղի Հանգըստեան Շրկ· Աւյօր անեաւ· և Տարածեալ· Զկնի Աւետարանի խաչելութեան· Կորագող մէ մի փոխ· Նրգ· Ձարհուրեցան զօրք երկնային· Օհ· գկ· Բանն որ ընդ

Հ·	Օ·	ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Ն·	Լ·
		Հօր· արւ ցաւուբս մեծ ի պահոց Կիւրակից մինչ ցԶատիկ Կիւրակէ զկնի Օրհնութեան Շարականին Սաքիւազն թիւ ասասցե զՔաթզսն։		
Զ	12	ԲՀ· ՊԶ· ա· օր մեծի պահոց, Օհ· Ապշ· աժ· Հայր բազումողորմ խոստոս։ Հրց· Ապշ· աժ·1· Որ հայիս քաղցրութեամբ։ Մկ· Ապշ· աժ· Ջառաւօտու զօրհներգութիւնս։ Հմբ· Ապշ· աժ· Ինձ օգնութիւն ի տեառնէ, և չամբարձի զայտիս։ (Յայնժամ կանգնեալ ասեն զկնի Ողորմեայն մրայն ասա, որպես զհաստատակ աւուրս, զկնի գիրք, և Հաքւոց, նոյնպես և յերեկոյեան՝ որպես զհաստատակ աւուրս պահոց· և այլ ինչ)։	25	7

Հ·	Օ·	ՄԵԶԵԿԱՆ	Ն·	Լ·
		Լ· Մատթեայ աւետչէյին։ ☽ Առ· Յռ· ժ· 42 բ· 25։ Անհաստատ։		
Ի	13	Գշ· Ակ· բ· օր մ· պհ· Օհ· Ապշ· ակ· Շուտ կենցաղոյս հանապազ զիս, Հրց· Ապշ· աժ· 2· Որ համագոյից։ Մկ· Ապշ· ակ· Լոյս փառաց բանդ Աստուած՝ ՁԵրեկ· Լոյս զուարթին, ձայնիւ ասաւ, Մես· Օրհնեալ եկիցէ անուամբ տեառն Սուրբ Աստուած՝ որ երկիր եւ գալոցդ ես։ Հմբ· աժ· Մարմնացեալդ ի կուսէն նախայաւ, (Յաւետեանն) Ող· Հայր գթած՝ զկնի Եւ ես խաղաղութեան։ Օրհնութիւն եւ փառք։ Նախատօնակ։ Շրկ· գ· Ա յսօր անսկզբնական· արւ (յասել չարականին բացցի վրագոյր սեղանոյն)։ Յաւարտ չարականին ըն-	26	8

Քարոզ Մայր սուրբ։ Սուրբ Աստուած որ եւկիր եւ գալոցդ ես։ Գիրք, Աւետարան, Աբաթչական, Քարոզ· Խնդրեացուք։ կեցո, Աղօթք Քում ամենազօր գալստեանդ։ Ձշ· Ծառ· Կերակրեն այսօր, Ձշ· Գօս· Մեծացուսցէ։ Ձշ· Շր· դկ· Անսկիզբն բանն։ Սրբ· Բազմութիւնք։ Ցերեկ Մեռ· Մեծացուսցէ։ Քզ· Մայր սուրբ։ Սուրբ Աստուած որ եւկիր եւ գալոցդ ես։ Հմբ· դկ· Այսօր ի տաճարին եւ խնդրեանք բանն Աստուած։ Քզ· Սուրբ Աստուած ամենակալ տէր։ կեցո Աղ· Ընկալ տէր։ (Զհինի երեկոյեան ժամերգութեան ծածկեացն զվեղանն)։ Աղ· Նիկոլաս։ 4)

Մճմ· քիմքի առի պէս,

Թեւաձեւ Զգիրք եւ զԱւետարանն։ Քզ· վասն ի վերուստ, եւ Տեառնգերեացն զանգաւառանն։ Քզ· Սուրբ խաչիւս։ Աղ· Պահպանիչ։ Երգ· Քրիստոս փառաց։ Քզ· Խնդրեացուք, կեցո։ Աղ· Թագաւոր խաղաղութեան։ (խաւարի է լրջիւն զկրով)։

Հր· Յոմ վասն մանուռանն Մովսիսի։

Ը 14 ✠ Դ· ԲՋ· գ· օր մեծի պահ։ ՏԵԱՌՆԷՆԴՈՒԱԶ։ Զհինի Աստուած անեղին Երգ· Ըստ օրինացն Մովսիսի ընծ։ Հա·Երկ· Մարմնացեալդ ի կուսէն։ Օհ· գժ· Այսօր անսկիզբնականաբար, եւ ապա կարգացեն զլեւորեան ի չորս անկիւնս Եկեղեցւոյն։ (տես ի Տօնացուցին)։ 27 9

Հ·	Օ·	ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Ն·	Լ·
		օր իւանեչոյ յեւմռոքեան արեւոռ ի յոռթա։		
Թ	15	Եշ· Բկ· դ· օր մ· ալ։ Օհ· Ապշ· բկ· Յամենայն ժամաղաչանք իմ Հբց· Ապշ· աաժ· Բարեբանեալ ես թագաւոր, Մկ· Ապշ· բկ· Աբթունք եւ պատրաստք, Հմբ· Ապշ· բկ· Յօգնութիւն մեղ ժամանեա։	28	10
Ժ	16	Ուբր· Գշ· ե· օր մ· ալ։ Օհ· Ապշ·գժ· Ջերծո դիս Հբց· Ապշ· աաժ· Բարեբանեալ ես ի յաւիտ։ Մկ· Ապշ· գժ· Ջքեզ բարեբանեն։ Հմբ· Ապշ· գժ· Ջօրհներդութիւնս բանաւոր, եւ Պահապան խնդրեմք։ Ն· ց· Մարտ։	1	11
ԺԱ	17	Շբ· Գկ· դ· օր մ· ալ։ Սրբոյն Թէոդորոսի զօրավարին։ Ի տեղի Հնգ·	2	12

Հ·	Օ·	ՄԵՀԵԿԱՆ	Ն·	Լ·
		Շբկ· Ապշ· Օհ· գկ· Քրիստոս Աստուած, Զհնի Հանգաւեան Աւետարանի· Հոգւոց։ (Աստուած անեղ և երգ ոչ գոյ)։ Օհ· գկ· Ամսօր հրեշտակաց, Հբց· Մբա·գկ· Զինւորութիւնք Մկ·դժ Որ ընտրեցեր խնկբանէ, Ձշ· Ծմ· Զօրական եւ վկայ ճշմարիտ։ Ձշ· Շբ· աաժ· Զինաւորն Քրիստոսի, Սրբաս· Սրբութիւն սրբոց։ Ցերեկ· Լոյս զուարթ (Քէ ասա)։ Մեռ· Եաուբ երկիւղածաց քոց· Սուրբ Աստուած որ խաչեցար։ Հմբ· գժ· Որ զօրէնս սրբութեան պահոց։ Ցրշ·Սուրբ Աստուած եւ Աղ· Պահպանեա զմեզ,		
ԺԲ	18	✠ Կիր· Դշ· Բ· Քառասնորդական պահոց։ Ի տեղի Հնգ· Շրկ· Էլից	3	13

Հ·	Օ·	ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Ն·	Լ·
		զօր· և Տարաճեալ·զկնի Աւետ· Խաչելութեան Ե- տառն ըմպել·նբգ· Տրա- մինհաղորդ չարչարա-		
		0Հ· գԼ· Որ զօրչինս սրբուհեան· ար· ձղ· ծամ· Աւրաչի պատուա- կան ամենայաղթ· ձղ· Նբկ· գԼ· Որ զօրչինս (4 տուն) Հմբ· գԼ· Որ գերագոյն փառօք· Կրզ· Սուրբ խաչիւս· կեցո· Աղ· Պահպանեա զմեզ·		
ԺԳ	19	Բ2· Գ·Կ· ը· օր մ· պՀ· 0Հ· Ապշ· գկ· Քրիստոս Աստուած յոյս ապաշ: Հբց·Ապշ·ակ· 1 Զանուն քո Քրիստոս· Մկ·Ապշ· գկ· Ի անուն տեառն· Հմբ· Ապշ· գկ· Մտցեն աղօթք իմ· Ⓟ Լր· Լս· ժ· 24 ր· 34: փոխորկալից եղանակ:	4	14
ԺԳ	20	Գ2· Ա2· ժ· օր մ· պՀ·	5	15

Հ·	Օ·	ՄԵԽԵԿԱՆ	Ն·	Լ·
		0Հ· Ապշ· աԼ· Հայր բաղումողորմ Խոստո· Հբց·Ապշ·ակ· 2· Որ խո- նարհեցար· Մկ· Ապշ· աԼ· Զառաւօտու զօրհ- նեցդուքիւնս· Հմբ· Ապշ· աԼ· Ինձ օգնու- թիւն· և Համբարձի զաչս իմ· Հր· ծոմ վասն նաբեղայ·		
ԺԵ	21	Գ2· Ա.Կ· ժ· օր մ· պՀ· 0Հ· Ապշ· ակ· Ծով կենդ- ցաղոյս Հանապազ·Հբց· Ապշ· ակ· 3· Աստուած Հարցն մերոց բարեբա- նեալ· Մկ·Ապշ·ակ· Լոյս փառաց· Հմբ· Ապշ· ակ· Օգնական մերկեր տէր· Մեմ· ձեմրեի Պաշխ· Ցիշ- պիւթապ· Օր· Իքաճեցոյ ձեմոռթեամ արեռոս ի ճողն· Հր· փոթրիմ· Տօն ցիչա- տակի նաբեղայ· որ ի Շեքէր պաշտամբ առաջս նրինոս·	6	16

Հ·	Օ·	ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Ն·	Լ·
ԺԶ	22	Եշ· ԲՁ· ժա· օր մ· պՀ· Օհ· Ասպ· բժ· Դարձո զցասումն Քրս ի մէնջ: Հբց· Ասպ· ակ· 4· Օրհնեալ եւ փառաւորեալ· Մկ· Ասպ· բժ· Մանկունք եկեղեցւոյ, Հմբ· Ասպ· բժ· Համառնալով զաչըս մեր,	7	17
ԺԷ	23	Ուբ· Իկ· ժբ· օր մ· պՀ· Օհ· Ասպ· բկ· Յամենայն ժամաղաչանք իմ Հբց· Ասպ· ակ· Զանճառ Էուխիւն, Մկ· Ասպ· բկ, Աւրհնութիւն եւ պատրաստք· Հմբ· Ասպ· բկ· Յօշնուխիւն մեզ ժամանեաւ·	8	18
ԺԸ	24	Շբ· ԳՁ· ժգ· օր մ· պՀ· Սրբոցն Կիւրղի Երուսաղէմայ Հայրապետին եւ միւս Կիւրղի Եպիսկոպոսին եւ մերն Նորա Աննայի· Ի աւգ Հնգ· Շրկ· Օհ· Ասպ· գժ· Ջերմ-	9	19

Հ·	Օ·	ՄԵՀԵԿԱՆ	Ն·	Լ·
		Ծո զիս, Օհ· Մբ· գժ· Զաբիական, Հբց· Մբ· դժ· Ողբ հաղորդեցան· Մեծ· դժ· Անարատ կոյս, Մկ· գժ· Մանկունք նոր սիոնի· Ձշ· ծամ Զհայրապետականն զարգացեցիք· Ձշ· Շրկ· գժ· Զառաջնորդս, Ցերեկ· Լոյս զուարթ· Թիւ ամսոցն ծամօրհնողն, կամ Մաղթանք ասացն, Մեհ· Ետուր երկիւղածաց, Սուրբ Աստուած որ խաչեցար, Հմբ· գկ· Օրհ· նեմք զքեզ անսկիզբն Հայր· Ցրղ· Սուրբ խաչիւս կեցո, Աղ· Պահպանեա զմեզ·		
		ց· եւ ր· գիշու գլխոյ ցՀվեանեռ կարապետին,		
ԺՓ	25	✠ կբր· Գկ· Գ· քառանորդ ականջ պահոց· Անառակին, Ի աւգ Հնգ· Շրկ· Խնամով սիրոյն, և	10	20

Հ·	Օ·	ՄԵՀԵԿԱՆ	Ն·	Լ·
ԻԱ	27	Գշ· Դկ· ժզ· օր մ· ալհ· Օհ· Ապշ· գկ· Քրիստոս աստուած յոյս ապաշ· Հբց· Ապշ· բժ· Ուղիղ են ճանապարհք· Մկ· Ապշ· գկ· Ի անուն տեառն, Հմբ·գկ· Մտցեն աղօթք իմ առջ·	12	22
		☾ Վջ· քռ· ժ· 6 ր· 45։ Հոգմախառն Ջիւն եւ անձրեւ։		
ԻԲ	28	Գշ· Ա.Շ· ժէ օր մ· ալհ· Օհ· Ապշ· աժ· Հայր բա- զումողորմ խոստ· Հբց· Ապշ· բկ· Որ հարցն մեր- ոց Աստուած· Մկ·Ապ· աժ· Ջառաւօտու զօրհ- նեզուքիւնս·Հմբ·Ապ· աժ· Ինձ օգնութիւն, և Համբարձի։	13	23

Հ·	Օ·	ՓԵՏՐՈՒԱՐ	Ն·	Լ·
		Տարածեալ· զկնի Աւետ· խաչելութեան Ջէլի է- լին՝ երեք· Ջարհուրեցան զօրք երկնային· Օհ· գկ· Օրհնեմք զքեզ· ար· ձշ· ծաճ· Աւուրչի սլատուա- կան ամենայաղթ խա- չի քո՝ ձշ· շբկ· գկ· Օրհնեմք զքեզ՝ (Հաւան) Հմբ· գկ· Լոյս ի լուսոյ ծնունդ։		
		Մեմ· Էվվեղի գիբռիէլ Ա- ձիւզ սկիզբն պատարագց ցրտոցն որ տեղեւ եօթն տիւ եւ ոչք գիչէր՝ Հիւ- սիսէն Ֆիւրրաճասը։		
Ի	26	Բշ· Դշ· ժե՝ օր մ· ալհ· Օհ· Ապշ· գժ· Համբառ- նամ առ քեզ տէր՝ Հբց· Ապշ· բժ· Օրհնեալ տէր Աստուած Հարցն մերոց՝ Մկ՝ Ապշ· գժ· Ամենիւնքը զտէր օրհ- նեցէք՝ Հմբ· Ապշ· գժ· Զքեզ կարդամբ յօդ՝	11	21

Հ·	Օ·		Ն·	Լ·
		ՄԱՐՏ		
ԻԳ	1	Եշ· Ակ· ժը· օր մ· պկ· ՕԿ· Ապ· ակ· Ծով կինցաղոյս· Հբց· Ապշ· բկ· Մանկունքն գերեալքն· Մկ· Ապշ· ակ· Լոյս փառաց· Հմբ· ակ Օգնական մեր էր ապր·	14	24
ԻԳ	2	Ուբ· ԲՁ· ժթ· օր մ· պկ· ՕԿ· Ապշ· բԺ· Գարձըզցասումն քո· Հբց· Ապշ· ատ· բկ· Ածառած հեզօր· Մկ· Ապշ· բԺ· Օրհնեցէք մանկունք զտէր եւ օրհնեցէք զանուն տեառն ալէլուիա (տես ի Զատիկ· Շրկ· երես 262)	15	25

Հ·	Օ·	ՄԵՀԵԿԱՆ	Ն·	Լ·
		Հմբ· Ապշ· բԺ· Համբառնալով զաչս մեր·		
ԻԶ	3	Շբ· Բկ· ի· օր մ· պկ· Սրբոցն Յովհաննու Երուսաղէմայ Հայրապետին· Յովհաննու Օծնեցւոյ Հայրապետին մերոյ· եւ վարդապետացն Յովհաննու Որոտնեցւոյն եւ Գրիգորի Տաթեւացւոյն· Խաչվէնք· Շրկ· Ապշ· ՕԿ· բկ· Յամենայն ժամ· ՕԿ· ակ· Որք զարդարեցին· արւ· ձլ· ՃՓ· Զհայրապետականն զարդարեցիք· ձլ· Շրկ· գԺ· Զառաջնորդս· ձեքեհոյին Լոյս զուսաբէր· Թիւ ասել· Մեծ· Եռուբ երկիւղածեաց· Սուրբք Աստուածբ որխաչեցար· Հմբ· գԺ· Որ արարեր· Քրզ· Ս· խաչիւս· կերտս· Ազ· Պահպանեա զմեզ· Մհմ· Ահերդ Փերթիոչ	16	26

Հ·	Օ·	ՄԱՐՏ	Ն·	Լ·
		աճուռզ·վերջ ցրտոյն սպասաւաքաց·		
ԻԶ	4	✠ կիր· ԳԶ· Դ· քահանայորդական պահոց: Ցնաւօթն, Ի տեղի չնչ· շրկ· ձառագայթ, եւ Տարածեալ, գինի Աւետարանի խաչելութեան Աղաբերացն անապականն: Երք· Տրտմահաղորդ, Օհ· գժ· Որ արարեր· ար· ձշ· Փմ Աւրաչի պատուական ամենայաղթ· ձշ· Շրկ գժ· Որ արարեր (4 տուն) Ցևբեկոյին Մես· Նուրբ երկիւղածաց· Ս· Աստուած որ խաչեցար· Հմբ գժ· Որ տիրական· Բզ· Սուրբ խաչիւս· Աղ· Պահպանեա·	17	27
ԻԷ	5	Բշ· Գկ· իբ· օր մ· ալհ· Օհ· Ապշ· գկ· Քրիստոս Աստուած աստուածոց· Հրց· Ապշ· գժ· Փառաւորեալ է անուն քո· Մկ· Ապշ· գկ· Մանկունք ղտէր· Հմբ· գժ· Ջքեզ կարգամբ յօդնութիւն:	18	28
ԻԸ	6	Գշ· ԴԶ· իզ· օր մ· ալհ· Օհ· Ապշ· գժ· Համբառնամ աւ քեզ տէր· Հրց· Ապշ· գժ· Փառաւորեալ է անուն քո· Մկ·Ապշ· գժ· Մանկունք ղտէր· Հմբ· գժ· Ջքեզ կարգամբ յօդնութիւն:	19	29
ԻԹ	7	Դշ· Դկ· իզ· օր մ· ալհ· Օհ· Ապշ· գկ· Քրիստոս աստուած· Հրց· Ապշ· գժ· Հարցն մերոց Աստուած· Մկ· Ապշ· գկ· Ի անուն տեառն· Հմբ· Ապշ· գկ· Մտցեն աղօթք իմ տէր· Մխիթ-	20	30

Հ·	Օ·	ԱՐԵԳ	Ն·	Լ·
		ցաղոյս։ Հբց· Ապշ· գկ· Աստուած քարձրեալ, Մկ· Ապշ· ակ· Լոյս փառաց քանդ Աստուածո։ Հմբ· Ապշ· ակ· Օգնականն մեր լեր տէր։		
		ց· եւ ի· Քառասառն մանկանցն։		
		Գարնանամուտ և հասարակած որ լինի ասէ և գիշեր հաւասար։		
		Մեմ· Իթիտալը Բիպիի պարսից (նեկրոզ Սուշրքանի) նոր օր արքայական եւ ե նոցա պայրամ (ամանօր)։		
		Տօմ· և Ցայտ· ԱՐԵԳԻ։		
		☼ Արեգակն ի խոյն։		
Բ	10	Շբ· Ը2· իե· օր մ· ապ։ Սրբոց մանկանցն քառասնից, որք ի Սեբաստիա կատարեցան։ ի տեղի Հնգ· Շբկ· Ապշ· գե· Գարձո ղցասուցմն։	23	3

Հ·	Օ·	ՄԱՐՏ	Ն·	Լ·
		Լտ· Ցուկիթայ աստուածածանօրի։		
		Մեմ· Ամբրը խաւսինի վերջ չիանօրաց երկրորդ մասին մեռնելոյն։		
Լ	8	Եշ· Ա2· իե· օր մ· ապ։ Օհ· Ապշ· աե· Հայր քաղուածողում, Հբց· Ապշ· գե· Օրհնեալ ես տէր։ Մկ· Ապշ· աե· Ջառաւօտու ղօրհներգու· թիւնս։ Հմբ· Ապշ· աե· Ինձ օգնութիւն ի տեառնէ· եւ համարձի։	21	1
		Մեմ· Զիլհիճէէ 29։		
		Հբ· Ջիհան։ (30 օր) ամսիկս քոտ Աստուածածնոյ ա· գրոց։		
		● Ըն· Լ։ ժ· 4 բ· 52։ Անհաստատ։		
Ա	9	Ուբ· Ա4· իղ· օր մ· ապ։ Օհ· Ապշ· ակ· Ծով կենդ-	22	2

Հ·	Օ·	ԱՐԵԳ	Ն·	Լ·
		բան· աբ· ձչ· փամ Ա.ուաչքի պատուականաց ձչ· շրկ· բկ· Որ պատուիրան (4 տուն)։ Հմբ· բկ· Գատաւոր· Քրզ· Սուրբ խաչիս· Կերցո· Ազ· Պահպանեա·		
Դ	12	Բշ· Գշ· իթ օր մ· սկ։ Օհ· Ապշ· գժ· Զերծո ղիս յորոդայիթէ։ Հրց· Ապշ· դժ· Հարցն մերոց Ա.ստուած· որ ապրե՛ մկ· Ապչ· գժ· Զքեզ բա րեբանեն· Հմբ· գժ· ԶօրհներգուԹիւնբանաւոր եւ Պահպանեա·	25	5
Ե	13	Գշ· Գկ· լ· օր մ· սկ։ Օհ· Ապշ· գկ· Քրիստոս Ա.ստուած աստուածոց· Հրց· Ապշ· դժ· Հարցն մերոց Ա.ստուած· Որ ինեղուԹեան մկ· Ապչ· գկ· Օրհնեցէք զտէր· Հմբ· գկ· Տուր մեզ տէր·	26	6

Հ·	Օ·	ՄԱՐՏ	Ն·	Լ·
		Օհ· գկ· Ա.յսօր ընդ ամմարմնոցն· ապ։ Մեծ· դժ· Ցագուման հրաշալի։ Մկ· ատ· գկ· Լուսապսակացըն, ձչ· Ծամ· Գնալով փառաց քոց Քառասնից ձչ· Շրկ· դժ· Ա.յսօր մեծապէս պանծացեալ։ Ցերեկ· Լոյս զուարթ, Թիւ ասել։ Մես· Ետուր երկիւղածաց, Ս· Ա.ստուած որ խաչեցար, Հմբ· բկ· Որ պատուիրան, Քրզ· Սուրբ խաչիս· Կերցո· Ազ· Պահպանեա·		
Գ	11	✠ Կիր· Բկ· Ե· Քառասնորդական սկիզբ։ Գաւաւորին, Խոհի Հնչ· Շրկ· Զար կապանաց· և Տարածեալ։ Զհնի Աւետարանի խաչելութեան Նորոգող տիեզերաց։ Երգ· Զարհուրեցանզօրք Օհ· բկ· Որ պատուի-	24	4

Հ·	Օ·	ՄԱՐՏ	Ն·	Լ·
		Եւ Հավանի աջոյ։		
		Լատ. Ռեկտորաձն։		
Զ	14	Դ2· ԴՁ· լաս· օր մ· ալհ· Օհ· Ապշ· դժ· Համբառնում առ քեզ տէր։ Հբց· Ապշ· դժ· Որ յամէնայնի։ Մկ· Ապշ· դժ· Մանկունք զտէր։ Հմբ· դժ· Ձքեզ կարդամք յօդնութիւն։ ☽ Ան· քռ· ժ· 40 ր· 45։ Ցրտաշունչ Հոդմունք։	27	7
Է	15	Եշ· Դկ· լբ· օր մ· ալհ· Օհ· Ապշ· դկ· Քրիստոս Աստուած յոյս ապաշ։ Հբց· Ապշ· դժ· Ճշմարտասէրս։ Մկ· Ապշ· դկ· Ի անուն տեառն։ Հմբ· դկ· Մտցեն աղօթք իմ տէր։	28	8
Ը	16	Ուր· ԱՁ· լփ· օր մ· ալհ· Օհ· Ապշ· աժ· Հայր բազումիզորիւ խոստ։	29	9

Հ·	Օ·	ԱՐԵԳ	Ն·	Լ·
		Հբց· Ապշ· դժ· 6· ՏԷր Աստուած։ Մկ· Ապշ· աժ· Զառաւօտու զօրհներ։ Հմբ· աժ· Ինձ օգնութիւն ի տեառնէ եւ Համբարձի։ Յերկ· Նախկ· Աւյսօր զուարճացեալ· ար։ (Յաջին քացի վարագոյր սեղանոյն յաջում պատարագեացն)։ Ազ· Աշխլաց։		
Թ	17	✠ Շբ· Ան· լփ· օր մ· ալհ։ Սրբոյն ԳՐԻԳՈՐԻ Լուսաւորչինմերոյ մուտքն ի վիրապն։ Ի ածէի Հնգ· Շրկ· Ապշ· ակ· Օհ· Ծով կենցաղոյս։ Օհ· գկ· Աւյսօր զուարճացեալ։ Թագ· Աւյսօր դասք։ Հբց· դկ· Որ ի հօրէ։ ար։ Մէծ· Ղահսպետացն։ Մկ· գժ· Աւյսօր ծոմէ երկրիցի։ Զկնի Աւրաշխականին երգ· Հաւատարիմ և յմնասուն	30	10

Հ·	Օ·	ԱՐԵԳ	Ն·	Լ·
ԺԸ	18	✠ կիր· ԲՁ· Զ· Փառատոնդրամական պահոց, Գալսեական· Ի սեղի Հնգ· Երկ· Ամսոր անձառ և Տարաձեալ· զկնի Աւետարանի Խաչելութեան Երտուն ըմպել, երգ· Տրտմահաղորդ, Օհ· բժ· Որ զխորհուրդ· պր· ձշ·ծմ· Աւուրջի պատուական, ձշ· Երկ· բժ· Որ զխորհուրդ (4 տուն)· Հմբ· բժ· Ըստ աւետեաց մարգարէին· Կարգ· Ս· խաչիւս կեցո· Աղ· Պահպանեա· Լտ· Գաղկազարդ· Ց· եւ ի· Հիշողի երուսաղէմայ հայրապետին,	31	11
ԺԱ	19	Բշ· ԲԿ· Լզ· օր ա· պՀ, Օհ· Ապշ· բկ· Յամենայն ժամատաչեանք իմ· Հրց· Ապշ· դկ· 4· ՊատուածՀարցն մերոց, Մկ· Ապշ· բկ· Աղթունք եւ	1	12

Հ·	Օ·	ՄԱՐՏ	Ն·	Լ·
		Գրիգորիոս անուն արքունեաւ, (տես· ի Զայնագրբեալ Երկ· յերես 872 և երգեալքն յեղանակ փայլին արուարձի օր կայ ի Զայնագր· Ծամագրբի յերես 552)· Ձշ· Ծմ· Ձնծայ այսօր ցընծայ· Ձշ· Եր·գկ· Լերինք ամենայն· (ի Պատարագին յորժամ առասցեն (Լցաք ի բարեւթիանցն) ծածկեսցեն զՄեզանն և այլ եւս մի՛ բացցի)· Ցերեկոյին Մեսեգի· Եռուր երկիւղածից ձոց: Սուրբ Աստուած որ խաչեցար· Հմբ· բժ· Որ զխորհուրդ ձո գաւառատանդ· Քրզ· Սուրբ խաչիւս կեցո· Աղ· Պահպանեա զմեզ· Մ֊Ե֊Ս· Գոչրպան պայրամը աշոչրս յոյս·		

Հ·	Օ·	ՄԱՐՏ	Ն·	Լ·
		պատրաստք երերուք։ Համ· գկ· Յօգնութիւն մեզ ժամանեաս։ Ն· Տ· Ապրիլ։		
ԺԲ	20	Գշ· Գշ· լէ· օր մ· ապ· Օգ· Ապշ· գժ· Զերծո զիս։ Հբց· Ապշ· գկ· Հարցն մերոց օրհնեալ· Մկ· գժ· Զքեզ բարեբանեն։ Համ· գժ· Զօրհներգութիւնս քանաւոր, եւ պահապան։	2	13
ԺԳ	21	Դշ· Գկ· լը· օր մ· ապ· Օգ· Ապշ· գկ· Քրիստոս Աստուած։ Հբց· Ապշ· գկ· Օրհնեալ տէր Աստուած օրհնեալ· Մկ· Ապշ· գկ· Օրհնեցէք զտէր։ Համ· գկ· Տուր մեզ, և Հովանի ազոյ։ Ագ· Նամս· (4) Եւ տարեմուտ Մղշ (286) փոքր Թուականին Զուղայեցւոց և Գարնանամուտ ըստ հնոյ Տօմարին։	3	14
Հ·	Օ·	ԱՐԵԳ	Ն·	Լ·
		Ⓕ Լր· Լս· ժ· 49 ր· 54։ Տեղ ծիւն տեղ անձրեւ։		
ԺԴ	22	Եշ· Գշ· լէ· օր մ· ապ· Օգ· Ապշ· գժ· Համբառնամ առ քեզ տէր։ Հբց· Ապշ· գկ· Յ· Օրհնեալ ես տէր Աստուած։ Մկ· Ապշ· գժ· Ողորմութիւնք զարէ։ Համ· գժ· Զքեզ կարդամք յօգնութիւն։	4	15
ԺԵ	23	Ուր· Գկ· խ· օր մ· ապ· Օգ· Ապշ· գկ· Քրիստոս Աստուած յոյս ապաշ։ Հբց· Ապշ· Յաճախ· գկ· Օրհնեալ տէր Աստուած։ Մկ· Յաճախ գկ· Յոյս իմ ի մանկութենէ։ Զկնի Արարչականին միաբան եղեալ յաճախ և եռգեռացեալ զերգս Աբրահամալիս։ Հր· Պատիւ· որ ի խամուտս առեալ պայքարմբ աշուղս ոչխս։	5	16
ԺԶ	24	Շբ· Ա.Շ· խա· օր մ· ապ·	6	17

Հ·	Օ·	ՄԱՐՏ	Ն·	Լ·
		Ցիշատակ յարուԹեան Ղազարոս, (Սկիզբն Հնգ. շաբաԹանաց)։ Զհնի Աստուած անեղին Որդ Ջայնեցեր առ Ղազարոս։ Օհ· աժ· Ա.յսօր գոլով. ար։ Առաւօտու Որդ· Տէր հաներ։ Որդ· փառաւորեսցուք։ Սուրբ Աստուած որ խաչեցար։ Մկ· Ստեղի դկ· Ցիսուս միածին։ Ձ։ Ծ.Ք. զՂազարու զննջումն և Ցորժամ եկեալ։ Ձ։ Որ· դժ· Որ ի յերկնից իջեր։ Սրբ· Վասն յիշատակի։ Ցեբեկ· Լոյս գուարԹ, Ձայնիւ։ Մես· Օրհնեալ եկեալ անուամբ տեառնէն։ Որդ· Աստեղսուք, Սուրբ Աստուած որ եկիր եւ գալոցդիս։ Հմբ· աժ· Որ վերօրհնիս (ասել յաւուրն և քանալ զՍեզանս)։ Որդ· Ընդ		

Հ·	Օ·	ԱՐԵԳ	Ն·	Լ·
		ընտցուք, կերցո։ Աղ· Թագաւոր խաղաղ։		
ԹԼ	25	✻ կիր· Ա.Կ· ԾԱՂԿԱԶԱՐԻ, Զհնի Աստուած անեղին Որդ՝ Թագաւոր փառաց Քրիստոս որ ժամանեալ գաս ի յերկինից, Հետ· Շքմ·գժ· Թագաւոր գոլով· Օհ· աժ· Որ վերօրհնիս։ (յաւուրն ասել)։ Առաւօտու Որդ· Ա.յսօր մտանէք, Որդ· Աստեղսուք· Ընդաստեղծեալ (զերկուս առնն միայն ասա)։ Որդ· Ընդ ընտցուք· կերցո։ Աղ· Քրիստոս ամէն։ Ցեբեկոյին Որբենաբացեք։ Լո· Զատիկ։ Ց· Եւ Ր· Աւետումն։	7	18
ԹՀ	26	Ա.Ե· Բշ· ԲԶ· ապ· Օհ· բժ· Անեղն ի Հօրէ ծնեալ։ ար։ Ա.բարչական։ Ցեբեկ·	8	19

1104-84

Հ·	0·	ՄԱՐՏ	Ն·	Լ·
		Մես· Բերան արդարոյ· Գրպ· Ա.զաչխսցուք· Ս· Աստուած որ եկիր եւ գալոցդ ես· Համբ· բժ· Որ յանէից·		
ԺԲ	27	Ա.· Գշ· Ըկ· պհ· 0ժ· բկ· Իմաստուն կուսանքն· ար· Առաւ· երք· Տարցին թադաւորի· Ա.րարչական· Ճեքհոյին Մես· Քաղցրութիւն արարեր· Համբ· բժ· Շնորհեա մեզ տէր· Ճիշմակ ասան կուսանաց·	9	20
Ի	28	Ա.· Դշ· Գջ· պհ· 0ժ· գժ· Որ յաթոռս փառաց·ար: Առաւօտու երք· Խորհեցան եւ խօսեցան· Ճեքհոյին Մես· Նայեաց եւ լուր· Համբ· գժ· Նայ աքանչելիք·	10	21
ԻԱ	29	✠ Ա.· եշ· Գկ· պհ· 0ժ· գժ· Վերածգողն·ար· Սրբասացութիւն Որ վիրանաստիս· Ճեքհ· Համբ·	11	22

Հ·	Օ·	ԱՐԵԳ	Ե·	Լ·
		ակ· Ա.յսօր կանգնեցաւ· Ցիշատակ ոսկալուսայի·		
ԻԲ	30	Ա.Ա· Ուր· Դշ· պՀ· ՅԻՇԱՏԱԿ ՉԱՐՉԱՐՄԱՆԱՑ ԵՒ ԽԱՉԵԼՈՒԹԵԱՆ ՏԵԱՌՆ ՄԵՐՈՑ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ· Հետ· Երկ· գԺ· Ա.յսօր ի կատարումն Օհ· քԺ· Աղծաքիսրուքեամբ· ար· Յեբեկ· Լ.րդ զուարթ: Հմբ· Յտ· դկ· Եկապք հաւատացեալք· (Թափօր Թազման) Երկ· քԺ· Պարգեւատուն· Ը Վչ· քռ· ժ· 5 ր· 5: Հոգի· Անծրեւ·	12	23
ԻԳ	31	Ա.Ա· Շբ· Դկ· Ձրագալոյց Յաւակի· Զկնի Ա.տուածածնեղին Նբգ· Յետ կամաւոր մահուհասչի երգար ի նոր գիր· Յառաչքան զՕրհնութիւնն զմահու Դատաստան յաւեանն աստ· Օհ· քԺ· Պար-	13	24

Հ·	Օ·	ՄԱՐՏ	Ն·	Լ·

պրեաստուն· ար: Յերե-
կոյին իննկրոցդ ժամուն
ծածկեալ ամպովք պե-
զանն ասացեն պերթե
Ողորմեայն, զինի Սաղ-
մոս· Շրխ· և զմնացեալ-
սըն առս ի Տօնացուցին:
Զինի Սուրբ Պատարա-
գին Նախատօնակ աժ·
Ա.յսօր յարեաւ·ար: Ջրգ·
ինդրեսցուք· կերցո:
Ազ· Թագաւոր խաղա-
ղութեան: Նաւակատիք:

Ա.ՊՐԻԼ

ԻԴ	1	✻ կիր· Ա.Զ· ՋԱՏԻԿ· Օհ· աժ· Ա.յսօր յարեաւ· ար: Զինի Ս· Աստուածին Անդաստան: Յերեկ· Գիրք· Աւետարան· Անդաստան և ապա խոնարհեցո և Ալրեցո: Հմբ· Յար· աժ· Ընդ լուսանալ: Ուխք է մեզ ցՀամբարձումն: Եթե Յ· եթե ի· որոց ոտիք է ցերդ կիւրակէ:	14	25
ԻԵ	2	✻ ԱՒ· Բ2· Ա.Կ· Գ· օր Զատկի: Օհ· Յար· ակ·	15	26

Հ·	Օ·	ԱՊՐԻԼ	Ն·	Լ·
		Ա.ռաքեցար ի Հօրէ՝ Հրց· Հնգ· աժ· Օրհնեալ ես դու Քրիստոս· ար՝ Մինչ ցՀոգեգալուստ Առաքչական ոչ գոյ՝ Հմբ· ակ· Ա.ռաքեցար ի Հօրէ քանդ Աստուած՝ Ցիշատակ մեռելոց՝ Հր· Ծոմ վասն մահուռանիճ ցեառաց՝		
ԻԶ	3	✻ Ա.Պ· Գշ· ԲՁ· գ· օր Զատկի՝ Օհ· Ցար· բժ· ի գերեզման քո՝ Հրց· աժ· Պայծառացիր՝ Հմբ· բժ· ի գերեզմանն՝	16	27
ԻԷ	4	Ա.Դ· Դշ· ԲԿ· գ· օր Զատկի՝ Օհ· Ցար· բկ· քո յարուԹիանդ՝ Հրց· Ցար· աժ· Օրհնեալ ես տէր Աստուած՝ Հմբ· բկ· քո յարուԹիանդ՝	17	28
ԻԸ	5	Ա.Ե· Եշ· Գշ· ե· օր Զատկի՝ Օհ· Ցար· գժ· Իւղաբեր եւ սուրբ՝ Հրց· աժ· Ընդ երիս մանկ	18	29

Հ·	Օ·	ԱՐԵԳ	Ն·	Լ·
		կուենան՝ Հմբ· գժ· Իւղաբեր՝		
ԻԹ	6	Ա.Զ· Ուբ· Գկ· ը· օր Զատկի՝ Օհ· Ցար· գկ· Յարեաւ Տէրն՝ Հրց· աժ· Լոյսդ որ ի հրեղէնն՝ Հմբ· գկ· Յարեաւ Տէրն՝ Ցեբեկ· Նախատակ· Խորհուրդն անճառ· ար՝ Մխ· Մուռհարեմ եւ տաբեմուռտ 1318 թուականիճ՝ ● Ցն· լս՝ ժ· 14 ր· 16՝ Անհաստատ՝	19	1
Լ	7	✻ Աև· Շբ· Դշ· է· օր Զատկի՝ Ցիշատակ գըլխատման Ս· Յովհաննու Մկրտչի՝ եւ Ա.ԻԵՏՈՒ ՄԸՆ Ս· Ա.ՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻ՝ Ի տեղի պաշտաման շրկ՝ զաւուր Օրհնութիւն հանգչեցէ սաբաքն քաղել՝ Օհ· ակ· Խորհուրդն անճառ· ար՝ Հմբ Գալստ·	20	2

Հ·	Օ·	ԱՊՐԻԼ	Ն·	Լ·
		աւ. Որ վերօրհնիս։ Հր. Եաւ. (29)։		
Ս.	8	✻ ԲԿ· կիր· ԴԿ· ը· օր Զատկի։ Ընդ կնբաակէ (Կրկնազատիկ)։ Կանոնագլուխ Օրհնեա անձն իմ։ Փոխ· Օրհնեցից ընդ քեզ զհոգեւոր եմ։ (օրպէս ի Բուն Բաբեկենդանի գիշերն)։ Օհ· դկ· Ընդոգեալ կղզիք· արզԱւագ Օհ· զհեան ասա գկ· Յաղթական երբև քաղցեածք նախ քան զՀոգեոյ գալստեան Շրկ։ Ձչ· Ծամ· Քրիստոս յարեաւ։ Ցերեկ· Զկնի առաչին Աւետարանի Անգաստան։ Համ·դկ· Յարժամ երկին։	21	3
		Ցօմ· և Ցայմ· ԱՀԵԿԱՆ։		
		✻ Արեգակն ի ցուլն։		
Բ	9	ԲԲ· Բշ· Ա՚Ջ· Թ· օր Յինանց։ Օհ· աւ· երգեսցուք· Հբց· Ցար· ակ· Որ երկինք ի փրկութիւն։ Համ· աւ· Փառք յարուԹեան։	22	4
Գ	10	ԲԳ· Գշ· Ա՚Կ· ժ· օր Յինանց։ Օհ· ակ· երգեցէք տէրան։ Հբց· Ցար· ակ· Որ վասն մերոյ։ Համ· ակ· Յարուցեալ տէրն։	23	5
Դ	11	ԲԴ· Դշ· Բ՚Ջ· ժա· օր Յինանց։ Օհ· բա· Օրհնեցուք զտէր։ Հբց· Ցար· ակ· Անսկիզբն բանդ։ Համ· Ցար· բա· Երկին ի գերեզման։	24	6
		Լտ· Ց· Գեորգ։		
Ե	12	ԲԵ· Եշ· ԲԿ· ժ՚ը· օր Յինանց։ Օհ· բկ· Փառս ի յաւուրս։ Հբց· ակ· Որ յարեաւ վիրաց։ Համ· բկ· Քրիստոս յարեաւ։	25	7
		☽ Աւ· քռ· ժ· 25 ր· 27։ Անծրեւային։		

Հ·	Օ·	ԱՊՐԻԼ	Ն·	Լ·
		աւ. Որ վերօրհնիս։ Հր. Եաւ. (29)։		
Ս.	8	✻ ԲԿ· կիր· ԴԿ· ը· օր Զատկի։ Ընդ կնբաակէ (Կրկնազատիկ)։ Կանոնագլուխ Օրհնեա անձն իմ։ Փոխ· Օրհնեցից ընդ քեզ զհոգեւոր եմ։ (օրպէս ի Բուն Բաբեկենդանի գիշերն)։ Օհ· դկ· Ընդոգեալ կղզիք· արզԱւագ Օհ· զհեան ասա գկ· Յաղթական երբև քաղցեածք նախ քան զՀոգեոյ գալստեան Շրկ։ Ձչ· Ծամ· Քրիստոս յարեաւ։ Ցերեկ· Զկնի առաչին Աւետարանի Անգաստան։ Համ·դկ· Յարժամ երկին։	21	3
		Ցօմ· և Ցայմ· ԱՀԵԿԱՆ։		
		✻ Արեգակն ի ցուլն։		
Բ	9	ԲԲ· Բշ· Ա՚Ջ· Թ· օր Յինանց։ Օհ· աւ· երգեսցուք· Հբց· Ցար· ակ· Որ երկինք ի փրկութիւն։ Համ· աւ· Փառք յարուԹեան։	22	4
Գ	10	ԲԳ· Գշ· Ա՚Կ· ժ· օր Յինանց։ Օհ· ակ· երգեցէք տէրան։ Հբց· Ցար· ակ· Որ վասն մերոյ։ Համ· ակ· Յարուցեալ տէրն։	23	5
Դ	11	ԲԴ· Դշ· Բ՚Ջ· ժա· օր Յինանց։ Օհ· բա· Օրհնեցուք զտէր։ Հբց· Ցար· ակ· Անսկիզբն բանդ։ Համ· Ցար· բա· Երկին ի գերեզման։	24	6
		Լտ· Ց· Գեորգ։		
Ե	12	ԲԵ· Եշ· ԲԿ· ժ՚ը· օր Յինանց։ Օհ· բկ· Փառս ի յաւուրս։ Հբց· ակ· Որ յարեաւ վիրաց։ Համ· բկ· Քրիստոս յարեաւ։	25	7
		☽ Աւ· քռ· ժ· 25 ր· 27։ Անծրեւային։		

Հ·	Օ·	Ա.ՊՐԻԼ	Ն·	Լ·
Զ	13	ԲՋ· ՈւԲ· ԳՋ· ժԴ· օր Յ|ին· Օհ· գԺ· Օդնական ընդունելի· Հրց· ակ· 5· Անեղանելիք Աստուած· Հմբ· գԺ· Այսօր յարութիւն Քրիստոսի· Լ· Մարկոսի աւետարանչին. եւանեն ի քաւօք ամենայն եկեղեցիք ճոցա·	26	8
Է	14	ԲԼ·ՇԲ· ԳԿ·ԺԴ· օր Յ|ին· Օհ· ՃԱՐ· գԿ· Երգեցէք տեառն· Հրց· քԺ· Որ ի յերկինից· Ծերեկ· Լոյս զուարթ: Մես· Օրհնեալ եկ: Սուրբ Աստուած որ եկիր· Հմբ· գԺ· Թագաւոր գոլով: Հայր գթած· Սաղ· Աւետ· Քրզ· Խնդրեսցուք· Կեցո· Աղ· Քուէ ամենազօր գալստեանդ· Ընկատեղ· Մեմ· Ջայրը փոշրթռնեսաբ:	27	9
Ը	15	✻ ԳԿ· ԿԼր· ԴՋ· Ա.Հ-	28	10

Հ·	Օ·	Ա.ՀԵԿԱՆ	Ն·	Լ·
		խարհամատարան (Կանաչ) Կիւրակէ· Օհ· ՃԱՐ· ՈԺ· Օրհնեսցուք զտէր: Հրց· ՃԱՐ· գԺ· Լրկրպատգամբ· ար· Զկնի Սուրբ Աստուածին, Անդաստան· Հմբ· գԺ· փառաբանակից և կանանցն·		
Թ	16	ԳԲ· ԲՀ· ԴԿ· ժԴ· օր Յ|ին· Օհ· ՃԱՐ· գԿ Յաղթականն Հրց· ՃԱՐ· քԺ· Անապականն բանդ· Հմբ· ՃԱՐ· գԿ· Էջ հրեշտակն:	29	11
Ժ	17	ԳԳ· Գ2· Ա.Ջ· ժԷ· օր Յ|ին· Օհ· ՃԱՐ· աԺ· Երգեսցուք երդնող· Հրց· ՃԱՐ· քԺ· Որ թագաւորդ ես· Հմբ· աԺ· Ընդ կանայսն· Հր· ծոմ վասն մանուանն եղիայի եւ գերոբեամն տապանակին:	30	12
ԺԱ	18	ԳԴ· Դ2· Ա.Կ· ժԸ· օր Յ|ին· Օհ· ակ· Երգեցէք տեառն· Հրց· ՃԱՐ· քԺ·	1	13

Հ·	Օ·	ԱՊՐԻԼ	Ն·	Լ·
		Ա. յսօր բեւեռեալ Հմբ. ան. Աքանչելի հրեշտաւին,		
		Ն. Տ. Մայիս.		
		Լտ. աւետաբերոցն փիլիպպոսի եւ Յակոբայ,		
ԺԲ	19	Դե· Ե2· ԲՁ· ժ֊ր· օր Յ֊ին: Օհ. Յար· բժ. Օրհնեսցուք զտէր: Հրց. Յար· բժ. Որ գ֊թացար: Հմբ· բժ. Զայն աւետաւուր,	2	14
ԺԳ	20	Գձ· Ուր· Բկ· ի օր Յ֊ին: Օհ. Յար· բկ· փարաւօն: Հրց· Յար· բժ. Որ զարդարեալ, Հմբ· բկ· Ա. ուաւօտեան սուրբ կանայք, Ազ· Ադամ· (30 օր) Ա֊ր· Լս: ժ· 8 ր· 58: Բարեխաւան:	3	15
ԺԴ	21	Գէ· Շբ· ԳՁ· իա· օր Յ֊ին, Օհ. Յար· գժ. Ողնաական ընդ· Հրց· Յար·	4	16

Հ·	Օ·	ԱՒԵԿԱՆ	Ն·	Լ·
		բկ· Որ յերկնայինն: Յերեկ· Լայս զուարթ, Մեա· Օրհնեալ եկեալ, Սուրբ Աստուած որ եկիր եւ գալոցդ ես, Հմբ· աժ· Որ վերօրհնիս: Լ· Ֆիշտ խալ,		
ԺԵ	22	✠ Դկ· կկր· Գկ· (Կարմիր Կիւրակէ)· Օհ· գկ· Երգեցեք· Հրց· բկ· Անսկիզբն Աստուած, Հմբ· գկ· Զաստուածածայինն զգերեզմանսն,	5	17
ԺԶ	23	Դր· Բշ· ԴՁ· իզ· օր Յ֊ին· Օհ· գժ· Օրհնեսցուք զտէր· Հրց· բկ· Որ զծառայի, Հմբ· գժ· Որ ի վերդ ես, Ց· եւ Ր· Ս· Գեորգ, Մ֊մ· Խրտրեղէզ,	6	18
ԺԷ	24	Դգ· Գշ· Դկ· իզ· օր Յ֊ին· Օհ· գկ· Յաղթականն, Հրց· բկ· Որ էիր յառաջ, Հմբ· գկ· Հընչեցուցիչ դասք,	7	19

Հ·	Օ·	ԱՊՐԻԼ	Ն·	Լ·
ԺԸ	25	ԴԴ· Դ2 Ա.Ջ· ի՛ր· Ցին՝ 8 Օհ· ցար· աժ· Երգ.ես-ցուք· Հրց· ցար· ք·կ· Կամաւորութեամբ՝ Հմբ աժ· Որ անձառ Էու-թեամբ՝ Ց· եւ Ռ· Մարկոսի Աշե-տարանչին:	8	20
ԺԹ	26	ԴԵ· Ե2· Ա.Կ· իզ· օր Ցին՝ Օհ· ցար· ակ· Եր-գեցէք տէառն՝ Հրց· ցար՝ գժ· Փառաւորեմք: Համբ· ակ· Հրաշալի գ.յա-րութիւն:	9	21
Ի	27	ԴՋ· Ուր· ԲՋ· ժէ· օր Ցին՝ Օհ· ցար· քժ· Օրհ-նեսցուք զտէր՝ Հրց· գժ· Փառաւարեալ որ-դի՝ Համբ· քժ· Ա.յսօր գուարճացան՝ Սքան-չելի կանայքն՝ և կան-խեցուն՝ Ց· եւ Ռ· Շմաւոնի ազ-գականին Քրիստոսի:	10	22

Հ·	Օ·	ԱՀԿԱՆ	Ն·	Լ·
		☾ Վջ· քռ· ժ· 47 ր· 49: Հոգմ· Անծրեւ:		
ԻԱ	28	ԴԼ· Շբ· ԲԿ· իը· օր Ցին՝ Օհ· ք·կ· Փառա-ւօն՝ Հրց· գժ· Որ յա-յիտնից էու՝ ցԵրեկ· Լ.այս գուարթ: Մեա· Օր Հնեալ եկեալ: Սուրբ Ա.ստուած որ եկիր և գալոցդ: Համբ· դժ· Թա-գաւոր գալով:	11	23
ԻԲ	29	✠ ԵԿ· ԿԻր· ԳՋ· Տօն ԵՐԵՒՄԱՆ ՍՐԲՈՑ ԽԱ-ՉԻ՝ Ի պաչառանան Տա-ճարի Աւետարանին՝ զՀան-գըստեան Շրկ· առա՝ Զկնի Ա.ստուած անեղին Սրբ ցար· Ուբախացան ազգք մարդկան՝ Օհ· գժ· Օգնական՝ Աչ-խոլք ցար· գժ· Տէր թա-գաւորեաց զվայելչու-թիւն՝ (տես ի հայնաց-ք. Ծամագքի յերես 244): Հրց· Խաչի գժ· Ա.յսօր ընդ-	12	24

Հ·	Օ·	ԱՊՐԻԼ	Ն·	Լ·
		ամպս։ Մեծ· գժ· Մայր լուսոյ, Զկնի փառք ի բարձունսին Երէ՛ ե-տուր երկիւղածացդոյ։ Սուրբ Աստուած որ խաչեցար։ Շրկ· Անդաստանի գժ· Զօրութիւն սուրբ խաչի, Թուղթ կիւրղի։ Սաղ· Նշանեցաւ։ Աւետարան խաչելութեան։ Անդաստան։ Սաղ· Ցոյց մեզ տէր։ Աւետ։ Նորատուր կերցու։ Աղ· Փրկեա ամենազօր։ (Ձաղու և երկոյի ամենայն ինչ ցարութեան ե)։ Ցերեկ· զկնի առաչին Աւետարանի՛ Անդաստան։ Սուրբ Աստուած որ յարեար։ Հմբ· գժ· Փառաւորեալ է և ի ձայն ահեղ։		
ԻԳ	30	ԵՒ· Բշ· Գկ·Լ·օր Յին·Օհ· Ցար·գկ· Երգեցեք· Հրց· գժ· Կամաւորութեամբ	13	25

Հ·	Օ·	ԱՒԵԿԱՆ	Ն·	Լ·
		եկիր։ Հմբ գկ· Զքո յարութիւնդ· և Աւրեալ եւ մեր։ Ց· եւ Ր· Ցակոբայ Առաքելոյն, եղբօր Յովհաննու առետարանչին։		

ՄԱՅԻՍ

ԻԴ	1	ԵԳ· Գշ· Դշ· Լս· օր Յին· Օհ· գժ· Օրհնեացուք զտէր։ Հրց· գժ· Արարիչդ։ Հմբ· գժ· Զյարութիւն սատուածորդւոյն· Փառաւոր·	14	26

Հ·	Օ·	ՄԱՅԻՍ	Ն·	Լ·
		եալ· և Զանձաւուելի յարուեփիւն,		
		ց· հբ ՚ի· երեմիայ մարգարէին:		
ԻԵ	2	ԵԳ· Գ2· ԳԿ· լբ· օր Յին՝ 06· գկ· Յաղթականաւ Հրց· գկ· Անճառելի· Հմբ· գկ· փառք յարուեփեան, Յարուցեալ է սէրն· փառք Քրիստոսի, և իւղաբերից կանանցն:	15	27
		ց· հբ ՚ի· գիշեր ելիաթաց ա· Աքաւնաի հայրապետին:		
ԻԶ	3	ԵԵ· Ե2· ԱԶ· լԳ· օր Յին՝ 06· աԺ· Երգիցուք· Հրց· գկ· Նախայաւիտեան որդի, Հմբ· աԺ· Սոսկալի տեսիլ· և փայլականաձեւ·	16	28
		Լա· Համբարձումն:		
ԻԷ	4	ԵԶ· ՈՀբ· ԱԿ· լԳ· օր Յին՝ 06· ակ· Երգիցեք	17	29

Հ·	Օ·	ԱՀԵԿԱՆ	Ն·	Լ·
		տեաւեն: Հրց· գկ· Ա՛յ սօր պէտառ· Հմբ· ակ· Երգիցուք քեզ· և Կանխեցին կանայքն:		
ԻԸ	5	ԵԷ· Շբ· ԲՁ· լԵ· օր Յին՝ 06· բԺ· Օրհնեցուք· Հրց· գԺ· Որ երկիր, ցնծեկ· Լոյս դուրթ, Մես· Օրհնեալ երկ՝ Ս· Աստուած որ երկիր եւ գալոցդ· հա՝ Հմբ· աԺ· Որ վերօրհնիս:	18	30
ԻԹ	6	✠ ՁԿ· կիր· ԲԿ· 06· բկ· Փարաւօն՝ Հրց· գԺ· Որ բարերքանեալդ հա՝ ցնբեկ· գինի առաչին Աւետարանին Անգաստան՝ Հմբ· բկ· Կանխեցին· Զյարուեփիւն եւ Զահեզերական՝	19	1
		Հր· Սիվան (30 օր)՝ Մճմ· Սեպտեր (29)՝ ● Ծն· Լս· ժ· 3 ր· 0: Անհատատ:		

Հ·	0·	ՄԱՅԻՍ	Ն·	Լ·
Լ	7	ՋԲ· Բ2· Գ2· ԼԵ·օր Յին· 0Հ· գԺ· Օգնական· Հբց· գԺ· Որ ի քառակերպեան, Հմբ· գԺ· Հրաշալի և Տուք զփառս·	20	2
Ա	8	ՋԳ· Գ2· ԳԿ· ԼԲ· օր Յին· 0Հ· գկ· Երկիցեք· Հբց· գԺ· Յորժամ ի խաչին· Հմբ· գկ· Տեսիլ փայլակնաձեւ· և Յանճառ փառաց· Տօմ· և Ցայտ· ՄԱՐԲԻ· Ե· Եւ Ր· Յովհաննու Աւետարանչին·	21	3
Բ	9	ՋԴ· Դ2· ԴՋ· ԼԹ· օր Յին· 0Հ· գԺ· Օրհնեցուք· Հբց· գԺ· Միածին որդի· Ցերեկ· Հմբ· գԺ· Համբարձաւ Տէրն մերոյ Երկինս· (յառաւօն) Հայր գթած· Սաղ· Աւետարան կեցո· Աղ· Թագաւոր խաղաղութեան ✠ Արեգական ի ցերեկոյին·	22	4

*Ծաւ· տես ի վերջ օրացոյցի

Հ·	0·	ՄԱՐԵՐԻ	Ն·	Լ·
Գ	10	✠ ՋԵ· Եշ· Դկ· Ի· օր Յին· ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ· Զկնի Աւետուած ամենից՝ Երթ՝ Թագաւոր փառաց Քրիստոս· ՀԽա· Նարկ· գկ· Միածահրաշ· 0Հ· գԺ· Համբարձաւ տէրն (յառաւօնն)· Հբց· գկ· Օրհնեցի այսօր· Մեծ· գկ· Աստուածածնին մայր լուսոյ· Գրզ· Աստացուք· գկնի Սուրբ Աւետարծին Անդաստան· ձչ· ծՖ· Հիացան վերնականք և Որ յանպատում ձչ· Փախ· Գովեաս· ձչ· Երկ· աՁ· Որ Համբարձաւն· Ցերեկոյին Գէրք· Աւետարան և ապա Անդաստան· Հմբ· գԺ· Որք անկակից և Համբարձաւ տէրն մերոյ Երկինս· Վեճակ·	23	5
Գ	11	ՋՋ· Ուբ· Ա2· խա· օր Յին· Պհ· 0Հ· աԺ Երբ	24	6

Հ·	Օ·	ՄԱՐԵՐԻ		
		ըսրգ. Ծաղկազարդ, Հաւ. Շրկ. դժ. Համբարձաւ տէրն մեր յերկինս, Օհ. դկ. Մեծահրաշ այս խորհ. (յաւետեան), Հրց. դկ. Այսօր արարիչդ. Զհնչ Ս. Աստուածծին՝ Անդաստան, Պահպանիչ և ապա Ընթասեղծեալ, ձշ. Ժամամուտ Որ յանապատումն ձշ. Փախ. Գովեան, ձշ. Շրկ. դժ. Զգալուստ քո Քրիստոս, Ցերեկոյին զհնչ առաչին Աւետարանի Անգաստան, Հմբ. դժ. Ուրբ մանկակից և Համբարձաւ տէրն մեր յերկինս, Լս. Հոգեգալուստ,		
Է	14	Էբ. Բշ. Բհ. խաչ. օր 27 Ցհն, Օհ. բկ. փարաւօնն, Հրց. գկ Որ զամենազօր, ձշ. Ժամ. Հիացեան վերնակաս, ձշ. Շրկ.		9

Հ·	Օ·	ՄԱՅԻՍ	Ն·	Լ·
		գեսթուբր, Հրց. դժ. 6. Ծագումն միածնին, ձշ. Ժամ. Որ յանապատումն ապերաս նստիս, ձշ. Փախ. Գովեան, ձշ. Շրկ. դկ. Որ ողորմութիւնդ քո հիմնեցեր պաշտարհս, Հմբ. դժ. Ուրբ մանկակից և Համբարձաւ տէրն մեր Քրիստոս,		
Ե	12	Չհ. Շբ. Ան. խաչ. օր 25 Ցհն. Օհ. ակ. Երգիծէք տեառն, Հրց. դժ. 7. Փառաւորելով զանունն քո, ձշ. Ժամ. Հիացան վերնակաս, ձշ. Փախ. Գովեան, ձշ. Շրկ. դկ. Իշխանութիւնք, Ցերեկոյին Սաղ. (ձայնիւ) Համբարձաւ, Աւետարան. Մեսք. Օրհնեալ եկեալ, Սուրբ Աստուած որ համբարձար, Հմբ. դժ. Թագաւոր գոլով,	26	8
Զ	13	✻ Էկ. Կիր. Բշ. Երկ-		

Հ·	Օ·	ՄԱՅԻՍ	Ն·	Լ·
		աաւ. Որ համբարձաւն Հմբ. գաւ. Որք մնակացից եւ համբարձաւ Տէրն մեր Քրիստոս:		
Ը	15	ԼԳ· Գշ· Գջ· խե· օր Ցին. 0Հ· գաւ· Օգնական, Հբց· գկ· Ա յաօր ցնծան ձչ· Ծամ· Որ յանապատումն Փախ· Գովեա ձչ· շրկ· գկ· Որ ողորմելթեամբ քո հիմնեցեր Հմբ· գաւ· Որք մընակացից եւ համբարձաւ Տէրն մեր յերկինս:	28	10
Թ	16	ԼԳ· Դշ Գկ· խզ· օր Ցին. ալՀ· 0Հ· գկ· Երգեցէք տեառն Հբց· գկ· Փառաւորեալ Է ձչ· Ծամ· Հիացան վերնական ձչ· Փախ· Գովեա ձչ· շրկ· գկ· Ի քանուելթիւնք Հմբ· գաւ· Որք մնակացից եւ համբարձաւ Տէրն մեր Քրիստոս:	29	11

Հ·	Օ·	ՄԱՐՏԻ	Ն·	Լ·
Ժ	17	Լէ· Եշ· Դջ· խե· օր Ցին. 0Հ· գաւ· Օրհնեցուք զտէր Հբց· գկ· Որ յաւաջ քան ձչ· Ծամ· Որ յանապատումն ձչ· Փախ· Գովեա ձչ· շրկ· աաւ· Որ համբարձաւ Հմբ· գաւ· Որք մնակացից եւ համբարձաւ Տէրն մեր յերկինս:	30	12
ԺԱ	18	Լջ· Ութ· Դկ· խզ· օր Ցին. պՀ· 0Հ· գկ· Ցաղթական Հբց· գկ· Յ· Անըսկիզբն բանդ· ձչ· Ծամ· Հիացան վերնական: ձչ· Փախ· Գովեա ձչ· շրկ· գկ· Որ ողորմելթեամբ քո հիմնեցեր Հմբ· գաւ· Որք մնակացից և համբարձաւ Տէրն մեր Քրիստոս:	31	13
ԺԲ	19	Լէ· շբ· Ամ· խթ· օր Ցին. 0Հ· աաւ· Երգեցուք: Հբց·գկ·6· Որ յարհզակերպ ձչ· Ծամ· Որ	1	14

Հ·	Օ·	ՄԱՅԻՍ	Ն·	Լ·
		յանապատում՝ ձչ· Փոխ· Գողգոթա՝ ձչ· Երկ·դկ· Իշխանութիւնք՝ Ցերեկ· Սաղմոս Համբարձաւ՝ Աւետ· Լոյս ղուարթ՝ Մեսդ· Օրհնեալ եկեալ՝ Սուրբ Աստուած որ եկիր եւ դալոցդ ես՝ Հմբ·դժ· Աւազաքրեայ աղաւնոյ՝ (յատեանն)՝ Հայր գթած՝ Սաղմոս(ձայնիւ)՝ Հոգիքդ սուրբ՝ Աւետ· Երկ· Գոհաբանելով՝ Կեցո՝ Աղ· խաղաղութեամբ քով Հոգիդ Սուրբ Աստուած՝ Ն· Տ· Յուդիս՝ ℣ Ւր· Ես՝ ժ· 24 ր· 22՝ Հոդմունք՝		
ԺԳ	20	✠ կիր· Ա.Կ· ծ· օր Յինն՝ ՀՈԳԵԳԱԼՈՒՍՏ(Պենտեկոստէ—յիսնեերորդ օր ի Զատիկէն)՝ Զկնի Աստուած անեղին Երգ՝ Գերագոյն շնորհաց բաշխող երկին՝ Հետ· Երկ· դժ· Համբ	2	15

քաւեաւ տէրն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի՝ Օհ· դժ· Աւազաքրեայ աղաւնոյ՝ ար՝ (յատեանն)՝ Երգ· Աստուածդ Զկնի Ս· Աստուածին Անեղաստան՝ ձչ· Փառ· Աստուած ղբեիչ խոստ՝ ձչ· Փոխ· Տէր Յիսուսի ասաց՝ ձչ· Եր ժժ·ի Հաբաշարժ՝ Ցերե· Գիրք· Աւետարան և ապա Անդաստան՝ Հմբ· դկ· Երրորդութիւնն անքաժանելի՝ (յատեանն)՝ Հայր գթած՝ Սաղ· Աւետ· Զկնի Երկ· գժ· Որ հանդիպդ՝ Աղ· Նեքսախ Լամբրոնացւոյն՝ Ստիպիմ ի սիրոյ՝ Եւ ի յաւարտիլն Երգ· Գոհաբանելով՝ Կեցո՝ Աղ· խաղաղութեամբ քով Հոգիդ սուրբ Աստուած՝

Բարեկենդան Սղխական պահոց՝

Հ·	Օ·	ՄԱՅԻՍ	Ն·	Լ·
ԺԴ	21	Բշ· Բշ· բ· օր Հոգ· Պհ· Օհ· բժ· Կոյն եւ նման· ար· Զկնի Աւետաբանի Աբարչական· կնդ· ձչ· ԺՄ· Ասոյօր ի հրեղէն լերուս բա-ժանեալ· ձչ· Փոխ· Տէր ի՛մ աղաւորեաց· ձչ·Երկ· բժ· Կոյն եւ նման (ընկերական ի մխալին)· Հմբ· բկ· Ասոյօր երկնայինքն· Աղ· Հայր գ-Թածո· Սազ· Աւետարան· կնդս· ց· եւ ր· կոտանգիտա-նոսի եւ հեղինեի·	3	16
ԺԵ	22	Գշ· Բկ·պ· օր Հոգ· Պհ· Օհ· բկ· Ասոյօր երկնայինքն· ար· զկնի Աւետաբանին Աբարչական· ձչ· Ժամ· վասն որոյ եւ մեք· ձչ· Փոխ· Տէր ի՛մ աղաւորեաց· ձչ·Երկ· բկ· Ասոյօր երկնայինքն· Հմբ· բժ· Աբեղական արդարութեան	4	17
		Փրկատոս· Աղ· Հայր գ-Թածո· Սազ· Աւետ· կնդս·		
ԺԶ	23	Դշ· Գշ· դ· օր Հոգ· Պհ· Օհ· բժ· Աբեղական արդարութեան Փրկատոս ծագ· ար· Զկնի Աւետաբանի Աբարչական· ձչ· Ժամ· Ասուսած զբեզ խոստովանիմք· ձչ·Փոխ· Տէր ի՛մ աղաւորեաց· ձչ· Շբ· բժ· Աբեղական արդարութեան Փրկատոս· Հմբ· բկ· Զանսկզբնաբար· Աղ· Հայր գ-Թածո· Սազ· Աւետարան· կնդս·	5	18
ԺԷ	24	Եշ· Գկ· ե· օր Հոգ· Պհ· Օհ· բկ· Զանսկզբնաբար· ար· Զկնի Աւետաբանի Աբարչական· ձչ· Ժամամուտ Ասոյօր ի հրեղէն լերուս· ձչ· Փոխ· Տէր ի՛մ աղաւորեաց· ձչ· Շաբ· բկ· Զանսկզբնաբար· Հմբ·	6	19

Հ·	Օ·	ՄԱՅԻՍ	Ն·	Լ·
		գէ· Ամենահարար բա-ժակ։ Աղ· Հայր գ-թածՆ։ Սազ· Աւետարան· կեցո։		
		եղաւաւեղ։		
ԹՂ	25	Ուբ· Դ· զ· օր Հոգ· Պհ· Օհ· գէ· Ամենահարար բաժակ· ար· Զհնի Աւետարանի Ամարչական· ձչ· Փամ վ ասն որոյ և մեր· ձչ· Փոխ· Տէր թագաւորեաց· ձչ· Ներ· գէ· Ամենահարար· Հմբ· դկ· ի Հարաշարժ· Աղ· Հայր գ-թածՆ· Սազ· Աւետարան· կեցո։	7	20
ԺԹ	26	Շբ· Դկ· Է· օր Հոգ· Օհ· դկ· ի Հարաշարժ· ար· Զհնի Աւետարանի Ամարչական· ձչ· Փամամ· Ամտուած զքեզ խոստովանիմք· ձչ· Փոխ· Տէր թագաւորեաց· ձչ· Շբկ· դկ· ի Հարաշարժ· Ցերեկ· Մեզ· Ցար· Ամտուած աստու· Յել։ Ս· Ամ-	8	21

Հ·	Օ·	ՄԱՐԵՐԻ	Ն·	Լ·
		տուած որ կիր ես Հանդերձ յս· չմբ· գէ· Հոգին սուրբ էր։ Աղ· Հայր գ-թածՆ։ Սազ· Աւետարան։ Բզ· Խնդրեացուք· կեցո։ Աղօթք· թագաւոր խաղաղութեան։		
Ի	27	✠ կիր· Ա.Զ· Ա· Յարուցեալ (Ցիշատակ Նիւթայի մարգ)։ Օհ· աաւ· Երգեացուք· Հրց· աաւ Որ երկիր։ Ծօրեա սկսեալ մինչ ցՊաթկենդան Պետրոսի Իւղաբերից Աւետարանն ըզթարգման և զՅարութեան մասն ի միասին կարդա։ ձչ· Փս· Մի աՆ երկի և բանդ· ձչ· Փոխ· Տէր թագաւորեաց· ձչ· Շբ· աաւ· Զթագաւորն փառաց։ Չմբ· աաւ· Ընդ լուսանալ· Բզ· Խնդրեացուք· կեցո։ Աղ· թագաւոր խաղաղութեան։ Ցերեկ·	9	22

Հ·	Օ·	ՄԱՅԻՍ	Ն·	Լ·
		Նախատօնակ դպ· Անճինք նուիրեալք· պր· Առաքին պահ·		
ԻԱ	28	Բշ· Ա.Կ· Սրբոց կուսանացն Հռիփսիմեանց, Օհ· դպ· Անճինք նուիրեալք· Հրց· դպ· Ա.յսօր զանյաղթելիէն· պր· Մի· դպ· Ցիշատակ Քրիստոսի, ձշ· Ծամ· Որք ծագեցան մեզ· ձշ· Փոխ· Սիրեցի, ձշ· Շր· դպ· Քրիստոս Ա.ստուած· Հմբ·դպ· Անսկիզբն բանըն Ա.ստուած· Ցերեկ· Նախատօնակ·դպ·Անճինք նուիրեալք· պր· Եկեղեցական հանդէս վանս Ս· կուսին Հռիփսիմեայ·	10	23
ԻԲ	29	Գշ· Բշ· Սրբոց կուսանացն Գայիանեանց, Օհ· դպ· Անճինք նուիրեալք· պր· Մկ· դպ· Ցիշատակ Քրիստոսի, ձշ· Ծամ· Զյաղթականն ձեր ըզ-	11	24

Հ·	Օ·	ՄԱՐԻԻ	Ն·	Լ·
		Հանդէս, ձշ· Շր·դպ· Քրիստոս Ա.ստուած· Հմբ· դպ· Անսկիզբն բան, Եկեղեցական հանդէս վանքս Ս· կուսին Գայիանեայ·		
ԻԳ	30	Գշ· Բկ· ալհ· Օհ· Ապշ· բկ· Ցամենայն ժամ աղաչանք իմ Հրց· Ապշ· առ· Որ հայիս քաղցրութիւնդ· Մկ· Ապշ· բկ· Աղթութիւնք եւ պատրաստք· ձշ· Ծամ· Որ ըստ ամենայնի, ձշ·Փոխ· Օրհնեցէք զտէր ամենայն ազինք, ձշ· Շր·դպ· Փառաբանութիւն, Հմբ· բկ· Ցօգնութիւն մեզ ժամանեաս· Ցերեկ· Նախատօնակ· գձ· Ջմարգարէ բարձրելոյն· պր· Լ· Բառնաքաշ առաքելոցն·	12	25
ԻԴ	31	Եշ· Գշ· Սրբոցն Յովհաննու Կարապետին	13	26

Հ·	Օ·	ՅՈՒՆԻՍ	Ն·	Լ·
		ՅՈՒՆԻՍ		
Իե	1	ՈՒբ· Գկ· պհ· Օհ· Ա պշ· գկ· Ի բրիստոս Ա ստուածածնառուծոց· Հբց· Հնգ· ակ· Գոհաբանեմք· Մկ· Խալի գկ· Ով պահապան որ ծագեցար· ձչ· Շրկ· գկ· Որ անսկիզբն· Հմբ· Ա պշ· գկ· Տուր մեզ տէր զօգս· ցնծրեկ· Նախատօնակ գձ· Ով երջանիկ· ար: Ջրզ· Ս· Ճգնաւորաց Ա պշ· Որ ընտրեցեր·	14	27
Իզ	2	✠ Շբ· Դշ· Սրբոյն ԳՐԻԳՈՐԻ Լուսաւորչին մերոյ եղն ի վիրապէն·	15	28

Հ·	Օ·	ՄԱՅԻՍ	Ն·	Լ·
		Եւ Ա թանագինեայ եպիսկոպոսին· Օհ· գձ· Զմարգարէ բարձրեալն· Հբց· գձ· Զուարճանայ այսօր· ար· Մկ· և Հմբ· գկ· Մարգարէից գերագոյն· ձչ· ծաբ· Զյարուցեալն ի ծովէ ձկնէ զՅովնան զօր ցնծայ·		

Եկեղեցական հանգէս ի վանքս Ս· Շողակաթի·

Օհ· բժ· Ով երջանիկ, Թագ· Այսօր դասք, Հրց· բժ· Որ առաքեցեր· պր· Մկ· գժ· Հրաշափառ և Որ կոչեցար, Զհնի Աբարչականին երջ՝ Հաւատարիմ և իմաստուն Գրիգորիոս անուն արթուն· (տեսէք ի Զայնագր· շրկ· յերես 872 և երգեսէք յեղանակ ծանր· փայլին արդարքի·որ կայ ի Զայնագ· Թամագրի յերես 352)։ Ձշ· Թամ· Ցնծա այսօր ցնծա·Ձշ· Շր· գկ· Հովիւ քաջ, ցերեկ· Լոյս ղեւարթ· Մես· Սիրեցի, Սուրբ Աստուած որ խաչեցար· Հմր· գժ· Ուրախ լեր սուրբ եկեղեցի (յառեհանն)· Կրզ· Խնդրեսցուք· կնոջ· Աղ· Թագաւոր խաղաղու թեան·

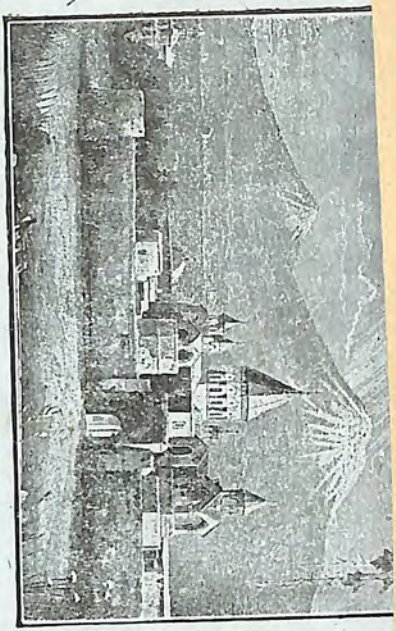

Հ·	Օ·	ՄԱՐԵՐԻ	Ն·	Լ·
		Այսօր յերեկոյին Վեհափառ Ս· Հայրապետն եկեղեցական մեծաչուք հանդիսիւ իջանէ ի Մայր Տաճար Ս· Էջմիածնի:		
Իե	3	✠ կիր· Դկ· Բ· զկնի Հոգ· ՏՕՆ ԿԱԹՈՒՂԻԿԷ ՍԻՐՈՑ ԷՋՄԻԱԾՆԻ: Ի պաշտաման Տաճարի Աւետարանին գՀնգ· Շբ· առաս· Զկնի Աստուածամանուղին սրգ՝ Շինող էիցս համայնից· Օկ· գԺ· Ուրբաթ լերս սուրբ եկեղ· (յառաւանն)· Լբց· գԺ· Այսօր պայծառ· Մեծ·գԺ· Անսկզբնական բանին· ձչ· փառ· Ջխաղաղութիւն շնորհեա· ձչ· Փրխ·Տէր թագաւոր· ձչ· Շբ· Եմք·գԺ· Այսօր ուրբանայեալ· (Սաղմ· գիրք և Աւետարան առաւօտեանն է)· Սրբասացութիւն Հրեշտակային·	16	29

Հ·	Օ·	ՅՈՒՆԻՍ	Ն·	Լ·
		Զկնի Սուրբ Պատարագին կատարի մաղթանք Հայրապետական ի Ս. Էջմիածին, Կատարի հանդէս յամենայն Եկեղեցիս Հայաստանեայց: Հարսանիք, Եկեղեցին լուսավառութիւն ի գարնան Միածնեալ Ցաճարի և ի գարնան Ձեմարանի:		
ԻԸ	4	Բշ· Ա.Զ·Սբ.ց մանկանցըն Բեթզեհէմի եւ Ա-կաւիոսի վկային· Մովկիմայ քահանայիին եւ Կոտրատիոսի զինուորին, Օհ· Մբ· աժ· Յոդվիաքսն Հրց· գժ· Ա.յսօր անմեղ· սր: Մկ· Ա.Հ·Բ· Ս· գկ· Երանելի սուրբ մանկունք: Ձշ· Ծամ ի տաճարի սրբոց· Ձշ· Շրկ· Մբ· աժ· Պարծեսցին սուրբքն, Մեծ· Բեպիշ Եվվեշ (50)	17	1

Հ·	Օ·	ՄԱՐԵՐԻ	Ն·	Լ·
		● Ս.Ն·Լ: ժ· 15 ր· 44: Հոդմախառն Անծրեւ:		
Իթ	5	Գշ· Ա.Կ· Սրբոց կուսանացն Հռունեայ և Մանեայ, Օհ, գկ· Ա.Ձ.ինք նուիրեալք· սր· Մկ· գկ· Յիշատակ Քրիստոսի, Ձշ· Ծամ· Հարսնացեալք Քրիստոսի· Ձշ· Շրկ· գկ· Քրիստոս Ա.ստուած· Համ·գկ· Ա.նսկիզբն քան: Հր· Թամուզ· (29)	18	2
Լ	6	Դշ· ԲՁ· սկ: Օհ· Ա.պշ· քժ· Դարձո ղցաստուծմ: Հրց· Ա.պշ· աժ· Որ համագոյից· Մկ· Ա.պշ· քժ· Մանկունք եկեղեցւոյ· Ձշ· գկ· Փառաբանութիւն, Համ· Ա.պշ· քժ· Համբառնալով զաչս մեր,	19	3
Ա	7	Եշ· Բկ· Սրբոց հշխանացն Ա.հակայ եւ Յով սէփայ և վկայիցն Սարգսի եւ Բագոսի· Օհ· Մբ·	20	4

Հ·	Օ·	ՅՈՒՆԻՍ	Ն·	Լ·
		բկ· Շնորհեա մեզ՝ Հբց· Մբտ· աժ· Ջքեղ արդ.աբ՝ Մկ· բկ· ի վառս պարծեսցին՝ ձչ· Փամ. ի տաճարի սրբոց՝ ձչ· Շբկ· բկ· Հրաշալիսառ. Հմբ· բկ· Որ պատկիչդ՝ Ցօմ. և Ցայսմ. ՄԱՐԳԱՑ՝		
Բ	8	Ուբ· ԳՋ· պՀ՝ Օհ· Սպչ· գժ· Ջերծո զիս՝ Հբց· Հնգ· բժ· Որ թագաւորդ ես՝ Մկ· Խչ· գժ· Անուանեալ փայտ գիտութեան՝ ձչ՝ Ներկ· զկ· Որ անսկիզբն յԵւթեան՝ Հմբ՝ Սպչ· գժ· Ջօրհներդութիւնս բանաւոր՝ եւ Պահապան՝	21	5
Գ	9	Շբ· Գկ· Սրբոյն ՆԵՐՍԻՍԻ ՄԵԾԻ Հայրապետին մերոյ եւ Կաթողիկէ եպիսկոպոսին՝ Օհ· բկ· Որ զԼոյս անճառ՝ Հբց՝ գժ· Այսօր ոտնէ եկեղեցի· ար՝ Մկ· դժ· Որ	22	6

Հ·	Օ·	ՄԱՐԳԱՑ	Ն·	Լ·
		ընտրեցար՝ ձչ· Փամ. Չայրապետականն զարդարեցիք՝ ձչ· Շբ· դկ· Այսօր ցնծայ՝ Հմբ· աժ· Սուրբ ես տէր՝ և երկնաբաղաքացիս՝ Ամառնամուտ և արեւադարձ Խեցգետնի՝ ցերեկըն սկսանի կարճանալ՝ և գիշերն երկարիլ՝ Մխ. Ինգլասլը Սայֆի՝ Ոկիզբն առատութեան ջուրցն ճեղուսի՝ ☼ Արեգակ ի խեցգետինըն՝		
Դ	10	☩ Կեր· ԴՋ· Գ· զկնկ Հոգ՝ Օհ· դժ· Օրհնեսցուք զտէր՝ Հբց· աժ· Պայծառացիր՝ Մեծ.աժ՝ Ընընտրեցար՝ ձչ·Եր·դժ· Թագաւոր փրիստոս Էակից Հօր՝ Հմբ· դժ· Փառաբանակից՝ Բարեկենդան Ս· Լուսաւորչի պահոց՝	23	7

100

Հ·	0·	ՅՈՒՆԻՍ	Ն·	Է·
Ե	11	Բշ· Դկ· պՀ· Սրբոցն Եպիփանու Կիպրացւոյն, Բաբելայ Հայրապետին եւ երից ա շակերտաց Նորին։ 0Հ։ Մբա· գկ· ի յիշատակս վկայից։ Հրց· գԺ· Աքանչելագործ· սր։ Մկ· Ե Հմբ· գԺ· Ղմանեալ Մովսիսի։ Ձղ· Ծաւ· Զհայրապետականն։ Ձղ·Շրկ· գԺ· Ա յաւօր երկնայնոցն։ Ց· եւ ի· բարդուղիմէոսի առաքելոյ։	24	8
		Ա՛ռ· քո· ՞· 00 ր· 55։ Փոթորիկ։		
Զ	12	Գշ· Ա՛Ջ· պՀ· Սրբոցն Կոստանդեանոսի թագաւորին եւ մօրն Նորա Հելինեայ։ 0Հ ակ· Որ զերկնաւոր։ Հրց·աԺ· Օրհնեմք զքեզ սր։ Մեծ· աԺ· Երանելի աստ։ Ձղ· Ծաւ Որպէս յետ աստուածասէր թագ։ Ձղ· Շրկ· (Ողորմ)· բԺ· Ա-	25	9

Հ·	0·	ՄԱՐԳԱՑ	Ն·	Է·
		տուած փրկիչ մեր։ Լտ· Ցնծութիւն Յովհաննոս Միրտլեն։		
Է	13	Դշ· Ա.Կ· պՀ· 0Հ· Ա՛պշ· ակ· Ցով կենցաղոյս։ Հրց· Ա՛պշ· աԺ· Որ յամենայնի։ Մկ· Ա՛պշ·ակ· Լոյս փառաց բանդ։ Ձղ· Շրկ· գկ· Փառաբանութիւն։ Հմբ· Ա՛պշ· ակ· Օգնական մեր լեր Տէր։	26	10
Ը	14	Եշ· ԲՁ· պՀ· Սրբոցն Թէոդիտոսի Գաղատացւոյն, Թալիլեա քրիժըշկին եւ եօթն կուսանացն որք Ս.Նկիւրիա կատարեցան։ 0Հ։ Մբա· բԺ· Օրհնեն զքեզ։ Հրց· Մբա· ակ· Ա՛ւրք Աստուած· Մկ· բԺ· Փառաւորեալդ փառօք, Ձղ· Ծաւ· Ի տաճարի սրբոց։ Ձղ· Շրկ· բԺ· Ընբախանան հրեշտակք,	27	11

Հ·	Օ·	ՅՈՒՆԻՍ	Ն·	Լ·
		Հմբ· բԺ· Զքեզ տէր օրհնեմ։		
Թ	15	Ուբ· բկ· պՀ· Օհ· Ապշ· բկ· Յամենայն ժամ՝ Հբց· Հնգ· բկ· Աբրաւիչ՝ Մկ· Խչ· բկ· Խաչն կեռնաբար՝ ձչ· Ներ· գկ· Որ անսկիզբն յէութեան՝ Հմբ· Ապշ· բկ· Յօգնութիւն մեզ ժամին՝ Ճբեկ· Նախատօնակ· գկ· Լերինք ամենայն· Հբց· բԺ· Որ առաքեցեր· ապ։	28	12
Ժ	16	✻ Շբ· Գշ· Գիւտ Նշխարաց Սբզան Գրիգորի Լուսաւորչին մերոյ՝ Օհ· գկ· Լերինք ամենայն՝ (յատեանն)՝ ի քաղուած ասել՝ զքաղուածքն Ս· Յակովբայ՝ Քաք· Ա յաօր գաղ՝ Հբց· բԺ· Որ առաքեցեր զսիրելի· ապ՝ Մկ· գԺ· Հրաշափառ և Որ կոչեցար՝ Զկնի Աբարչականին Ճբգ·	29	13

Հ·	Օ·	ՄԱՐԳԱՑ	Ն·	Լ·
		Հաւատարիմ և իմաստուն Գրիգորիոս անուն արթուն՝ (ասա ի Զայնագիր· Շրկ· յերես 872 և երգեսլիք յեղանակ ծանր «Փայլին արդարքի՝ որ կայ ի Զայնագրեալ ժամագրի յերես 352)՝ ձչ· Ծամաք ցնծա այսօր ցնծա՝ ձչ՝ Ներ·գկ· Հոլիւ քաջ՝ Հմբ·ած· Սուրբ հոգի տէր՝ և Երկնաբաղաքացին։		
ԺԱ	17	✻ Կիր· Գկ·Դ·զկնի Հոգ՝ Օհ·գկ·Երդեցէք տէրան երգ նոր՝ Հբց·ակ· Որ եկիր ի վերկուԹիւն՝ Մեծ ակ· Որ զկեանքն անմահարար՝ ձչ· Շրկ· գկ· Լուսով Աստուածութեան քո փրիսաոս՝ Հմբ· գկ· Յարեաւ տէրն՝ Հարանիք։ Լտ· առաքեալոցք Գետրոսի եւ Պողոսի։	30	14

Հ·	Օ·	ՅՈՒՆԻՍ	Ն·	Լ·
ԺԲ	18	Բշ· Դշ· Սրբոց վկայիցն Անտոնինոսի, Թէոփիլոսի, Անիքտոսի եւ Փոտինոսի· Օհ· Մբա· դժ· Ամսօր յիշատակ, Հբդ· Մբա· բժ· Անոխտակալ, Մկ·դժ· Զբեզ կարդայինն, ձչ· Ծամ· ի տաճարի սրբոց, ձչ· Շրկ· դժ· Ճգնութիւնք սրբոց, Հմբ· դժ· Ցիշատակ է այսօր, Ն· Տ· Ծուխս· ☩ Լր· Լս· ժ· 40 բ· 6· Չերմագին օդ·	1	15
ԺԳ	19	Գշ· Դկ· Սրբոցն Դանիէլի մարգարէին եւ երից մանկանցն՝ Սէդրաքայ, Միսաքայ եւ Աբեդնագովի· Օհ· ակ· Որ զաստուածային· Հբդ Մբա·ակ·Որ բարձրեալդ ես, Ողբմ· և Տէր յերկ· զմարգարէին ասա· աժ· Որ զծածկեալ խոր-	2	16

Հ·	Օ·	ՄԱՐԳԱՑ	Ն·	Լ·
		Հուրդ կենայց, եւ երգս առեալ մարգ, Մկ· և Հմբ· դժ· Որ զյառաջ, ձչ· Ծամ· Որ ի վերայ քերովբէից, ձչ· Շրկ· ակ· Ճառագայթ անճառ, Ձգ· Նախայ (30)		
ԺԴ	20	Դշ· Ա.Զ, սկ, Օհ· Ապշ· աժ· Հայր բաղումողորմ Հբդ· Ապշ· Ազդ· աժ· Երգէին մանկունքն, Մկ· Ապշ· աժ· Զառաւօտու զօրհն, ձչ· Շրկ· դկ· Փառաբանութիւն առաքեմք, Հմբ· Ապշ· աժ· Ինձ օգնութիւն ի տեառնէ, և Համբարձի զաչս իմ Ցերկ· Նախաօնակ ակ· Ոորք զարդարեցին, պր·	3	17
ԺԵ	21	✠ Եշ·Ա.Կ·Սրբոց Ժարգմանչացն մերոց ՍԱՀԱԿԱՑ ԵՒ ՄԵՍՐՈՊԻԱՑ· Օհ· ակ· Որք զարդա-	4	18

Հ·	Օ·	ՅՈՒՆԻՍ	Ն·	Լ·
		բերին· պր· (յաջեանն)· Մկ· և Հբ·գԺ· Նմանեալ Մովսիսի· ձշ· ծմ· Հայրապետականն· ձշ· Երկ· (Ոգոր·)գԺ· Որ պշնորհս·		
		Այսօր Միաբանք Մայր Աթոռոյս և Սանունք ձեմարանի գնան ի գիւղն Օշական ուր և կառաջի եկեղեցական հանդէս մեծ·		
		Հր· տոմ վասն առմաճճ երուսաղէմի·		
ԾԶ	22	Ուր· ԲՁ· սկ· Օհ· Ապշ· բԺ· Դաթճո զցաստումն քո ի մէնջ· Հրց· Հնգ·գԺ· Օրհնեալ գքեզ· Մկ· Խչ· բԺ· Ապաւինեցաք ի խաչ քո· ձշ· Երկ· գկ· Որ անսկիզբն յԵհուԹեան· Հմբ· Ապշ· բԺ· Հաքաուն ալովի·	5	19
ԾԷ	23	Շբ· Բկ· Սրբոցն Տրդատայ Թագաւորին մերոյ եւ Աշխէն տիկ-	6	20

Հ·	Օ·	ՄԱՐԳԱՑ	Ն·	Լ·
		նոջն եւ Խոսրովիդուխտայն· Օհ· ակ· Որ գերկնաւոր· պր· Մկ· գԺ· Որ գերազոյն· ձշ· ծմ· Որպէս յետ Աստուածատեսը Թագ· ձշ· Շբ· բԺ· Աստուած փրկիչ մեր· Հմբ·աԺ· Սուրբ ես տէր· և Երկնաքաղաքացին· Հայր գԹուծ·Փոխ· Աստ օրհնեցէք և ապա Նախ·ակ· Որ նախիմաց· պր· Գբզ· Սուրբ զԱստուածածնէին· կնգր· Ադ· Ընկալ տէր·		
ԾԸ	24	✠ Կիր· ԳՁ· Ե· զկնի Հոգ· Գիւտ Տփոյ Ս· ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻ· Ի պաշտաման Տաճարի աւետարանին զՀնգ· Երկ· ասա· Զկնի Աստուածատեսին Երգ· Զայնիւ ստ· քեզ տէր պաղատիմք· Օհ· գկ· Երգեցեք որդիք· պր· Գբզ· Մայր սուրբ· (Հայոց ա-	7	21

Հ·	Օ·	ՅՈՒՆԻՍ	Ն·	Լ·
		մնային ինչ Յարութեան է): Ցերեկ Մեսափ Ծնընդեան: Բզ· Մայս սուրբ, Սուրբ Աստուած որ յարիար: Հմբ· դ· Նոր սիօն: Բզ· Սուրբ զԱստուածածին: կեցո: Ագ· Ընկալ տէր, Հարանիք: Ց· եւ Ի· Երեսուն ցովհաննու կարապետին:		
ԺԹ	25	Բշ· Գկ· Սրբոցն կալիստրատոսի եւ քառասնից եւ լինն վկայիցն, եւ Ղուկիանոսի քահանային, Օհ·գկ· Այսօր հրեշտակաց գաւաքն: Հրց· Ցբա բժ· Ընդ սուրբս քո: Մկ· գկ· Ընդ զուարթունս, ձչ· Ծամ· ի տաճարի սրբոց, ձչ· Շր· գկ· Ձգնաւորք շշմարիտք, Հմբ· գկ· Այսօր մարտիրոսաց գաւաքն,	8	22
		☾ Վջ· քռ· ժ· 19 ր· 17: փոփոխական:		

Հ·	Օ·	ՄԱՐԳԱՑ	Ն·	Լ·
Ի	26	Գշ· Դջ· Սրբոյն Զաքարեայ մարգարէին, Օհ· ակ· Որ զաստուածծային, Հրց· աժ· Որ երկնային· ար· Մեծ· աժ· Զքեզ երեւեալ· Մկ· ե Հմբ· դժ· Որ զյաւուրս Ագդոյն, ձչ· Ծամ· Տէր որ հիմնեցուցեր, ձչ· Շր· աժ· Ձառագայթ,	9	23
ԻԱ	27	Դշ· Գկ· ակ· Օհ· Ագ· գկ· Քրիստոս Աստուած յոյս ապ: Հրց· Ագ աժ· Խարեբանեալ են թագաւոր· Մկ· Ագ· գկ· Ի անուն սուրբն ձչ· Երկ· գկ· Փառաբանութիւն առաքեմք: Հմբ· Ագ գկ· Մտցեն աղօթք իմ Տէր,	10	24
ԻԲ	28	Եշ· Ոջ· Սրբոյն Եղիսէէ մարգարէին, Օհ· ակ· Որ զաստուածծային, Հրց· գժ· Որ ընդ հողմոսէն, Մեծ· գժ· Որ	11	25

Հ·	Օ·	ՅՈՒՆԻՍ	Ն·	Լ·
		ի բարձրութիւնս՝ Մկ· գկ· Ա.յսօր ցնծայ՝ ձշ· ծամ· Տէր սր հիմնեցուցեր զեկեղեցի՝ ձշ· Շրկ· աժ· Ձառաւտւայթ՝ հմբ· գժ· Որ ղյառաւաջադոյն՝		
ԻԴ	29	Ուր· Ակ· ալհ՝ Օհ· Ապշ· ակ· Ցով կենցաղոյս հանապազ՝ Հրց· Ընդ· գկ· Բանդ Աստուածն՝ Մկ· Խչ· ակ· Սիզան զո տէր՝ ձշ· Շրկ· գկ· Որ անսկիզբն յէութեան՝ Հմբ· Ապշ· ակ· Օգնական մեր լեր՝	12	26
		ԹԷ· Եւ Ր· Առաքելոցն Փետրոսի եւ Պօղոսի՝		
ԻԴ	30	Շբ· ԲՁ· Սրբոց երկուտասան առաքելոցն Քրիստոսի եւ սրբոյն Պօղոսի երեքտասան առաքելոյն՝ Օհ·գժ· Երանելի սուրբ· ար՝ Մկ· Յս· գկ· Առաքեալք Աստուծոյ՝ ձշ· ծամ· Առաքեալք և	13	27

Հ·	Օ·	ՄԱՐԳԱՑ	Ն·	Լ·
		վկայք Քրիստ՝ ձշ·Շր·ակ· ի յանապահմանս՝ Հմբ·աժ· Սուրբ ես տէր և ի քէն հայցեմք՝		
		ԹԷ· Եւ Ր· Երկոտասան Առաքելոց՝		

Հ·	Օ·		Ն·	Լ·

ՅՈՒԼԻՍ

Իե	1	✻ կիր· Բկ· Զ· զկնի Հոգ· Օհ· բկ· փարաւօնի, Հբց· Յար· ակ· Որ վասն մերոյ փրկ· Մեծ· ակ· Նոր խորանիդ, Ձշ· շբկ· Յար· բկ· Օրհնութիւն ի բարձունս, Հմբ· Յաք· բկ· Ով յարութեամբդ, Բաբկենդան Վարդավառի պահոց·	14	28
Իզ	2	Բշ· Գշ· ա·օր Վար·ակ· Օհ· Պպշ· գԺ· Ջերծո զիս յորոգայթէ,	15	29

Հ·	Օ·	ՄԱՐԳԱՐԷ	Ն·	Լ·
		Հբց· Պպշ· աԺ· Բարեբանեալք ես ի յաւիտեան, Մկ· Պպշ· գԺ· Զքեզ բարեբանեն, Ձշ· Շբկ· Հնգ· գԺ· Քրիստոս Աստուած, Հմբ· Պպշ· գԺ· Զօրհներգութիւնս բանաւոր, և Պահապան, Բ· ևշ ի· գիշտ Տփոյ Սուրբ Աստուածածնի·		
Իէ	3	Գշ· Գկ· ք· օր Վարդ· ակ· Օհ· Պպշ·գկ· Քրիստոս Աստուած աստուածոց, Հբց· Պպշ· ակ· Զանուն քո Քրիստոս, Մկ· Պպշ· գկ· Օրհնեցէք ըզ տէր, Ձշ· Շբ· Հնգ· գԺ· Քրիստոս Աստուած, Հմբ· Պպշ· գկ· Տուր մեզ տէր, և Հովանի աջոյ·	16	30
Իը	4	Գշ· Դշ· գ· օր Վարդ· ակ· Օհ· Պպշ· գԺ· Համբառնամ առ քեզ տէր, Հբց· Պպշ· ակ· Որ խո-	17	1

Հ·	Օ·	ՅՈՒԼԻՍ	Ն	Լ·
		նարհեցար։ Մկ· Ապշ· դԺ· Մանկունք զաէր օրհնեցէք։ ձշ· շբ· դկ· փառաբանութիւն և Ող անսկիզբն յԵսուքեան։ Հմբ· Ապշ· դԺ· Զքեզ կարդամք։ Հր· Աթ· (30)։ Մնմ. բեպիշ Ախթ (29)։ ● Ծն· լս։ ժ· 4 ր· 28։ Ջովպին Հողմունք։		
ԻԹ	5	Եշ· Դկ· ք· օր վ արդ· ապ։ Օհ· Ապշ· դկ· Քրիստոս Աստուած յայս ապաշխարողաց շնորհեա։ Հբ։ Ապշ· ակ· Աստուած Հարցն մերոց։ Մկ· Ապշ· դկ· Ի անուն տեառն։ ձշ· շբ· Հնգ· ցԺ· Քրիստոս Աստուածս։ Հմբ· Ապշ· դկ· Մտցին աղօթք իմ առ քեզ։	18	2
Լ	6	Ուբ· Ա2· ե· օր վ արդ· ապ։ Օհ· Ապշ· աԺ· Հայր	19	3

Հ·	Օ·	ՄԱՐԳԱՑ	Ն·	Լ·
		քաղաւմաղօթք խոստովանիմ։ Հբ։ Հնգ· դԺ· Որ փառաւք Հօր։ Մկ· Եչ· աԺ· Հրաշակերտ Ից զօրեդ։ ձշ· շբ· Հնգ· դկ· Որ յանէից ստեղծող գոյից։ Հմբ. Ապշ· աԺ· Ինձ օգնական լեր և համբարձի զաչս իմ։		
Ա	7	Շբ· Ա.Կ· ՅԻՇԱՏԱԿ ՏԱՊԱՆԱԿԻՆ ՀՆՈՑ ԵՒ ՏՕՆ ՆՈՐՈՑՍ ՍՈՒՐԲ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ։ Զկնի Աստուած անեղին՝ Եբգ· Շնորհ էեցար Օհ· ակ· Զքեզ քաղաք Աստուածոյ· ար։ Մկ· ակ· Որ ի սկզբանէ։ Գբղ· Սուրբ եկեղեցեաւս կերց։ Ապ· Ա.Ա գլուխ արբոյ։ ձշ· Ժամ· Զխաղաղութիւն շնորհեա։ ձշ·Փառ· Տէր թագաւորեաց։ ձշ· շբ· ակ· Որ իսկզբանէ։ Ճեբեկ Մեսդ· Աստ օրհ·	20	4

Հ·	Օ·	ՅՈՒԼԻՍ	Ն·	Լ·
		նեռցէք։ Կրզ· Աստուածդ։ Սուրբ Աստուածդ որ խաչէցար։ Հմբ· աժ· Որ ի լերինն· (յաւետեանն)։ Կրզ· Խնդրեսցուք։ Կեցո։ Ազ· թագաւոր խաղաղութեան։ Նաւակատիք։		
		Ցօմ· եւ Ցայտմ· ՀՐՈՏԻՑ։		
Բ	8	✠ Կիր· Բզ· Վ. ՎԱՐԴԱՎԱՌ։ Զկնի· Աստուածանեղին՝ Երգ· ի վերինն Երուսաղէմ· Հետ· Երկ· դժ· Ցնծալ այսօր։ Օհ· աժ· Որ ի լերինն· (յաւետեանն) այս։ Զկնի Անդաստանին Երկ· Ստեղի դի· Լերինք (յաւետեանն)։ Ձչ· Ծամ· Երթելի տէրդ այսօր։ Ձչ· Փոխ· Մեծացուսցէ։ Ձչ· Շր· Ժժ· Ուրախացիր պատկ· Սրբբաստացուք Թիւն· Բազմութիւնք։ Ցերկկ· Անդաստանն։ Մեսեդի Ցար· Տէր	21	5

Հ	Օ·	ՀՐՈՏԻՑ	Ն	Լ·
		թադաւորեաց։ Կաթող· Աստուածդ։ Սուրբ Աստուածդ որ յայտնեցար ի Թաբէօր լերն։ Հմբ· դժ· Այսօր ի լերինն։ (յաւետ)։ Հայր գթած։ Գիրք։ Աւետարան և ապա Ազ· Սրբոյն Եզիշէի վարդապետին — Օրհնեալ ես տէր Աստուած։ Եւ յաւարտին Կրզ· Խնդրեսցուք։ Կեցո։ Ազ· թագաւոր խաղաղութեան։		
Գ	9	✠ Բշ· Բկ· օր Վարդ։ Օհ· Քկ· Ձառադայթ փառաց· ար։ Մեծ· գժ· Աստուածածին դիրաքդայն։ Մկ· Քկ· Օրհնեցէք մանկունք ընդ։ (յաւետեանն)։ Վասն խաղաղութեան։ Ազ· Սուրբ ես տէր։ Գիրք։ Աւետարան և դկնի Արարչական։ Կրզ· Խընդրեսցուք։ Ազ· Քոմ	22	6

Հ·	Օ·	ՀՐՈՏԻՑ	Ե·	Լ·
		կերց։ Աղ· թուխ ամե-նաղօր։ ձղ· ծխ· երեւի Տէրդ։ ձղ·Փախ·Տէը թա։ ձղ· շբ· գժ· Այսօր որ էինն։ Յերեկ· Մես· Յաթ· Եկայք եւ տեսէք Աս-տուածծ մեր ապաւէն։ Հմբ· Յտ· գկ· Լերինք ամենայն (Յաո)։ կերց։ ☽ Ան· քո· ժ· 13 բ· 39։ փոփոխական։		
Ե	11	Գշ· Գկ· ալհ· Օհ· Ապ· գկ· Քրիստոս Աստուածածնուծոց։ Հրց· Ապ· ակ· Օրհնեալ եւ փա-ռաւորեալ։ Մկ· Ապ· գկ· Օրհնեցէք զտէր։ Հմբ· Ապ· գկ· Տուր մեզ տէր զօգ· և հովանի աչ։ Ց· եւ ն· Նոյեմբերայ կոտ-ածն։ ☼ Արեգակն չմտանէ։	24	8
Զ	12	Եշ· Գշ· Սրբոյն Եսա-յեայ մարգարէին։ Օհ· ակ· Որ պատուածած-	25	9

Հ·	Օ·	ՅՈՒԼԻՍ	Ե·	Լ·
		ամենաղօր։ ձղ· Փամ· երեւի տէրդ։ ձղ· Փախ· Տէը թադաւորեաց։ ձղ· շբ·գկ·Ձառագայթ։ Սբբ· բասաց։ թ·ին· Հրեշտա-կապետն։ Յերկ· Մեսէդ· Ցաթ· Երգեցէք տեառն։ Հմբ· գկ· Օրհնե-ցէք մանկունք։ (յա-ռաջն)։ Ցրգ· ինդ· կերց։ Աղ· Թագաւոր խա-ղաղութեան։ (Զկնի Ս· Պատարագին կարգ պաշ-տաման (Հոգեհանգիստ) կատարեա ի յիշատակ հա-մօրէն ննջեցելոց։ Յիշա-տակ մեռելոց։		
Դ	10	Գշ· Գշ· գ· օր վարդ։ Օհ· գժ· Այսօր որ էննա։ Մեծ· դժ· Աստուա-ծածին սպասաւ։ Մկ· Ցո· գկ· Լերինք ա-մենայն·(յաոեանն)։ Աղ· Սուրբ ես տէր։ Գլոր, Աեւո· և Արարչական։	23	7

Հ·	Օ·	ՅՈՒԼԻՍ	Ն·	Լ·
		յին։ Հբց· աժ· Ող յիրկնային· աս։ Մեծ· աժ· Ջ ըեզ երեւեալ։ Մկ· Հմբ· դժ· Ող ղյաւուրջաղումն։ Ձղ· ծամ· Տէր որ հիմն ձղ· շբ·աժ· Ձառադայթ։		
Ե	13	Ուբ· Գկ· ող՝ Օհ· Ապ· դկ· Քրիստոս Աստուածոյս ապաշ։ Հբց· Հնգ· դկ· Յաւիտեանից Աստուած։ Մկ· Խչ· դկ· Խաչի քո Քրիստոս։ Ձղ· դկ· Ող անսկիզբնչէ։ Հմբ· Ապ·դկ· Մտցին աղօթք իմ տէր։ Ցերեկ· Նախատօնակ գժ· Երանելի սուրբ· աս։ Լ· Յակովբայ առաքչոյն։ Հր· Ծոմ վասն գերոռքեան եւ աւերման Երուսաղէմի· որ է Գարեայ պայրաժբ։	26	10
Զ	14	✠ Շբ· Ող· Սրբոցն Թադէոսի առաքելոյն մե-	27	11

Հ·	Օ·	ՀՐՈՏԻՑ	Ն·	Լ·
		ղոյ եւ Սանդխտոյ կուսին։ Օհ· գժ· Երանելի սուրբ առաքեալք· աս։ Թագ· Ա յսօր դասք։ Մեծ· աժ· Որ զբան Աստուած։ Մկ· դկ· Քեւ պարծի։ Ձղ·ծամ· Աստքեալք և վկայք· Ձղ· շբկ· ակ· Որ սիրողդ էք։ Հմբ· աժ· Սուրբ ես տէր և ի քէն հայցեմք։ Լ· Ամենայն մօրն ս· Աստուածածնի։		
Է	15	✠ Կկր· Ող· Բ· զկնի վարդ։ Օհ· Ցար· ակ· Եղբարք տեսաւն երդնոր։ Հբց· Ցար· քժ· Որ ի յիրկնից իջեր։ Մեծ· քժ· Ջ ըեզ կոյս։ Ձղ· շբկ· ակ· Թագաւորեաց Աստուած իվերայ։ Հմբ· ակ· Աստքեցար ի Հօրէ։ Հարանիք։	28	12
Ը	16	Բշ· Բջ· Սրբոցն Կիպրիանոսի եպիսկոպո-	29	13

Հ·	Օ·	ՅՈՒԼԻՍ	Ն·	Լ·
		սին, եւ քառասուն եւ հինգ վկայից, եւ սրբոց կուսանացն՝ Յուստիանեայ, Եւփիմեայ եւ Քրիստինեայ, Օհ· բժ· Օրհնեն զքեզ Աստուած, Հոց· Մրտ· բկ· Օրհնեմք զքեզ, Մկ· և չմբ· դկ· Քիշատակ Քրիստոսի, ձշ· Ծամ· Հարսնացեալք Քրիստոսի· ձշ· շբ· բժ· Ընթանան հրեշտակք·		
ԺԱ	17	Գշ· Բկ· Սրբոցն Աթանազկնեայ եպիսկոպոսին եւ տան աշակերտացն եւ հինգ վկայից, Օհ· բկ· Շնորհեա մեզ Քրիստոս, Հոց· Մրտ· բկ· Որք ի մարտի· Մկ· բկ· Ի փառս պարծեսցեն, ձշ· Ծամ· Ի տաճարի սրբոց· ձշ· շբկ· գժ· Զառաջնորդս եւ զվարդապետս, չմբ· բկ·	30	14

Հ·	Օ·	ՀՐՈՏԻՑ	Ն·	Լ·
		Որ պսակիչդ ես ամէն, ց·եբթ·ի արեանեայ կոչեին: Ակիզբն աւուրց Շնիկ աստեղ: ℣ Լր· Լս: ժ· 22 ր· 30: Հոգմունք:		
ԺԲ	18	Դշ· Գշ· պհ· Օհ· Պպշ·գժ· Զերծո զձս, Հոց· Պպշ·ակ· ազ· փառաւորեալ յաւիտեան, Մկ· Պպշ·գժ· Զքեզ քարեբանեն, չմբ· Պպշ· գժ· Զօրհներդուածի ընծայեալ եւ պահապան·	31	15
ԺԳ	19	Եշ· Գկ· Սրբոց նախահարցն՝ Ադամայ, Աբէլի, Սեթայ, Ենովսայ, Ենովքայ, Նոյի, Մելքիսեդեկի, Աբրահամու, Իսահակայ, Յակովբայ, Յովսեփայ, Մովսէսի, Ահարոնի, Եղիազարոս, Ջեռուայ, Սամուելի, Սամիսոնի, Յեփթայեայ, Բարակայ, Գեդէոնի եւ	1	16

Հ·	Օ·	ՀՐՈՏԻՑ	Ն·	Լ·
ԹԵ	21	Շբ· Դկ· Սրբոց որդւոց եւ թոռանց սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչին մերոյ՝ Արիստակիսի, Վրթանիսի, Յուսկանն, Գրիգորիսի եւ Դանիէլի, Օհ· դկ· Արմատ ճշմարիտ, Հրց· ակ· Որ զԱյս աստուածաչայինն· ար, Մկ· գկ· Աստուածայինն Հաւատոյ, Ձղ· ժմ· Զհայրապետականն զարդարեցիք, Ձղ· Շբ· գկ· Հովիւ քաջ, Չմբ·աժ· Սուրբ Էս տէր, Ե Երկնաքաղաքացին,	3	18
ԹՋ	22	✠ Կիր· Ուշ· Գ· զկնի վարդ· Օհ· Ցաբ· աժ· Երգեցողք երդ նոր, Հրց· Ցաբ· գժ· Անապական, Ձղ· Շբկ· աժ· Զթագաւորն փառաց, Չմբ· Ցաբ· աժ· Ընդ կանայսն իւղաբերս, Ց· Եւ Ր· Մարիամոս Մագդաղենացւոյն եւ գիշեր	4	19

Հ·	Օ·	ՑՈՒԼԻՍ	Ն·	Լ·
		այլոց սրբոց նախահարցն Օհ· ակ· Որ զաստուածայինն Հրց· Մբ· գկ· Ա՛ւ քեզ Աստուած· Մեծ· դկ· Ննահապետացընն Ողբմ· գժ· Որ աւետաւոր Տէր յերկրկ· գժ· Այսօր ժողովուրդք· Մկ· Ե Չմբ· դկ· Այսօր ցնծայ զուարճացեալ Ձղ· ծամ· Տէր որ հիմնեցուցեր Ձղ· Շբկ· աժ· Ձառապայթ· Ն· Ց· Օգոստոս Ազ· Ղամար (30)·		
ԹԴ	20	Ուբ· Դշ· պկ· Օհ· Ապ· գժ· Համբառնամ առքեզ տէր Հրց· Ննգ· աժ· Օրհնեալ ես դու քրիստոս Մկ· Խլ· գժ· Ի ստունգանէն ձղ· դկ· Որ անսկիզբնյէ Չմբ· Ապ· գժ· Զքեզ կարդամք յօգնութիւն· Ց· Եւ Ր· Նոյեայի մարգարէին·	2	17

Հ·	Օ·	ՅՈՒԼԻՍ	Ն·	Լ·
		Եւխարիստի փոխառած հայրապետին։		
ԺԵ	23	Բշ· Ա.Ն· Սրբոց Մակաբայեցւոցն՝ Եղիազարոս քահանային, Շամունեայ եւ հօրն որդւոց նորին։ Օհ· ակ· Յամենայն ժամ օրհնեալք ղբէդ, Հբց· Մբռ· գձ· Որբ զառանձանս, Մկ· ակ· Ճգնաւորք Քրիստոսի, ձշ· Երկ· ակ· ի տաճարի Հանդըստեան, Հմբ· ակ· Պարծանք Հաւատոյ,	5	20
ԺԶ	24	Գշ· Բշ· Սրբոց երկոտասան մարգարէիցն՝ Ովսեայ· Ամովսայ· Միքիայ· Յովելեայ· Աբդիու· Ցաւսումայ· Ամբակումայ· Յօնանու· Սոփոնիայ· Անգեայ· Զաքարիայ եւ Մաղաքեայ· Օհ· ակ· Որ զատուածային, Հբց· գձ·	6	21
		Որ ընդ հողիզէն· ար· Մեծ· գձ· Որ ի բարձրութիւնս Մկ· ա Հմբ· դկ· Այսօր ցնծայ· ձշ· Ծմ· Տէր որ հիմեցուցեր· ձշ· Շբ· աձ· Ձառագայթի·		
ԺԹ	25	Դշ· Բկ· ա՛կ· Օհ· Ապշ· բկ· Յամենայն ժամ Հբց· Ապշ· ակ· Զանձաւս էութիւն Մկ· Ապշ· բկ· Աւրհնութիւն եւ պատարագ· ձշ· դկ· Փառաբանութիւն Հմբ· Ապշ· բկ· Յօդնութիւն մեզ ժամանեա։	7	22
		ց· եւ ր· Աննայի մօրն Սուրբ Աստուածածնի։		
		Լս· վարդավառ։		
		✠ Ա.Ջ· քռ· ժ· Ց· բ· Ա։ Անհաստատ։		
Ի	26	Եշ· Գշ· Սրբոցն՝ Սոփիայ եւ երից դստերացն՝ Պիստոսի· Ելպիսի եւ Ագապեի· Օհ· Մբռ·	8	23

Հ·	Օ·	ՅՈՒԼԻՍ	Ն·	Լ·
		գԺ. Զարիական մահ, Հբց. Մրտ. գԺ. Յուսացեալքն, Մկ. գԺ. Այսօր յիշատակ: Ձչ. Շբ. գԺ. Պայծառացեր երկեղեցի, Հմբ. գԺ. Զպատկիչն սրբոց,		
ԻԱ	27	Ուբ. Գկ. ալհ, Օհ. Ապչ. գկ. Քրիստոս Աստուածաստուածոց, Հբց. Հնգ. ակ. Գոհաբանեմք, Մկ Ժչ. գկ. Ող պահապան, Ձչ. դկ. Ող անսկիզբն. Հմբ. գկ. Տուր մեզ աչք ղօգնութիւն և Հովանի աջոյ, ϑ. եւ ր. Պանդալեռոճ բժշկին,	9	24
ԻԲ	28	Շբ. ԴՋ. Սրբոց հայրապետացն Ալեքսանդրի եւ Կիւրղի եւ Գրիգորի աստուածաբանին, Օհ. ակ. Ողք զարդարեցին, Հբց. գԺ. Սքանչելագործ, Մկ. բԺ. Ող լու-	10	25

Հ·	Օ·	ՀՐՈՏԻՑ	Ն·	Լ·
		սով, Ձչ. դԺ. Այսօր երկնաշնորհն, Հմբ. աԺ. Սուրբք ես տէր, եւ երկնաքաղաքացին,		
ԻԳ	29	✠ կիր. Գկ. Դ. զկնի վարդ, Օհ. դկ. Յաղթական քեզ օրհնութիւնք, Հբց. Ցաք. բկ. Ող յերկնային զինուորութեանցդ, Ձչ. Շրկ. դկ. Ող անքաւելի յաղթող, Հմբ. գկ. Յորժամ երկին, և Էջ հրեշտակն,	11	26
ԻԴ	30	Բշ. ԱՋ. Սրբոցն կիրակոսի եւ մօրն Յուղիտայի, եւ սրբոց վկայիցն Գորդիոսի, Պողիկատոսի եւ Գրիգորի. սի, Օհ. աԺ. Ժողովեալքս ի յիշատակ, Հբց. Մբտ. դԺ. Սուրբք ես տէր զօրութեանց, Մկ. բկ. Ցարմատոց բարեաց, Ձչ. Շրկ. աԺ. Պարծեցին, Հմբ. բկ. Վարդագոյն,	12	27

Հ·	Օ·	ՅՈՒԼԻՍ	Ն·	Լ·
		ց· եւ ՚ր· Շիրայի առաքելոյն։		
Իե	31	Գշ· Ա՛Կ· Սրբոցն վա հանապ Գողթնացւոյն, Եւգինեայ կուսին, եւ Հօրն նորա փիլիպպոսի եւ մօրն Կլօպեայ, եւ երկուց եղբարցն Սերգեայ եւ Ա՛պիտոնի եւ երկուց ներքինեացն։ Օհ· ակ· Յաւիտեան ժամ օրհ նեմք, Հրց· Մրտ· դկ· Ա՛ռ քեզ Աստուած· Մկ· ե· Հմբ· բժ· Զարմանալի է։ (Յաւելեալն)։ Ձչ· Շրկ· ակ· ի տաճարի Հանգստեան։	13	28
		ց· եւ ՚ր· բարեկենդան Ս· Աստուածածնի։		

ՕԳՈՍՏՈՍ

Իզ	1	Դշ· ԲՁ· պհ· Օհ· Ճպշ· բժ· Դարձո զքաստումն, Հրց· Ճպշ· բժ· Օրհնեալ տէր Աստուած· Մկ·բժ· Մանկունք եկեղեցւոյ· Ձչ· դկ· Փառաբանութիւն։ Հմբ· բժ· Համբառնալով։	14	29
Իէ	2	Եշ· ԲԿ· Սրբոց վկայիցն Եւգինէոսի, Մակարիոսի, Վաղերիոսի, Կանդիտոսի եւ Ա՛կիւզասայ։ Օհ· բկ· Շնորհեա մեզ Քրիստոս, Հրց· Մրտ· գկ· Ո՛ր գհրաշափառ։	15	1

Հ·	Օ·	ՕԳՈՍՏՈՍ	Ն·	Լ·
		Մկ· բկ· ի փառս սպարծեսցին՝ ձ· բկ· Հրաշափառ ճգնութեամբ, Համբ· բկ· Որ սլսակիչդ, Մհմ· ձեմագիւղ եվիկ: (30) ● Մն· Լս: ժ· 17 ր· 12: Ջերմագին Հողմ:		
ԻԸ	3	Ռւբ· ԳՋ· ապ: Հրց· Հնգ· բժ· Որ թագաւորդ, Մկ· գժ· Անուանեալ փայտ գիտութեան, ձ· դկ· Որ անսկիզբն յերութեան, Համբ· Ասլ· գժ· Ջօրհնեցդ երկութիւնս բանաւոր, եւ Պահապան, Լտ· վերափոխումն Ս· Աստուածածնին: Հր· Իյոզ 29):	16	2
ԻԹ	4	Շբ· Գկ· Եփեսոսի սուրբ ժողովոյն երկու հարիւր Հայրապետացն· Օհ· գժ· Անյօր սրբոց Հայրապետացն· ար· Մկ· գժ· Ով հրաշալի և ի	17	3

Հ·	Օ·	ՀՐՈՏԻՑ	Ն·	Լ·
		սուրբ երրորդութենէն (փառք հօր·) (զԹոումն ասա) Ալաւելինիմք ի քո· (Տես ի Զայնագրքեաւ շրկ· յերես 1049)· Այժմ եւ միշտն ասել Աղբերացուսցես ի մեզ· (Տես ի Զայնագրեաւ շրկ· յերես 283· (յաաեանն)· Ցորժամ զմանկունքն Ով հրաշալի երգն՝ ծածկեն զԵղիսէն վարագուրաւ, իսկ ի յասելն ի սուրբ երրորդութենէն՝ բանան զվարագոյր Սեղանոյն և հերթապահ Աւագ երէցն չուրչառաւ Աւետարանն ի ձեռին ի վեր բարձրացուցեալ կերևնակիրք յառաջիւաւ. Նորա եւ նոքա ի խորանէն և ժամօրհնողն չուրչառաւ խնկարկելով առաջի Աւետարանին գան կանգնին առաջի սուրբ Բեմին. ժամօրհնողն խնկարկէ ի դասս և ժո-		

Հ·	Օ·	ՕԳՈՍՏՈՍ	Ն·	Լ·
		դովրդեան և ապա Աւետարանութիւնս կամ Աւետարան քահանայի գայ համբուրէ զսուրբ Աւետարանն։ զկնի Աղ· Սուրբ ես տէր։ Աքարէական։ Ձէ, ծամ. Զհայրապետականն զարդարեցեալք։ Ձէ· Երկ· դժ· Ամսոր երկնայինացն։ Հմբ·աժ· Սուրբ ես տէր, և երկնաքաղաքացիոն։		
Լ	5	✠ կիր· Գ·Զ· Ե· զկնի վարդ· Օհ· դժ· Սրկ· Նեսցուք զտէր, Հրց· Ցար· բկ· Անսկիզբն Աստուած։ Ձէ·դժ· Թագաւոր Քրիստոս էակից, Հմբ· դժ· Կանանցն կանխելով։ Բարեկենդան Ս· Աստուածածնի պահոց։	18	¼
Ա	6	Բշ· Դկ· ա· օր Աստուածածնի ալհ· Օհ· Ապշ· դժ· Քրիստոս Աստուած	19	5

Հ·	Օ·	ԱՒԵԼԵԱՑ	Ն·	Լ·
		ած յայս ապաշ· Հրց· Ապշ· բժ· Որ ապրեցուցեր, Մկ· Ապշ· դկ· Ի առնուն աեառն, Ձշ· Շր· Հնգ· գժ· Քրիստոս Աստուած, Հմբ· դկ· Մըտցեն աղօթք իմ տէր, Տօմ· և Ցայտ· Աւետեաց, Ց· եւ Բ· Վսդ·ավտ·		
Բ	7	Գշ· Ս.Զ·բ· օր Աստծնի· ալհ· Օհ· Ապշ· աժ· Հայր քաղցրմոդորմ· Հրց· Ապշ· բժ· Որ ահաւոր քոյով, Մկ· Ապշ· աժ· Զառաւօտս զօրհ· Ձշ·Շր· Հնգ· գժ· Քրիստոս Աստուած յիշեա, Հմբ· աժ· Ինձ օգնականին և Համբարձի զաչս։	20	6
Գ	8	Դշ·Ա.Կ·գ· օր Աստծնի· ալհ· Օհ· Ապշ· ակ· Ծով կենցաղոյս, Հրց· Ապշ· Ապց· բժ· Ընդունի ես ճաճանապարհը քո, Մկ· Ապշ· ակ· Լոյս փառաց	21	7

Հ·	Օ·	ՕԳՈՍՏՈՍ	Ն·	Լ·
		բանդ. ձշ. շբ. դկ. փա ուաբանութիւն, և Որ անսկիզբն յէութեան, Հմբ. Ապշ. ան. Օգնական մեր լեր տէր,		
Դ	9	եշ· ԲՋ· դ· օր Ա.ծածնի· ալ, Օհ· Ապշ· բժ· Դարձո զցասումն· Հբց· Ապշ· բկ· Հարցն մերոց օրհնեալ ես, Մկ· Ապշ· բժ· Մանկունք եկեղեցւոյ փառաբանիչք, ձշ· գժ· Քրիստոս Աստուած յիշեա, Հմբ· բժ· Համբառնալով զաչս մեր, ☽ Ան· քռ· ժ· 2 ր· 23· Մրայլապատ·	22	8
Ե	10	Ուբ· Բկ· ե· օր Ա.ծածնի· ալ, Օհ· Ապշ· բկ· Ցամենայն ժամ· Հբց· Հնգ· բկ· Ա.րարիչ եւ մարդասէր, Մկ· Խլ· բկ· Խաչն կենարար, ձշ· դկ· Որ յանէից ստեղծող գոյից, Ճաքկ· Ս· Աս-	23	9
*Տես· տես ի վերջ օրացոյցի·				

Հ·	Օ·	ՆԱԻԱՍԱՐԴ·	Ն·	Լ·
		տուած որ խաչեցար, Հմբ· գժ· Ուրախ լեր ս· եկեղեցի· սր· (յառաջն), Քրշ· Ինդրեսցուք· կերցու· Աղ· թագաւոր խաղաղութեան,		
Ա	11	✠ Շբ· ԳՋ· Տօն Շողակաթի Ս· Է.ՋՄԻԱԾՆԻ· ըստ սեսլեան Ս· Գրիգորի երկրորդ լուսաւորչին մերոյ· Զկնի Աստուած անեղին երգ· Շինող էիցս· Օհ· գժ· Ուրախ լեր սուրբ եկեղեցի· սր· (յառաջն), Մեծ· գժ· Ուրախացիր Աստուածածնին· Քրշ· Ասացուք· Սուրբ Աստուած որ խաչեցար· Մկ·դկ· Է.ՋմիածինՆ ի Հօրէ· Զկնի Մանկանցն Քրշ· Սուրբ եկեղեցւաւս· կերցու· Աղ· Ա.ռ դրան սուրբ տաճարիս· ձշ· ծամ· Տէր մեր եւ փրկիչ Յիսուս Քրիստոս· ձշ·	24	10

Հ·	Օ·	ՕԳՈՍՏՈՍ	Ն·	Լ·
		Փախ· Տէր Թադեւոսի եւ Բարթողիմէոսի Առաքելոց, ծչ· շր· դժ· Որ հաստատուեցեր քանիւ Զհնի Ս· Գաւառագին կաթողիկէ մայր անք Հայրապետական ի Մայր Աթոռոյ Հայաստանեայց, ԹՒ բեկ· Մեռ· Աստ օրհնեցեալ Սուրբ Աստուածորդի խաչեցաւ, Հմբ· դժ· Ոյսօր Ժողովեալ (յատեանն) Հայր գլխաւոր Նախատ· Հրց· դժ· Որ զնախամօրն Գրգ· Սուրբ զԱստուածածին կերտ Ազ· Ընկալ տէր Նաւակատիք Քան Տօնարի մերոյ ՆԱԻԱՍԱՐԴ· և Տարեմուտ ՌՃՄԱ· 1351 Տօնարական Թուականին· և Հայոց ՏՂԴ — 4594· Մեծ Թուականին·		
		☼ Արեգակն ի կոյսն·		
Բ	12	✻ Կիր· ԳԿ· ՎԵՐԱՓՈԽՄԻՆ Մ· ԱՍՏՈՒԱԾԱՆԻՆ· Զհնի Աստուածանէրին՝ Նբգ՝ Աստուա-	25	11

Ծաձին անարատ, (յա-
տեանն), հետ. Շրկ· դկ·
Աբեւելք Դերսարիին,
Օհ· դժ· Այսօր ժողո-
վեալ, Հրց· դժ· Որ ըզ-
նախասէրն, Սուրբ Աս-
տուածծ որ եկիր ի
փոխուիմն մեր քո եւ
կուսի, Անդաստան, ձչ·
ծաւ· Աստուածածնին
անհարսնա, ձչ· Փոխ·
Մեծ· ձչ· Շրկ· բժ· Ան-
թառամ ծաղիկ, Սրբա-
սացութ· Բազմուքթիւնք:
Զկնի Ս· Պատարագին կա-
տարի օրհնութ· խաղողոյ:
Ցերեկ· Անդաստան, Մեա·
Ծն·Տէր ասաց ցիս, Քրզ·
Մայր սուրբ: Սուրբ Աս-
տուածծ որ եկիր ի փո-
խուիմն մեր քո եւ կու-
սի, Հմբ· դկ· Այսօր
պանծառելի, Հայր գը-
թած, Նախաօծնակ· դկ·
Որ զմիածնի որդւոյ
քո· ար, Քրզ· Ս· ԶԱստո-

Հ·	Օ·	ՕԳՈՍՏՈՍ	Ն·	Լ·
		կեցո, Աղ· ընկալ տէր, Լտ· Ռաթրուդիմէոսի ա- ռաքելոյն,		
Գ	13	✠ Բշ· Դշ· ք· օր վ՚հրուարի, Օհ· դկ· Ա.յսօր զանճառելի· ար· զԱ- ւրեւելքըն զհան ասա ի բրև Քաղուածք· Ա- րարչական, ձշ· ծամ· Աստուածածին զքեզ խոստով, ձշ· Փոխ· Մե- ծացուսցէ անձն իմ զտէր, ձշ· շրկ· դկ· Աս- տուածածին ամպ լու- սաւոր, Սրբասացութիւն վասն յիշատակի, Զկնի սրբոյ Պատարա- գին զկարգ պաշտամանն (Հոգևհանգիստ) կատարեա վասն հանգուցելոցն Ցերեկ· Մես· Մեծա- ցուսցէ· Հմբ· դժ· Ա.յսօր հրաշափառ· Հայր գը- ւրեան· Նախատօնակ· Հրց· դժ· Ուր զդատակնիք երկանց· ար· կեցո·	26	12

Հ·	Օ·	ՆԱԻԱՍԱՐԴ	Ն·	Լ·
		Ցերկրաշարժ մեռելոց,		
Դ	14	Դշ· Դկ· գ· օր վ՚հրուարի, Օհ· դժ· Ա.յսօր հրաշա- փառ· ար· ձշ· ժամ· Ա- ղաչեմք զքեզ սուրբ, ձշ· շրկ· դժ· Աստուածա- ծին գերագոյն, Ցերեկ· Մեսեդ· Լ՚ջեզ որպէս զանճառել, Կրկ· Մայր սուրբ, Հմբ· դժ· Ա.յ- սօր ժողովեալ, Հայր գ՚ւրեան· Նախատ· Հրց· դժ· Ուր զնախամօրն, ար· կեցո,	27	13
Ե	15	Դշ· Ա.շ· դ· օր վ՚հրուարի· Օհ· դժ· Ա.յսօր ժողովեալ· ար· ձշ· ծամ· Աստուածածին ան- հարմնաց· ձշ· շրկ· քժ· Անթառամ ծաղ, Ցերեկ· Հմբ· դկ· Ա.յսօր զանճառելի, Նախատօնակ· Հրց· դժ· Ուր զնախամօրն· ար· կեցո, ց· եւ ն· վերափոխումն ս· Աստուածածնի,	28	14

Հ·	Օ·	ՆԱԻԱՍԱՐԴ	Ն·	Լ·
		Նախատ· Հբց·դԺ· Որ ըզ-նախամօրն· պր· կեցո· լ· գլխատուէն ցովհան-նոյ Մկրտչին:		
Ը	18	Շբ· Բկ· Է· օր վերապ· Օհ· դ· Ա յսօր ժողովեալ· պր· ձչ· ծմ· Աստուածածինն անհարսնացեալ· ձչ· շրկ· քԺ· Անթառամ ծաղիկ· ցերեկ· Հմբ· դկ· Ա յսօր զանճառելի· Հայր գըթած· Նախատօնակ· Հբց· դԺ· Որ զնախամօրն· պր· կեցո· Ձգ· Նադար (30)	31	17
Թ	19	✠ Կիր· Գձ· ը· օր վերապ· Օհ· դկ· Ա յսօր զանճառելի· պր· Զարեւելքն ղհետ ասա իբրեւ քաղուածք ձչ· ծմ· Աստուածածինն ըզքեզ խոստ· ձչ· շրկ· դկ· Աստուածածինն ամպ· ցերեկ· Մեսեդ· Մեծա-	1	18

Հ·	Օ·	ՕԳՈՍՏՈՍ	Ն·	Լ·
Զ	16	Եշ· Ա կ· Ե· օր վերապ· Օհ· դկ· Ա յսօր զանճառելի· պր· զԱրեւելքն ղհետն ասա իբրեւ քաղուածք· ձչ· ծմ· Աստուածածինն ըզքեզ խոստովանիմք· ձչ· շրկ· դկ· Աստուածածինն ամպ· ցերեկ· Մեսեդ· Մեծացուսցէ· Հմբ· դԺ· Այսօր հրաշափառ· Հայր գըթած· Նախատ· Հբց· դԺ· Որ զդատաւնիքդ երկ· պր· կեցո· ☺ Լր· Ղս· ժ· 44 բ· 54: Ախորժելի օր:	29	15
Է	17	Ուբ· Բձ· զ· օր վերապ· Օհ· դԺ· Ա յսօր հըրաշափառ· պր· ձչ· ծմ· Ազաչեմք ըզքեզ սուրբ· ձչ· շրկ·դԺ· Աստուածածինն դերա· ցերեկ· Մեսեդ· Ի ջըցէ որպէս զանձրեւ· Հմբ· դԺ· Այսօր ժողովեալ· Հայր գըթած·	30	16

Հ·	Օ·	ՕԳՈՍՏՈՍ	Ն·	Լ·
		ցուսցէ։ Հմբ· դԺ· Ա.յսօր հրաշափառ։ Հայր գՀիաճ· Նախատ. Հբց· դԺ· Որ զգատակնիք երկանց· պր։ կեցո։ Ն. S. Սեպտեմբեր։		
ԺՇ	20	Բշ· Գկ· Թ· օր վերափ· Օհ· դԺ· Ա.յսօր հրաշափառ· պր։ ձշ· ԺՄ· Ազատեմք զքեզ սուրբ։ ձշ· Շրկ·դԺ· Աստուածածինն գերադոյն, Եբրկ·Մես· Ինջէ որպէս զանձրեւ, Հմբ·դԺ·Ուրախ լեր մայր անճառ։ Քրզ· Մայր սուրբ։ Սուրբ զԱստուածածինն։ կեցո։ Աղ· Ընկալ տէր։	2	19
ԺԱ	21	Գշ· Դշ· Սրբոցն Յովակիմայ եւ Աննայի ծնողաց Ս·Աստուածածնի· եւ կանանցն Իւղաբերից Օհ· ակ· Որ նախիմաց· պր։ Թագ· դԺ·	3	20
Հ·	Օ·	ՆԱԻԱՍԱՐԴ	Ն·	Լ·
		Որք ի խորանս սրբուեւթեան· և Ոչ են բանք Մկ·ակ·Աշակերտք·Քրիս: Քրզ· Սուրբ ճգնաւորք, Աղ· Որ ընտրեցեր: ձշ· ԺՄ· Ա.ւաքեալք եւ վկայք։ ձշ· Շրկ· դԺ· Որ ի բարձրութիւնս։ Հմբ· դկ·Իւղաբերից կանանց: Ց· եւ Ռ· Թադէոսի առաքելոյն։ Ռ· Յիւրատակ նոյեմբեր արեւելեան կովկասոյ։		
ԺԲ	22	Դշ· Դկ· պկ· Օհ· Ապշ· դկ·Քրիստոս Աստուածհոյս։ Հբց· Ապշ· աղց· բկ· Որ Հարցն մեծոց Աստուած· Մկ·Ապշ·դկ· Ի անուն տեառն։ ձշ· դկ· փառաբանութիւն։ Հմբ· Ապշ· դկ· Մտցեն աղօթք իմ։	4	21
ԺԳ	23	Եշ· Ա.Շ· Սրբոյն Երեմեայ մարգարէին։ Օհ· ակ· Որ զաստուածածայինն։ Հբց· աԺ· Որ յերկ·	5	22

Հ·	Օ·	ՕԳՈՍՏՈՍ	Ն·	Լ·
		Նային· ար· Մեծ· աճ· Զքեզ երեւեալ, Մկ· և Հմբ·դժ·Որ գյառաջագ· ձշ· ծմ· Տէր որ հիմնեց, ձշ·շր·աճ· ձառագայթ· ☾ վջ· քռ· ժ· 20 ր· 45։ Անհաստատ։		
ԺԴ	24	Ուր· Ակ· ալ· Օհ· Ապլ· ակ· Ծով կենցաղոյս· Հրց· Հնգ· գկ· Բանք Աստուած· Մկ· Խչ· ակ· Սեղան քո տէր, ձշ· դկ· Որ անակիզքն յէու, Հմբ· ակ· Ողնականներ լեր տէր։	6	23
ԺԵ	25	Շբ· Ըշ· Սրբոց առաքելոցն Թոմային, Յակովբայ եւ Շմաւոնի, Օհ· գժ· Երանելի սուրբ· ար· Մեծ·աճ· Ա՛յսօր նոր ժողովուրդք· Մկ· ակ· Աշակերտք Քրիս· ձշ·ծմ· Ա՛ւաքեալք եւ վկայք, ձշ· Շրկ· ակ· Որ սիրողդ էք, Հմբ· աճ· Սուրբ	7	24

Հ·	Օ·	ՆԱԻԱՍԱՐԴ	Ն·	Լ·
		ես տէր և ի քէն Հայցեմք, Հայր գԹուած· Փոխ· Աստ օրհնեցէք· Նախատօնակ·ակ· Որ նախիմաց· ար։		
ԺԶ	26	✠ Կիր· Բկ· Գ· գկնի Սուրբ Աստուածածնին, Գիւտ ԳՕՏԻՈՅ Ս· ԱՍՏՈՒԱԾԱՆԻՆ, ի պաշտաման Տաճարի Աւետաբանին՝ զՀանգամ·Շրկ·աճ· Զկնի Աստուած անեղին՝Երգ· Զայնիւ առ քեզ· Օհ· գկ·Երգեցէք որդիք·ար· Ալէլուիա Մեծագան· բկ· Նա կարդասցէ առիս· Սուրբ Աստուած որ յարեար(ձայնս ամենայն ինչ ճարուեցեան է)· Ցերեկոյին Մայր սուրբ· Սուրբ Աստուած որ յարեար· Հմբ· գժ· Նոր սիօն ծընեալ· Կեցո· Հարսանիք·	8	25
ԺԷ	27	Բշ· Գշ· Սրբոցն Ստեփաննոսի Ուխնեցւոյն	9	26

Հ·	Օ·	ՆԱԻԱՍԱՐԴ	Ն·	Լ·
ԺԹ	29	Դշ· Դջ· պշ, Օհ· Ապշ· դժ· Համբառնամ առ քեզ տէր, Հբց· Ապշ· բկ· Մանկունքն գերեալք, Մկ· Ապշ· դժ· Մանկունք զտէր օրհնեցէք, Հմբ· դժ· Զքեզ կարդամք,	11	28
		ց· եւ ր· գլխատուումն Յովհաննու Մկրտչի եւ պահք,		
Ի	30	Եշ· Դկ· Սրբոցն Յովհաննու կարապետին եւ Յոբայ արդարոյն, Օհ· գժ· Զմարդարէ բարձրեալն· ար, Մկ· և Հմբ· դկ· Մարդարէից գերագոյն, Ձշ·Ծմ· Տէր որ հիմնեցուցեր, Ձշ· Շրկ· դկ· Ա յսօր ցնծայ:	12	29
ԻՒ	31	Ուր· ԱՋ· պշ, Օհ· Ապշ· աժ·Հայր բաղումողորմ, Հբց· Ընգ· դժ· Որ փառօք հօր, Մկ· Խլ· աժ· Հրաշակերտ եւ զօրեղ,	13	30

Հ·	Օ·	ՕԳՈՍՏՈՍ	Ն·	Լ·
		եւ վկայիցն՝ Գոհարին-նեայ, Ծամիդէսի, Տուքիկոսի եւ Ղատիկոսի, Օհ·գժ· Զարբիանոս մնչ, Հբց· Մբռ· աժ· Զքեզ արդար եւ ուղիղ, Մկ· դժ· Ցնծայ այսօր, Ձշ· Ծմ· Ի տաճարի սրբբոց, Ձշ·Շրկ· գժ· Պայծառացիր եկեղեցի, Հմբ· դկ· Մարտիրոս եւ վկայ Քրիստոսի,		
		Լ· ԵՆՈՒՆԴ Ս· ԱՍՏՈՑԱԾԾԻՆ,		
ԾԼ	28	Գշ· Դկ· Սրբոց մարգարէիցն եղեկիելի, Եզրի եւ Զաքարիայի հօրն Յովհաննու Մկրտչի, Օհ· ակ· Որ զաստուածայինն· ար, Մեծ·գժ· Անապատ կոյս, Մկ·և Հմբ· դժ· Որ զյաւաջագոյն, Ձշ· Ծմ· Տէր որ հիմնեցուցեր, Ձշ· Շրկ· աժ· Ճառագայթ,	10	27

ձշ· Հնգ· դկ· Որ անըս-
կիզբն յԵւթերան, Համբ·
Սպշ· աաժ· Ինձ օգնու-
թիւն, եւ Համբարձի
զաչս իմ։

Ը· եբ Ռ· գիշտ գոտեոյ
Ս· Աստուածածնին։

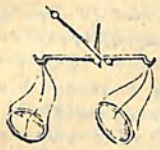

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

Իբ	Ի	Շբ· Ա՛Կ Նիկիոյ սուրբ	14	Ի
		ժողովոյն երեք հա-		
		րիւր ուէթ Եւտաան Հայ-		
		րապետացն։ Օե· գԺ·		
		Ա՛յսօր սրբոց Հայրա-		
		պետացն· սր· Մկ· գԺ·		
		Ով հրաշալի և ի սուրբ		
		երրորդութենէն·փառք		
		հօր· ձԳ· տունն սաս		
		Ա՛պաւինիմք ի քո· սեռս		
		ի Զայնագր· Շրկ· երես		
		4049։ Ա՛յժմ ևմիշտն սա-		
		սա Աղբերացուսցես ի		
		մէզ· սեռս ի Զայնգ· Շրկ·		
		երես 285· (յատեանն)։		

Ծրթ֊ամ զՄանկունեաքն Ով հրաշալի երգեն՝ ծածկեն զՍեղանն վարագուրաւ, իսկ ի յասելն ի սուրբ երրորդութենէն՝ բանան զվարագոյր սեղանոյն և հերթապահ Աւագ երեցըն չուրջառաւ Աւետարանն ի ձեռին ի վեր բարձրացուցեալ և կերտնակիրք յառաջեաւ նորա ելանեն ի խորանէն և Փամբհնողն չուրջառաւ խնկարկելով առաջի սուրբ Աւետարանին գան կանգնին առաջի Ս. Բեմին, ժամաւրհնողն խնկարկէ ի գասս և ժողովրդեան և ապա Առաջնորդն և կամ Աւագ Քահանայն գայ համբուրէ զսուրբ Աւետարանն: Ձինի Ագ· Սուրբ ես տէր: Աթոռակալն՝ Ձ· Ծ֊ր· Ջհայրապետականն զարդ· Ձ· Շեկ· գ֊ն· Աւսոր երկնայնո֊

ցըն՝ Հմբ· ա֊ն· Սուրբ ես տէր և երկնաքաղաքացին՝

Ց· ես Ր· Միմեօնի Սիւնեական երկեցական տարեմուտ:

Հր· Թղթի (30) ես Տարեմուտ 5662 թուականի նոցա առուտրս երկուս: Միմ֊ն֊ ձիմագիւղ ախբր (29)՝

Ն· Ն· Լ: ժ· 5 ր· 56:

Հողմ՝ Անմրրիկ:

ԻԳ	2	✠ ԵՒիր· ԲՁ· Դ· զկնի վեցտասի· Ս· Ածածնի, Օհ· բժ· Օրհնեսցուք զտէր որ օրհնեացն, Հրց· Ցաբ· գ֊ն· փառաւորեմք զքեզ՝ Ձշ· Շրկ· բ֊ն· Թագաւորին յաւիտենից՝ Հմբ· Ցար· բ֊ն· Ի գերեզմանն, եւ եկին ի գերեզմանն՝ Լտ· Խայլերաց՝	15	2
ԻԴ	3	Ր֊Ձ· Ընկ· Սրբոցն՝ Անդրեէ զօրավարին եւ բա֊	16	3

Հ·	Օ·	ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ	Ն·	Լ·
		նակի Նորին· կալինիկոսի եւ Դամետեայ վրկայիցն, Օհ· բկ· Շնորհեա մեզ Քրիստոս, Հրց· Մրտ· գկ· Չինուորութիւնք, Մկ· բկ· ի վարդըս սպարծեացին, Ձշ· Ծմ· Ջօրական և վկայ, Ձշ· Շբ· բկ· Հրաշափառ Ճգնութեամբ, Հմբ· բկ· Որ սպակիչդ· Հր· Ծոմ վասն ապաւինման Գոթոդիայի որդւոյ Աբիկամայ·		
ԻԵ	4	Գշ· Գշ· Սրբոցն Անդրիանոսի եւ կնոջ Նորա Ննատալայ, Թէոդորոսի եւ Եւսեբիւրոսի վկայիցն, Օհ· գժ· Ջարիականն մահ, Հրց· Մրտ· ակ· Սուրբ Աստուածարարիչ, Մկ· գժ· Ա յսօր յիշատակ: Ձշ· Ծմ· ի տաճարի սրբոց: Ձշ· Շբկ· գժ· Պայծառացիր եկեղ-	17	4

Հ·	Օ·	ՆԱԻԱՍԱՐԴ	Ն·	Լ·
		ղեցի, Հմբ· գժ· Ջպատկիչն սրբոց·		
ԻՋ	5	Դշ· Գկ· պՀ· Օհ· Ապշ· գկ· Քրիստոս Աստուածածնստուածոց· Հրց· Ապշ· բկ· Տէր Աստուածծ հարցըն մերոց· Մկ· Ապշ· գկ· Օրհնեցէք զտէր եւ օրհնեցէք· Ձշ· դկ· փառաբանութիւն· Հմբ· գկ· Տուր մեզ տէր զօգնութիւն, եւ Հովանի·	18	5
ԻԷ	6	Եշ· Դշ· Սրբոցն Աբրահամու եւ Խորենայ, եւ անարծաթ բժշկացն Կոզմայի եւ Դամիանոսի, եւ Աստուածածարոյ վկայիցն Օհ· գժ· Ա յսօր յիշատակ սրբոց· Հրց· ակ· Որ բարձրեալդ ես· Մկ· գժ· Ջքեզ կարդային, Ձշ· Ծմ· ի տաճարի սրբոց, Ձշ· Շբկ· գժ· Ճգնութիւնք սրբոց· Հմբ· գժ· Յիշատակ է այսօր·	19	6

Հ·	Օ·	ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ	Ն·	Լ·
ԻԷ	7	Ուր· Գ·կ· պՀ· ՕՀ· Ապ· դկ· Քրիստոս Աստուած յոյս Հրջ· Ապ· դկ· Յաւիտենից Աստուած· Մկ· Խչ· դկ· Խաչէ քո Քրիստոս· ձչ· դկ· Որ անսկիզբն յէութեան, Հմբ·դկ· Մացին աղօթք իմ· Եկեղեցին Նախամոց· սր· Ա՛ռ· քո· ժ· 15 ր· 7· Փոխոխական·	20	7
ԻԹ	8	✠ Շբ· Ա.Ջ· պՀ· Տօն ԾՆՆԴԵԱՆ Ս· ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻ ե ՅԱՆՆԱՅԷ· Զկնէ· Աստուած անեղին՝ ծբ· Զայնիւ առ քեզ· ՕՀ· կ· երգեցէք որդիք սիօնի· սր· Քրզ· Մայր սուրբ· Սուրբ Աստուած որ խաչեցար, ձչ· Ծամ· Աղաչեմք զքեզ սուրբ· Փախ· Մեծացուսցէ·	21	8

Հ·	Օ·	ՆԱԻԱՍԱՐԴ	Ն·	Լ·
		ձչ· Շրկ· կ· Ծառ կեանց· Հմբ· ա՛· Սուրբ ես տէր և երկնաքաղաքային կեցու·		
Լ	9	✠ Կիր· Ա.կ· Ի· զկնի վերափ· Ս· Ածածնի· ՕՀ· ակ· Երգեցէք սեաւրն երգ· Հրջ· Յար· կ· Անճառելի· ձչ· Շրկ· ակ· Թագաւորեաց Աստուած· Հմբ· ակ· Յարգեցեալ· Բաշկենգաճ Ս· Խաչի պահոց· Լ· Մատթէոսի Աւետարանչին·	22	9
Ա	10	Բշ· Ր.Զ· ա· օր պՀ· Ի· Խաչի· ՕՀ· Ապ·բ·ժ· Դարձո զգաստմն քո· Հրջ· Ապ·բ·կ· Մանկանցըն զծայնս· Մկ· Ապ·բ·ժ· Մանկունք եկեղեցւոյ ձչ· Շրկ· Հնգ· գ· Քրիստոս Աստուած յիշեաւ· Հմբ· բ·ժ· Շամբառնալով զայս մեր·	23	10

Հ·	Օ·	ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ	Ն·	Լ·
		Տօմ. և Ցայսմ. ՀՈՌԻ։		
		Հր. ֆեֆռար. տօն քաւուբենան որ է ջորասպ պայրամը կը ներցուի ժոմմեծ.		
Բ	11	Գշ· Բկ· ք· օր պհ· Ս· Խաչի· Օհ· Ասպ· բկ· Յամենայն ժամ Հրց· Ասպ· աղց· գժ· Փառաւորեալ անուն քո։ Մկ· Ասպ· բկ· Աւրհնութիւն եւ պատրաստը, ձշ· Շրկ· Հնգ· գժ· Քրիստոս Աստուած։ Հմր· բկ· Յօդնուիլ մեզ ժամանակ։	24	11
		Աչնանամուտ և Հասարակած, և լինի տիւ և գիշեր հաւասար։		
		Մնմ. Խիտուկի Հարիֆի, որ է աչնանային ամիս. եւ Սկիզբն Եոտաղոտեան յոտից Նեղոսի։		
		☼ Արեգակն ի կշիռս։		
Գ	12	Դշ· Գշ· գ· օր պհ· Ս· Խաչի· Օհ· Ասպ· գժ·	25	12
Դ	13	Եշ· Գկ· դ· օր պհ· Ս· Խաչի· Օհ· Ասպ· գկ· Քրիստոս Աստուած աստուածոց։ Հրց· Ասպ· գժ· Օրհնեալ ես տէր եւ փառաւորեալ։ Մկ· Ասպ· գկ· Օրհնեցէք զտէր և օրհնեցէք։ ձշ· Շրկ· գժ· Քրիստոս աստուած յիշեա։ Հմր· գկ· Տուր մեզ տէր զօդնուիլ եւ Հովանի աջոյ։	26	13
Ե	14	Ուբ· Զշ· ե· օր պհ· Ս· Խաչի· Օհ· Ասպ· դժ· Համբառնամ առ քեզ։ Հրց· Հնգ· ամ· Օրհնեալ ես դուռ Քրիստոս։ Մկ· Խչի· դժ· Փառաւորեալ զօ-	27	14

Հ·	Օ·	ՀՈՌԻ	Ն·	Լ·
		Զերծո զիս։ Հրց· Ասպ· գժ· Փառաւորեալ է անուն քո։ Մկ· Ասպ· գժ· Զքեզ բարեբանեմն։ ձշ· Շրկ· դկ· Փառաբանուիլն։ և Որ անսկիզբն։ Հմբ· գժ· Զօրհներգուիլնս եւ Պահապան։		
Դ	13	Եշ· Գկ· դ· օր պհ· Ս· Խաչի· Օհ· Ասպ· գկ· Քրիստոս Աստուած աստուածոց։ Հրց· Ասպ· գժ· Օրհնեալ ես տէր եւ փառաւորեալ։ Մկ· Ասպ· գկ· Օրհնեցէք զտէր և օրհնեցէք։ ձշ· Շրկ· գժ· Քրիստոս աստուած յիշեա։ Հմբ· գկ· Տուր մեզ տէր զօդնուիլն եւ Հովանի աջոյ։	26	13
Ե	14	Ուբ· Զշ· ե· օր պհ· Ս· Խաչի· Օհ· Ասպ· դժ· Համբառնամ առ քեզ։ Հրց· Հնգ· ամ· Օրհնեալ ես դուռ Քրիստոս։ Մկ· Խչի· դժ· Փառաւորեալ զօ-	27	14

Հ· 0·	ՀՈՌԻ	Ե·	Լ·
	ձայնեմբարձ որ է գամբիր պայտարբր· առաջաւ բննն։ ☉ Լր· Լս։ ժ· 0 ր· 18։ Անծրեւաբեր· Հոդմ։		
Է 16	✻ կիր· Ա.Զ· ԽԱԶՎԵ-ԲՄՅ· Ի տեղի Հնգ· շրկ· Ա.յսօր անշնաւ և Տարածեալ· Զհնի Աւետարանի խաչելութեանն Բառբառելով զէլի էլին՝ եբգ՝ Տատմա-հաղորդ· Հետ· շրկ· դժ· Զօրութիւն սուրբ խաչի· 0Հ· աժ· Որ զաներատա բաղուկս· պր· (յաջեանն)։ ձչ·ծ·Ա.ստ-ջի պատուական ձչ· շր·գկ·Յաղթող եւ զինոր։ Հմբ· դժ· Զօրութիւն սուրբ խաչի։ Ցերեկ· Քաֆօբ· Եթէ եղանակն նե բեացէ ի դուբակատրեաս	29	16
Ը 17	✻ Ր2· Ա.Կ· Տօն խաչի· 0Հ· դժ· Զօրութիւն սուրբ խաչի։ Մեծ· դժ· Մայր	30	17

Հ· 0	ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ	Ե·	Լ·
	րութեան։ ձչ· շրկ· դկ· Որ յանէից ստեղծող դպրեց· Հմբ· դժ· Զքեզ կարգամբ յօդնութիւն։ Ց· եռ Ր· Խալվերաց եռ այսօր պահք է ճոցաս։		
Զ 15	շբ· Դկ· Տօն Լուսեղեց-ւոյ ի նաւակատիս Սիքայէլն· Զհնի Ա.ստուած անեղին՝ Սրգ· Շինող էիցս· 0Հ· թկ· ի վերայ վիմի Հաւատոյ·պր· Մեծ· աժ· Մեծացուցանեմք· Գրգ· Ա.ստուածածն սր խաչեցար· Մկ· և ձչ· ակ· Աեզան քո ուէր· Ցերեկոյին Մեսգ· նկեդ· Ա.ստ օրհնեցէք· Սուրբ Ա.ստուած որ խաչեցար· Հմբ· աժ· Որ զանազան բաղուկս (յաջեանն)։ Պօքք պահպանեա· Նաւակատիք· Հր· Սուրբ· ասն Տատմա-	28	15

Է·	0·	ՀՈՌԻ	Ն·	Լ·
		խաչ, ձչ· շրկ· գձ· Որ հաստատեցեր· Հմբ· գձ· Ուրախ լեր սուրբ եկեղեցի· Ցրզ· Սուրբ եկեղեցեաւս· Աղ· ի մէջ տաճարիս· Ն· Տ· Հոկտեմբեր· Լ· տօն սրբոյն Գրիգորի երկրորդ Լուսաւորչին մերոյ ի սանմանս Հռովմայ եւ Նահապետին Հերոմիմոսի վարդապետին·		
Ժ	19	Գշ· Բկ· ալհ· Տօն եկեղեցւոյ· Օհ· գձ· Ուրախ լեր սուրբ եկեղեցի· Հրց· դձ· Այսօր պայծառաւ· սր· Մկ· Խչ· բկ· Խաչն կենարար սր· ձչ· շրկ· գձ· Այսօր ուրախացեալ· Հմբ· բկ· Անպատուհաս կառք· Ցաւրզ Ս· եկեղեցեաւս· Աղ· ի մէջ տաճարիս·	2	19
ԺԱ	20	Եշ· Գշ· Տօն եկեղեց-	3	20

Է·	0·	ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ	Ն·	Լ·
		Լուսոյ· Մկ· Խչ· ակ· Սերգանքոտէր· ձչ· շր· դձ· ի յերկինից երեւեալ· Սբրբաս· վասն յիշատակի· Զկնի Սուրբ Պատարագին զկարգ պաշտաման (Հոգեհանգիստ) կատարեա վասն համօրէն ննջեցելոց Հմբ· բկ· Խաչն կենարար· Ցրզ· Սուրբ խաչիւս· Աղ· Պահպանեա· Ցիշատակ մեռելոց· Լտ· Միքայէլի հրեշտակապետին· Ագ· Թիրայ (30)·		
Թ	18	Գշ· Բշ· Տօն եկեղեցւոյ· Օհ· բկ· Խաչն կենարար· Եւ Որ յաթոռ (Ցարութ)· Եւ գձ· Սրբուհիքն սրբոց· Հրց· (Շողակաթին) դձ· Ուրախ լեր· սր· Մեծ· դձ· Ուրախացիր Աստուածածնին· Մկ· Խչ· բձ· Ալաւնեցաք ի	1	18

Հ·	Օ·	ՀՈՒԻ	Ն·	Լ·
		ծին պայծառ։ Մկ· Յա· դկ· Պարունակեալ։ Ձշ· շրկ·դկ· Սուրբ զնաչ քո։ ցերեկ· Մեսք· Եւտուր հրկիւզածաց։ Սուրբ Աստուած որ խաչեցար։ Հմբ· գկ· Այսօր հրեշտակն։ (յաճախանն)։ Քառ· Սուրբ խաչիւս։ Աղօթք· Պահպանեա։		
		✠ Ա.Ջ· քո։ ժ· 9 ր· 29։		
		Հոգի, Աէմբեւ		
ԺԳ	23	✠ կիր· Բ· Դկ· զկնի Ս· խաչի, Օհ· ցաք· դկ· Յաղթականն քեզ օրհ, Հրց· ցաք· դհ· Որ եկիր կամաւ հօր։ Մեծ· դհ· Աքեաւ քրովբէականն, ձշ· շրկ· դկ· Որ անբաւելի, Հմբ· դկ· Հրեշտակապետքն ասացին Բարեկենդան Վարագոյ սուրբ խաչի։	6	23
		Ց· եւ ր· Յղութիւնն ցովնաննու Կարապետին։		

Հ·	Օ·	ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ	Ն·	Լ·
		Լոյս, Օհ· քկ· Անպատումն և Որ համագոյդ, Հրց· գհ· Այսօր ցնծան· ար։ (Տապանակին)։ Մկ· Խչ· գհ· Փայտ կենաց որ փո, ձշ· շրկ· գհ· Այսօր ցնծան, Հմբ· քհ·Անապական սուրբ, Քրզ· Սուրբ եկեղեցեաւս, Աղ· ի մէջ տաճարիս։		
ԺԲ	21	Ուբ· Գկ· ալհ· Տօն խաչի, Օհ· քհ· Անապական սուրբ· ար։ Մեծ· դհ· Մայր լուսոյ, Մկ· գկ· Ով պահապան որ ծագիր, ձշ· շրկ· գկ· Ով քառաթեւս, Հմբ· գհ· Որ ծագեցեր, Քրզ· Ս· խաչիս, Աղ· Պահպանեա։	4	21
ԺԳ	22	Շբ· Դշ· Տօն խաչի, Օհ· գհ· Որ ծագեցեր· Հրց· դկ·Քրիստոս Աստուած։ Մեծ· դկ· Աստուածա-	5	22

Հ·	Օ·	ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ	Ն·	Լ·
Ժե	24	Ր2· Ա2· ալ· Սրբոցն Մաւիասայ· Փիլիկտիմնի եւ Սիմէօնի Սիւնակեցւոյն, Օհ· աաժ· Թողուելոյքս ի յիշատակ· Հրց· Մբա· բժ· Անոխակալ· Մկ· աաժ· Ջճգնուելիւնսրբոցքոց: ձչ·շրկ·աաժ·Պարծեսցին: Հմբ·աաժ· Որք զհանդէս:	7	24
ԺԶ	25	Գ2· Ա.Կ· ալ· Սրբոց կուսանացն Փեւրոնեայ, Մարիանեայ եւ Շուշանայ դստերն մեծին Վարդանայ, Օհ· ակ· Յամենայն ժամ օրհնեմք: Հրց· Մբա· բժ· Ընդ սուրբս քո· Մկ· և Հմբ· դկ· Յիշատակ Քրիստոսի, ձչ· Ծաւ· Հարսնացեալք Քրիստոսի, ձչ· շրկ· ակ· ի տաճարի Հանգստեան:	8	25
Ժէ	26	Գ2· Բ2· ալ· Օհ· Ապչ·	9	26

Հ·	Օ·	ՀՈՌԻ	Ն·	Լ·
		բժ· Դարձո զցասումն, Հրց· Ապչ· գժ· Հարցն մերոց Աստուած զքեզ, Մկ· բժ· Մանկունքդ երկեղեցւոյ· ձչ· շրկ· դկ· Փառաբանութիւն առաքեալք, Հմբ· բժ· Համբառնալով զաչս մեր,		
		Ց·եւ ր ննջումն Յովհաննու Աւետարանչին,		
ԺԸ	27	Եշ· Բկ· ալ· Սրբոց հայրապետացն Բարսղամու· Անթիմոսի եւ Եղեանոսի, Օհ·կ· Շնորհեա մեզ Քրիստոս, Հրց· Մբա· դժ· Որք հաղորդեցան, Մկ· Հմբ· գժ· Հանդիսացեալք, ձչ Ծաւ· Զհայրապետականն, ձչ· շր· գժ· Զառաջնորդս եւ զվարդապետս,	10	27
ԺԹ	28	Ուբ· Գշ· ալ· Օհ· Ապչ· գժ· Զերծո զիս, Հրց· Հնգ· բժ· Ող թագաւորդ, Մկ· Խչ·	11	28

Հ·	Օ·	ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ	Ն·	Լ·
		գՀ· Անուանեալ փայտ գիտուքիեան, ձլ· Շրկ· գկ· Որ անակնկալն յԵռւքիեան, Հմբ·գՀ· Ջօրհնեցուքիւնս, եւ Պահպանման:		
Ի	29	Շբ· Գկ· Սրբոցն Գէորգիոյ քաջամարտիկ պօրավարին· Ադրստոսի եւ Դամասոսի երգեցողին, Օհ· ակ· Քաջամարտիկ սուրբ Նահատակ· (տես ի Զայնագրեալ Շրկ· յերես· 912: եւ եթէ պակասի Զայնագրեալ Շրկ· յայնժամ երգեսցեն ակ· Ամենասուրբ երջանկուհիեան), Եւ կզՇարականն Հոգւոյ գալստեան, զՀատուածածնի և զԽաչի յՕրհնեքիեանս Մարտիրոսաց ակ· Յամենայն ժամ օրհնեմք զքեզ· (տես ի քաղուածս Զայնագրեալ	12	29

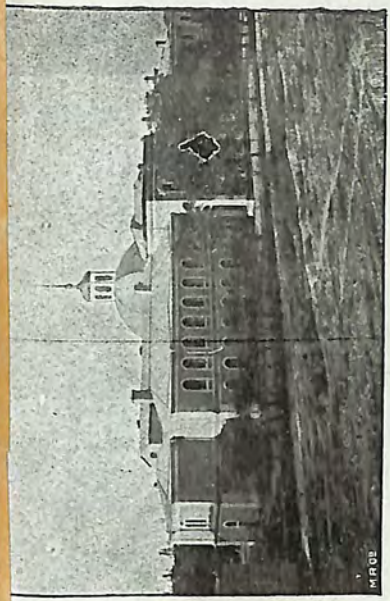

Շարականի), Հրց· գկ· Չինուորութիւնք, Մկ·և ձչ· շր· գժ· Ով սուրբ Գէորգ, ձչ· ծմ· Զօրականն և վկայ ճշմարիտ, ճերեկ· Մեսդ· Եսուբ Եիկիւղածաց, Սուրբ Աստուած որ խաչեցար, Հմբ·ակ· Ընշանաւ ամենայաղթ (յատեանն), Աղօթք· Պահպանեա,

Այսօր յերեկոյեան ծամբգաբերեան Վեհափառ Ս· Հայրապետն եկեղեցական մեծաշուք հանդիսիւ իջանէ ի Ս· Տաճարն Միածնաէջ,

Գիսան եւ եօթերորդտարեդարձ Գէորգեան Հոգեւոր ճեմարանի Ս· Էջմիածնի, Այսօր զկնի Սուրբ Պատարագին ըստ սովորականին Միաբանք Մայր Աթոռոյս և Սանուանք ճեմարանիս եկեղեցական

Առաջի պատուականն, ձէ· չբ· գձ· Քրիզ Քրիստոսի կաթուղիկէ, ՅԵրեկոյին չՔ· գձ· Հրաշափառ սեռուքիւն, Զկնի Ս· Պատարագին կատարի մաղթանք Հայրապետական,

Ութերորդ Տարեդարձ Օծման Պատուանդանիս վերհաստատ եւ, Սրբազնագոյն կաթուղիկոսի ամենայն Հայոց Տ· Տ· ՄԿՐՏՉԻ Ա·

ՅԵրեկոյին Լուսավառութիւն ի գաւթի Միածնական Տաճարի եւ ի գաւթի ձեմարանի,

Ց· եւ Ր· Տօն Ս· Գրիգորի Նշուսաւորչին մերոյ,

Մեմ· Րիւեպ(30) եւ Իւլիայիսր,

Ուն· Լս ·ժ· 48 ր· 40: Խաւն եղանակ:

Թափօրիւ ելանեն ի Մայր Տաճարէ եւ գնան ի վերայ Շիրմի ի Տէր Հանգուցեալ Հոգելոյս եւ Երջանկայիշատակ հիմնադրի Գէորգեան Ձ· ձեմարանի Տ· Տ· Գէորգ Դ· Կաթուղիկոսի եւ կատարեն անդ զկարգ Հոգեհանգստեան եւ անտի ամենեքեան գնան ի ձեմարան ուր եւ կատարի Պարզացական Հանդէս մեծ·

ՅԵրեկոյին լուսավառութիւն ի գաւթի ձեմարանի:

ԻԱ 30 ✠ Կիր· ԴՋ· Գ· զկնի 13 1
Ս· Խաչի· Տօն վարագայ Ս· Խաչի· Ի տեղի Հնգ· Շբկ· Ակսօր անճառ· եւ Տարածեալ· Զկնի՛ Աւետարանի Խաչելութեան Աղերսագին անապատականին՛ Երգ· Տրամահաղորդ· Օհ· ակ· Ընշանաւ ամենայաղթ· ար· (յատեանն)· Ձշ· ժմ·

Հ·	Օ·	ՀՈՒԻ	Ն·	Լ·
		երկուց որդւոցն, եւ սրբոց կուսանացն՝ Երմիոնեայ եւ Եքբստաղինեայ, Օգ. աւ. ծողովեալքս ի յիշատակ, Հրց. Մրտ. բկ. Որք ի մարտի՝ Մկ. աւ. Չճգնուխիւն սրբոց, ձշ. Շրկ. աւ. Յնծացեալ Հերկրի, Հմբ. աւ. Առաքինասէր վարուք,		
ԻԴ	3	Դշ. Ա.Կ. պՀ, ՕՀ. Ապշ. ակ. Ծով կենցաղոյս, Հրց. Ապշ. գւ. Օրհնեալ հա աէր աստուած Հարցն մերոց, Մկ. Ապշ. ակ. Լոյս փառաց բանդ, ձշ. Շրկ. դկ. Փառաբանուխիւն, Հմբ. ակ. Օգնական մեր լեր տէր,	16	4
ԻԵ	4	Եշ. Բշ. Սրբոց իշխանացն Սահակայ եւ Մամաստպայ, ՕՀ. Մրտ. բւ. Օրհնեն զքեզ Աստուած, Հրց. Մրտ. գւ. Որք	17	5

Հ·	Օ·		Ն·	Լ·
		ՀՈԳՏԵՄՐԵՐ		
ԻԲ	1	Բշ. Դկ. Սրբոցն Գաւթի Դվնեցւոյն, եւ վրկայիցն Ղամբէոսի եւ Ղամբէուհւոյն, ՕՀ. դկ. ի յիշատակս վկայիցս, Հրց. Մրտ. բկ. Օրհնեմք զքեզ, Մկ. և Հմբ. բկ. Լցեալ Աստուածայինն, ձշ. Շրկ. դկ. Ակսօր եւ կեղեցի Քրիստոսի, Ց. ՀՀ Ր. Ահաւիկայն առաքելոյն, Հր. խեսուհան (29)։	14	2
ԻԳ	2	Գշ. Ա.Ջ. Սրբոցն Եւստաթէոսի եւ կնոջն Նորա Թէոփիստոսի, եւ	15	3

Հ·	Օ·	ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ	Ն·	Լ·
		գտանջանաս Մկ. և Հռ. Սո. դկ. Սրիացեալք, ձշ. ծամ. ի տաճարի սրբոց, ձշ շր. բժ. Ուբահանան հրեշտակք.		
ԻԶ	5	Ուբ. Ըկ. պՀ. Օհ. Ապշ. բկ. Յամենայն ժամ. Հբց. Հնգ. բկ. Արարիչ եւ մարդասէր, Մկ. Խչ. բկ. Խաչն կենսարար, ձչ. Շրկ. դկ. Որ անսկիզբն յԵովփեանս, Հռ. բկ. Յօգնութիւն մեզ ժամանեա.	18	6
ԻԷ	6	Շբ. ԳՀ. Սրբոց եօթանասուն եւ երկու աշակերտացն Քրիստոսի. Օհ. դկ. Իմաստութիւն երկնային. ար. Մկ. Սո. դկ. ԵՒաւքեաւք Աստուածոյ, ձչ. ծմ. ԵՒաւքեաւքը եւ վկայք, ձչ. շր. ակ. Որ սիրողդ էք, Հռ. աժ. Սուրբ ես տէր, եւ ի քէն հայցեմք.	19	7

Հ·	Օ·	ՀՈՒԻ	Ն·	Լ·
		Օ. Եւ Ր. Թովմայի առաքելոյն, Լա. Դոքիասոս Աւետարանչին.		
ԻԸ	7	✠ Կիր. Գկ. Դ. զկնէ Ս. Խաչի. Օհ. գկ. Երգեցէք տեառն, Հբց. դժ. Որ բարեբանեալք ես, Մեծ. դժ. Աստուածածին գերապատիւ, ձչ. Շբկ. Ցաւ գկ. Լուսով Աստուածածնութեամն քո Քրիստոս, Հռ. գկ. Աստուածային եւ Ջքո յարութիւնդ. Հաբաանիք ☽ Առ. քո. ժ. 9 բ. 51: Անդրեայիս:	20	8
ԻԹ	8	Բշ. ԴՀ. Սրբոցն Փոկասու Հայրապետին եւ Ելեանոսի Հետեւողին առաքելոց. Օհ. դժ. Ամսօր յիշատակ սրբոց: Հբց. Մրտ. գժ. Ցուսացեալքն: Մկ. գժ. Ցքեզ կարդային, ձչ. Շր. դժ.	21	9

Հ·	Օ·	ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ	Ն·	Լ·
		ձգնուԹիւնք սրբոց, Հմբ· դ· Այսօր ծըգնուԹեամբ սրբոցն,		
Լ	9	Գ2· Դկ· Սրբոց կուսանացն Թեկլի, վարվուԹեայ եւ պեղիագեայ, Օհ· դ· ի յիշատակս վկայից· Հրց· Մրա· դ· Սուրբ ես տէր, Մկ· և Հմբ· դկ· Քեզ պարծի, Ձղ· Ծմ· Հաղանացեալքդ Քրիստոսի, Ձղ· Շր· դկ· Այսօր եկեղեցի,	22	10
Ա	10	Դ2· ԱՁ· ալ· Օհ· Ապշ·աժ· Հայր բաղումողորմ, Հրց· Ապշ· գժ· Օրհնեալ ես տէր ԱստուածՀարցին մերոց· Մկ· Ապշ·աժ· Ջառաւօտու ղօրհներ-դուԹիւնս· Ձղ· Շր· դկ· ՓառաբանուԹիւն Հմբ· աժ· Ինձ օգնուԹիւն· եւ Համբարձի զաչս իմ· Տօմ· և Այսօր ՍԱՀՄԻ,	23	11

Հ·	Օ·	ՍԱՀՄԻ	Ն·	Լ·
Բ	11	Եշ· Ակ· Սրբոցն՝ Պանդալեւոնի բժշկին, եւ մողեայ քահանային եւ Եւլաբաբսեայ կուսին, Օհ·ակ· Յամենայն ժամ Հրց· Մրա· դկ· Ադ քեզ ԱստուածՄկ· և Հմբ· դկ· Յիշատակ Քրիստոսի Ձղ· Շր· ակ· ի տաճարի Հանգստեան, Ց· եշ Ի· Փիլիպպոսի առաքելոյն, ☼ Արեգակն ի կարկնէ,	24	12
Գ	12	Ուր· Բշ· ալ· Օհ· բժ· Դարձո զցասումն քո, Հրց· Հնգ· գժ· Օրհնեալ ես Հայր, Մկ· Խլ· բժ· Ալաւաչնեցաք ի խաչ քո, Ձղ· Շրկ· դկ· Որ անսկիզբն յԱւրԹեան, Հմբ· Ապշ· բժ· Համբառնալով զաչս,	25	13
Դ	13	Շբ· Ըկ· Սրբոց Թարգմանչաց վարդապետացըն մերոց՝ Մեսրոպայ· Եղիշէի· Մով-	26	14

Հ·	Օ·	ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ	Ն·	Լ·
		սիսի քերթողին, Գաւթի անյաղթ փիլիսոփային, Գրիգորի Նարեկացւոյն եւ Ներսիսի Կլայեցւոյն, Օհ· ակ· Որք զարգարեցին, ար· Մկ· գԺ· Ցմահեալ, Ձշ· ծմ· Ջհայրապետականն զարդ· Ձշ·շր· Ղազարմ·գԺ· Որ զշնորհս աստուածՀմբ·աԺ· Սուրբ հս տէր և երկնաքաղաքացին,		
Ե	14	✠ կիր· Գշ· Ե· զկնի Ս· խաչի, Օհ· ցաբ· գԺ· Օգնական ընդունելի, Հրց· ցաբ· դԺ· Որ ի քառասնորդեան, Մեծ· դԺ· Խորանայարկ, Ձշ· շրկ· ցաբ· գԺ· Ջխաղաւորն փրիստոս, Հմբ· գԺ· Իւղաբեր, Ակսօր յարութիւն, եւ ի խաչանիշ, Հարսանիք,	27	15
Զ	15	Բշ· Գկ· Գիւտ Ղշխաբաց Սրբոյն Գրիգորի Աղուանից կաթուղիկոսի, եւ սրբոց Հարցն Թաթէոյ, վարսկ, Թովմասու, Անտոնի եւ Կրօնիդէսի, եւ եօթն խոտաճարակացն, որք ինննակնեայ վանին կատարեցան, Օհ· դկ· Արմատ ճշմարիտ, Հրց· (զԹուռանցն) ակ· Որ զլոյս աստուածային, Մկ· գկ· Աստուածայինն Հաւատոյ, Ձշ·ծմ· Ջհայրապետականն և ճգնաւորք Քրիստոսի, Ձշ· շրկ· ֆկ· Հովիւ քաջ, Հմբ· բԺ· Յաւուրս վերջին,	28	16

Հ·	Օ·	ՍԱՀՄԻ	Ն·	Լ·
		ղեկոսի, եւ սրբոց Հարցն թաթէոյ, վարսկ, Թովմասու, Անտոնի եւ Կրօնիդէսի, եւ եօթն խոտաճարակացն, որք ինննակնեայ վանին կատարեցան, Օհ· դկ· Արմատ ճշմարիտ, Հրց· (զԹուռանցն) ակ· Որ զլոյս աստուածային, Մկ· գկ· Աստուածայինն Հաւատոյ, Ձշ·ծմ· Ջհայրապետականն և ճգնաւորք Քրիստոսի, Ձշ· շրկ· ֆկ· Հովիւ քաջ, Հմբ· բԺ· Յաւուրս վերջին, ☩ Լր· Լս: ժ· 45 ր· 2: Անհաստատ:		
Է	16	Գշ· Դշ· Սրբոց առաքելոցն Անանիայի, Մատթէի, Բառնաբայ, Փիլիպպոսի, Յովհաննու Շեղայի եւ Սիւղիանոսի, Օհ· դկ· Իմաստութիւն երկնային.	29	17

Հ·	Օ·	ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ	Ն·	Լ·
		աբ։ Մկ· և Հմբ·ակ· Աշակերտք Քրիստոսի՝ ձշ· ծամ· Առաքեալք եւ վկայք Քրիստոսի՝ ձշ· շբ· ակ· Որ սիրողդ էք՝ ց· եւ ՚ր· Ղուկիկանոսի նահատակեցին՝ Լտ· առաքելոցն Սիմէոնի եւ ցառդայի՝		
Ը	17	Դշ· Դկ· պհ՝ օհ· Ապշ· դկ· Քրիստոս Աստուած յոյս՝ Հրց· Ապշ· գկ· Սուրբ Աստուած Հայր անսկիզբն՝ Մկ· Ապշ· դկ· Ի անուն տեառն՝ ձշ· շրկ· դկ· փառաբանութիւն՝ Հմբ· դկ· Մտցեն աղօթք իմ տէր՝ Ազ· դամաց (30)՝	30	18
Թ	18	Եշ· Ա.Ջ· Սրբոցն Դիոնեսիոսի Արիսպագացւոյն՝ եւ առաքելոցն Տիմոթէոսի եւ Տիտոսի՝ օհ· դկ· Իմաստութիւն երկնային· ար՝ Մկ·	31	19

Հ·	Օ·	ՍԱՀՄԻ	Ն·	Լ·
		և Հմբ· ակ· Աշակերտք Քրիստոսի՝ ձշ·ծմ· Առաքեալք եւ վկայք՝ ձշ· շբ·ակ· Որ սիրողդ էք՝ Լ· Ղուկասու առեւտրականի՝		
Ժ	19	Ուբ· Ակ· պհ՝ օհ· Ապշ· ակ· Ոմով կենցաղոյս՝ Հրց· Հնգ· գկ· Բանդ Աստուած՝ Մկ· Խչի· ակ· Սեղան քո տէր՝ ձշ· շրկ· դկ· Որ անսկիզբն յԵուլթեան՝ Հմբ· Ապշ· ակ· Օդնական մեր լեր տէր՝ ց· եւ ՚ր· ցովհաննէս մարգարէի՝ Ն· Տ· Նոյեմբեր՝	1	20
ԺԱ	20	Շբ· ՐՁ· Սրբոց Աւետարանչացն՝ Մատթէոսի՝ Մարկոսի՝ Ղուկասու եւ ցովհաննու՝ օհ· գԺ· Երանելի սուրբ· ար՝ Մեծ· աԺ՝ Այսօր նոր ժողովուրդ՝ Մկ· ակ·	2	21

Հ·	Օ·	ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ	Ն·	Լ·
		Աշակերտք Քրիստոսի, զԳ· տունն ասա փառք· իսկ Այժմ եւ միշտն ասել «Բանին կենաց կանուխ քարոզ» յիշելով զանուանս Աւետարանչաց· տես ի Ձայնագրեալ Շրկ· յերես 168· ձ։ Ծամ· Աւաքեալք եւ վկայք· ձ։ Շր· ակ· Որ սիրողդ էք· Հմբ· աժ· Սուրբ ես տէր և ի քէն հայցեմք·		
		Լտ· տօն ամենայն սրբոց·		
ԺԲ	21	✠ կիր· Բկ· Ջ· զվնի Ս· Խաչի· Օճ· Ցար· բկ· փարաւօն հանդերձ· Հրց· Ցար· գժ· Ցորժամ ի խաչին: Մեծ· դժ· Մայր լուսոյ· ձ։ Շր· բկ· Օրհնութիւն ի բարձունս· Հմբ· Ցար· բկ· Քրիստոս յարեաւ եւ Աւաւօտեան· Հաբաանիք·	3	22

Հ·	Օ·	ՍԱՀՄԻ	Ն·	Լ·
		Լտ· յիշատակ համօրհնեաց ննիջեցելոց·		
		€ Վ· Ք· Ք: Ժ· 22 Ր· 15: Ցրտաշունչ Հոգմսնը:		
ԺԳ	22	Բշ· Գշ· Սրբոցն Ղուկիկիանոսի Նահատակին Կիլիկեցւոյ, որ հաւատաց ի Յիսուսէ Քրիստոսի եւ Ցովսեփայ Աստուածահօրն Ցովսեփայ Արիմաթիացւոյն եւ բարեկամին Քրիստոսի Ղազարու, եւ քերցն նորա Մարթայի եւ Մարիամու· Օճ· Գկ· Իմաստութիւն երկնային· Ար· Մկ· Ստ· Գկ· Ցովսէփ քեզ հաւատացեալ· ձ։ Ծամ· Աւաքեալք եւ վկայք· ձ։ Շր· Գժ· Ցովսէփ ճշմարիտ· Հմբ· Գկ· Իւղաբերից կանանցն·	4	23
ԺԴ	23	Գշ· Գկ· Սրբոցն Թէոդիտոսի քահանային·	5	24

Հ·	Օ·	ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ	Ն·	Լ·
		Ջենոնի զինաւորին, Մակարայ, Եւդոքսեայ եւ Ռամելայ, Օհ. Մբա. գկ. Այսօր հրեշաւտակաց դասը, Հբց. Մբա. գկ. Որ զհրաշափառ, Մկ. գկ. Ընդ զուարթունս, Ձղ. Շր. գկ. Ճըգնաւորք ճշմարիտք, Հմբ. գկ. Ճգնաւորական աշխատութեանց,		
ԺԹ	24	Դշ. Դջ. ալ, Օհ. Ապշ. դժ. Համբառնամ առ քեզ աչք, Հբց. Ապշ. գկ. Աստուած բարձրեալ ահաւոր, Մկ. Ապշ, դժ. Մանկունք զաչեր օրհնեցէք, Ձ.. Շրկ. դկ. Փառաբանութիւն, Հմբ. Ապշ. դժ. Զքեզ կարդամք,	6	25
ԺԶ	25	Եշ. Դկ. Սրբոց ԽարհիՀ թեանց, եւ վկայիցն Արտեմեայ եւ Փրիստափորի, եւ երկուց	7	26

Հ·	Օ·	ՍԱՀՄԻ	Ն·	Լ·
		կանանցն Կալինիկեայ եւ Ակիւլինեայ, Օհ. Մբա. դկ. Ի յիշատակս վկայից, Հբց. Մբա. աժ. Զքեզ արդար, Մկ. դկ. Այսօր ընդ անմարմինոցն, Ձղ. Շր. դկ. Այսօր եկեղեցի, Հմբ. դկ. Երրորդութեանն սիրոյ,		
ԺԷ	26	Ուբ. Ամ. ալ, Օհ. Ապշ. աժ. Հայրբազումիզորի, Հբց. Հնգ. դժ. Որ փառօք հօր, Մկ. Խչ. աժ. Հրաշակերտ եւ զօրեղ, Ձղ. Հնգ. դկ. Որ անսկիզբն յԵութեան, Հմբ. Ապշ. աժ, Ինձ օգնութիւն եւ Համբարձի զաչս իմ։	8	27

Ց. եւ Ր. դեմետրեայ վկայիցն։

Մանիմ. գասբա. եւ գասբա Ցուցրուցեալս։

Հ·	Օ·	ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ	Ն·	Լ·
ԺԸ	27	Շբ· Ա.Կ· Սրբոց երկոտասան վարդապետացն՝ Ռեձէոսի· Գիոնեսիոսի· Սեղբեստրոսի· Ամֆիանոսի· Կիւրղի երուսաղէմացւոյն· Եփրեմի խուրին Ասորւոյ· Բարսղի կեսարացւոյն· Գրիգորի Նիւսացւոյն· Գրիգորի աստուածաբանին· Եպիփանու Կիպրացւոյն· Յովհաննու Ոսկեբերանին եւ Կիւրղի Աղէքսանդրացւոյն· Օհ· ա.կ· Ուրբ զարգացեցին· ար· Մ.կ· գ.· Հանդիսացեալք՝ ձ.ծամա.Հայրապետականն զարդարեցիք՝ ձ.շր.գ.· Այսօր երկնայնոցն ընդմեզ· Ցերեկ· Մեզ· Ետուր երկիւղածից· Սուրբ Աստուած որ խաչեցար՝ Հբ.աժ.Հրաշակերտ· (յառեանն)·	9	28

Հ·	Օ·	ՍՈՒՄԻ	Ն·	Լ·
		Ճրգ· Սուրբ Խաչիւս· կեցո· Աղօթք· Պահպանեա·		
ԺՓ	28	✠ կեր· Ր.Շ· Է· գկնի Ս· Խաչի· Գ.ԻՒՏ ՀԱՋ· Ի տեղի Հնգ· Շրկ· Այսօր անձամբ, և Տարածեալ· Զկնի՝ Աւետ. խաչելութեան Բառբառելով զէլի էլին՝ Ծրգ՝ Տրամահաղորդ· Օհ.աժ.Հրաշակերտ· (յառեանն)· Հրց· Քժ· Որ փափագիլի· Ի վերջ Բ.ոտն երգիցիկ Մանկունքն Նկեսցեն յատեան և երգեն զԳ· տունն ·Ուստի բուրեալով երիցս կրկնելով·և ի կրկնելն ժամբհնողն կամ Աւագ քահանայն չսբ-չառաւ խնկարկեսցէ Սեղանոյն և ժողովրդեանն և ապա գնացեալ ի դասն ասացեն զմնացեալսն)· ձ.ծամ· Առաջի սլատ·	10	29

Հ·	Օ·	ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ	Ն·	Լ·
		ձ. շբ. բժ. Ա. յսօր խնդրի, Հմբ. բժ. Ա. պաւլինեցւաք, Հաբ. սանիք,		
Ի	29	Բ· Բկ· Սրբոց Ա. նահատակ. քահանային, եւ վարսի, Թէոդորի- տեայ, և որդւոց նորա, եւ որք ընդ նմա կատարեցան, Օ. Մրտ. բկ· Շնորհեա մեզ Քրիստոս, Հբ. Մբտ. ակ· Սուրբ Աստուած, ա- բարիչ, Մկ. բկ· ի վա- ւրս պարծեացին, ձ. շբկ· բկ· Հրաշափառ ճգնութեամբ, Հմբ. բկ· Որ պահիչդ ես ամե- նայն,	11	30
Իե	30	Գ. Գշ· Սրբոց Հիսի- բիքեանցն որք ի Սա- մուսատ կատարեցան, և Սրբոցն Սեւերիանո- սի Սեբաստացւոյն, Բաբելայ ծերոյն, եւ	12	1

Հ·	Օ·	ՍԱՀՄԻ	Ն·	Լ·
		ուխտսուն եւ չորս ա- շակերտաց նորին, Օ. գժ· Զարմիական մահ: Հբ. Մբտ. ակ· Որ բար- ձրեալդ ես· Մկ. գժ· Ա. յսօր յիշատակ, ձ. շբկ· գժ· Պայծառացեր եկեղեցի, Հմբ. գժ· Զան յաղթելի ճգնաւորացն, Հբ. Քաղաքս (50)։ Մեծ. Շապաւն (29)։ Ցն. Լս· ժ· 7 ր 24: Անմրուր:		
Իբ	31	Գ. Գկ· ալշ· Օ. Ապշ· գկ· Քրիստոս Աստուա- ած աստուածոց: Հբ. Ապշ· դժ· Չարցն մերոց Աստուած որ ապրե- ցուցեր, Մկ. Ապշ· գկ· Օրհնեցէք զտէր, ձ. շբկ· դկ փառաբանու- թիւն: Հմբ. Ապշ· գկ· Տուր մեզ տէր զօգնու- թիւն և չովանի աշոյ,	13	2

Հ·	0·		Ն·	Լ·

ՆՈՅԵՄԲԵՐ

ԻԳ	1	Եշ· ԴՋ· Սրբոյն Յովհաննու Ոսկեբերան Հայրապետին, Օհ· ակ· Որք զարդարեցին· ար, Մկ· և Հմբ· առ· դկ· Որ յանսկիզբն ի Հօրէ· ձշ· ծմ· Հայրապետականն զարդարեցեր, ձշ· շր· գԺ· Զառաքինորդս եւ զվարդապետս,	14	3
ԻԴ	2	Ուբ· Դկ· սկ, Օհ· Ապշ· դկ· Քրիստոս Աստուած յոյս ապաշխարողաց, Հրց· Հնգ· դկ· Յա-	15	4

Հ·	0·	ՍԱՀՄԻ	Ն·	Լ·
		հիսունից Աստուած, Մկ· Խլ· դկ· Ցաչի զո Քրիստոս· ձշ· Շրկ· դկ· Որ անսկիզբն յԵսեբեան· Հմբ· Ապշ· դկ· Մարգեն ազօթք իմաբեր,		
ԻԵ	3	Շբ· Ա.Ջ· Տօն Ամենայն Սրբոց· Հնոց եւ Նորոց· Ցայտից եւ Ընդայտից, Օհ· գԺ· Եբանելի սուրբ առաքեալք· Հրց· դկ· Ա.ք.ձել Աստուած· Մեծ· դկ· Հաշտութեան, Ո. ղջմ· (Մարգ· դԺ· Որ աւետաւոր· Տէր Ցերկ· (Վրպպ) դԺ· Ակսօր երկնայնոցն, Մկ· (Կուս·) դկ· Ցիշատակ Քրիստոսի եւ (Մրա·) Որք եկեալ եմք· ձշ· ծմ· Բարեխօսութեամբ սրբոյս· Հայր Աստուածածնին, ձշ· շբ· քԺ· Պարծանք եկեղեցւոյ· (Քագաւոր)· քԺ· Աստուած փըրկիչ մեր· Հմբ· աԺ· Սուրբ	16	5

Հ·	Օ·	ՍՍԱՄԻ	Ն·	Լ·
		եւ վկայ Քրիստոսի, ☽ ա՛ռ· քո: ժ· 46 ք· 55: փոփոխական:		
Իր	6	Գշ· ԲԿ· Սրբոցն Ակիւսիմեայ եպիսկոպոսին, Ցովսեփայ քահանային· Աչիթալայ սարկաւագին, եւ Պղատոնի վկային, Օհ· Մբա· քկ· Շնորհեա մեզ: Հբց· Մբա· քժ· Լնդ սուրբս քո, Մկ· քկ· ի վառս պարծեսցին, ձչ· Շբ· քկ· Հրաշափառ ճգնութեամբ Հմբ· քկ· Որ պատիւդ· ես ամենայն,	19	8
Իթ	7	Գշ· Գշ· սկ· Օհ· Ապշ· գժ· Ջերծոզիս: Հբց· Ապշ· դժ· Հարցն մերոյ Աստուած որ լինեղութեան: Մկ· Ապշ· գժ· Ջքեզ բարեբանեն: ձչ· Շրկ· դկ· Փառաբանութիւն: Հմբ· գժ· Ջօրհներդութիւնս և պահապան:	20	9

Հ·	Օ·	ՆՈՅԵՄԲԵՐ	Ն·	Լ·
		եւ տէր և երկնաբաղաքացին:		
Իշ	4	✠ կիր· Ա.կ· Ը· զկնի Սխաչի, Օհ· Ցաբ· ակ· Երգեցէք տեառն երգ, Հբց· Ցաբ· դկ· Որ զամենասզօր, Մեծ· դկ· Աստուածածնին մայր, ձչ· Շրկ· ակ· Թագաւորեաց Աստուած· Հմբ· Ցաբ· ակ· Աքսանչելի հրեշ: Հաբաննիք:	17	6
Իկ	5	Բշ· Բշ· ՍրբոցնՍտեփաննոսի Հռոմոյ Հայրապետին· եւ քահանայիցն և սարկաւագացըն եւ ժողովրդոցն, Օհ· քժ· Օրհնեն զքեզ Աստուածդ· Հբց· Մբա· քժ· Անոխակալ· Մկ· դժ· Ցինծայ այսօր· ձչ· Ծամ· Ջհայրապետականն զարդարեցիր· ձչ· Շբ· գժ· Ջառաքինորդս· Հմբ· դկ· Մարտիրոս	18	7

Հ·	Օ·	ՆՈՅԵՄԲԵՐ	Ն·	Լ·
Լ	8	Կշ· ԳԿ· Սրբոց Հայրապետացն Մեսրոպիանոսի, Աղէքսանդրոսի, եւ Պօղոսի խոստովանողին, եւ Նօտարացն Մարկիանոսի եւ Մարտիրոսի, Օհ· գկ· Ա յօր հրեշտակաց դասուց, Հբց· Մթ· դ։ Որք հաղորդեցան։ Մկ· դ։ Ա յօր երկնայինոցըն, Ձչ· ծմ· Չհայրապետականն զարդար, Ձչ· շր· գԺ· Զառաջնորդս, Հմբ· գԺ· Հանդիսացեալք։	21	10
		ԹՒ· ԿԲ Ո· Միբայէլի հրեշտակապետին եւ ամենայն երկնային զօրացն։		
Ա	9	Ուր· ԴՁ· պՀ· Օհ· Ապ· դԺ· Համբառնամ առ քեզ տէր· Հբց· Հնգ· աԺ· Օրհնեալ ես դու Քրիստոս Մկ· Խչ· դԺ· Ի ստուգագանէլն։ Ձչ· դկ· Որ անսկիզբն յէ-	22	11

Հ·	Օ·	ՏՐԻ	Ն·	Լ·
		ուԹեան։ Համ գԺ· Զքեզ կարգամք։ Ցերեկ· Նախաօրեակ քկ· Որ յանէից ստեղծեր, պր։ Քարոզ Սուրբք ձգնաւորացն։ Պղ· Տէր Աստուած մեր որ կարգեցեր յերկինս զգաստս եւ զնս։ (տես ի Խորհրդ գաւառիդ)։		
		Տօմ· և Ցայսմ ՏՐԻ։		
		Լ· ԸՆԾայոցմն Ը· Աստուածածնին։		
Բ	10	Շբ· Գկ· Սրբոց Հիւսիսակապատացն Գաբրիէլի եւ Միքայէլի եւ ամենայն երկնային զօրացն։ Զկնի Աստուածաւանդին՝ Երգ՝ Գաւաթ անմահութեան։ Օհ· քկ· Որ յանէից ստեղծեր· պր։ ՄԹԾ· գկ· Մայր եւ կոյս Մկ· Պտ· դկ· Երկնաւոր հօտ։ Ձչ· ծմ· Ջօր	23	12

Հ·	Օ·	ՏՐԻ	Ն·	Լ·
		բասիլեոսն եւ Մինաս եգիպտացւոյն եւ միւս Մելիտոսի եպիսկոպոսին· Բուրայ քահանային եւ Շենու սարկաւագին· Օհ· ակ· Յամենայն ժամ օրհնեմք զքեզ· Հբց· Մրտ· բկ· Օրհնեմք զքեզ· Մկ· ակ· Ձգնաւորը Քրիստոսի· Ձ· շր· ֆժ· Զառաջնորդս· Հմբ· ակ· Յայլմէտ նահատակքն Քրիստոսի·		
Ե	13	Դշ· Ըզ· Սրբոցն Դիմեթրեայ վկային եւ Բասիլիսկոսի քահանայի· Օհ· բժ· Օրհնեն զքեզ Աստուած· Հբց· Մրտ· բկ· Որք ի մարտի· Մկ· բժ· Փառաւորեալդ փառօք· Ձ· շրկ· բժ· Ուրախանան հրեշտակք· Հմբ· բժ· Օրհնեն զքեզ Աստուած·	26	15

Հ·	Օ·	ՆՈՅԵՄԲԵՐ	Ն·	Լ·
		օրհնեն անլռելի· Ձայնիւ և Այսօր երկրաւորս եկեղեցւոյ· Ձշ· շրկ· դկ· Այսօր ուրախացեալ· Հմբ· աժ· Սուրբք ես տէր և երկնաբարձրաբացին· Փառք հօր «Սրբուհւոյ»· Այժմ և միշտ· «Այսօր եւ հրեշտակք ուրախանան»· (տես ի Զայնդ· շրինի յերես 764)·		
		☼ Արեգական յԱկունս ուղորդի·		
Գ	11	✠ կիր· Ս.Զ· Թ· զկնի· Ս· Խաչի· Օհ· աժ· Երգ հոգւոյ ըզքեզ նոր· Հբց· Ցար· դկ· Այսօր ցնծան· Մեծ· դկ· Աստուածածին սլայծաւ· Ձշ· շրկ· աժ· Ջվերապաւորն փառաց Քրիստոս· Հմբ· Ցար· աժ· Ընդ կանոնսն (ցվերջն)· Հաբանիք·	24	13
Դ	12	Բշ· Ակ· Սրբոցն Մելիտոսի Աստիոքայ Հայ-	25	14

Հ·	0·	ՆՈՅԵՄԲԵՐ	Ն·	Լ·
		ց· եւ ՚ր· ցոլհաննու ոդորմածին։		
		✠ Ար· Լս· ժ· 4 ր· 46։ Ցրտագին Հոլմ։		
Չ	14	ԴՉ· ԲԿ· պՀ· 0Հ· Ապշ· ԲԿ· Յամենայն ժամ ապաշանք իմ, Հրց· Ապշ· դԺ· Օրհնեալ եւ յաւիտեան, Մկ· Ապշ· ԲԿ· Աբթուռնք եւ պատրաստ, ձչ· Շրկ· դկ· փառաբանութիւն։ Հմբ· ԲԿ· Յոգնութիւն մեզ ժամանեաւ։	27	16
		ց· եւ ՚ր· փիլիպպոսի առաքելոյն եւ բարեկենդան գառաւօրեայ պահոց Ննդեան Քրիստոսի։		
Է	15	ԵՉ· ԳՉ· Սրբոցն՝ Գուբլիասայ, Յամունասայ, Աբիբայ սարկաւագին, Ռամնոսի միայնակեցին, Մանկանն խոստովանողի եւ Հիւսիքոսի գինաւորին, 0Հ· գԺ· Ջա-	28	17
		ՏԻՆ	Ն·	Լ·
		րիական մահ, Հրց· Մբռ· գԺ· Որք պատնջանս, Մկ· գԺ· Ա յսօր յիշատակ, ձչ· Շր· գԺ· Պայծառացեր եկեղեցի, Հմբ· գԺ· Զանյաղթելի ճգնաւորացն։		
Ր	16	ՈՒր· Գկ· պՀ· 0Հ· Ապշ· գկ· Քրիստոս Աստուածատուածոց, Հրց· Հնգ· ակ· Գոհաբանեմք, Մկ· Թչ· գկ· Ով պահապան, ձչ· Շրկ· դկ· Որ անսկիզբն յԵռւթեան։ Հմբ· գկ· Տուր մեզ աչք զօգ· եւ Հովանի աջոյ։	29	18
		ց· եւ ՚ր· Մատթեոսի աւետարանչին։ Ազ· Համիրայ (30)։		
Թ	17	ՇԲ· ԴՉ· Սրբոց առաքելոցն Անդրէի եւ Փիլիպպոսի, 0Հ· գԺ· Երանելի սուրբ առաքեալք· սր՝ Մկ·ակ· Աշակերտք Քրիստոսի, ձչ·	30	19

Հ·	Օ·	ՆՈՅԵՄԲԵՐ	Ն·	Լ·
		ԹՓ. Աւաքեալք և վկայք, ձշ·շր·ակ·Որ սիրողդ էք, Հմբ. աաժ. Սուրբ ես տէր և ի քէն հայցեմք,		
Ժ	18	✠ կիր. Դկ· ժ· ղկնի Ս· Խաչի, Օհ· ցաբ· դկ· Յաղթականն քեզ օրհնութիւնք, Հբց· ցաբ· աաժ· Որ եկիր ի փրկութիւն, ձշ· շրկ· դկ· Որ անքաւելի յաղթող, Հմբ· դկ· Լուսաւոր քո· (ցվերջն)· Բարեկենդան ցխանակի պահոց, Լ· Աւետեաց առաքելոյն, Ն· Տ· Գեհենեմբեր,	1	20
ԺԱ	19	Բշ· Ա.Զ· ա· օր պհ· Յիսնակի, Օհ· աաժ· Յայր բազումողորմ Հբց· Ա.պշ· գաժ· Որ յամենայնի ցուցեր: Մկ· Ա.պշ· աաժ· Զաւաւօտու զօրհներգութիւնս ձշ· շրկ· հնգ· գաժ· Քրիստոս Աստուած յիշեա զնըղկնեալսն, Հմբ· աաժ· Ինձ	2	21

Հ·	Օ·	ՏՐԻ	Ն·	Լ·
		օգնութիւն ի Տիառնէ եւ Համբարձի,		
ԺԲ	20	Գշ· Ա.կ· բ· օր պհ· Յիս· Օհ· Ա.պշ· ակ· Ծով կենցաղոյս· Հբց· Ա.պշ· գաժ· Ձշմարտապէս· Մկ· ակ· Լոյս փառաց բանդ Ա.տուաձ· ձշ· շրկ· հնգ· գաժ· Քրիստոս Աստուաձ· Հմբ· ակ· Օգնական մեր լեր տէր· ցեբեկ· Նախատօնակ ակ· Որ նախմաց· ար· ✠ վչ· քո· ժ· 10 ր· 37· Հողմախառն ծիւն·	3	22
ԺԳ	21	✠ Գշ· ԲՋ· գ· օր պհ· Յիս· ԸՆԾԱՅՈՒՄՆ Ս· Ա.ՏՈՒԱԾԱՆԻ Ի ՏԱՃԱՐՆ, Զհնի Ա.տուաձ անեղին' երգ· Զայնիւ աւ քեզ տէր պաղատ· Օհ· գկ· Երգեցէք որդիք·ար· ձշ·ԹՓ· Ա.տուածածնին զքեզ խոստովանեալ· ձշ·շր·գկ·Ծառ կենաց, ցեբեկ· Մեսեգ· Իջցէ արպէս զանձրեւ,	4	23

Հ·	Օ·	ՆՈՅՆԱՄԲԵՐ	Ն·	Լ·
		Ֆրզ· Մայր սուրբ։ Սուրբ Աստուած որ ամէն ինչ ի ոչինչ կու բերես, Հմբ· դժ· Կ,որ սիսն ծընեալ մանկունք, Ֆրզ· Սուրբ զաստուածածածին, Կիպր· Ազ· Ընկալ տէր։		
ԺԴ	22	Եշ· Բկ· դ· օր պկ· Յիս· Օհ· բկ· Յամենայն ժամ աղաչանք, Հրց· Ապշ· դժ· Տէր Աստուածմեր որ հաստատեցեր, Մկ· Ապշ· բկ· Աղթունք եւ ուխտաստք։ Ձչ·Շրկ· Հնգ· գժ· Քրիստոս Աստուած, Հմբ· բկ· Յօդնութիւն մեզ ժամանեայ։	5	24
ԺԵ	23	Ուր· Գշ· Ե· օր պկ· Յիս· Օհ· գժ· Զերծ զիս Հրց· Հնգ· բժ· Որ թագաւորդ ես, Մկ· Խչ· գժ· Անուանեալ վայտգիտութեան, Ձչ· Շրկ· դկ· Որ յանէից ստեղ-	6	25

Հ·	Օ·	ՏՐԻ	Ն·	Լ·
		ծող գոյից, Հմբ· գժ· Զօրհնեցուք եւ գովեսցուք զհայր եւ զորդի եւ զսուրբ հոգի, Մամ· Եպիփան տեօքիմիս Յոհրդուեանաց։ Ըմբռնող։		
ԺԶ	24	Շբ· Գկ· սրբոցն Գրիգորի լուսաւորչին Հայոց կաթողիկոսի Հայրապետին, եւ Մեսրոպայ եպիսկոպոսին, Օհ· ակ· Որք զարդարեցիք· Մկ· Ձչ· բժ· Որ լուսով Ձչ· ծաւ· Զհայրապետականն, Հմբ· աժ· Սուրբք ես տէր և երկնաքաղաքացիք։ Լ· Նիկողայոսի հայրապետին, պալատականին նահապետի։	7	26
ԺԷ	25	✠ Կիր· Գշ· Ա· Յիսն, Օհ· դժ· Օրհնեսցուք	8	27

Հ·	Օ·	ՆՈՅԵՄԲԵՐ	Ն·	Լ·
		ղաէր։ Հրց· ՃաբՀ· բԺ· Որ թաղաւորդ էս՝ ձչ· շրկ· դԺ· Թաղաւոր Քրիստոս էակից։ Հմբ· դԺ· Ահագին և Որ ի վերդ էս՝ Հարսանիք։		
ԺԸ	26	Բշ· Դկ· Սրբոց կուսանացն Յուլիանեայ եւ Վասիլուհւոյ· Օհ· դկ· ի յիշատակս վկայից։ Հրց· դԺ· Յուսացեալքն՝ Մկ· Հմբ· դկ· Ցիշատակ Քրիստոսի՝ ձչ· ԹամՀ· Հաբռնացեալք Քրիստոսի՝ ձչ· շրկ· դկ· Ս յսօր եկեղեցի։ Լ· Ցղոգթիւն ս· Աստուածածնի ի յՈՒնայէ։	9	28
ԺԹ	27	Գշ·Ա՛շ· Սրբոցն Ղուկիանոսի քահանայի՝ Տարագրոսի՝ Պրօպոսի՝ Անդրոնիկոսի՝ Ոնեսիմեայ եւ այլոց աշակերտացն Պօղոսի՝ Օհ· դկ· Իմաստութիւն երկ-	10	29

Հ·	Օ·	ՏՐՔ	Ն·	Լ·
		նային·սր՝ Մկ·ԱՀմբ·ակ· Աշակերտք Քրիստո՝ ձչ· ԹամՀ· Առաքեալքն եւ վըկայք Քրիստոսի՝ ձչ· շրկ· բԺ· Որ սիրողդ էք՝		
Ի	28	Դշ· Ա՛կ· պՀ՝ Օհ· Ապշ· ակ· Ոտն կենցաղոյս՝ Հրց· Ապշ· դԺ· Որ զերիս մանկունսն՝ Մկ· Ապշ· ակ·Լոյս փառաց քանդ՝ ձչ· շրկ· գկ· Փառաբանութիւն։ Հմբ· ակ· Օգնական մեր լեր ամէն՝ ՄՀմՀ· բաւարար (50)՝ ✠ Եր· Լս· ժ· 20 բ· 7։ Անհաստատ։	11	1
ԻԱ	29	Եշ· ԲՁ· Սրբոցն Կղեմայ Հայրապետին եւ Բաղարատայ Տուռմինոյ եպիսկոպոսին՝ Օհ· բԺ· Օրհնեն զքեզ Աստ՝ Հրց· Մթ·գԺ· Որ զանչաւի՝ Մկ·ԱՀմբ·գԺ· Մանկունք նոր սիօնի՝ ձչ· ԹամՀ· Ջհայրապետականն	12	2

Հ·	Օ·	ՆՈՅՆՄԲԵՐ	Ն·	Լ·
		զարդարեցիք· ձշ· շրկ· գԺ· Զատկնօրդա եւ զվարդապետաց· Ց· եռ ՌՀ· յ· գեորգ:		
		Հր· թեպէտ (29)·		
ԻԲ	30	ՈՒր· բԿ· սհ· օԿ· Ա՛պր· րկ· Յամենայն ժամ: Հբց· Հնգ· րկ· Ա՛րարիչ եւ մարդասէր· Մկ·Խչ· րկ· Խաչն կենարար· ձշ· շրկ· դկ· Որ անսկիզբն յԵւթեան: Հմբ· րկ· ՅօդնուԹիւն մեզ ժամանեաս· Ցեբեկոյին Նախատօն· րկ· Անսկիզբըն Ա՛տուածծ· ար· Եւ եթէ պակասի ձայնադըբեալ շրկ· յայնժամ երգեա գԺ· Ելբանելի սուրբ առաքեալք· ար· Ց· եռ ՌՀ· Ա՛ղբէի առաքելոյն:	13	3

Հ·	Օ·		Ն·	Լ·
		ԳԵՂՑԵՄԲԵՐ		
ԻԳ	1	✠ Շբ· Գշ· Սրբոց առաքելոց եւ առաջին լուսաւորչացն մերոց ԹԱԴԷՈՍԻ ԵՒ ԲԱՐԴՈՒՂԻՄԷՈՍԻ· Օհ·րկ· Անսկիզբն Ա՛տուածծ· ար· զԳազարաւ սորա ասել ի Ձայնէն Մարտիրոսաց· Օհ· բՆ· Շնորհեա մեզ Քրիստոս Ժապաւէնս· Եւ եթէ պակասի Ձայնագըբեալ Շրկ· յայնժամ երգեա գԺ· Ելբանելի սուրբ առաքեալք· ար· Թագ· Ա՛յսօր դասք· Մկ· աԿ· Ա՛շակերտք Քրիստոսի· Փառք հօր·	14	4

Հ·	Օ·	ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ	Ն·	Լ·
		գԳ· տունն ասա՝ Այժմ և միշտ· Հայրատունկ այգեւոյն յիշելով զանուանս առաքելոց· տես ի Ջմյնգր·Շրկ·յիբե 467· ձշ· ժամ· Առաքեալք եւ վկայք Քրիս: ձշ·Շրկ·ակ· Որ սիրտդ էք, Հմբ· աժ· Սուրբ ես տէր՝ և ի քէն հայցեմք:		
ԻԴ	2	✻ Կիր· Գկ· Բ· Յիսնակի· Օհ· Յաբ· գկ· Երգեսցուք տեառն՝ երգ· Հրց· Յաբ· բկ· Ով զծառայն ձշ· Շրկ· գկ· Լուսով աստուածոյթեան՝ Հմբ· Յաբ· գկ· Առեալ և մեր: Հաւանիք:	15	5
		ց· նշ ր· Ամբակումայ մարգարէին:		
ԻԵ	3	Բշ· ԴՋ· Սրբոցն Գրնաարիոսի եպիսկոպոսին եւ Մերկեւիոսի զինաւորին· եւ Յակովկայ եւ Իրաւափառայ:	16	6

Հ·	Օ·	ՏՐԻ	Ն·	Լ·
		Օհ· դժ· Ամսոր յիշատակ սրբոց· Հրց· գկ· Չինաւորութիւնք հրեշտակաց: Մկ· և Հմբ·աժ· Չինաւորն Քրիստոսի՝ ձշ· ժմ·· Ջօրական եւ վկայ Քրիստոսի՝ ձշ· Շրկ· դժ· Ճգնութիւնք սրբոց:		
ԻԶ	4	Գշ· Դկ· Սրբոյն Աբգարու նախաւկայ եւ անդրանիկ թագաւորին մերոյ՝ Օհ·ակ· Որ զերկնաւոր· ար՝ Մկ· բկ· Ով երանելիդ՝ ձշ·ժամ· Որպէս յետ Ամատուածոյեր թագ· ձշ·Շր·բժ· (Ոգբմ·) Ամատուածոյ փըրկիչ մեր՝ Հմբ· բժ· Ով երանելի և բարեպաշտ:	17	7
ԻԷ	5	Դշ· Ոշ· ալհ· Օհ· Ապշ· աժ· Չայր բազումդողում՝ Հրց· Ապշ· դկ· Ամատուածոյ հարցն մերոց: Մկ· Ապշ· աժ· Ջառաւօտու	18	8

Հ·	Օ·	ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ	Ն·	Լ·
		զօրհներգուԹիւնս· Ձ· Շրկ· դկ· փառաբանուԹիւն, Հմբ· աժ· ինձ օգնուԹիւն և Հմբդ:		
ԻԸ	6	Եշ· Ա.Կ· Սրբոց Հարցն Եգիպտացւոց՝ Պօղոսի, Պօղայ՝ Մակարայ՝ Եւագրի՝ Յօհաննու Գըբենեցւոյն՝ Յօհաննու կարճահասակին՝ Ներսոսի՝ Աբրենի՝ Միսիաննու՝ Դանիելի՝ Աբրամիոնի՝ Մակարիոսի՝ Պիմենի եւ այլոց սրբոց Հարցն՝ Օհ· աժ· Որ գերազանցեալ· սր՝ (յոգնակի ասել)՝ Մկ· և Հմբ· բժ· Պարծանք եկեղեցւոյ՝ Ձ· ժամ· Ճգնաւորը Քրիստոսի՝ Ձ· Շրկ· աժ· (Ղազմ·) Որ անմահականն վարուք: Ը· եւ Ր· Նիկոդայոսի Ճգրաւորին՝ պայծառեին Աստուածին:	19	9

Հ·	Օ·	ՔԱՂՈՑ	Ն·	Լ·
		✠ Աւ· քռ· ժ· 5 ր· 49: Մաղաղուց:		
ԻԹ	7	Ուբ· ԲՁ· ալՀ· Օհ· Ագր· բժ· Գարծո զգաստուԹիւն, Հրդ· Հնգ· գժ· Օրհնեմք զքեզ Հայր: Մկ· Խլ· բժ· Ապաւինեցաքի խայ քո: Ձ· Շրկ· դկ· Որ անսկիզբն յԵւԹեան: Հմբ· բժ· Համբառնալով:	20	10
Լ	8	Շբ· ԲԿ· Սրբոյն Նիկո դայոսի Զմիւռնացւոյ աքանչելագործ Հայրապետին՝ Օհ· ակ· Որք զարգարեցին· սր՝ Մկ· աա· դկ· Հիացան՝ Ձ· Շրկ· դժ· Որ դշնորհս՝ Հմբ· աժ· Սուրբ Հոգի եւ էր· եւ Երկնաքաղաքացիս՝ Ցերեկոյին Նախատօնակ· ակ· Որ նախմաց· սր՝ Հր· Զոհ վասն պաշարման Երուսաղէմի ի Նաբոզոդոնոսորայ:	21	11

Հ·	Օ·	ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ	Ն·	Լ·
Ա	9	✠ կիր· Գ· Գշ· ՅՂԱՒԹԻՒՆ Ս· ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻ ի ՅԱՅՆԱՍԷ, Օհ· գկ· երգիցէք որ դիք սիօնի· արձ·շրկ· գկ· Ցաւս կենաց, Հմբ· դժ· Նոր սիօն, Բաբկենդան· Ս· Յակովբայ պահոց, լ· Թովմայի առաքելոյն, Յայսմ· ՔԱՂՈՑ, ☼ Արեգակն յԱյծեղջերս,	22	12
Բ	10	Բշ· Գկ· ալ· Սրբոցն Մխիթարայ, Երմոգինեայ, Գրաբոսի, եւ կամաւոր ադրաւտացն Յոհաննու եւ Աղեքսիանոսի, Օհ· գկ· Ա.յսօր հրեշտակաց դասաք, Հրց· Մթ·դժ·Սուրբ հս տէր, Մկ· Հմբ·գկ· Ջյիշատակ վկայից, ձշ· շրկ· գկ· Ձգնաւորք հշմարիտք, Ջմեռնամուտ եւ արեւադարձ այծեղջեր, Յերեկն	23	13

Հ·	Օ·	ՔԱՂՈՑ	Ն·	Լ·
		ակսանի երկարիլ և գիշերն կարճանալ, Մեմ· ինգշապը շեր եվի — որ է ակիզբն քառասնօրեայ առաջին մասին ձմերան, որ կոչի գարագըլ, կիւն տեօնիւմիւ Յոհրքոռնեսը		
Գ	11	Գշ·Դշ·ալկ: Սրբոցն Կուռնելիոսի հարիւրապետին, եւ Շմաւօնի ազգականին Քրիստոսի, Պօղիկարպոսի Հայրապետին Զմիւռնիոյ եւ վկայից որք յարեւելս կատարեցան, Օհ· դժ· Ա.յսօր յիշատակ սրբոց· Հրց·(Տօթանասնիցն)·դկ· Որ ի Հօրէ, Մկ· և Հմբ· ակ· Աշակերտք Քրիստոսի, ձշ· ժամ· Աւետեաքեալք եւ վկայք Քրիստոսի, ձշ· շրկ· ակ· Որ սիրողդ էք,	24	14
Դ	12	Դշ· Դկ· ալկ, Օհ· Ա.պշ· դկ· Քրիստոս Աստուած	25	15

Հ·	Օ·	ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ	Ն·	Լ·
		յայս ապաշ. Հբց. Ապշ. դկ. Օրհնեալ Տէր Աստուած հարցն մերոց: Մկ. Ապշ. դկ. Ի անուն Տեառն: ձղ. Շրկ. դկ. Փառաբանութիւն: Հմբ. դկ. Մատեան ազօթից իմ:		
		Ընդ. Լս. ժ. 44 բ. 50: Մերթ ձիւն մերթ անձրեւ հողմախառն:		
Ե	13	Եշ. Ող. սկ. Սրբոցն Եւստրատիոսի, Օգաստինոսի, Եւգինէոսի, Ովրեստեսի եւ Մարդարիոսի: Օհ. Մրա. աժ. ժողովեալքս ի յիշատակ. Հբց. Մրա. դկ. Աւա քեզ Աստուած. Մկ. Ա Հմբ. բկ. Որ զհոգիս սիրոյ քո. ձղ. Շրկ. աժ. Պարծեսցին:	26	16
		Լո. Ցնորեալ ցհառն:		
Զ	14	Ուբ. Ակ. սկ. Օհ. ակ. Ծով կենցաղոյս. Հբց. Հնգ. գկ. Բանդ	27	17

Հ·	Օ·	ԲՈՂՈՑ	Ն·	Լ·
		Աստուած. Մկ. Խլակ. Սեղան քս տէր. ձղ. Շրկ. դկ. Որ անսկիզբն յէութեան: Հմբ. ակ. Օգնական մեր լեր. Ցկրկ. Նախատօճակ գկ. Ցաղթող եւ սուրբ. պր. Լ. Ստեփաննոսի նախատվիպային:		
Է	15	Շբ. Բզ. Սրբոցն Յակովբայ Մծբնայ Հայրապետին. Մարուգէի ճգնաւորին եւ Մխիթարոսի հալիկոպոսին. Օհ. գկ. Ցաղթող եւ սուրբ. պր. (յատեանն). Մկ. գձ. Հայրապետ սուրբ եւ անբիծ. ձղ. ծմ. Ջհայրապետականն զարդարեցիք. ձղ. Շրկ. դկ. Որ յանապատէ. Հմբ. աժ. Սուրբ ես տէր, Ա երկնաքաղաքացին:	28	18
		Լո. Եռվիանձոռ սահեստրանչին:		

Հ·	Օ·	ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ	Ն·	Լ·
Ը	16	✻ կիր· ԻԿ· Դ· Յիս· Օհ· Յաբ· բկ· փարաւօն հանպերձ կառօքը· Հբց· Յաբ· գձ· փառաւորեալ որդի· ձշ· շբկ·բկ· Օրհնութիւն ի բարձունս· Հմբ· Յաբ· բկ· Կանխերցին Հաբսանիք· Լ· Մանկացը բեթղեհեմի· Ագ· Աբրահ (Ի)·	29	19
Թ	17	Բշ· Գշ· Սրբոց Հայրապետացն Իգնատիոսի, Ադդէի և Մարութայի Եպիսկոպոսին· Օհ· գձ· Յարեւկան մահ· Հբց· Մբտ· դձ· Որը Հաղորդեցան· Մկ· և Հմբ· դձ· Որ Հրաւիրեցիր պատարագդոյն· ձշ·շբկ· գձ· Զառաջնորդս եւ զվարդապետս· Ց· եւ Ի· Դանիէլի մարգարէին·	30	20
Ժ	18	Գշ· Գկ· Սրբոցն Թէոդոտոսի Եպիսկոպոսի·	31	21

Հ·	Օ·	ՔԱՂՈՑ	Ն·	Լ·
		անսկիզբն յէսւքրեան· Հմբ· աձ· Ինձ օգնութիւն և Համբարձի·		
ԺԴ	22	Շբ·Ակ·Սրբոյն Բարսեղի Հայրապետին եւ եղբօր նորին Գրիգորի Նիւսացւոյն· Սեղբեստրոսի Հռոմայ Հայրապետին· եւ Աբբայ Եփրեմի Խուրին Ասորւոյ· Օհ· գձ· Որ Համանման· Հբց· դձ· Աբանչելադրօծ սր· Մկ· ատ· դկ· Լուսապայծառ· ձշ· Ծամ Զհայրապետականն զարդարեցիք· ձշ· Շբ· գձ· Զառաջնորդս եւ զվարդապետս· Հմբ· աձ· Սուրբ ես տէր· և Երկնաքաղաքացին·	4	25
ԺԵ	23	✻ կիր· Բշ· Ե· Յիս· Օհ· բձ· Օրհնեսցուք զտէր· Հբց· Յաբ· գկ· Նախայաւիտեան· ձշ·	5	26

Հ·	Օ·	ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ	Ն·	Լ·
		շրկ· բժ· թագաւորին յաւիտենից· Հմբ· Յաբ· բժ· Զայն աւետաւոր, և Այսօր գուարճանայ, Ցերեկ· Նախատօնակ· դժ· Ցաղթող գտաւ· սր·		
ԺԶ	24	Ր2· Ընկ· Սրբոցն Դաւթի մարգարէին եւ Յակոբայ առաքելոյն, Օհ· դժ· Ցաղթող գտաւ· սր· Թագ· Այսօր դասք· Ցեխ· Աւաւօտ խաղաղութեան· Մկ· և Հմբ· դժ· Օրհնեցեք զտէր· ձշ· (Ողորմ·) դժ· Անակնդղն Աստուած, Ցերեկ· Նախատօնակ· գկ· Հահատակ· սր·	6	27
		ց· եռ ր· ձրագալոյց ս· Ծնընդեան·		
ԺԷ	25	Գ2· ԳԶ· Սրբոյն Ստեփաննոսի Նախավկային եւ առաջին Մարտիրոսին, Օհ· գկ· Հահատակ· սր· Թագ· Այսօր	7	28

Հ·	Օ·	ՔԱՂՈՑ	Ն·	Լ·
		դասք· Մկ·Հմբ·գկ· Նախատարկաւագ· ձշ·Շրկ· դկ· Ցնծայ այսօր·		
		ց· եռ ր· Ցհուռնդ ցեռաեռ եռ ուսիդ է ճոցս մինչ է ի չորս ցուռնուարի·		
ԺԸ	26	Գշ· Գկ· ալհ· Օհ· Ապշ· գկ· Քրիստոս Աստուածածատուծոց, Հրց· Ապշ· դկ· Օրհնեալ տէր Աստուած օրհնեալ· Մկ· Ապշ· գկ· Օրհնեցեք զտէր եւ օրհնեցեք· ձշ· Շրկ· դկ· Փառք բանտուխիւն, Հմբ· գկ· Տուր մեզ տէր զօգ, և Հոլմանի, Ցերեկ· Նախատօնակ· դժ· Ցնծայ այսօր եկեղեցի· սր·	8	29
ԺԹ	27	Եշ· Գշ· Սրբոց առաքելոցն Պետրոսի եւ Պօղոսի, Օհ· դժ· Ցընծայ այսօր· սր· Թագ· Այսօր դասք· Մկ· ատ· գկ· Որ արփիահրաշ,	9	30

Հ·	Օ·	ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ	Ն·	Լ·
		Ձկնի Աբարչականին, Երգ· Մաքրապէս օրինակի և Յուրախութիւնս անպրաւական, Ձշ· Շրկ· դձ· Ամուք Հաւատոյ, Հմբ· Սո· դկ· Որ անպարագիրն է, Ց· Եբ Ր· Ստեփաննոսի նահապետին, Մեմ· Շեվռալ (29)· Ըն· Լս· ժ· 8 ր· 52: Անհաստատ:		
Ի	28	Ուբր· Դկ· ապշ· Օհ· Ապշ· դկ· Քրիստոս Աստուած յոյս ապաշ· Հրց· Հնգ· դկ· Յաւիտենից Աստուած· Մկ· Խլի· դկ· Խաչի քո Քրիստոս· Ձշ· Շրկ· դկ· Որ անսկիզբն յԵովհաննէս· Հմբ· դկ· Մտցեն աղօթք իմ տէր· Ցերեկ· Նախատօնակ· դկ· Որ Ընն յԵովհաննէս· սր· Հր Սէբաթ (30)·	10	1

Հ·	Օ·	ԳԱՂՈՑ	Ն·	Լ·
Ի	29	Շբ· Ա.Շ· Սրբոց որդոցն Որոտման Յակովբայ առաքելոյն եւ Յովհաննու աւետարանչին, Օհ· դկ· Որ Ընն յԵովհաննէս· սր· Թագ· Այսօր դասք· Մեծ· դկ· Աստուածածինն ամպ լուսաւոր· Մկ· Սո· դկ· Որ յանդստուեր· Ձկնի Աբարչականին՝ Երգ՝ Մաքրապէս օրինակի, և Յուրախութիւնս անպրաւական· Ձշ· Շրկ· (Ողորմ) դկ· Որդիքն որոտման· Հմբ· աձ· Ասբր ես տէր և ի քէն Հայցեմք· Բարեկենդան Ս· Գնդեան պահոց·	11	2
Ի	30	✠ կիր· Ակ· ա· օր Ննդ· ապշ· Օհ· Յարբ· ակ· Երգեցէք տեառն· Հրց· Յարբ· դձ· Մխածին որ-	12	3

Հ·	Ծ·	ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ	Ն·	Լ·
		դի· ձ· Երկ· ակ· Թուգաւարիաց Աստուածո· Հմր· ակ· Հրաշալի գյուրութիւն·		
ԻԴ	31	Բշ· ԲՁ բ· օր Ծննդ· ալհ· 06 Ապշ· բժ· Դարձո ղցաուսմն քու· Հրշ· Ապշ· դկ· Օրհնեալ ես աէր Աստուած հարցն մերոց· Մկ· բժ· Մանկունք ոգեբեր· ձ· Եր·Հնգ· գժ· Քրիստոս Աստուած յիշեա· Հմր· բժ· Համբառնալով զաչս մեր·	13	4

* Ցանօթ· Ըստ բարձու հրամանի Վեհափառ Հայրապետի ազգիս S· S· Միքայէլ· ի նախնեաց աւուր ծոնի Ս· Համբարձման յերեկոյեան յասելն «ԶՍուրբ Աստուածն» պարտ է լինել յԱռեան չուրջառաւ և կատարել զնախաւօնակ ասելով Համբարձի գժ· «Զհամբարձաւ տէրն մեր յերկինս» առանց հարցի, և ապա «Հայր գթած, Յաղմոս Աւետարան, Եկեղ·, Ազ· Թադաւոր խաղաղութեան·

** Ըստ հրամանի Նորին Սրբութեան Վեհափառ Հայրապետի ազգիս, ինախընթաց աւուր ծոնի Շողակաթի Ս· Էջմիածնի յերեկոյեան յասելն «ԶՍուրբ Աստուածն» պարտ է լինել յԱռեան չուրջառաւ և կատարել զնախաւօնակ ասելով Համբարձի գժ· «Ուրախ լեր սուրբ եկեղեցի» առանց Հարցի· և ապա Ֆարզ Խնդրուածոց· Եկեղ· Ազօթք Թադաւոր խաղաղութեան·

ՏՕՆՔ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆՔ

Ա· Ապրիլի 23· Անուանակոչութիւն Ն· Կ· Մ· Թ· կայսրուհւոյ Ալէքսանդրայ Ֆէօդորովնայի·

Բ· Մայիսի 6· Ծնունդ Ն· Կ· Մ· Օգոստ· կայսեր Նիկոլայ Ալէքսանդրովչի·

Գ· Մայիս 14· Թագադրութիւն Ն· Կ· Մ· Օգոստ· կայսեր Նիկոլայ Ալէքսանդրովչի եւ Օգոստ· կայսրուհւոյ Ալէքսանդրայ Ֆէօդորովնայի·

Դ· Մայիսի 25· Ծն· Ն· Կ· Մ· Թ· կայսրուհւոյ Ալէքսանդրայ Ֆէօդորովնայի·

Ե· Յունիսի 22· Անուանակոչութիւն Ն· Կ· Մ· Մայր Թ· կայսրուհւոյ Մարիայ Ֆէօդորովնայի·

Զ· Հոկտեմ· 21· Գահակալութիւն Ն· Կ· Մ· Օգոստ· կայսեր Նիկոլայ Ալէքսանդրովչի·

Է· Նոյեմ· 14· Ծն· Ն· Կ· Մ· Մայր Թ· կայսրուհւոյ Մարիայ Ֆէօդորովնայի·

Ը· Նոյեմբերի 22· Ծնունդ եւ Անուանակոչութիւն Ն· Կ· Բ· Ժառանգի կայսեր Մեծ Իշխան Միխայէլ Ալէքսանդրովչի·

Թ· Դեկտ· 6· Անուանակոչութիւն Ն· Կ· Մ· Օգոստ· կայսեր Նիկոլայ Ալէքսանդրովչի·

ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

ԵՐԵՒԵԼԻ ԱՆՑԻՑ ԱՇԽԱՐՀԻ

	ամք
Ի ստեղծմանէ աշխարհի . .	7526
Ի ջրհեղեղէն	5064
Ի սկզբնաւորութենէնէ տէրութեան Հայոց ի Հայկայ . . .	4008
Ի պատերազմէն Տրուադայ, ուր մեռաւ Ջարմայր իշխան Հայոց	3085
Ի շինութենէնէ Հռովմայ .	2650
Ի սկզբնաւորութենէնէ թագաւորութեան Հայոց ի Պարսից .	2647
Ի պատերազմէն Ազէքսանդրի Մակեդոնացւոյ ընդ Դարեհի եւ ընդ մերս Վահէի· յորում բարձաւ իշխանութիւն Հայկազանց .	2229
Ի սկզբնաւորութենէնէ Արշակունի թագաւորութեան Հայոց ի Վաղարշակայ	2050
Ի Ծննդենէ Քրիստոսի . .	1901
Ի հաւատալոյ Աբգարու թագաւորին մերոյ ի Քրիստոս եւ ի մտանելոյ Քրիստոնէութեան ի Հայս .	1869
Ի շինութենէնէ Վաղարշապատու ի Վաղարշակայ . . .	1704
Ի Ծննդենէ Ս· Գրիգորի Լուսաւորչին	1644
Ի շինութենէնէ Մայր Աթոռոյ Հայաստանեայց Սրբոյ Էջմիածնի .	1598
Ի Նիկիոյ Ս· Ժողովոյն . .	1576
Գիւտ Խաչին ի Հեղինեայ .	1374
Ի Կ· Պոլսոյ Ս· Ժողովոյն .	1520
Ի գիւտոյ հայկէն ծայնաւոր տառից	1496
Ի բարձմանէնէ Արշակունի թագաւորութեան Հայոց . . .	1475
Ց Եփեսոսի Ս· Ժողովոյն . .	1470
Ի թարգմանութենէնէ Աստուածաշունչ գրոց ի Հայս . . .	1468
Ի նահատակութենէնէ Սրբոց Վարդանանց.—Ազգային թաղ ախոյենից	1450
Ի սկզբնաւորութենէնէ շերամապործութեանի Հնդկաստանէ յԵրուպա	1564
Ի նորոգութենէնէ Տօմարիս Հայոց	1635
Ի բաժանմանէ Վրաց ի Հայոց ·	1305
Ի դառնալոյ Անգղիացւոց ի քրիս·	1304
Ի սկզբնաւորութենէնէ պատրիարքութեան Հայոց Երուսաղէմի յԱբրահամ եպիսկոպոսէ . .	1279
Ի գրաւելոյ Մահմետականաց զԷջմ	1154
Ի սկզբնաւորութենէնէ տէրութեան Թուսաց . . .	1040

Ի սկզբ· Թուականի Տաճկաց	1029
Ի դառնալոյ Ռուսաց ի քրիստոնէութիւն · · ·	1124
Ի սկզբնաւորութենէ Բագրատունի Թագաւորութեան Հայոց յԱշոտոյ	1016
Ի քարձմանէ Բագրատունի Թագաւորութեան Հայոց · ·	836
Ցառմանէ Երուսաղէմի ի Խաչակրաց	802
Ի վերջին անգամ տիրապետելոյ յՕսմանցւոց Ս. Երուսաղէմի ·	714
Ի սկզբնաւորութենէ Ռուբինեանց Թագաւորութեան Հայոց ի Կիլիկիայ ի Լեւոնէ Ռուբինեան ·	705
Ցերեւելոյ Զինկիզ խանին ·	699
Ի գիւտոյ գիտակին ·	635
Ի սկզբնաւորութենէ Օսմանեան Թագաւորութեան · · ·	604
Ի գիւտոյ կողմնացուցին	599
Ի կործանմանէ Անի քաղաքի ·	572
Ի գիւտոյ վառօդի · · ·	560
Ի բարձմանէ Ռուբինեանց Թագաւորութեան մնոյ որ ի Կիլիկիա եւ ի գիւտոյ Քրիստիանութեան ·	526
Ի գիւտոյ Բնդանօքին ·	520
Ցարշաւելոյ Լանկթամուրայ ի Հայս	514
Ի գիւտոյ տպագրութեան ·	464
Ի վերջին տեղափոխութենէ եւ ի վերանստատութենէ Ընդհանրական Հայրապետական Աթոռոյ Ամենայն Հայոց ի Ս· Էջմիածին ի Վաղշապ·	460
Ցառմանէ Կ· Պոլսոյ յՕսմանցւոց ·	468
Ի սկզբնաւորութենէ պատրիարքութեան Հայոց ի Կ· Պոլիս ի ցովակիմայ եպիսկոպոսէ Պրուսայու ·	458
Ի գիւտոյ Ամերիկայի · · ·	409
Ի գիւտոյ անուաւոր ժամացուցի ·	398
Ի սկզբնաւորութենէ Ազանոյ Լուսերականութեան · ·	384
Ի սկզբնաւորութենէ տպագրութեան ի Հայս յետ 427 ամաց գիւտի նորա · · · ·	334
Ի գիւտոյ շոգեշարժ մեքենայից ·	211
Ի հաստատութենէ Տպարանի եւ Ի տպագրութեան Ս Էջմիածնի ·	150
Ի գիւտոյ օդապարիկ գնաոյն ·	124
Ի գիւտոյ Սոէբէօտպի · ·	104
Ի գիւտոյ Կալվանութեան · ·	104
Ի գիւտոյ պատուաստի մարմնոյ ·	100
Ի գիւտոյ վիմագրութեան · ·	99
Ի գիւտոյ շոգենաւի · · ·	97
Ի հնարմանէ արագագիպ մեքենայի	89
Ի շինութենէ Լազարեան ձեմարանի ի Մոսկուա · · ·	85
Ի բացմանէ Ներսիսեան ուսումնարանին ի Տփխիս · · ·	76

Ցառմանէ Ռուսաց Երեւանի եւ Նահանգաց նորին	74
Ի հաստատութենէ պալաժենիային	65
Ցայցելութենէն Օգոստ. մեծի կայսեր Նիկողայոսի ի սահմանս Հայաստանի եւ այլն	65
Ի գիւտոյ Լուսաւորչի	62
Ի կործանմանէ Ակռուոյ	61
Ի գիւտոյ ելեկտրական հեռագրին	32
Ցայցելութենէն Օգոստ. մեծի կայսեր Ռուսաց Աղէքսանդր Բ-ի ի Հայաստան	54
Ի հաստատութենէն Ազգային Սահմանադրութեան Հայոց ի Տաճկաստան	44
Ի կարգադրութենէն մատենադարանի Ս. Էջմիածնի	44
Ի հաստատութենէն Մարդասիրական ընկերութեան յանուն Ս. Գրիգորի Լուսաւորչին մերոյ ի Բագու	38
Ի հրատարակութենէն Արարատ ամսագրոյ Ս. Էջմիածնի	55
Ի բացմանէ Սուէիշեան ջրանցից	52
Ի բացմանէ Գ. Ձեմարանի Ս. Էջմիածնի	27
Ի վերջին դաշնադրութենէն, որ ի Գերլին (1878)	25

ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Տ. Տ. ՄԿՐՏԻՉ Ա.

ԾԱՂՐԱԳՈՒՈՑՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔ

ԵՒ

ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԻ

Տ. Մեսրովբ արք-եպիս. վճռագր. երիցկաբ

Տ. Սուքիաս արք-եպիս. փոխանորդ թեմականին Երեւանայ

Տ. Ներսէս արք-եպիս. Առաջնորդ թեմին Բեսսարաբիոյ

Տ. Աբրահամէս արք-եպիս. Ա. Առաջնորդ թեմին Ատրպատականի

Տ. Գէորգ արք-եպիս. Առաջնորդ վրաստանի եւ իմերեթի

Տ. Աբրահամէս արք-եպիս. Բ.

Տ. Գրիգոր եպս. Առաջնորդ Արցախոյ

Տ· Եսայի մարգ-եպ· Աղաչ· Շամախոյ
Տ· Մակար եպ·
Տ· Անանիա եպ· փոխանորդ Գանձակայ
Տ· Խորէն եպ· վճիռ· Ս· Խաչի Հին Խրիմոյ
Տ· Յովհաննէս եպ·
Տ· Գրիգոր ծ·վր·վճիռ· Ս· Թովմայի վա·
Տ· Համազասպ վրդ· Ա· դամ վնկ· կառ·
Տ· Գրիգորիս վրդ· փոխանորդ Նոռհաղոյ
Տ· Յովհաննէս վրդ·
Տ· Եղիա վրդ· Հանդերձապահ
Տ· Հմայեակ վրդ· Ա·
Տ· Սահակ վրդ· Ա· վճիռ· ձալէբոյ
Տ· Հմայեակ վրդպ· Բ·
Տ· Հմայեակ վրդ· Գ·
Տ· Բարդուղիմէոս վրդ·
Տ· Ղեւոնդ վրդ· Անդամ վնկ· կառ·
Տ· Յուսիկ վրդ· Ա·
Տ· Գարեգին վրդ· Ա·
Տ· Խոսրով վրդ· փոխ· Տարեհոյ
Տ· Վահան վրդ· վճիռ· Ս· Խաչի
Տ· Սահակ վրդ· Բ· վճիռ· Շողակաթի

Տ· Եփրեմ վրդ· վճիռ· Սաղիանոյ
Տ· Վահրամ վրդ· վճիռ· Գեղարդաց
Տ· Գէորգ վրդ· վճիռ· Մուղնոյոյ
Տ· Ղուկաս վրդպ· Շուխարաբանապետ
Տ· Նահապետ վրդպ·
Տ· Թադէոս վրդ· հիւրընկալ
Տ· Կիւրեղ վրդ· փոխանորդ Ախալցխայի
Տ· Բագրատ վրդ· Ա· անդամ կոնս· Տփխ·
Տ· Ադամ վրդ· վճիռ· Հռիփ·
Տ· Աշոտ վրդ·
Տ· Եղիշէ վրդ· Ա· փոխ· կարոզ
Տ· Աբսէն վրդ· գործ· բագնոյ
Տ· Մխիթար վրդ·
Տ· Մեսրովբ վրդ·
Տ· Թովմա վրդ· կառավարիչ Մարցայ
Տ· Խաչիկ ծ· վրդ· թանգարանապետ
Տ· Կարապետ վրդ·
Տ· Բենիկ վարդապետ
Տ· Կոմիտաս վրդ· Ոշտոցիոյ գ· քնա·
Տ· Եզնիկ վրդ·
Տ· Յուսիկ վրդ· Բ·
Տ· Տիրայր վարդապետ

Ս. ՍԻՆՕԴ Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԻ

ՆԱԽԱԳԱՀ ՍԻՆՕԴԻ

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏՑ

ԱՆԴԱՄՔ ՍԻՆՕԴԻ

Տ· Աբիսաակէս արքեպ· Դաւթեան

Տ· Մակար եպիս· Բարխուտարեան

Տ· Յուսիկ վրդ· Մովսիսեան

Տ· Աշոտ վրդ· Շահխեան

Պրօկուրօր Սինօդի Բրիտան· կանչելի

Գանձապահ Եղիշէ վրդ· Ադրօնեան

Աշագ Լուսաբար Մ· Տաճարի եւ Ժամօրհնող Ղեւոնդ վրդ· Յովսէփեան

Դիւանապետ եւ գաւազանակիր

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ

Տ· Կորիւն վրդ· Սահակեան

Տեսուչ Տպարանի եւ Նախագահ Տպարանական Ժողովոյ Տ· Աշոտ վրդ·

Տեսուչ Գ· Ձեմարանի Մ· Աբոռոյ Ո· Էջմ· Կարապետ վրդ·

Տ· Բագրատ վրդ· Բ· փոխ· Սպահանայ

Տ· Կորիւն վրդ·

Տ· Մամբրե վրդ·

Տ· Սիօն վրդ· փոխ· Հին-Նախիջեւանի

Տ· Մուշէ վրդ· փոխ· Նոր-Նախիջեւանի

Տ· Մատթէոս վրդ· փոխ· Ադէն·

Տ· Խաչատուր վրդ· փոխ· Դորթոյ

Տ Գարեգին վրդ· Բ· Ոչտոցիլ Գ· Ձեմ·

Տ· Բաբգէն վրդ·

Տ· Եղիշէ վրդ· Բ· Անդամ վնկ· Կառ·

Ընորհ· Գէորգ սրկ· Ին--- Նախիջեւան

• Մուշեղ սրկ·

• Սմբատ սրկ·

• Ղազար սրկ·

• Կոստանդին սրկ·

• Եսայի սրկ· Տնտես Գ· Ձեմ·

• Գրիգոր սրկ· Անդամ Տպ· Ժող·

• Ներսէս սրկ·

• Պօղոս սրկ·

• Համազասպ սրկ· Անդամ Տպ· Ժող·

• Վահան սրկ· Արտաքր յուսաբար

• Խաչատուր սրկ· Կառ· պագարակի

Գալիք Գալուստ գլխաւոր պաշտոնակից Արարատ Ամաղդի

• Նիկողոս Մելիք-Թանգեան

230

ՊԱՐԿԱՍՏԱՆ

ԱՌԱՋՆՈՐԴ ՍՊԱՀԱՆԻ ԵՒ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ

Տ· Մաղաքիա եպ· Տէրտէրեան

Առաջ· փոխառաջորդ Տ· Բագրատ վրդ· Վարդապետեան

—

ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԱՏՐՊԱՏԱԿԱՆԻ

Տ· Սահակ եպիս· Ա.յվազեան

—

ԱՄԵՐԻԿԱ

Հոգեւոր հովիւ Հայոց Տ· Յովսէփ եպ· Սարաճեան

—

ԵՒՐՈՊԱ

Հոգեւոր հովիւ Հայոց Տ· Գէորգ եպ· Իւթուճեան

ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ

ՕՐԱՑՈՑԻ

1901

Թուականի

Աշխատութեամբ

ԱՇՈՏ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ՇԱՀԽԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌՈՑ Ս· ԷՋՄԻԱՆՑԻՆ

1900

Дозволено Цензурою 17 Августъ 1900 г.
Тифлисъ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Այս անգամ երբ, թէ անցեալ տարուան խոստումն կատարելու զգացմամբ եւ թէ ապագայնոց ոմանց շնորհակալական նամակներով և խրատներով պարտաւորուած շարունակելու նոյնը, բարոյական անհրաժեշտ պարտք համարեցինք Մ. Ասիոնի օրացոյց գործածող հասարակութեան հետաքրքրութիւնը շարժող մի յաւելուած երես տալ։ Ինչպէս նախընթաց տարին առիթ ենք ունեցել յիշելու, Քանադրութեամբ աշխատեցինք ըստ կարելոյն ներկայ տարուայ օրացոյցի յաւելուածին այնքան նիւթ մատակարարել, որքան հանգամանքները մեզ յարմարութիւններ էին ընծեռել։

նագրել են անցեալ դարերի հսկայախորհուրդ ճակատին։

Մայր Աթոռի մամուլի արտադրած օրացույցի ընթերցումը ահռելի հետաքրքրական եւ կիրառելիությունը օգտագործելու համար, ինչպես անցեալ տարի, մենք նախապատիւ տեղ աշխատեցինք տալ նոյնպէս այլ եւ այլ դիտելիքների ճիւղերին վերաբերեալ նպաստաւոր եւ հանրօգուտ դիտելիքների, որոնք պարզելով մեզ մարդկային հետաքրքրական հանճարի եւ հիասքանչ ստեղծագործելիութեան ամենակարող զօրութիւնը եւ մեծոյժ տարերքի անըմբռնելի օրէնքները, տալիս են որոշ չափով դիւրացում մեր հասարակութեան ընթերցասիրութեանը, պայմանաւորում մարդկային կեանքը բնագիտական եւ բնաիւօսական պահանջներին բաւարարելի տուող օգտաշատ պայմաններով եւ դնում մեր առօրեայ ընթացիկ կենցա-

Աչքաթող չանելով օրացոյցի վերոյիշեալ յաջորդութեան կէտ նպատակը եւ իրական նշանակութիւնը, մենք ստորեւ տալիս ենք նաեւ այն կէտերին, որոնք սերտ կերպով շաղկապուած են բարոյական փիլիսոփայութեան հետ, որոնք խօսում են անմիջապէս մարդու կրօնական — բարոյական ըղձացմունքների ներքին աշխարհի հետ։ Այս իսկ նպատակով մենք օգտակար համարեցինք ներմուծել յաջորդածի մէջ հակիրճ, գաղտնախորհուրդ մտքեր, քայլիմաստ դատաստաններ, անժխտելի ճշմարտութիւններ արտայայտող խօսքեր, որոնք մի ժամանակ դուրս ժայթքելով լուսաւոր եւ փայլուն համաստեղութեան ներկուն եւ մեծագործանքներ գանգրից, իրենց ճարտասանական եւ յաջողաճեռն ստեղծագործութեան բեղմնաւոր արշիւնքները ճամկաւորել եւ կենդա-

ԲՆՈՒԹԻՒՆ

Մարդկանց մեծագոյն մասը դեռ եւս կարօտ է բնութեան վայելքներին եւ բարերար ազդեցութիւններին, կարօտ է հարուստ եւ լիակատար մի կեանքի անհրաժեշտութեան, գեղեցկութեան եւ զօրութեան աստուածային աղբիւրներից։ Դժուար է երեւակայել թէ միջին դարերում բնութիւնը որքան մութն էր մարդկանց համար։ Շատ դարեր մարդկանց մեծ մասը այնչափ օտարացած էր բնութիւնից, որ համարեա թէ կապակցութիւնը մոռացուած էր։ Արդարեւ ամեն սերնդի մէջ մարդիկ են գտնուել, որոնց սրտին դիպել է աշխարհի գեղեցկութիւնը, բայց այդ գեղեցկութիւնը աւելորդապաշտութեան մթախուղով պատած է եղել։ Անտառ-

զավարութիւնը բարեկեցիկ դասութեան մէջ։

Յաւելուածը կազմուած է թէ ինքնուրոյն թէ թարգմանական եւ թէ այլ հատուածներից, որոնց մեծ մասը մենք քաղել ենք դանազան գիտական թերթերից եւ գրքերից։ Օրացոյցը մեծադիր եւ լայնածաւալ անելուց խուսափելով, մենք հարկադրուած ենք լինում շատ բաներից ձեռնպահ մնալ եւ խոնարհուել որոշ սահմանափակումների առաջ, յոյս տածելով, որ այսքանն էլ բաւական եւ բաւարար կը համարէ մեր գրաւէր հասարակութիւնը։

Սիրելի է յուսալ եւ փափագել, որ Մայր Աթոռի օրացոյցի վերջը ջերեզուած այս փոքրիկ յաւելուածը գէթ սակաւ ինչ գոհացնէ կարդալու, հետաքրքրուելու, յուզուելու եւ օգտուելու ընդունակներին։

ՍՇՈՏ Վ. ԱՐԴԱՊԵՏ

ներ, ծաղիկներ, լեռներ, դաշտեր ձորեր եւ վտակներ եւլն, այնչափ մօտ, այնչափ սերտ կապակցուած մարդուս ամենաճոխ փորձառութեան հետ ունեցել են իրենց դիւթիչ ազդեցութիւնը, բայց մինչ այս գեղեցկութիւններն առանձին առանձին տիտնուէին, պատկերի ամբողջութիւնը անտեսանելի էր մնում, եւ կարծես թէ մարդկանց առաջ ծածկուած էր բնութիւնը խորին խաւարով, բայց խաւարը հետզհետէ վերացաւ եւ բնութիւնը վերկուեցաւ բնութեան սաուերներից,

Բնութիւնը ոչ թէ միայն անսպառելի մի բերկրանք եղաւ եւ մընայուն ու յափշտակիչ մի բաղեկամ, այլ նաեւ մի ամենասպառնական եւ մտերիմ ուսուցիչ,

Բնութիւնը գիտութեան գիւտերի միջոցով մարդկանց մտքերի մէջ հաւասարակշռութիւն մտցրեց եւ ողջմտութիւն տուեց ուղ-

ղելով վերացական գաղափարների սնամէներ, եւ ամենից խորին խնդիրները մի նոր լուսով ողողելով եւ մի կարգ գրութիւն անդուլն մնացած կարողութիւններ գործունէութեան մէջ դնելով մարդկային ոգու ուժերը անհամեմատ բազմապատկեց,

Միջին դարերում մարդկային ուշադրութիւնը կենտրոնացած էր մարդու հոգու վերայ, եւ մարդիկ շատ բան սովորեցին իրենց անձը եռանդով խուզարկելով, բայց իրենց տեսութիւնները կողմնակի էին, որովհետեւ յայտնութեան մեծ աղբիւրներից մինը—բնութիւնը թողել էին առանց ուսումնասիրելու, Այդի ժամանակների մէջ բնութեան աշխարհը անխոնջ ջանքով եւ համբերութեամբ հետազօտուած է, եւ տիեզերքի վերեմ շարժման մէջ մարդուս բնաւած դիրքի նկատմամբ մեծ ճշմարտութիւններ են երեւան եկել եւ ներքին աշխարհի նկատմամբ կազ-

մուած խեղաթիւրիչ տեսութիւնը ուղղուիլ է արտաքին աշխարհի պարզ տեսութեամբ։ Բնութեան ուսումնասիրութիւնը նոր գաղափար տուաւ Աստուածային կամքի բնութեան վերաբ, որ արտայայտուում է օրէնքի միջոցով։ Աստուածային նպատակի վերաբ, որ մեկնվում է բնական սիեղերքի բնարերեւոյթներից կարգ ու սարքով եւ յառաջադիմութեամբ, տուեց նաեւ նոր գաղափար Աստուածային մտքի հրաշափառ գեղեցկութեան նկատմամբ, որի վերաբ խորհելով Թէնիս անգղիացի պատկառոր բանաստեղծը, երբ ընդ երկար եւ շարունակաբար նայում էր դանդաղաշարժ մի վտակի հատանքի վերաբ, ակնածութեամբ եւ հիացմամբ բացականչեց «Ինչ հրաշալի եւ անպատմելի երեւակայութիւն ունի Աստուած»։

Մի խօսքով մարդիկ աւելի ուշիմ, աւելի առաջ, աւելի իմաստուն եւ աւելի հանճարեղ եղան, երբ սկսեցին դտնել Աստուած բնութեան մէջ, եւ ընդունել բնութեան երեւոյթիւնները իբրեւ Աստուածային յայտնութիւն։

Այժմ մարդս սկսել է նայել իրենից դուրս հրաշափառ սիեղերքի վերաբ եւ նորանից իբրեւ նոր ուսուցչից սովորում է իր կեանքի պարմանաւիքը, գեղեցկութիւնը եւ մեծութիւնը, եւ նորանոր հզօր եւ անհերքելի փաստեր է դտնում ամենուրեք Աստուծոյ ներկայութեան եւ գոյութեան։

ԵՐԿՐԻ ՏԱՐԻՔԸ

Հին յոյն փիլիսոփաները իրենց տրամաբանութեամբ չեւ էին դառնում մինչեւ նախկին սիեզերական վիճակները, որոնց կոչում էին քաոս։ Ծննդոց գրքի առաջի վեմ գլխի հեղինակը իւր տեսիլքի սկիզբը տեսնում է երկիրը «անձեւ եւ դատարկ եւ խաւարը անդնդի երեսին»։ Առաջին Մովսիսական տեսիլքի մէջ լոյսը հնազանդութեամբ Արարչին յառաջ եկաւ եւ դիշերուան ու ցերեկուան բաժանումը եղաւ։ Երկրորդ տեսիլքի մէջ աշխարհածաւալ մի ովկիանոս է յառաջ գալիս եւ խիտ ամպերի կոյտեր վերեւում։ Երրորդ տեսիլքի մէջ ցամաքի տարածութիւններ բուսականութեամբ զարդարուած։ Չորրորդ տեսիլքի մէջ արեւի, լուսնի եւ աստղերի երեւում, երբ արդէն խիտ ամպերը ցրուել էին։ Հինգերորդի մէջ լողացող եւ թըռչող կենդանիներ, վեցերորդ տեսիլքի մէջ ցած եւ բարձր ցամաքի կենդանիները, որոնց հետեւեց Աստուծոյ ամենաիւաւաւոր գործը, — մարդը, զարդարուած մարդկային բարձր ընդունակութիւններով։

Այս բոլորը այնքան համաձայն է ժայռերի մէջ ոգով երկրաբանների յայտնուած ապացոյցների հետ, որ Տէյնա ամենանշանաւոր Ամերիկացի երկրաբանը յայտարարում է թէ, «Ծննդոց պատմութիւնը խորասէս փիլիսոփայական, ճշմարիտ եւ Աստուածային է, որ յայտարարում է թէ Աստուածաշունչի եւ թէ Արարչութեան հեղինակը միանգամայն»։

Թէ հեթանոս գիտնականները ամեն դարերի մէջ եւ թէ արդի քրիստոնեայ գիտնականները աշխատել են մարդու եւ երկրի ծագման դաղանիքների խորերը թափանցել եւ կարծիքով դանել նոցա խորութեան չափը։

Բազմաթիւ նշանաւոր երկրաբանները, ուշի ուշով քննելով խնդիրը եւ կշռելով երկրի հնութեան նկատմամբ երկրաբանական ապացոյցները, բոլորն էլ համաձայն են իրարու հետ երկրաբանական ժամանակների մեծ բաժանումների բազդատական տեւողութեան մասին, բայց երբ կարգը գալիս է ամեն մէկի չափը առանձին առանձին գըտնելու խնդրին, այն ժամանակ մեծապէս տարբերվում են։ Ըստ ձէքքիի, երկրիս խաւային ժայռերին 200·000·000 տարուան հնութիւն է տրվում, Շատ երկրաբաններ համաձայն են սորան, բայց կան ուրիշ նըշանաւոր երկրաբաններ էլ, որոնք շատ քիչ են համարում այս ժամանակամիջոցը, կան նաեւ այնպիսիներ, որոնք 7000·000·000 միլիոն տարիների պէտք են համարում երկրի ժայռերի կազմուլթեան համար եւ այդ ժամանակի կրկինը դնում են

նոցանից առաջ ժամանակի համար, այսինքն երկրի մոլորակային դոյութեան սկզբից մինչեւ ժայռերի կազմուլթեան սկզբնաւորուլթիւնը։ Սոցա կարծիքին նայելով, երկիրը իբրեւ մոլորակ, իր դոյութեան ըսկզբից մինչեւ այսօր 20—25 հազար միլիոն տարիների կեանք ունեցած պէտք է լինի,

Մեւս կողմից էլ ամենանշանաւոր հեղինակները, որոնք խընդիրը ուսումնասիրել են բնական գիտուլթիւնների երկնային մարմինների գիտուլթեան հետ ունեցած յարաբերուլթեան տեսակէտից, ասում են թէ, երկրաբաններին հարիւր միլիոն տարուց աւելի չի կարելի տալ եւ թերեւս 10·000·000 տարուց աւելի չէ այն ժամանակը, երբ սկսել է երկրի վերայ կեանքը։

Այս է թվում լինել ամենից հաւանական տեւողութիւնը, որով նաեւ մի չափ է դրվում երկրաբաննե-

րից ամանց յաւակնութիւններին, որոնք կարծում են թէ նրանց կարծիքները հաստատելու համար դարերի անսահման միլիոններ կարող են գործածել, 19-րդ դարում բնական գիտութիւնների ամենակարեւոր եզրակացութիւններից մինն է այս, որին յանգած են վերջապէս գիտնականները եւ որով մօտաւորապէս գտնուած է կարծվում երկրի տարիքը։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ

Անմշակ մտքերի հակամիտութիւնն է, ամեն արտասովոր եւ պատահական երեւոյթներ տեղական պատճառների վերագրել, եւ չնչին ու անկարեւոր տարբերութիւնները սրտալ ըմբռնմամբ էական մեծ բաներ համարելով տարբեր բնական գործողութիւնների վերագրել, ինչ որ միակ սկզբունքի գործողութիւ-

նից յառաջ եկած արդիւնքներ են միայն։

Գիտութեան հակամիտութիւնն հակառակն է, գիտութիւնը բնութեան մէջ ոչ մի դիպուածք չի ընդունում եւ ոչ էլ պատահականութիւն։

Տիեզերքի ամենիմաստ ճարտարապետը հաստատուն եւ ընդհանուր օրէնքներով է գործում, որոնց հետեւութիւնները մի օրինակ եւ կանոնաւոր են։ Բնական ինչ ինչ երեւոյթներից առերեւոյթ անստուգութիւն է յառաջ գալիս, որովհետեւ նոցա կատարվող օրէնքի մասին գիտութիւնը թերի է դեռ եւս։ Երկնային մարմինների գիտութիւնը դեռ եւս ներկայ աստիճանին չը հասած, արեգական եւ լուսնի խաւարումները գերբնական յայտնութիւններ էին նկատվում, որոնց տեղի ունեցած միջոցին կարծվում էր թէ բնութեան ընդհանուր օրէնքները աւելոխ են մնում իբրեւ յա-

ւաջընթաց նշաններ մարդկային աղգի վերայ գալիք ահարկու աղետների։

Ց. Այժմ, երբ գիտութիւնը առաւել յառաջացել է, այն երեւոյթները իրենց աւշաւիրքները կոլցրել են արդէն։

Դրանք այլ եւս ոչ իբրեւ գերբնական, անստոյգ կամ պատահական են նկատվում այլ ընդհակառակը կանոնաւոր, ալարբերական եւ ստոյգ, ինչպէս եղանակների եւ ցերեկուան ու գիշերուան յաջորդութիւնները, որոնց պատահման ժամանակները եւ նոցա յարակից պատգամները դուշակվում են երեւակայելի ամենամեծ ստուգութեամբ եւ վերջին աստիճանի ճշտութեամբ։

Ա. Այն պատճառները, որոնք օդի երեւոյթները կատարվում են, բնական գործողութիւններ լինելով, անկասկած որ եւ է էակի կամքից կամ միջամտութիւնից, բացի Նորանից, որ

կատարվում է միջոցների, այնքան ստոյգ են եւ հաստատուն իրենց գործողութիւնների մէջ եւ այնքան կանոնաւորապէս յառաջ են բերում իրենց արդիւնքը, որքան նոքա, որ արեգակնային դրութեան շարժումները յառաջ են տանում եւ կատարվում։ Օգայն վիճակի նկատմամբ մեր ուշադրաձ անստուգութեան պատճառը մեր գիտութեան թերութիւնն է, եթէ օդերեւութական գիտութիւնը այնքան յառաջանայ, որչափ յառաջացել է երկնային մարմինների գիտութիւնը, այն ժամանակ կարող պէտք է լինինք յայտարարել իւրաքանչիւր անձրեւի ժամանակը, տեւողութիւնը եւ խտութիւնը, որով պէտք է տեղայ յաջորդ տարուան այն ինչ մէջօգին այնքան որոշակի ճշտութեամբ, որքան կարող ենք գուշակել արեգակնային եւ լուսնի ծագումն եւ մուտքը կամ ովկիանոսի մակընթ-

թացութիւններն ու տեղատուութիւնները,

Եթէ երեսային ովկիանոսը շարժման մէջ դնող եւ կառավարող օրէնքների նկատմամբ մեր ունեցած գիտութիւնը այսչափ անկատար է, որչափ առաւել անկատար պէտք է լինի այն օրէնքների նկատմամբ, որ կառավարումն են երկրի խորքերում եղած նիւթը, Դեռ եւս մեզ անծանօթ օրէնքներով կառավարուղ որքան երեւոյթներ կան, որոնց նկատմամբ մեր տգիտութիւնը կարծում ենք թէ տեղական, սատուհական եւ բոլորովին իրարուց անկախ գործողութիւններից են յառաջ գալիս։ Երկրաշարժներ, հրաբուխներ, կղզիների երեւումներ եւ ընկղմումներ, ծծմբային եւ ածխային թթուների նման գազերի արտադրութիւններ, հանքային տաք ջրերի եւ տաք գետի արտահոսումները, լեռների գոյութիւնների ծագումներ, ցամաք երկրի

ների փոփոխական բարձրացումներ եւ ընկղմումներ, երկրի կերպարանքի վերայ առաջ եկած փոփոխութիւններ, ջրերի բաշխումներ այլն, այս բոլոր իրարուց տարբեր երեւոյթները գիտութեան միջոցով դտնուած է, որ մէկ սկզբունքի արդիւնքներ են, այն է երկրագնդի խորքում ամփոփուած նիւթի արտաքին կեղեւի վերայ ունեցած հակազդեցութիւնը։

Այս ընթերեւոյթների վերայ տեղեկութիւն ունենալու համար պէտք է իմանանք ինչ որ իմացել են մինչեւ այժմ գիտնականները երկրագնդիս խորքերի վիճակի նկատմամբ,

Մենք բնակվում ենք երկրի արտաքին կեղեւի վերայ, բայց պէտք է իմանալ թէ ինչ է երկրի խորքերի վիճակը, ինչ է եղած այն անցեալ ժամանակներում եւ ինչ արդիւնք է յառաջ բերել նորա հակազդեցութիւնը արտաքին կեղեւի վերայ,

Երբ ի նկատի առնենք, թէ երկ-

բիս կենտրոնի հեռաւորութիւնը կամ շառաւիղի երկայնութիւնը քսան միլիոն ոտնաչափից աւելի է, եւ թէ այն վերջին աստիճան խորութիւնը, որտեղ իջնել կարելի է երկիրը ծածկելով կամ հանքային դործողութիւններով՝ 2000 ոտքից աւելի չէ, որ ամբողջ շառաւիղի 10·000-րդ մասը չէ, յայտնի է թէ դիտողութիւնից այսչափ սահմանափակ միջոցից առնուած տեղեկութիւնն էլ շատ սահմանափակ պէտք է լինի։ Բայց երկրաբանների խուզարկութիւններով նուազ ուղղակի, թէպէտ ոչ նուազ ստոյգ եւ ճշդրիտ դիտողութեան ազբիւրներ կան, որոնցից երեւում է թէ ներքին ուժերի ազդեցութեամբ ձեղքուած երկրի կեղեւը իւր խորքերը մի որոշ աստիճանով բաց է անում մեր տեսութեան առաջ եւ այդ կերպով իբր 20·000 ոտնաչափ խորութեան վերջակը կարող ենք իմանալ, որը կենտրոնից մինչեւ մակերեւոյթը եղած հեռաւորութեան 500-րդ մասն է։

Այս խորափոր տեղերի եւ հանքերի մէջ կատարուած շատ ջերմաչափական եւ ընդհանուր դիտողութիւններ, նոյնպէս արտիզան հորերից եղած ջրերի ջերմութիւնները ապացուցած են թէ երկրիս կարծր մասի մէջ խորերից խորը իջնելով ջերմութեան շարունակական եւ կանոնաւոր աճում կայ, որ իւրաքանչիւր յիսուն ոտնաչափ խորութեան համար ջերմաչափական մէկ աստիճանի մի առաւելում հաշուած է, կամ որ նոյնն է, մի մղոն խորութեան ջերմութիւնը 100 աստիճան աւելանում է։

Արդ՝ ենթադրենք թէ ջերմութեան աճման այս օրէնքը անխափան շարունակուի դէպի ներքեւ, սորանից հետեւում է որ 40 մղոն խորութեան մէջ կամ երկրակընդի մակերեսից դէպի կենդրոն

Երկրի հեռաւորութեան մէկ 100-րդ մասը 4000 աստիճանի ջերմութիւն ունի, երկրագունդիս կարծր մասը բաղկացնող նիւթերից եւ ոչ մինը այս աստիճան ջերմութեան կարող է դիմանալ եւ չը հալուիլ, ուստի ամենակարծր մարմիններն անգամ հալուած դրութեան մէջ են, երկրիս մակերեւոյթից 36 կամ 40 մղոն խորութեան մէջ կայ այն աստիճան ջերմութիւն, որտեղ հրահալ հեղուկի մի վիճակ է տիրում եւ երկրիս ամենաներքին նիւթերն իսկ հեղուկի են փոխվում. Այս հեղուկ հուրը տարածուած է մինչեւ երկրի ճիշդ կեդրոնը եւ միակերպ ջերմութիւն կայ այն բոլոր հեղուկ զանգուածի մէջը, որ ապրիակուած է երկրի թաղանթացած կեղեւի ներքեւ:

Երկրի խորքերում պահուած այն ջերմութիւնը եւ երկրի հեղուկ վիճակն է նախնական պատճառը եր-

կրաշարժների եւ հրաբխային ժայթքումների. Մարդկային գիտութիւնը դեռ չէ կարողացել լիակատար բացատրել այս քներեւոյթները եւ շատ տեսակ տեսակ բացատրութիւններն անբաւական եղած են մինչեւ ցարդ մոքերին կատարեալ գոհացում տալ. Տրուած բացատրութիւնների մէջ ամենից ընդունելին այն է, որ երկրաշարժին պատճառ է դառնում գոլորշիների բուռն ճնշումը, որ կրում են երկրի խաւերը. Այսպէս ուրեմն, քանի որ երկրի կենտրոնը հրահալ վիճակի մէջ է գտնվում, անտարակոյս վերեւի շերտերը հեղհեղուկ սառչում են եւ հաստատուն մարմնի են փոխվում թէ այս եւ թէ այն պատճառներով, որոնց երկար կը լինի այստեղ մի առ մի բացատրել. երկրի խորքերում գոյանում են գազանագան գազեր եւ գոլորշիներ, որոնք դուրս գալու համար մի ճա-

նապաստ եւ կամ մի որ եւ է անոյք
չը գտնելով հաւաքվում են ներքին
խորութիւնների մէջ եւ ճնշում են
քրտ, մինչեւ որ երկնից հաւաքած
ուժը այնչափ է աճում, որ ամեն
արգելքների եւ ընդդիմութիւնների
յաղթելով ահեղ զօրութեամբ դուրս
են ժայթքում ճեղքուած տեղերից
եւ եթէ չը կան ճեղքուածներ, ի-
րենց ամբողջ ուժը տալով ամբողջ
ժայռերին կամ ներքեւից դէպի վեր
եւ կամ հորիզոնական կերպով, պատ-
ճառում են մեծամեծ ցնցմունքներ
եւ ահագին կորուստներ։

Ընթերցողը ուրեմն կարող է ըմ-
բռնել, թէ երկրի խորութիւն-
ների ջերմ հրահրալ վիճակն է երկ-
րաշարժի իսկական պատճառը,
ինչ էլ որ լինին տարբեր տարբեր
բացատրութիւնները, Բայց յիշելու
է, որ թէպէտ մեզ ահաբեկող եր-
կրաշարժների համար այս ներքին
ջերմութեանն են պարտական, մեր

երկրի բուսական եւ կենդանական
կեանքի համար եւս նոյն ջերմութեան
են պարտական, եթէ երկիրս սառչի
բոլորովին, թէպէտ այլեւս երկրաշարժ
չենք ունենալ, բայց ոչ եւս կունենանք
նաեւ կենսատու ջրեր, մէր արգի
մթնոլորտը եւ հետեւաբար ոչ եւս
կունենանք կեանք երկրի վերայ,
թէ բուսական եւ թէ կենդանական։

Լուսինը, որ աշխարհների մէջ
այժմ տարիքը առած մի ալեւոր ծե-
րուկ է, ինչպէս պէտք է լինի նաեւ
ժամանակին մեր երկրագունդը, չու-
նի այլ եւս հրաբուխ եւ երկրաշարժ,
որովհետեւ իր ներքին ջերմութեան
ուժերը սպառուած են, բայց չունի
նաեւ իւր վերայ որ եւ է կեանք երկ-
ջի վերայ եղած կեանքի նման։

ԲԵԹԵՌԱՅԻՆ ՅՈՒՐՏ

Աստրիացի մի գինուորական, որ բեւեռային սահմանները հետազոտելու համար ճանապարհորդել է, վերջին աստիճան ցրտութեան մարդկային կազմի վերայ գործ դրած ազդեցութիւնը ցոյց տալու համար պատմում է հետեւեալը։

Մարտ ամսուան մէջ մի օր ինքը եւ իր ընկերները բալխերով ճանապարհորդումն Սամքլարն առնամանիքի վրայով։ Այդ օրը ցուրտը դրօյից 40 աստիճան ցած էր։ Չնայած այս սաստիկ ցրտին գօրականը եւ իր հետ գանուող թիւրալցիք արեգական ծագումից առաջ ճանապարհ են ընկնում դէպի ողութիւնները անելու։ Աբեւածագը փառալից էր, ինչպէս պատահում է վերջին ծայր ցրտի ժամանակ։ արեգակը փաքրիկ արեգակներով շրջապատուած էր երեւում եւ սաստիկ ցրտի պատճառով լոյսը շլացուցիչ էր։ Ճանապարհորդները պարտաւորուած էին շարունակ շաքարօղի թափել իրենց կոկորդների մէջ առանց մետալեայ բաժակների ծայրերը իրենց շրթունքներին դիպցնելու, որովհետեւ նոցա դիպցնելը կարմրած տաք երկաթ դիպցնելու չափ վտանգաւոր էր, բայց շաքարօղին կորցրած էր իր բոլոր զօրութիւնը եւ հեղուկ վիճակը եւ իւղի պէս թանձրացել էր։ Ծխախոտ ծխելը անկարելի էր, ոբովհետեւ ծուխը բերանի մէջ սառցի կտորների էր փոխվում։ Բոլոր մետալեայ գործիքները ճիշտ շիկացած երկաթի ազդեցութիւնն ունէին մարմնի վերայ։ Աստրիացի զօրականը ասում է, թէ այսքան սաստիկ ցուրտը կամքը անդամալուծում է, եւ թէ, նորա ազդեցութեան տակ մարդիկ հոլբաճի նման անհաստատ քայլերով թոթով խօսուածքներ եւ դանդաղ մը-

տալին մի վիճակ են սահմանում։ Յուրի մի ուրիշ պղպեղասիրությունն է տանջող ծարաւը, որ յառաջ է գալիս մարմնի խոնաւութեան ցնդումից։ Աւազոտ ջարը չէ ձիւն գործածելը ծարաւը յագեցնելու համար, որովհետեւ ձիւնը կոկորդին, քիմքին եւ լեզուին բորբոքում է յաճախաւում։ Բացի սորանից ծարաւը անցկացնելու համար երբեք հնար չէ բաւական քանակութեամբ վերցնել, որովհետեւ ըրօյից 30—40 սաոիճան ցած ցրտութիւնը հալած մետաղի համէ տալիս ձեանը։ Ձիւնով ծածկուած դաշտերի միջից անցնող ճանապարհորդները շրջապատուած էին թանձր գոլորշիներով, որոնք բարձրանում էին խրնց մարմիններից։ Այս գոլորշիները սառչելով իսկ եւ իսկ փոքր բիւրեղների նման ընկնում էին գետնի վերայ զգալի ձայնով։ Մթնոլորտը թանձր, անթափանցիկ եւ մութ էր, չակատակ օդի

խոնաւութեան, անհաճոյ չորութիւն էր զգացվում։ Ամեն մի ձայն շատ հեռու էր գնում, այնպէս որ սովորական ցած խօսակցութիւնը հարիւրաւոր քայլեր հեռուից կարող էր լսուել։ Չոգաւորութիւնը եւ ճաշակը սեծապէս տկարանում է, ցրտի անդամալուծիչ ազդեցութեան ներքեւ զօրութիւնը տեղի է տալիս, աչքերը յաճախայա փակվում են եւ սառչում։ Ցուրտը թուլս մօրուքները քաց գոյնի է փոխում եւ աչքերից ու ռունդերից հիւթ է վազեցնում շարասնակ, մինչդեռ քրտինքը բոլորովին դադարում է։ Միակ հնարաւոր պաշտպանութիւնը ցրտի դէմ շատ տաք պահող հանդերձներով հագնուելն է, եւ հնար եղածի չափ աշխատել մթնոլորտի խոտութիւնը արգելել։

ԲՈՑԵՐ

Բույսերը կամ ուսնկները տարբերվում են հանքային նիւթերից իրենց կազմութեան եւ կեանքի բարձրագոյն յատկութիւններով։ Ամեն մի ուսնկ կամ բոյս անուսուի հըսկայ ծառից մինչեւ ամենափոքր ուսնկը, որը միայն մանրացոյցով կարելի է տեսնել, կազմակերպութեամբ գործարանաւոր եւ կենդանութիւն ունեցող մարմիններ են, որոնք բացի իրենց ուրիշ ամեն յատկութիւններից ճանան յատկութեամբ զանազանվում են հանքային նիւթերից, Նա եւ է հանքային նիւթ ոչ աճում է եւ ոչ մեծանում, ընդհակառակն ուսնկները եւ բոյսերը հասակով աճում են եւ մեծանումներից էլ տարածութեամբ։ Վիթխարի ուսուկ քարերը շեղջեր են՝ բաղկացած ուսուկ հատիկներից մինը միւսին յարակցուած, իսկ վիթխարի կաղնին մի

կոպին է ներսից ոճմամբ յուռթացած եւ մեծացած։

Բոյսերը երկու կարգ գործարաններ ունին, որոնց բուսաբանները իրենց լեզուով անգիոսպերմ եւ վերարտադրիչ գործարաններ են կոչում։ Անգիոսպերմներն են արմատ, կոճղ եւ տերեւներ, որոնք ըստ կարգի կերակուրը ժողովում են եւ պատրաստում։ Վերարտադրիչ գործարաններն են ծաղիկները, որոնցից ծնվում են եւ որոնց մէջ զարգանում սերմերը։

Կան մի քանի տեսակ բոյսեր էլ, ինչպէս ջրային սէզ, մամուռ եւ այլն, որոնք անծաղիկ լինելով իրենց սերմերը կամ ընձիւղները ուրիշ յատուկ գործարաններով են արտադրում։

Տուներէրի կատարած ամենակարեւոր գործողն է կերակուր պատրաստել մարդկանց եւ կենդանիների համար։ Այս նպատակի համար ծծում են հանքային նիւթեր եւ մթերա-

զուլթան պարմանալի դործողութիւններով ինչ որ ծծումբն բուսական են վերածում. Մարդիկ եւ անասուններըը չեն կարող անպրծարան նիւթերով կերակրուիլ եւ նոցանից անուռդ սառնալ բացի աղը. Հանքերը մնկերի համար յատկացեալ կերակուրներ են, որ մարսելով օդային, շաքարի եւ այլ բուսական արտադրութիւնների են վերածում, եւ մարդկանց համար անուռդին պատրաստում:

Տունկերը բացի մարդկանց եւ անասուններին համար անուռդ պատրաստելուց, ուրիշ մի կարեւոր պաշտօն էլ ունին, այն է օդը մաքրել. Մաքուր օդը երեք տեսակ գազից է բաղկացած, բորակածնից, թթուածնից եւ սակաւ ինչ համեմատութեամբ ածխային թթու.

Շնչառութեամբ շարունակ թթուածին ենք ծծում եւ արտաշնչում ածխային թթու, որ վնասակար է առողջութեան համար, այս կերպով

օդը կորցնում է իր մէջ ունեցած թթուածնի մասը եւ նոյն համեմատութեամբ վնասակար եղածը ընդունում. Կենդանիների շնչառութեան պրպիւնքն է ապականել մթնոլորտը եւ երէք առանց հակառակ գործողութեան մնար այս, մթնոլորտը այնքան վնասակար պէտք է լինէր կենդանական կեանքի համար, որչափ որ ամեն տեսակ պղծութեամբ լի գարշահոտ մի ական բացուածքից ելած գազը. Ա՛հա, այսպիսի մի ապէսային հետեւութիւն խափանում է տունկերի գործողութիւնը, որովհետեւ նոքա ածխային թթուն ծծելու եւ թթուածին արտաշնչ ելու յատկութիւն ունին. Տունկերը մթնոլորտից քաղելով ինչ որ կենդանիները հալորդում են նորան եւ ինչ որ կենդանիներին պէտք են՝ լցնում են իրենց ընդունածի վնասէն. Ա՛հա այսպիսով մթնոլորտի բաղադրիչ մասերը շարունակ պահվում են այն

համեմատութեան մէջ, որ էական է կեանքի պահպանութեան համար։

Տունկերի տեսակը եւ թիւը անհաշիւ են, մինչեւ այժմ ծանօթ եղածները հարիւր քսան հազարից աւելի են եւ տարակոյս չը կայ թէ անկաքանոնական արդի հետազոտութիւնները շատ աւելի պէտք է գտնեն։ Աբեւագարձի սահմանների մէջ տունկերը շատ աւելի ուսուած են իւրենց տեսակներով, բայց ընդ հակառակը բեւեռների մօտ նուազ են։ Այս պարագայումս մասնաւոր կերպով տեսնվում է Աստուծոյ անհուն բարերարութիւնը, որով կատարեալ պատշաճութեամբ կարգադրել է ամեն քան կլիմաների եւ կենդանական կեանքի պահանջածի համեմատ։ Տեսնում ենք, որ իւրաքանչիւր գօտի եւ մանաւանդ իւրաքանչիւր գաւառ իր մէջ ապրող կենդանիների սիրտքը յարմարութիւն ունեցող ծառեր, մացառներ եւ քանջարեղէն ունի։

ԲՆԱԿԱՆ ՉՕՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Համայն բնութիւնը լի է զօրութիւններով եւ մարդս շրջապատուած է հիասքանչ եւ հսկայական զօրութիւններով, որոնք պատրաստ են ծառայելու եւ օգտակար լինելու, բայց սոքա մարդկային կրօնավառութեամբ եւ անխոնջ աշխատասիրութեամբ միայն կարող են գործածուիլ յօգուտ մարդու։ Մարդս պէտք է իմանայ ճեւակերպել իրեն շրջապատող զօրութիւնների ներգործութիւնները որպէս զի կարողանայ նոցա իր ցանկութիւնին յարմարացնել, կարկաջասահ ապրիւրները, առուակները եւ գետերը յարիտեան պէտք է գոռան եւ նոցա վրայ հաստատուին մեծաստուած շաւաղներով պէտք է անցնեն գնան առանց որ եւ է օգ-

տակարուքեան, եթէ մարդիկ իրենց անիւները եւ մեքենաները նոցա առաջ չը դնեն վատնելով զօրուքիւնները ի մի վայր ամփոփելու եւ գործել տալու։

Եւ ացող ջրերի շոգին ամենեւին օգուտ չի կարող տալ, եթէ օդի մէջ ցնդի շարունակ, բայց մարդկային ձարտարուքիւնը եւ երկար դարերի ճգնուելից աշխատանքը կարողացել են հնարաքանչ մի զօրուքիւն դարձնել շոգին մարդկային ընկերուքեան ծառայեցնելու համար։

Ելեքտրականուքիւնը, որով լի է ամեն մի իր քնուքեան մէջ. առանց մարդկային ձարտարուքեան միայն շանթեր արձակելու պէտք է ծառայէր եւ արշաւելը, աւերելն եւ կործանումն պէտք է գործէր, բայց մարդկային հանճարը յաւիտեանակելով ամպերից ելեքտրականուքեան ուժը, հպատակեցրել է իրեն եւ մարդկուքեան անզուգական մի ծառայ է

դարձրել։ Կան նաեւ բազմատեսակ մի շարք ուրիշ զօրուքիւններ, որոնք քնուքեան մէջ միշտ պատրաստ են, բայց երբեք չեն դիջանել ծառայելու մարդուն, մինչեւ որ մարդը իրեն վերջին ճիգը չը թափէ նոցա իրեն ծառայեցնելու համար։

Ուրիմն այս մեծ ձշմարտուքիւնը ընդ միշտ ունենալու ենք մեր մտքերի մէջ, որ Աստուած այնպէս է կազմակերպել տիեզերքը եւ մարդկային քնուքիւնը, որ անքաւ եւ օգտաշատ զօրուքիւններ կարող են անօգուտ մնալ մեզ համար, եթէ մարդը իր բոլոր ճիգը չը թափէ եւ ամբողջ կորովը եւ ձարտարուքիւնը գործ չը դնէ նոցա մարդկային ընկերուքեան համար գործադրելու։ Այս է քնուքեան անյեղլի օրէնքը, դանդաղ եւ անաշխատ մարդկանց ու ժողովրդեան համար քնուքիւնը քան չունի ընձեռելու։

ՀՈՅԵԱՅԲ ԴԻՊԻ ԱՊԱԳԱՆ

Անցեալի վերայ նայելով կարող ենք ապահով միջոց ունենալ ապագայի վերայ մի գաղափար առնելու համար։ Ուստի եթէ վերջին վեց դարում գիտութեան կատարած յառաջադիմութեան վերայ մտածենք, կը տեսնենք թէ յաջորդ դարում գիտութեան կատարելիք գործերը գրեթէ անսահման են լինելու։ Եթէ մի մարդ անցեալ դարերում գուշակած լինէր թէ ապագայի մէջ ջուրը եւ լուսաւորիչ մի հեղուկի խողովակների միջոցով տուն պէտք է տարուի, շոգու եւ գործիքների միջոցով մարդիկ մեծ արագութեամբ պէտք է անցնեն ծովից եւ ցամաքից, թէ մի քանի վայրկեանում պատգամներ պէտք է ուղարկուին ովկիանոսներից այն կողմը եւ կամ մի փոքրիկ թելի միջոցով մարդիկ իրարու հետ պէտք է խօսակցին իրենց սո-

վորական կերպով, ելեքտրականութեան եւ շոգու այս սովորական գործերը այսպէս նկարագրող մինչ չիմար պէտք է համարուէր այն ժամանակ։ Այս զարմանալիքների մէջ ոչ պէտք է տարակուսի թէ գիտութիւնը յաջորդ դարերում մեծագոյն քայլերը չը պէտք է անէ, մեր մտածողութիւնը այս տեսակէտից նայելով ապագայի նկատմամբ հետեւեալ գուշակութիւնները կ՚անում։ Վաղանցորդ դարում ելեքտրականութիւնը զարմանալիքներ պէտք է գործէ, որոնք այժմ մեզ համար բոլորովին անհաւատալի պէտք է լինին, ելեքտրական կայծերի միջոցով մէկ րոպէում պէտք է պատասխանուին մեր համագամ կերպարները։ Գուշակուած ապակու եւ թելից ելեքտրական լոյս գործածելով երկրի պատշգները անչափ պէտք է քաղցրացուին։ Ամբողջ տարուան մէջ, ամառ եւ ձմեռ, ցուրտ եւ դիշեր, պատշգներ եւ

բոյսեր պէտք է աճեն, այնպէս որ այժմ հարիւր լիտր բերք արտադրել արտը՝ այն ժամանակ պէտք է արտադրէ 10·000 լիտր։ Մենք այժմ եկուամ ենք մեր կերակուրը, բայց օդը եւ ջուրը ընդունում ենք առանց հիւնելու, եւ այս երկու տարերքների միջոցով յառաջ են գալիս այն ամեն հիւանդութիւնները եւ վնասանգաւոր ախտերը, որ՛ք առաջացնում են մարդկութիւնը։ Ապա՛ գայում ջուրը պէտք է զտուի մաքրուի եւ պատրաստուի մարդկային գործածութեան համար եւ այդ եղանակով պէտք է մաքրուի ախտերից բոլոր սերմերը եւ մարդկային էակները պէտք է չը շնչեն օդը մինչեւ որ չը մաքրուի բոլոր թունաւոր նիւթերից, որից յետոյ պէտք է ընդունուի ապակիով ծածկուած փոքրոնների եւ բնակարանների մէջ, որոնց մէջ պէտք է բնակուի ապագայի մարդը։ Տներ

ը եւ աշխատութեան վայրերը պէտք է պատրաստուին շրջապատ անբաւ շինուածների մէջ, որոնց մէջ օդը ոչ թէ միայն պէտք է լինի առողջարար, այլ եւ հիշատակի եւ քաղցրաբոյր։ Ամառուան տապը եւ ձմեռուան ցուրտը պէտք է վերանան, որովհետեւ հնարաւոր կը լինի ուղղել բարեխառնութիւնը արուեստական միջոցներով եւ երկրագնդիս ամեն կողմերը հաւասարապէս բնակելի պէտք է լինին։ Ցերեկը դիշերուանից աւելի հրապոյրներ պէտք է չունենայ, որովհետեւ արուեստական լուսաւորութիւնները աւելի հաճոյական պէտք է լինին քան որ եւ է լուսաւորութիւն, որ կարող է ընծայել մեզ ցերեկուան մեծ լուսաւորը։ Այն ժամանակ անշուշտ օդը նաւարկելի պէտք է լինի, եւ այս պատճառով երկրի երեսի երեւոյթները մեծապէս պէտք է վոփոխուին, որովհետեւ մեծ քաղաքները պէտք է

շինուին առաջադարձ բլուրների գագաթներին վոխանակ անմատուց եւ ցած դաշտավայրերի վերայ, նոքա հնար մեծ շարժիչ զորձիքների միջոցով ահագին լեռների շղթաները, որոնք այժմ խափանում են մարդուս յառաջադիմութիւնը որ եւ է կողմ, կարող են հարթ հաւասար լինել, եւ երկու բեւեռների շուրջը սպառած սառուցը կարող են հալել եւ նաւարկելի վիճակի մէջ դնել։

ԵՐԿՐԻՍ ՎԱԽՃԱՆԸ

Երկիրը ծնուած է եւ պէտք է մեռնի, պէտք է մեռնի կամ ծերանալով, երբ իր կենսական տարերքները սպառուին, կամ արեգական շիջմամբ, որի ճառագայթներից է կախուած իր կեանքը, կարող է մեռնել նաեւ մի որ եւ է արկածով, երկնային մի որ եւ է մարմնի դիպչելով, որին կարող է հանդիպել իր

ճանապարհի վերայ, բայց այս խիստ անհաւանական է, կարող է մեռնել բնական մահուամբ իր կենսական տարերքների սպառումամբ, հաւանական է արդարեւ թէ ջուրն ու օդը եւս նուազեն, ջուրը միմնոլորդի նման թւում է թէ երբեմն աւելի մեծ էր քան այժմ, ջուրը թափանցում է երկրի կեղեւի մէջ եւ քիմիապէս միանում է կարծր մարմինների հետ, գրեթէ ասոյգ է թէ երկրի մէջ տասը կիլոմէտր խորութեամբ եւացող ջրի ատիճան ջերմութիւն կայ, որ արգելում է ջրի աւելի ցած իջնելուն, բայց ծծելը սկսած է շարունակուի երկրագնդի հետզհետէ սառչելովը, երկրի դրացին, լուսինը, որ աւելի փոքրը եւ թեթեւ է քան երկիրը, արդէն կորցրել է իր հեղուկների եւ գազերի մեծագոյն մասը, որովհետեւ այն անթիւ հաւնարանները, որոնց բաց բերաններով կարող էին դուրս թափել իրենց բոցավառ փո-

քոուկրը այն ժամանակ միայն, երբ լուսնի մթնոլորտը շատ ապրի թանձրը էր քան այսօր։ Ո՛վ գիտէ, թերեւս այստեղից ականատես ենք յանդէսս լուսնի բնակիչների վերջին մնացորդների մահուան տագնապներին, որոնք մրցում են ցրտի խստութեան անդունդ յարձակման դէմ, նիթէ երկրի այդ դրացու բնակիչները կարողանային խօսել մեզ հետ հեռագրով եւ պատմել իրենց դժբնդակ կեանքի պատմութիւնը, այն ժամանակ միրաւի որ իրապէս ակատնատեսներ կը լինէինք նոցա դառն վիճակին։

Թւում է թէ նաեւ մեր մթնոլորտը բազկացնող թթուածինը, բորակածինը եւ ածխածինը ենթակայ են յամր ծծման։ Խորհրդ միտքը կարող է պատգայ դարերի մշուշի միջից նշմարել այն դեռ հեռաւոր ժամանակը, երբ աշխարհս զրկուածայն մթնոլորտային ջրային շղգեստ,

որ իր շուրջը կենտրոնացնելով արեգակի ճառագայթները, պաշտպանում է իրեն տարածութեան սառնային ցրտից։ Ի պէտ է ցրտանալ մահուան քնով, լեռների գագաթներից ձիւնը պէտք է իջնէ հովիտների մէջ վանելով իր առաջից կեանքն ու քաղաքակրթութիւնը, եւ ծածկելով ընդ միշտ քաղաքներն ու ագդերը, որոնց պէտք է հանդիսի իր ճանապարհի վերայ։ Կեանքն ու մաքրկիայնի գործունէութիւնը պէտք է դառնան անզգալի կերպով դէպի այրեցեալ գօտին։ Մեծաշուք եւ հռետոտ քաղաքները պէտք է ննջեն յաջորդաբար առուցի տակ եւ բազմաթիւ դարերով այրեցեալ գօտու բնակիչները ի զուր պէտք է ձեռնարկեն բեւեռային խուզարկութիւններին, գտնելու առուցի տակ աշխարհիս մեծահամբաւ մայրաքաղաքներն ու քաղաքները, Յովերի եզերքները պէտք է փոխուին եւ երկրիս աշ-

խարհագրական քարտէսը պէտք է կերպարանափոխուի։

Մարդիկ այսպէս պէտք է ապրեն եւ շնչեն հասարակածի մէջ մինչեւ այն օրը, երբ մարդկային ցեղի վերջին մնացորդները պէտք է վաղեն սուալլուսի եւ սառած բազմեղուս վերջին ծովի եզերքների վերայ արեւի դժգոյն ճառագայթների տակ, որ այնուհետեւ պէտք է լուսաւորէ միայն շրջիկ մի ամայութիւն, որ պէտք է դառնայ անօգուտ եւ ապարդիւն ջերմութեամբ լուսատուի շուրջը։

Բնութեան պատմիչը պէտք է կարողանայ ապագայում գրել, Աստ հանդչի աշխարհի ամբողջ մարդկային ցեղը, աստ հանդչին վաստակաւորութեան բոլոր երազները, կատարի վրէժխնդրութեան եւ ատելութեան դաւն արգիւնքները, պատերազմական վաստքի բոլոր յաղթանակները, աշխարհիս տէրողների մեծամեծ գանձերը եւ մեծահնչիւն դրօշները, թե-

րի գիտութեան բոլոր գրութիւնները։ Աստ հանդչին մարդկային հնարագիտութեան բոլոր մնացորդները, աշխարհիս իմաստութեան բոլոր յիշատակները, աստ հանդչին մարդկային ազգի քաղաքակրթութեան եւ մեծագործութեան փուշիացած փշրանքները, մահկանացուների բոլոր նիւթական ձեռնակերտների հրաշալիքները եւ մարի ու հանճարի հիւանդանչ արտադրութիւնները։

Բայց թերեւս աշխարհս պէտք է ապրի շատ երկար եւ վերջապէս մեռնի արեգակի շիջմամբ, ինչ որ էլ լինի, սակայն աշխարհի բադդն ու ճակատագիրը միշտ նոյնն է, ցըրտից մեռնել, Ա՛ս աչքն դէպքումբնութիւնը աշխարհին վերապահում է մի քանի միլիոն տարիներ, երկրորդ դէպքում միլիոնաւոր դարերով պէտք է հաշուել ապագայի ընթացքը։

Արեգակը պէտք է շիջանի մի քանի միլիոնաւոր դարերի ընթաց-

քում կոլցնելով շարունակաբար իր ջերմաթիւնը, որովհետեւ իր ճառագայթների միջոցով վառնուած ուժը կարելի է ասել թէ անեռիւակայելի է։ Արեգակի մէկ ժամուան արտադրած ջերմաթիւնը կարող է եւացնել 2900 միլիոն հազարամեայ խորանարդ աստիճան սառած ջուրը։ Այն քանակութիւնը, որ մոլորակները ընդունում են եւ գործ են ածում իրենց կեանքի համար, աննշան է կորցրած քանակութեան բաղդատմամբ, բայց այն բլծերը, որոնք պարբերաբար ծածկում են նորան, ուրիշ բան չեն կարող համարուել, եթէ ոչ ցրտացման նշանները։ Պէտք է դայ այն օրը, երբ այս բծերը շատ աւելի բազմաթիւ պէտք է լինին քան այժմ եւ պէտք է սկսեն ծածկել արեգակի կարեւոր մի մասը։ Դարէ ի դար մթութիւնը պէտք է աճի աստիճանաբար, թէեւ ոչ կանոնաւորապէս, որովհե-

տեւ կեղեւի աւազին բեկորները, որոնք պէտք է ծածկեն հեղուկ հրաշէկ դնդի մակերեւոյթը, պէտք է ընկղմեն հեղուկ տեղի տալով նոր կազմուածքներին։ Այսպէս դարերը պէտք է տեւեն արեգակի շրջանելը եւ վերջապէս բնականելը, մինչեւ այն հեռաւոր օրը, երբ ցուրտը պէտք է գրաւէ վերջնականապէս համակ մակերեւոյթը, երբ վերջին ընդհատական եւ դժգոյն նշոյլները պէտք է նուաղին ընդ միշտ եւ հրեղէն գունդը պէտք է մթագնի եւ այլ եւս չը պէտք է ղուարթացնէ բնութիւնը իր լուսոյ եւ ջերմաւթեան քաղցր բարիքներով։

Աստղաբաշխները տեսած են արդէն քանի եւ հինգ աստղեր, որոնք շողացած են ջլաձգական փայլով եւ մանաւանդ շրջման մէջ ընկած, արդէն մեր նախահարց աղջունած պայծառ աստղները անհետացած են երկնքի քարաէսից։ Արեգակն էլ ոչ

այլ ինչ է, եթէ ոչ մի աստղ, նա էլ պէտք է կրէ նոյն բաղդը։ Աստղները, ինչպէս աշխարհներ ծնվում են մեռնելու համար եւ յաւիտենականութեան մէջ իրենց երկայն ապրելը ոչ այլ ինչ է, եթէ ոչ մի առաւօտեան տեւողութիւն, կը գայ այն օրը, երբ արեգակը մթնի, բայց դեռ ջերմ։ Էլեքտրական եւ անշուշտ աղօտ լուսաւոր մագնիսական արշալուսի ծիւեալ վայրով, պէտք է լինի մի անքաւ աշխարհ լի տարօրինակ էակների բնակութեամբ։ Արեգակի շուրջը պէտք է շարունակեն թափառել մութ եւ կոյր աւեր եւ ամայի մոլորակները մինչեւ այն օրը, երբ արեգակնային հանրապետութիւնը պէտք է ջնջուի ամբողջովին կեանքի գլուխից եւ պէտք է անհետանայ թողնելով իր տեղը աշխարհների այլ դրութիւնների, այլ արեգակների, այլ երկրների, այլ մարդկութիւնների եւ հոգիների — տիեզերական եւ

յաւիտենական պատմութեան մէջ մեր յաջորդներին։

Այս է ճակատագիրը երկրի եւ բոլոր աշխարհների, պէտք է եղրակացնել արդեօք, թէ այս յաջորդական վախճաններով տիեզերքը մի օր ոչ այլ ինչ պէտք է լինի քան անբաւ եւ խորին մթութիւն եւ ոչնչութիւն։ Ո՛չ, եթէ այսպէս է, այսպէս պէտք է լիներ արդէն ի վաղուց անտի։ Ընութեան ղօրութիւնները չէին կարող մնալ անգործ։ Աստղները պէտք է յարութիւն առնեն իրենց աճիւնների, Վաղեմի բեկորների հանդիպումը նորանոր բոցեր պէտք է ցայտեցնէ եւ շարժման դէպի ջերմութեան փոխանցումը պէտք է ստեղծէ միգամածներ եւ աշխարհներ։ Տիեզերական մահը չը պէտք է թագաւորէ երբէք, այլ տիեզերական կեանք եւ կենդանութիւն։

ՏԻԵԶԵՐՔ

Երկնային մարմինները դիտելով արդի դիտութեան ընծայած լուսով եւ աչքի առաջ ունենալով այն զանազանութիւնը, որ երեւումէ ոչ թէ միայն նոցա մեծութիւնների, դիրքերի եւ շարժումներ մէջ, այլ նաեւ այն վիճակների մէջ եւս, որոնց հետ սոքա անցնումեն անհաշուելի դարերի հոլովմամբ, մնաձութեան համար ամենախորին եւ բարձրագոյն առարկաներ են առաջ գալիս: Լուսընթաց եւ երեւակ ահագին մոլորակները ներկայացնումեն մոլորակային մի վիճակ, որ երկրիս եւ ուրիշ մոլորակների վիճակից շատ աւելի հին է, երբ գնումեն արեգակը. գանումեն նախնական վիճակումն, մինչդեռ գալանման ծիրկաթինը կամ այն շողխանման աստղային զանգուածները, որոնք անհուն տարածութեան մէջ սփռուած են,

ցոյց են տալիս արդէն ծանօթ տիեզերական կազմուածքների ամենից նախնական վիճակը. Միւս կողմից Հրատն եւս իր փոքրիկ ծավիանոսով եւ անօդ մթնոլորտով ներկայացնումէ աշխարհի մի դրութիւն, որ երկրի եւ լուսնի արդի վիճակի միջանկեալն է, եթէ կարելի լինէր առաւել գոհացուցիչ կերպով դիտել փոյլածուն, հաւանաբար այն եւս պէտք է ունենար լուսնի դրութիւնը, որի մէջ դեռ եւս պէտք է մտնէ մեր երկիրը երկար դարեր անցնելուց յետոյ. մինչդեռ Ս.րուսեակ մոլորակը, որչափ հնարաւոր է դատել, թէպէտ սակաւ ինչ փոքրագոյն է քան երկիրը, ներկայացնումէ երկրից աւելի հին դրութիւն.

Գալով լուսնին, կարելի է համարել նրան իբրեւ մի այնպիսի աշխարհ, որ բոլոր այս դրութիւններից վաղուց արդէն անցած լինելով, այժմ

հասել է մի այնպիսի կէտի, որ մեղորակային մեռելութիւնը կարող է համարուել։

Սակայն չի կարելի ենթադրել թէ նորա մակերեւոյթի վերայ բոլորովին տեղի չի ունենում փոփոխութիւն, ընդհակառակը լուսնի մասնաւոր մի քանի յատկութիւնները մի կարգ փոփոխութիւններ են առաջ բերում այնպիսի մի արագութեամբ, որի նմանը չի կատարվում երկրի վերայ։ Լուսնի շատ երկար օրերը, նորա անջուր լինելը եւ անօդ մթնոլորտը անշուշտ բաղդատաբար շատ արագ կերպով նպաստում են լուսնի մակերեւոյթի փըշրուելուն։ Լուսնի երկար եւ խիստ տօթագին ցերեկներին նորա մակերեւոյթի ժայռերը ի հարկէ բաւական սէտք է ընդարձակուին չափազանց տաքութիւնից, որովհետեւ տաքութիւնը լուսնի վերայ հեռացող ջրի աստիճանից աւելի է բարձրանում

իսկ նորա երկայն գիշերների ցուրտը երկրի սառուցեալ սահմաններից ցրտից շատ աւելի սաստիկ լինելով, անշուշտ կրկին կծկուում են ընդարձակուած ժայռերը։ Այս փոխադարձ ընդարձակումն եւ ամփոփումն հետզհետէ փշրում է լուսնի մակերեւոյթի ամենադարձր եւ ամենից գահավէժ մասերը եւ անսպառակոյս երկար ժամանակից յետոյ (մի քանի միլիոն տարիներից յետոյ) լուսնի մակերեւոյթի բոլոր խորտուբորտ տեղերը պէտք է հաւասարուին։ Սոյն փոփոխութիւնները, որոնք լուսնի մակերեւոյթը մեծամեծ հեռադիտակներով եւ ղգուշութեամբ դիտողները տեսել են, բոլորն էլ առանց բացառութեան խորտակմանն այս շարունակական եւ աստիճանական գործողութիւններն են ընծայում։ Լինել հրաբխային բաժակի անեղերեւութեանալը միայն այս կերպով կարելի է բացատրել, Հրաբուխի բե-

քանը մինչեւ իսկ վոքրագոյն հեռադիտակով դիտում եւ լուսնի քարտէսների վերայ վերցնում էին։ Մի քանի տարի առաջ Շմիտ նշանաւոր լուսնագէտը, որ իր ամբողջ կեանքը նուիրել էր լուսինը դիտելուն, յայտարարեց, որ այլ եւս չի երեւում հրաբուխի բաժակը։ Ուրիշ աստղաբաշխներ հետաքրքիր լինելով, հրաւիրագոյն հեռադիտակներով զինուած երկրի ամեն կողմերից սկսեցին դիտել, եւ գտան, որ այն ահագին բերանը ամենազօրաւոր դիտակներով անգամ հազիւ տեսանելի է։ Լուսնի մէջ եղած զօրութիւնները կարող են սորա նման սեպագրեալ ժայռերը վերշրել եւ կործանել, ինչպէս կործանեցին այն ահագին ժայռերը, որոնք երբեմն շրջապատում էին սոյն խոռոչը, թէ այս օրինակ փոփոխութիւններով ցոյց տրուած մի կենդանութիւն դեռ եւս մնում է լուսնի կազմուածքի մէջ, ոչ թէ միայն

հաւանական է, այլ եւ սոյդ է, քայց գուցէ կանոնաւորութեան վերաբերեալ փոփոխութիւններ, որոնց ոմանք երբեմն էլ թէ տեսնում էին, պատիկ եւ անհիմն են, որովհետեւ այժմ ստուգապէս յայտնուած է թէ լուսինը բոլորովին սառած է, Ուրեմն, լուսնի կազմուածքինը դեռ եւս կրում է փոփոխութիւններ, բայց ինչպէս որ անշնչացեալ մի որ եւ է մարմնի վերայ եղած փոփոխութիւնները կենսականութեան գոյութեան նշանները չեն կարող համարուել, այնպէս եւ լուսնի փոփոխութիւնները չեն ցոյց տալիս թէ լուսինը մի լրակատար իրական կեանք ունի։ Մի եւ նոյն կերպով թէ արեգակնային դրութեան բոլոր անդամները եւ թէ նոյն ինքն արեգակը ոչնչով է անցնում բոլոր այն դրութիւններից որոնց միջով անցել է լուսինը։

Իւրաքանչիւր հրաւիրաւ գունոտ շաբունակաբար ցոլացնում է իւր ջեր-

մուքիւնը դատարկութեան մէջ, այնպէս որ իւրաքանչիւրը վերջապէս պէտք է հասնի ջերմութեան մի եւ նոյն մահաբեր աստիճանին, որովհետեւ կենսականութիւնը ջերմութեան աստիճանից կախումն ունի, ուստի եւ իւրաքանչիւր գունտ հասնում պէս յառաջանում է դէպի տիեզերական մահը, եւ որչափ որ մարդուս իմացականութիւնը կարող է դատողութիւն կազմել տիեզերքի վերայ, այդ դատողութեան եղրակացութիւնն այն է, թէ տիեզերքի մէջ գտնուող իւրաքանչիւր մարմնի այս դէպի մահը ունեցած հակումը պարունակում է իր մէջ նաեւ ամբողջ տիեզերքի դէպի մահը ունեցած հակումը, Արդարեւ, կարելի է ասել, թէ քանի որ տիեզերքը անհուն է եւ մարդիկ հունաւոր, չի կարելի այս օրինակ եզրակացութիւններ անել այն տիեզերքի համար, որ ըստ թէ հասկանալը, ըմբռնելն ան-

գամ անհնարին է, սակայն պէտք է ընդունել նաեւ թէ, եթէ երբէք մարդս իւր տրամաբանող կարողութիւնների վերայ կարող է վստահել, ըստ արդի գիտութեան ուղիղ լինել է թուում այս ենթադրութիւնը, թէ տիեզերքի կեանքը արդեամբ վերջացած պէտք է լինի, երբ անհուն տաւածութեան մէջ գտնուած ամենից մեծ եւ ամենից երկար ապրող գունտը իր մահուան հասնի, բայց եւ այնպէս այս մարդկային տեսութեամբ ապացուցուած իրօք անհաւատալի եզրակացութիւնից խուսափելու մի ճանապարհ կայ միայն,

Չի կարող լինել, որ ինչպէս մարդիկ հին ժամանակներին երկիրը տիեզերքի կենտրոն համարելով սխալուած էին, ինչպէս որ սխալուած էին կարծելով թէ բոլոր ժամանակի կենտրոնը, ժամանակի այն շրջանն է, որի մէջով երկիրը այժմ անցնելու վերայ

է, նմանապէս սխալուած լինելն կարծելով թէ տիեզերքը միայն այն սիեզերքն է որին մարդիկ այժմ կարողանում են ըմբռնել, Չի կարող լինել, որ աւելի բարձրագոյն կարգի աշխարհներ գոյութիւն ունենան, որոնք մեր տեսանելի տիեզերքի հետ աննչութիւն ունենականութեան միջոցով, եւ չի կարող լինել, որ այն բարձրագոյնից էլ վերեւ, բարձրագոյն եւ եւս առաւել բարձրագոյն մոլորակային աշխարհներ գոյանուին անսահմանի գրութեամբ։ Աստղերի անսահմանի տարածութեան մէջ անհունի ժամանակներից սկսած այդ զանազան զանգուածներով մարմինների փոփոխութիւնները որդեօք դէպի քայքայում թէ դէպի կեանք են տանում այդ մարդու սահմանաւոր մտքի ըմբռնումից անհնաւսելի բարձր է, ուստի չի կարելի վճռական մի որոշ եզրակացութեան գալ։

Անտարակոյս այս բազմազան-

կեալ անհունութիւնների մէջ մարդ ինքն իրեն կորցնում է, անշուշտ կորցնում է ինքն իրեն մարդս նաեւ տարածութեան եւ ժամանակի անհունութիւնների մէջ, որոնց մէջ ձգուած է մարդուս փոքրիկ կեանքը, մինչդեռ անհուն վաստուսի գալանիքը, երբ մեզ ծանօթ տիեզերքը նկատենք, անքննելի պէտք է երեւի, բայց հնարաւոր մեկնութեան կարելի է գանել, երբ որ ընդունուի թէ, կան անտեսանելի աշխարհներ, որոնք վերաբերուամբ մեր այժմեան ըմբռնած տիեզերքի տարբեր կարգերի։

ԱՐԵԳԱԿԱՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԸ

Արեգակը, որ ոչ թէ միայն մեր աշխարհին լոյս եւ ջերմութիւն տուող ջահ է, այլ եւ անհունութեան մէջ իրեն հետեւող մոլորակներին կեանք տանող եւ լոյս բաշխող, Անակսակոր յոյն իմաստասէրը (438 ն.ք.) կարծում էր թէ հազիւ Պէլոպոնէսի տարածութիւնն ունենայ։

Սակայն այսօր գիտենք, թէ երկիրը մի անտեսանելի չնչին կէտ է բաղդատելով իր ճառագայթներով ողողող այն հսկայական տիեզերքի հետ, որ երկրից մօտ 1/2 միլիոն անգամ մեծ է։

Երբեմն երբեմն տեզի ունեցած արեւի բոլորական խաւարման ժամանակ շատ դիտողութիւններ են հղել երկրիս այլեւ այլ կողմերից համբաւաւոր աստղաբաշխների մեծահնչակ հեռադիտակներով, որոնք մեծապէս նպաստել են աւելացնելու

մարդկանց գիտութիւնը այդ մեծ լուսատուի նկատմամբ, որից կախուած է ամեն կեանք մեր մոլորակի վերայ։ Արեւի կազմութեան մասին աստղաբաշխների գաղափարները բաւական փոփոխութիւններ են կրել 19-րդ դարավերջին եւ արեգակնային բնական գիտութեան շատ կարեւոր կէտեր, որոնք անորոշ էին, հետզհետէ երեւան եկան արդի տեսութեամբ։

Լուսանկարին վերապահուած էր անակնկալ մի օգնչելիք, այն է՝ արեգակի իսկական լուսանկարը վերցնել զգայուն թիթեղի վերայ այնպիսի հեռաւորութիւնից, որին սրագընթաց մի կառախումբ 350 տարուան ընթացքում հազիւ կարող է հասնել։

Արեգակի առաջին լուսանկարը վերցրեց Մազօրին 1842-ի խաւարմանը, ապա Ֆուգօլդ 1845-ին։ Տասն տարուց յետոյ Ռէտ արե-

դակնային մակերեւույթի վայրկենական երեւույթը ցոյց տուեց, վերջապէս Յանսէն լուսանկարեց արեգակի ճիշդ պատկերը։

Արդի աստղաբաշխների համար միառժամանակ էր դարձել քարտէսների վերայ վերցնել ոչ թէ միայն այն ցցուածները, որոնք արեւի ակաւառակի եղերքներից են դուրս դալիս, այլ նաեւ նոցա, որոնք ծածանվում են արեւի մակերեւույթի վերայ եւ որոնց ակար լոյսը կորչում է հրագունդի շողացող լոյսի մէջ, փարիզում Տէլանդրը եւ Զինկադոյում Հէյլը, երկուսն էլ այս նպատակին հետամուտ են եւ երկուսն էլ վստահ յաջողութեան, այնպէս որ, երբ մի քանի դժուարութիւնների էլ յաղթեն, արեւի մակերեւույթի ամբողջ աշխարհացոյցը կարելի է ունենալ իր բոլոր բծերով, ցցուածներով եւ այլ եւ այլ երեւոյթներով։

Այս ինքնին մի անհուն յառաջադիմութիւն է, բայց երկու աստղաբաշխներն էլ առաւել մեծ յոյսեր ունին։ Աշխատում են ստանալ աղօտ, անտեսանելի պատկի ամեն օրուան լուսանկարն էլ, եւ հաւանական է, որ ապագայում դէպի յաջողին։ Տէլանդրը իր լուսապատկերացոյցի դործիքով ծծել է տալիս արդէն պատկից բղխած բոլոր լուսաւոր ճառագայթները եւ հատուածակով պատկու միջոցով գործիքի մէջ է առնում միայն մանրշակագոյն ճառագայթները, այնպէս որ կարողանում է միայն արեգական պատկը, կամ ինչպէս սովորաբար ասվում է՝ վառքը, լուսանկարել մանրշակագոյն, բաժանուած երկնքի ցրուած լոյսից։ Արեւի այս մասը, որ անտեսանելի է, միայն խաւարումների ժամանակն է տեսնվում, այս պատճառով էլ շատ դժուար մի գործ է վերցնել ամեն օրուան քարտէսները այն

շողշողուն գաղտնալից երեւույթի, որ շրջապատում է մեր պայծառ աքեւը եւ զարթեցնում է աստղաքաշխների զմայլումը եւ տեսնվում է շատ քիչ ամիսներ այն էլ միայն խաւարման ժամանակ։

Այս խաւարումների միջոցին դիտածներն էլ մի եւ նոյնը չեն։ 1860-ին յիշեալ պսակը գրեթէ գնդակերպ էր։ 1868-ին անհուն ճառագայթներ արեւի տրամագծի գրեթէ կրկին երկայնութեամբ դուրս էին ցցուած նորանից։ 1889-ին աւելի ընդարձակ էր հասարակածային սահմանների մէջ։ վերջին խաւարման ժամանակ կրկին կանոնաւոր մի ձեւ ունէր։ Այս փոփոխութիւնները ինչպէս ասում են աստղաքաշխները, մի որոշ կապակցութիւն ունեն արեւի բծերի թուի հետ, այնպէս որ երբ բծերը բազմաթիւ են լինում պսակն էլ աւելի

կանոնաւոր մի ձեւ ստանալու պատճառ են լինում։

Ի՞նչ է այս նիւթը, որտեղից է գալիս եւ իւր ապագայ ճակատագիրը ինչ պէտք է լինի, բոլոր այս հարցերին պէտք է պատասխանուի նորանոր հետազօտութիւններով, առ այժմ այսքան միայն նկատուած է, որ հողագնդի դէպքերի պատմական արձանագրութեան սկսելուց, այսինքն մի քանի հազար տարիների ընթացքում արեգակի կորովի մէջ զգալի նուազում դիտուած չէ, ինչպէս ենթադրում է, թէ արեգական ճառագայթումը միայն մակերեւոյթի վերայ չէ կատարվում, այլ եւ ներքին ահագին հրային հոսանքներ շարունակ դէպի դուրս են բերում հրաւառ նոր կայաներ, ուստի եւ արեգական վիթխարի ծաւալի մէջ զգալի փոփոխութիւն չի նշմարվում։ Սակայն թուականը որքան էլ հեռաւոր լինի, միլիոնաւոր դարերի

ընթացքում այդ ուժը հետզհետե պէտք է ակաոանայ եւ վերջապէս չնչուի, արեգակնային ջերմութեան աղբիւրը պէտք է սպառի եւ դադնատը սառչի։ Այդ օրը արեգակը պէտք է հանդչի։ Այդ օրը այժմ իւրենց կենդանութիւն տուացող մոլորակները որոնց թուում եւ մեր երկրագունդը պէտք է մանեն աղջամուղջի թագաւորութեան մէջ, որի համար Լսող Բայրըն երգում է այսպէս։

«Սառած երկիրը օդի մէջ պէտք է ծածանի կոյր եւ սեւ, լուսինն իր ազօտ լոյսը այլ եւս չը պէտք է կարողանայ արձակել։ Պէտք է վառուին մարդկի իրենց մեծաշուք քնակարանները եւ խրճիթները յաւիտենական այդ գիշերը վերջին անգամ եւս լուսաւորելու եւ տաքացնելու, եւ մարդկի հաւաքուած իրենց հրդեհած քնակարանների շուրջը վերջին անգամ էլ իրարու

պէտք է նային իրար տեսնելու համար։

Աստղաբաշխները 10·000·000 տարի են հաշուում արեգական սառչելու այդ ինքը մեր երկրագունդի վերայ կենդանութեան աներեւոյթ լինելուն հասնելուն։

ԱՐՈՒՆԵԱԿ

Այս սոյծաւ եւ դեղեցկավայլ աստղը, որ գրեթէ վեց ամիս շարունակ փայլում է երեկոյեանները իբր երեկոյեան աստղ եւ մնացած ժամանակը առաւօտները իբրեւ առաւօտեան աստղ, աստղաբաշխներից ոմանք վերին են կոչում նորան, որ թարգմանվում է միլորեակ սիրոյ։ Նախնի ժամանակներում երբ ժողովուրդը կարծում էր թէ աստղները կառավարում են իրենց բազդը, նոքա, որոնք ծնվում էին Արեւեակի սոյծաւ աղջն եղած ժամա-

նակ, համարվում էին բարեբաստիկ, որովհետեւ Արուսեակը նկատվում էր մի բաղդատուր աստղ, իսկ Հրատը ընդհակառակը դժբաղդ։

Արուսեակը, որ դեղեցկագոյն է աստղների մէջ, աւելի նման է մեր երկրագնդին քան որ եւ է ուրիշ երկնային մարմնի։ Աստղներից շատերը, որոնք տեսնվում են երկնքի կամարի վերայ-մեծամեծ հրեղէն գնդեր են արեգակի նման եւ որոնց մէջ միայն Արուսեակն է, որ հաւասար է մեր երկրագնդին ըստ մեծութեան, Արուսեակը մեր երկրի մերձաւոր դրացին է, եւ իր արեգական շուրջը սնեցաճ շաւիղը աւելի մոտ է մեր երկրին, քան Հրատի, որ մեր երկրի երկրորդ դրացին է։

Արուսեակը արեգակից հաշուելով երկրորդ մոլորակն է, երկիրը երրորդը եւ Հրատը չորրորդը, երբ նայում ենք Արուսեակին պարզ աչքով երեկոյեան, տեսնվում է նա լուսոյ մի փոքրիկ կէտի նման, բայց երբ դիտում ենք հեռադիտակով, նա երեւում է իբրեւ փոքրիկ մի աշխարհ կախուած երկնքի կամարից։ Արուսեակը մեր երկրագնդի նման դառնում է արեգական շուրջը, բայց նորա տարին եօթն ամիս ու կէս է, ունի նաեւ եղանակներ, բայց դեռ եւս որքանութիւնը չէ իմացվում։ Թաւալում է նաեւ երկրի նման իր առանցքի վերայ եւ ունի տիւ եւ գիշեր, Բացի սորանից իմացուած է պինուիեամբ, թէ Արուսեակը ունի նաեւ մի լիսո մթնոլորտ, ուստի եւ ենթադրվում է թէ ունի ամպեր, ձուլ, ձոգ, լիճ, կղզի, գետեր եւ ամպկիանեան հոսանքներ, ուստի եւ Արուսեակը ունենալու է ամպեր, անձրեւ, հուր, փոթորիկ, փայլատակունք, եւ թերեւս ձիւն։

Այս բոլորից թէեւ կարելի է ենթադրել, թէ Արուսեակը բնակուած է մի մտքի արական էակ է, սա-

կայն շատ մեծ լինելով այնքանին եւ մեր երկրագունդի ընդարձակ չափութեան կրկնապատիկն ընդունելով չի կարող մեզ նման էակներուն բնակելի լինել։ Երկրի եղանակները յառաջ են գալիս 23½ աստիճան հակումից։ Եթէ երկիրը առանց հակման իր առանցքի վերայ թաւալէր, երբէք եղանակի փոփոխութիւն չը պէտք է լինէր։ Ձմեռ եղած տեղը միշտ ձմեռ եւ ամառ եղած տեղը միշտ ամառ պէտք է լինէր։ եւ ընդհակառակն եթէ չափազանց հակուած լինէր, ձմեռը տասնիկ ցուրտ եւ ամառը տասնիկ տաք պէտք է լինէր։ Արեւսեակը աւելի հակուած է քան մեր երկիրը, ուստի եւ այնտեղ ձմեռը խիստ ցուրտ եւ ամառը խիստ տաք պէտք է լինի եւ հետեւապէս մեզ նման արարածներուն համար անհանդուրժելի։ Ուստի անկարելի է ասել, թէ այս շքեղ մոլորակը բնակելի է, թայց թերեւս պէտք է դայ մի օրեւնիվ գիտէ

է թէ քանի միլիոն տարիներից յետոյ, երբ մեր երկրագունդը գադարէ մեզ նման էակներուն բնակելի լինելուց եւ Արեւսեակը սկսէ բնակելի լինել մեզ նման էակներուն, որոնք գիտեն այն ժամանակ երկնքի կամարը եւ տեսնեն մեր երկիրը պայծառ աստղ նման եւ աքանչանան նորա վերայ եւ յարուցանեն զժուարեւ կնճիռ խնդիրներ, ինչպէս մենք այժմ յարուցանումենք Արեւսեակի վերայ։

ԳԻՍԱՒՈՐ ԱՍՏՂԵՐ

Սոքա արեգակի շուրջը ճուռաճեւ կատարում են իրենց շրջանը, ամենք կարճ ամենք շատ երկար ժամանակամիջոցով, թէպէտ սոցանից շատ քչերը տեսնվում են լոկ աչքով, սակայն թուռով խիստ շատ են, երեւելի աստղաբաշխներ հաւատացնում են, թէ միայն մեր մոլորակային գրութեան ազդեցութեան ներքեւ եղող գիսաւոր աստղերի թիւը եօթն միլիոնի է հասնում. Քէփլերը աւելի առաջ գնալով ասում է, թէ նոքա ծովի ձկների չափ բազմաթիւ են. Գիսաւոր աստղերը իրենց վայլունութիւնը արեգակի լոյսից ստանալով, շարժվում են ամենայն ուղղութեամբ իրենց երեւոյթները փոփոխելով շատ տարբերակ. Գիսաւորների թիւը այնքան նուրբ եւ թափանցիկ է, որ նոցա միջից հեշտութեամբ տեսնվում են ուրիշ աստղեր. Երբեմն ունե-

նում են շատ տարաձայնութիւն մի եւ նոյն ժամանակ շարժուելով սքանչելի արագութեամբ, եւ քիչ անգամ է տեսնուել որ երկու որոշ մոլորիններին բաժանուին.

Գիտուած գիսաւոր աստղերի գլխաւորներից երեքը տեսնուած են 1680·1811 եւ 1843 թուերին. Աստղաբաշխների կարծիքով ամենից նշանաւորը 1811 թուին տեսնուեց, որ իր ընթացքը արեգակի շուրջը 3000 տարիների ընթացքումն է կատարում կատարել. Իր ընթացքի մէջ արեգակից ամենամօտ եղած կէտը 98, 700, 000 մղոն հեռու է, եւ արեգակից ամենից շատ հեռաւոր եղած կէտն էլ 40 քառիլիոն եւ 121 միլիոն մղոն է. Այն գիսաւոր աստղը, որ տեսնուել է 1843-ին, շատ նշանաւոր համարուեց գիտի երկայնութեամբ, որ 200·000,000 մղոնի չափ է հաշուած, սորա գունը փոքր լինելով մէկ ժամուան մէջ

1·317·600 մղոնի չափ է ընթանում արեգակի շուրջը։

Աբանչելի հիացմամբ Սաղմոսերգուի հետ ասում ենք «Որպէս ղի մեծ են գործք Քո Տէր, զամենայն ինչ իմաստութեամբ արարեր»։

ՄԵՋ ՄՕՏԵՑՈՂ, ՄԻ ԱՍՏՂ

Երկնքում գեղեցկագոյն աստղներից մինն է Ակուռոս կոչուած աստղը Անդրոմեդի համաստեղութեան մէջ, 1884-թուի յունուարին բրիտանական արքունի աստղաբաշխը արքունի աստղաբաշխական ընկերութեան հաղորդեց կանոնաւոր մի ցուցակով այն բոլոր արդիւնքը, որ ստացել էր Կրինվիչի դիտարանից 1883-ին կատարած դիտողութիւններով, որոնք հիմնուած էին գօլտ-Չըկճէնսի աստղների մերձեցման եւ հեռացման չափելու եղանակի վերայ։ Ա.յդ ցուցակի մէջ արձանագրուած են այս դիտողութիւնների գրեթէ երկու հարիւրը, որոնց քսան եւ մէկը վերաբերում են Ակուռոսին։ Այս դիտողութիւնները ցոյց են տալիս թէ այդ փողփողուն աստղը արագասլէս մօտենում է դէպի մեզ մէկ վայրկեանում 50 մղոն ընթանալով, ուրեմն մէկ րոպէում 3000 մղոն, մէկ ժամում 180·000 մղոն եւ մէկ օրում 4·320·000 մղոն։ Արդեօք այս մերձեցումը պէտք է շարունակէ, թէ վերջապէս աստղը կանգ պէտք է առնէ եւ այնուհետեւ կրկին յետ դառնայ։ Թէ այս շարժումը մի շրջանի մի մասն է, անշուշտ դարձեալ պէտք է սկսէ հեռանալ։ Սակայն գիտուած արագութեան աստիճանը այսպիսի շրջանային մի շարժում ցոյց չի տալիս եւ որովհետեւ երկար ժամանակ դիտումներն աստղաբաշխները, անշուշտ այդ արագութեան աստիճանը մի կարեւորութիւն ունի։ Ա.յսու ամե-

նայնիւ հաւանական է, թէ բազմաթիւ տարիների տեւողութիւն ունեցող մի ահագին շրջան կատարելու համար է, որ նա այժմ այսպէս է ճանապարհորդում եւ կարելի է թէ մի ժամանակ անցնելուց յետոյ, երբ աստղը սկսէ խոտորել շրջանի գծից հետեւելով, շարժման արագութիւնն էլ նուազի, եւ յետոյ սկսէ մեր երկրից հեռանալ այն նոյն արագութեամբ, որով այժմ մօտենում է մեզ։ Եթէ ընդհակառակը այսպէս շարունակէ մեզ մօտենալ մի օրում 4·320·000 մղոն, աստղը ղալիլէի կերպով առաւել պայծառ պէտք է երեւի յաջորդ սերունդներին հակառակ նորա այնչափ հեռաւորութեան։ Այժմեան մեծագոյն թղդանօթները նրանց ռումբերը արձակում են մէկ րոպէում 1400 ոտնաչափ արագութեամբ։ Արկտուրոս մեզ մօտենում է մի այնպիսի արագութեամբ, որ դրանից 200 անգամ աւելի է։ Այս

կերպով նա 21 օրուան մէջ ընթանում է մի հեռաւորութիւն, որ հաւասար է երկրի եւ արեգակի մէջ գտնուած հեռաւորութեան։ Հաշուած է, որ Արկտուրոսից մեր արդի հեռաւորութիւնը արեգակի հեռաւորութեան 1·622·000 անգամն է, Ուստի եթէ աստղը շարունակէ մեզ մօտենալ ցոյց տուած արագութեամբ մեզ հասնելու համար իր կատարած ուղեւորութիւնը պէտք է աւարտէ 93·000 տարուան ընթացքում։

Ներկայ դարուս Անգղիայի գարմանալի գիւտերից մինն էլ այն է, որ լորդ Լոզբիի հրաշալի հեռադիտակով երկնքի կամարը գննելով, այնտեղ անհուն հեռաւորութեան մէջ լուսաւոր մի մասին է տեսնուած, որի լոյսը աստղաբաշխական հաշուով տասնեակ է, թէ 35,000·000 տարիների մէջ կարելի է մեր երկրագնդին հասնել, եւ այն

մէկ տոլէռւմ ընթանալով 12·000·000 մղոն արագութեամբ։

Ա.ՆԵՐԵՒՈՅԹ ԱՇԽԱՐՀ

Մեծահռչակ մի բնագէտ ասում է թէ «բնութեան մէջ գտնուած անհունապէս մեծ եւ անհունապէս փոքրը առաջինները հետաքրքրական հիացման մէջ են ընկղմում մեզ»։

Ցերեկ, երբ մարդս աչքերը բարձրացնում է դէպի վեր, զննելու երկնքի մեքենայագործութիւնը եւ ցած է խոնարհեցնում ատոնցից սահմանների ամենափոքր արարածները խուզարկելու, ամենուրեք արարչագործութիւնը զքանչացում է պատճառում մարդուս։ Ամենուրեք անհունութիւն կայ։ Բացորոշ կերպով կարելի է տեսնել այն երկնքի կապուտակ գմբէթի վերայ. ուր աստղերի փոշին ցոլտնում է պայծառապէս, եւ նաեւ այն կենդանի շամանդաղի

մէջ, որի անհուն փոքրութեան պատճառով նորա կազմակերպութեան հրաշալիքը անտեսանելի է մարդկային աչքերից։ Ականաւոր մի ոլերճախօս ասում է, թէ «ով որ երեւակայութեան աչքով նկատէ այս տեսարանը, անշուշտ պէտք է զգայ մարդու փոքրութիւնը բազդատմամբ տիեզերքի մեծութեան հետ»։ Թէեւ ճշմարիտ է, որ ամբաւ ժամանակի եւ տարածութեան մշտնջենական տեղոլութիւնը յայտնապէս խոնարհութեան զգացմունքը, թէպէտ մարդուս իր ճանապարհի վերայ դրած իւրաքանչիւր քայլը իր անհնարին տկարութիւնն է յայտնում, բայց միտքը ներսից զօրացնում է իր ուղեւորութեան մէջ. ցոյց տալով երեն թէ իւր զօրութիւնը եւ թէ իւր վեհապանծ ծագումը, եւ երբ երկրի մակերեւոյթի վերայ կատարուած ահեղ երեւոյթները եւ երկնքի անբաւութեան մէջ ծաւալող անհուն

մեծութիւնները զննելուց յետոյ մարդս պէտք ցած է ուղղում իր աչքերը երկրի ամենափոքր բնակիչների վերայ, այնտեղ ևս անակնկալելի շքեղութեամբ յայտնվում է Աստուծոյ ամենիմաստ եւ ամենակարող նախախնամութիւնը։ Անքաւութեան այս տեսարանը, որ բացվում է ամենափոքր բաների մէջ, հնացնում է մարդուս ոչ նուազ քան այն անսահման զօրութիւնը, որ Աբարչագործութեան վսեմ տեսարանների մէջ է երեւում։ Ամենափոքր լի է կեանքով, մարդուս աչքը երբ զինուած է մանրադիտակով, կեանքի հետք է տեսնում նիւթի բոլոր անջրպետների մէջ, Ամէն տեղ եւ ամէն մարմնի մէջ մարդս հանդիպում է կենդանիների, որոնց թիւը հիւսաքանչ է, եւ չը կայ մի բան, որ առաջ նման մի փայլուն դադափար տայ անքաւ տարածութեան մէջ տարածուած ատեղերակենդանիների վերայ։

Մարդս այդ դաղափարի համար պարտական է մանրադիտակին, որ դար ու կէս առաջ հնարուեց։ Այս զարմանալի գործիքը այնքան նորատեսիլ, զարմանաբանչ եւ անակնկալելի առարկաներ յայտնեց մարդկանց, որ ամենուրեք ընդունուեց թէ իբրեւ մի նոր աշխարհ բացեց մանրադիտողը մարդկանց համար, եւ նոր խմն զգայարանք դարձաւ մարդուս համար անտեսանելին զննելու։

Այդպիսի մարդս բաւականին դիտութիւն ունի Աստուծոյ գործերի վերայ, որով կարելի է Աստուծոյ փառքի արձանչելի յայտնութիւնները տեսնել։ Սակ մարդկային աչքով կարելի է Աստուծոյ բազմաթիւ գործերը տեսնել եւ նրանով կարող է նորա բարեբերեան, կարողութեան եւ հանճարի ապացոյցները ուրանալ։ Սակայն մարդս գործիքներ էլ հնարեց, որոնք իր սահմանաւոր զգայարանքներին մեծապէս օգնեցին եւ այնպի-

սի իրեր յայտնեցին մարդուն, որոնց կատարելապէս տգէտ էր նախապէս։ Մանրադոյզը գոյացութեան մի նոր աշխարհ յայտ բերեց, որ լոկ աչքը երբէք չէր կարող գտնել։ Մանրադոյզով գտնուեցին կենդանիներ, որոնք մեր հեղուկների մէջ են լողում եւ մեր պտուղների մէջ սողում։ Հեռադիտակը, որ որպէսզի նոյն իսկ երկինքը ցած բերեց գննութեան ենթարկելու, բայց այնուամենայնիւ մանրադոյգները եւ հեռադիտակները Աբարչութեան համայն սրանչելիքները մեր աչքի առաջ բացել են արդեօք։ Մի՞թէ նոցանով կարող ենք մեր հայեցուածքը անհունս տարածութեան վերայ ձգել եւ սովորել երկնային մարմինների թիւը եւ ժամանակը, որոնք սկսնումին մեզանից վերեւ, մեզանից ներքեւ եւ մեր շուրջը։

Ճշմարիտ է, աստղաբաշխի եւ բնագէտի աշխատասիրութիւնները փառաւորապէս լուսաւորեցին այն-

պիսի պատահարներ եւ օգերեւոյթներ, որոնք առաջ մթութեան մէջ փակուած էին, սակայն մեր արեգակնային սահմաններից այն կողմը գանուած դրութիւնը բոլորովին անյայտ է, երկնային մարմինների վերաբերեալ բազմաթիւ խնդիրներ դեռ անբացատրելի են մնացել եւ դեռ շատ զարմանալիքներ կան, որոնց ոչ մի մարդկային աչք տեսած չէ իր հնարած վերին աստիճանի կատարելագործուած հեռադիտակներով ու մանրադոյգերով։ Ո՞վ կարող է պատմել, թէ ինչ գիտենիկ, վաեմ եւ ահարկու ցոյցեր են տեսել ուշնեսում երկնային մարմինների մէջ իրենց գաղտնածածուկ շարժումներով եւ թաւալումներով։

Մանրադոյգն էլ մեր աչքերի առաջ վոքը զարմանալիքների մի աշխարհ է բացել, որ առաջ անծանօթ էր մեզ, բայց մի՞թէ ամենայն ինչ յայտ է երկրի։ Բնութեան մէջ

ապրում եւ մեռնում անասունների
ծառերի տերեւների վրայ եւ մինչեւ իսկ մեր սպասէլների ծաղիկների վերայ, որ ոչ ոք չէ դիտել եւ զննել։ Միջատը կարող է մի չնչին բան երեւալ մեզ, սակայն մի գաղղիացի հմուտ բնագէտ ասում է «բնութեան մէջ չնչին բան չը կայ»։ Անասունոյ համայն գործերը մեր ուշադրան արժանի են, մանաւանդ պէտ է ուշադրութիւն դարձնենք նրանց ընտելցնելու եւ պահպանելու գործունեայի կերպերին։ Ամենափոքր ճանճերը ամենամեծ կենդանիների նման կատարում կազմուածք ունին եւ նաեւ այնպիսի գործարանք են կրում, որոնց չէ կարող հաւասարուել մարդս եւ կարելի է համարձակ ասել, թէ մեծամեծ իշխանների պարանոցների մէջ այնքան համեմատական, փառաւոր եւ շքեղ բաներ չենք տեսնիլ, որ հաւասար լինի մի ճանճի գլխի վերայ մանր

բարդեալ տեսած գեղեցկութեան եւ վայելչութեան։ Անուանել զարմանալի է, որ այսքան գեղեցկութիւններ տեսնում ենք ամենափոքր միջատի վերայ։

Այս երեւոյթիւնը առաւել զարմանալի կերպով ցոյց է տալիս Աստուծոյ իմաստութիւնը եւ կարողութիւնը, որ գոյնի եւ համեմատական ձեւերի այս եզական գեղեցկութիւնները արտադրել է այսքան առատութեամբ։

Արդեօք ուրիշ օրէնն զարմանալի էակներ, առաւել գեղեցկութեամբ զարդարուած եւ զգացման ու կամքի կարողութիւններով հագնուած մեր տեսութիւնից ու գիտութիւնից ծածկուած են մեր աչքերի անկատարութեան պատճառով։ Մի երեւելի քննասօս ասում է «Մի ծառի եզական տերեւը մի վոքրիկ աշխարհ է, որի վերայ քնակվում են անտեսանելի կենդա-

նինեը, որոնց զգայարանքների համար մի տերեւը անհուն մի աշխարհ է, նորա վերայ կան լեռներ, ձորեր, որոնք դրեթէ անչափելի են, եւ տերեւի մէկ ծայրի վերայ բնակուողները միւս ծայրի վերայ բնակուողների հետ այնքան հաղորդակցութիւն կարող են ունենալ, որչափ որ երկրիս երկու կիսագնդերի վերայ բնակուողները ունեն իրարու հետ»։

Այժմ ընդունուած եւ հաստատուած մի իրողութիւն է, որ ամենափոքր աւազի հատիկները եւ հողի ամենափոքր փոշու մէջ անհաշուելի թուով խեցիներ են գտնվում, որոնք երբեմն ապրող կենդանիների ծածկոցներ են եղել, Բնագէտները տեղեկացնում են մեզ, թէ կենդանի մանուկներ կան, որոնք աւազի մի հատիկից մեծ չեն, եւ որոնք այնպիսի նուրբ թելեր են շինում, որ չորս հազար այնպիսի թելեր պէտք են մէկ մազ շինելու համար, եւ

սակայն իւրաքանչիւր մանուկի մարմինը չորս որոշ մասերի է բաժանուած, որոնց իւրաքանչիւրը հազար նուրբ թելեր է հայթայթում մէկ թել շինելու համար, այնպէս որ, այն նուրբ թելը, որի չորս հազարը մի թել է շինում, նա նոյն իսկ աւելի նուրբ թելերից է շինուած, որոնք միատեղ հիւսուած են,

Արդ, եթէ բնութեան մէջ հետազօտութեամբ եւ մանրադիտակով այսչափ զարմանալիք յայտնուած են, ինչ պատճառ կայ կարծելու, թէ բոլոր զարմանալիքները տեսած ենք, Ո՞չ ապացոյն պէտք է հաւատալ թէ արուեստի եւ գիտութեան բոլոր յառաջադիմութիւններից վերջն էլ դեռ եւս Աստուծոյ կարողութեան հրաշագործութիւնների անբաւ դաշտեր կան ծածկուած, որոնք մինչեւ այսօր մարդուս զմայլումը գրաւող Աստուծոյ բոլոր գործերի նման լինելի ապացուցանումեն Աստուածա-

ին անձառելի գօրութիւնն ու մեծախառնութիւնը։

«Երկինք պատմեն զփառս Աստուծոյ եւ զարարածս ձեռաց նորա ցհայտատուեն»։

ՀԻՊՆՈՏԻԶՄ

Հիպնոտիզմի գիտութեան հրաշալիքներից մինը կարելի է համարել, գարուս մէջ հիպնոտիզմի երեւոյթները այնքան հետաքրքրական եւ այնքան զարմանալի են, որ գիտնական աշխարհն ուշադրութեան առարկայ են եղած այսօր։ Առաջին անգամ 1841-ին, գօկտոր Պրիա Մանիչեստրում գտաւ հիպնոտիզմի երեւոյթը, կենդանական մագնիսականութեան երեւոյթը, որ 1840-ին այնքան մեծ յեղափոխութիւններ յառաջ բերից Փարիզի բժշկական ճեմարանում, մոռացման ենթարկուեցաւ հիպնոտիզմի երեւոյթը,

1842-ին գօկտ. Պրէյ իր գիւտը լուսաբանելու համար կարեւոր մի գիրք հրատարակեց, որի յայտնած դէպքերը մեծ ազդեցութիւն յառաջ բերին բժշկական դասի մէջ, մագնիսագէտները շտապեցին փորձով ապացուցանել Մանչէստրեցի վերաբերմամբ գիւտերը։

Հիպնոտիզմը, ասում են Շարլ Ռոպէն եւ Լիբէրէն, քնի այն վիճակն է, որին ենթարկում է գօկտ. Պրէյ իր յատնախորհրդներին հետեւեալ եղանակով. վերցնում է իր բժշմատի եւ ցուցամատի մէջ մի փայլուն առարկայ, օրինակի համար արծաթեայ մի կոճակ եւ բռնելով այն մի որոշ հեռաւորութեան վերայ վարձին ենթարկուած մարդու աչքերից, հրամայում է նրան, որ շարունակաբար դիտէ առարկան։ Բիբերը սկզբից կծկվում են եւ ապա բաւականին ընդարձակուելուց յետոյ թմրում են ու արտեւանունքները մի

տեսակ թրթռումամբ անդադարաբար վահվռումներն 10-15 րոպէից յետոյ, եթէ հիւանդի ենթարկուածի թեւերից կամ սրունքներից բռնեն, պէտք տեսնեն, որ նա չի կարող սթափուել, այլ պէտք է փափագի ինջել ամենայն քաղցրութեամբ թմրած անդամներով։

Այդ օրինակ բազմաթիւ փորձերը կարող են նաեւ դործածուել այլ եղանակներով, որոնցով տեսնուած է, թէ հիւանդիզմը մի եւ նոյն սառակութեամբ եւ երեւոյթներով տեղի չէ ունենում ամեն արարածների վերայ եւ կանայք աւելի ենթակայ են այս բնախօսական վիճակին։ Օրինակները բազմաթիւ են. դօկտ. Կերինօ յաջողութիւն ունեցաւ մի վիրաւորեալի դիսաը կտրել հիւանդիզմով թմրեցնելով նորան, 1852-ին անգղիացի մի վիրաբոյժ մի կարեւոր գործ հրատարակեց հետեւեալ վերնագրով «Մադնիսական-

նութիւն եւ հիւանդիզմ բժշկական եւ վիրաբուժական արուեստների մէջ»։ Այս դիտական տեսրը մեծ յեղափոխութիւն յառաջ բերեց եւ մի նոր հորիզոն բացեց դիտական աշխարհի առաջ ապացուցանելով թէ վիրաբուժական գործողութիւնները այնուհետեւ պէտք է հեշտանային ի շնորհս հիւանդիզմի։ Ընդհատատանում հեղինակ վերաբոյժը 200 գործողութիւններ կատարեց հնդիկների վերայ մագնիսացնելով նոցա հետեւեալ եղանակով. վիրաւորեալին պառկեցնում էր բաւական ցած անկողնի վերայ մի մեծ սենեակում, սեւամորթ մի ծառայ ոտքի վերայ կանգնած անկողնու ծայրին ծռելով իր դէմքը հիւանդի դէմքի վերայ, մի քառորդ կամ կէս ժամ ձեռքի շարժումներով շօշափելով վիրաւորեալին ենթարկում էր թըմրութեան եւ վիրաբոյժը կարողանում էր այնուհետեւ շարունակել իր գործողութիւնը։

Ամեն երեկո վանականները անդամ հիպնոտիզմի էին ենթարկում մի ժամանակ, դիտելով ուղղակի հնազանդի պարտը։ Հոգևկատարի ցանկությունները թմրեցնում էին ենթարկում նրանց մի քառորդ ժամ շարունակ նրանց քթի ծայրը դիտելուն։ Այդ որոշված ժամանակամիջոցից յետոյ առաջին թե կատարյալ քուն էր երևում նրանց քթի ծայրին եւ հնազանդի ցանկությունները կատարելու էին նրանց ապագա կացութեամբ բազմութեան յարգանքն եւ հիացմունքը վայելելու։

Ակնատեսները պատմում են թե հանրային ծեսերին եւ վաճառականություններում տան եւ երկու պատանեք նստում են շրջանակաձեւ դիտանի վերայ եւ լարած ուշադրութեամբ լսում են նրանց շրջապատող երաժիշտների պարզական թըմբուկի ձայները։ Պատանեքը սկսում են գոռալ գլխի եւ ոտքերի շարժումներ երաժշտութեան համեմատ, որով սկսում են շատ շուտ թմրել եւ քրտնաթոր դէմքով, կարմիր եւ պատառատուկից աչքերով եւ թմրած ուղեղով փրփուր են դուրս բերում իրենց բերաններից եւ այդ վիճակի մէջ այդ տարօրինակ մարդիկ ծանկում են նրանց այրը հրաշէկ երկաթով եւ սուր պէնքով եւ հալած ապակի են կուլ տալիս առանց արտայայտելու վշտի եւ ցաւի ամենափոքր նշան անգամ։

1863-ի վերջերս ամեն գահիրէից դօկտ. Ռոսի մի նամակ է ուղղել Փարիզի բժշկական օրագրին, որից տեղեկանում է այն տարբեր եղանակները, որոնց դիմում էին Ջիպտոսի վհուկները անզգայ քնի մէջ մնալու համար։ «Մանդէլ կաչուած ցեղի պատքները վերցնում են վաւերական ամբողջութիւն սպիտակ մի պնակի, պնակի մէջտեղը թոնրաքով գծում են իրարու մէջ անցած խա-

չածեւ երկու եռանկիւններ, հա-
ւանականաբար կետրոնացնելու ակ-
նարկը սահմանաւոր մի կէտի վերայ,
յետոյ սնակի մակերեսի փայլը աւե-
լացնելու համար մի փոքր իւղ են
թափում մէջը, Ընդհանրապէս իրենց
փորձերի համար ընտրում են մի ե-
րիտասարդ եւ հաստատել են տա-
լիս նորա ակնարկը խաչաձեւ կրկնա-
կի եռանկեան կենտրոնի վերայ, Են-
թական սկսում է տեսնել մի սեւ
կէտ սնակի մէջ տեղ, մի քանի
վայրկեանից յետոյ այդ սեւ կէտը
մեծանում է, փոխում է իր ձեւը եւ
տարբեր երեւոյթներ է ստանում
որով փորձի ենթարկուողը թմրում է,

Երբ այսքան հետաքրքիր եւ հետ-
նալի օրինակներ եւ իրողութիւն-
ներ ներկայանում են մեզ, կարող
ենք մի գաղափար ստանալ հիպ
նոտիզմի վերայ, եւ արժէր, որ
գիտութիւնը իր ուսումնասիրութեան
առարկայ դարձնէ հիպնոտիզմը գի-

տութեան հրաշալիքների թիւը բազ-
մապատկելու համար,

ՀՈՎՀԻՆ ՈՒ ՓԻԼԻՍՈՓԱՆ

Մի ծերունի տգէտ հովիւ գիտնա-
կան մարդու համբաւը վայելում,
Մի փիլիսոփայ լսելով նորա համ-
բաւը՝ ուզեց տեսնել նորան եւ
ծաղրել, գտաւ նորան եւ փոքր
ինչ խօսելուց յետոյ՝ սկսեց բուն
նիւթի վերայ խօսել,

—Լսել եմ, որ դուք իմաստուն
մարդու համբաւ ունիք,

—Գիւղի մէջ ունիմ այդպիսի մի
համբաւ, որին արժանի չեմ,

—Անտարակոյս դուք այդ համ-
բաւը ստացել էք հեռաւոր երկրներ
ուղեւորութիւններ կատարելով,

—Ո՛չ, պարոն, ես գիւղից դուրս
չեմ եկած,

—Ուրեմն ճանաչում էք Պղատոնին,
Սենեկային եւ Պասքալին . . .

—Երբեք, Այդ մարդկը ինձ բոլորովին անծանօթ էր եւ ոչ էլ նոցա բնակարանները գիտեմ։

—Ուզում եմ ասել գիտնականների գործերը կարդացել էք անշուշտ։

—Այո, մանկութեանս ժամանակ մեր գիւղում ոչ գպրոց կար եւ ոչ դաստատու, ոչ կարդալ եմ սովորել եւ ոչ գրել, բնութեան մեծ գրքի մէջ եմ միայն կարդում։

—Փա՛ռ, ասաց փիլիսոփան, բնութեան մեծ գրքի մէջն էք կարդում..., Բայց ինչ կարող էք հասկանալ այդ գրքից եթէ մէկը ձեզ չը բացատրէ,

—Ձեր հարցը շատ տարօրինակ է թւում ինձ, Մինչեւ Ամենաբարին Աստուած աշխարհս ստեղծած ժամանակ չը գրեց այնտեղ նշաններ, որոնք յայտնապէս ցոյց են տալիս եւ հաստատում իր գոյութիւնը, Ո՞ չ ոգաքէն բնութեան մէջ կան քիւր ձայներ հրահանգիչ, որը տըղամարդկանցներն անդամ կարող են հեշտութեամբ հասկանալ։

—Այդ խորհրդածութիւնդ ճիշտ է,

—Ես ճշմարտութիւնը ուրիշ տեղ փնտռած չեմ, որովհետեւ սիրտս ապաստան ինձ, բայց աշխատած եմ գտնել այն արարչագործութեան գանազան տեսարանների մէջ։

Արեգակը յիշեցնում է ինձ Աստուած, երկնքի Արքան, որ առաւել առաւտութեամբ շնորհում է մեզ իր պարգեւները՝ քան արեգակը իր ճառագայթներով եւ իր կենսատու տաքութեամբ,

Երկրի արդասաւորութիւնը եւ եղանակների զանազանութիւնը յիշեցնում են ինձ Նախախնամութիւնը, որ այնքան առատաձեռն մատակարարում է մեր բոլոր պէտքերը,

Սակայն ոչ մի բան երբէք այնքան աղդեցութիւն չունի ինձ վերայ, որչափ երկինքը գիշեր ժամանակ, Ինչ հեշտութեամբ եւ զմայլանքով մինչ ննջում է հոգս շունս պահպանութեան տակ, զննում եմ այն կապոյտ ան-

տեսնում միթէ ցորենի հատիկը, որ մեռնում է հողի մէջ եւ կրկին կեանքանում բազմապատիկ. եւ թըռչունը, որ դուրս է գալիս իւր բոժոժից արծաթափայլ եւ ոսկեթեւ կերպարանքով... Այսպէս եւ ես պէտք է վերկենդանանամ եւ արդէն ողջունում եմ այն մեծ օրը, երբ արդարները պէտք է յարութիւն առնեն փառաւորեալ, երկնային երջանկութեան մասնակից լինելու համար։

Հովիւը լուեց, միշտ խորհելով երկնքի վերայ, փիլիսոփան մեկնեց յայտուշ կրթեալ. գնաց ինքն էլ կարգալու բնութեան մատեանը. որ մարդկային ազգի իմաստութեան անըսպառ եւ յարդաւատ աղբիւր է։

ՅԱՂԹԱՆԱԿ ԸՆԴԴԻՄ ԱՆԱՍՏՈՒԱԾՈՒԹԵԱՆ։

Անաստուածութիւնն է Աստուծոյ համ գերագոյն իմացական էակի

սահման կամաքը, ուր ցանուած ցրուած են աստղներ, եւ նոցա մէջ լուսինը արծաթեայ ճաճանչներով։

Ո՞վ, ասում էր շատ անգամ ես ինքս, ո՞վ դրեց երկնքի բարձրութեան մէջ այն աստղերը, որոնք դառնում են լրահոլով եթերեւ մի բանակ մի դշխոյի հրամանատարութեան ներքեւ . . . եւ այն ժամանակ միտքս բարձրանում է, սաւառնում է մինչեւ այն միւս երկինքը, ուր Աստուած հաստատած է իր գահը եւ ուր սրբերը առաւել լուսափայլ քան աստղերը՝ վայելում են անվախճան երջանկութիւն։

—Բայց դուք հաւատում էք այդ երջանկութեան։

—Անշուշտ, որովհետեւ բացի բնութիւնից կրօնն էլ է մեզ ապահովցնում։

—Յիշա ունինք թէ վերստին պէտք է յարութիւն առնէք։

Այո՛, ըստ վարդապետութեան կրօնի եւ նոյն իսկ բնութեան, զի

գոյութեան չը հաւատալը։ Շատերը թէ հին ժամանակներին եւ թէ այժմ կեղծելով անաստուածներ են ձեւացել աշխարհի առաջ. բայց խնդիր է, թէ արդեօք որ եւ է խելքը գլխին ունեցող մարդ իսկապէս կարող է որդեգրել այսպիսի մի սկզբունք։ Ուստի այս կեղծիքները պէտք է որ հիմնուած լինին հպարտութեան եւ կամ արուեստականութեան վերայ։ Ս. Գիրքը ստվերցնում է, թէ անդրանիկ անաստուածը եղել է մի յիմար եւ անըզդամ մարդ, որ յանդգնել է ասելու թէ «Ոչ Գոյ Աստուած» Սաղմ. ԺԴ. 1, բայց այն էլ իր սրտի մէջ, ասաց ի սրտի իւրում» եւ ոչ թէ մտքի մէջ, որովհետեւ Աստուած բնութեան մէջ ոչ մի տեղ առանց ապացոյցի չի թողել Իր գոյութիւնը, ուստի եւ միտքը չի կարող համոզուել «Ոչ Գոյ Աստուած» գաղափարի հետ։

Բնութիւնն անուանքն մի նշանաւոր աստղաբաշխ մի բարեկամ է ունենում, որ հպարտութեամբ կրինելիս է լինում յաճախ թէ «Ոչ Գոյ Աստուած» եւ պարծենալիս իր մեծ սկզբունքով։ Բնութիւնը կամենալով լռեցնել հակացնել նորան իր սկզբունքի անտեղութիւնը. հետեւեալ հնարքն է գործ գնում։ Մի օր, երբ իր անաստուած բարեկամը այցելութեան պէտք է գար իրեն, Բնութիւնը իր գրատեղանի մէջտեղը դրած սեղանի վերայ ըստ կարգին զետեղեց արեգակնային գրութեան այլ եւ այլ գնդերը, որոնք պատկեր են իսկականի եւ ապա նոցա, որոնք սկսեցին դառնալ արեգակն շուրջը դառնալով միանգամայն ամեն մինը իր առանցքի վերայ։ Այս անելուց յետոյ ինքը նստելով իր գրատեղանի առաջ սկսեց ղբաղուել իր գործով։ Մտաւ բարեկամը, բայց

Քըչըլը ուշադրութիւն չը դարձրեց, բարեկամը փոքը ինչ կանգ առնելով եւ ղմայլմամբ դիտելով սեղանի վերայ դետեղուած գնդերի շարժումները դոչեց, ինչպէս գերեզիկ են եւ ձեմ համար էք պատրաստել այս սքանչելի տեսարանը, Քըչըլը դառնալով դէպի բարեկամը ասաց, ոհ բարեկամ բարեաւ եկաք, այդ ձեր տեսածը ոչ այլ ինչ է, եթէ ոչ դիպուածական մի սքանչելիք, որ բնութիւնն է յառաջ բերել։ Բարեկամը պատասխանեց, Մի ծալրէք ինձ ձիմարի տեղ դնելով, անտարակոյս դուք ինքներդ էք դետեղել դոցա, ասացէք խընդրեմ ձեմ համար, Ան ժամանակ Քըչըլը մատով երկինքը ցոյց տալով ասաց, ձիլ դրեց արեգակը, լուսինը, աստղները եւ մոլորակները իրենց տեղիներուն մէջ եւ ձիլ կարդադրեց նոցա շարժումները անխափան կատարելու, Եթէ դիպուած եւ բնութիւն այս սեղանի վերայ ձեր տեսածը չեն կրնար կատարել, այդ անհունութեան մէջ տեսածդ սքանչելիքները ինչպէս կատարեցին,

Յոնաթհուեց բարեկամը Քըչըլըի առաջ յաղթահարուելով եւ ճանաչելով իր մոլար սկզբունքը, եւ խոստովանուեց թէ, արդարեւ գոյ Աստուած որ սքանչելիքներ է դործել եւ դործում է հանապազ,

---

Եթէ իմացականութիւն ալէտը է նիւթին շարժում եւ ներդաշնակութիւն տալու համար, եթէ իմացականութիւն ալէտը է բնազդը ստեղծելու համար, առաւել մեծ իրաւամբ իմացականութիւն ալէտը է իմացականութիւն տալու համար,

ՄԵՆՔ ԳԱՂԱՓԱՐՆԵՐ

Որպէս պի բարձրանայ հոգին, կարիք չը կայ, որ մարգս իմանայ այն ամենը, ինչ որ գիտեն գիտնականները, կարիք չը կայ ամենեւին, որ մի հասարակաւ լինի մարգս մըտքովս պահելու եւ գգալու այն բոլոր մեծ գաղափարները, որոնց մէջ ամփոփուած են մեծ գիւտեր եւ որոնք իրենց մէջ բովանդակում են համայն գիտութիւններ եւ փիլիսոփաների խորհուրդները. Ոչ թէ գիտութեան քանակն է, այլ որակն է, որ որոշում է մարդի արժանիքը. Անհուն ծանօթութիւններով մեր-ըած մի մարդ, բայց չունենալով մեծ ու գերազանց գաղափարներ, կարող է շատ սուր լինել իմացականութեամբ մի հասարակ գործուղից, որ թէեւ չունի գիտութիւն ունենալ, սակայն ըմբռնած լինի մեծ հմտութիւններ. Օրինակի

համար, կարիքը չի ամենեւին, որ մինը աստուածաբանութիւն սովորի վազելի լեզուներով, հասկանալու նախնի հարց գրուածները. Ամբողջ աստուածաբանութիւնը թէեւ ցըրուեալ անհամար հատորների մէջ, ամփոփուած է Աստուած բառի գաղափարի մէջ, եւ թող այս գաղափարը շողայ պայծառ ու յստակ մարդու հոգու մէջ. այն ժամանակ աստուածաբանական բոլոր գրատների էութիւնը եւ գեր ի վերոյ մի լոյս կուներնայ իր մէջ. քան հազարաւոր համբաւաւոր արուեստալ աստուածաբաններ. Մեծ միտքը կազմակերպվում է մեծ գաղափարներով եւ ոչ թէ անթիւ չնչին ծանօթութիւններով. Կան շատ ուսումնագէտներ եւ աստուածաբաններ, որ շատ ազքատ են իմացականութեամբ, որովհետեւ չունին վսեմ խորհուրդներ. Ի՞նչ օգուտ երբ մինը սովորի յունական եւ հռովմէ-

ական պատմաբանների ամենաչնչին մանրամասնությունն անգամ, եթե այդ պատմաբաններով, ազատութեան, գեղեցկութեան, վեհափառութեան եւ ոգեկան գործունէութեան մեծ գաղափարներ չեն բացավառում իր հոգին իբրեւ հուր կենդանի, Դարուս լուսաւորութեան աստիճանացոյցը գիտութեան քանակի մէջ չէ, այլ լայնարձակ եւ վեհ սկզբունքների ու գաղափարների մէջ,

ՄԻ ԿՈՑՐ ՊԱՏԱՆՈՒ ՎԻՇՏԸ

Ասում են թէ՝ քաղցր է տեսնել առաւօտը երբ ծագում է արեւը, այն շառագոյն պայծառութիւնը, որով արեւելքը փայլում է վառ ի վառ, որի նախարձակ ճառագայթները ոսկեզօծում են լեռների գագաթները եւ տաճարների գմբէթները, ցողը, որ մարգագետնի խոտերի վերայ շողում է մարգարտատիպ, բայց սոցա չը տեսնելը՝ չէ վշտացնում ինձ այնքան,

Ասում են թէ՝ սիրալի է ծովի տեսարանը, որը ցերեկը արեգակի ճառագայթների տակ փալփլում է լուսակայլ իբրեւ ոսկի հեղուկ եւ գիշերը իր մեղմաճոխի ծոցի մէջ նիրհում է աստղների ու լուսնի շողը, որը իւր հանդարտութեամբ երբեմն նման է միապաղաղ հայելու եւ երբեմն մրրկայոյզ կոհակներով մունչում է զայրագին եւ լեռնակուտակ փրփրելով ծովեզրի ապառաժների վերայէ յարձակվում ուժգնութեամբ, բայց սոցա չը տեսնելը՝ ինձ չէ վշտացնում այնքան,

Ասում են թէ՝ գեղեցիկ է բնութիւնը գարնանը եւ թէ զմայլելի է տեսնել վարդը, որ բացվում է իր ծղօտի վերայ. ծառերը տերեւազարդ սէնեակաձ. դալարագեղ դաշտը, որի վերայ բազմագունեան

ծաղիկներ են սիրուած իբրեւ մի կանաչ պատմուճան զարդարող գոհարներ. գոյնզգոյն թիթեռնիկները, որոնք իբրեւ ծաղիկների թեւաւոր եղբայրներ թռչկոտում են օդի մէջ. կամ հանգիստ են վայելում իրենց հարազատների գրկերի մէջ. բայց սոցա չըտեսնելը՝ ինձ չէ վշտացնում այնքան,

Ասում են թէ յափշտակիչ է երկընքի տեսիլը. վերացնում է մարդուն եւ վաեմ խորհուրդների մէջ է ընկղմում մարդկային միտքը. թէ երբ արեւը փայլում է լուսակէզ ճառագայթարձակ, թէ երբ մթագնում է ամպերի քօղերի ներքեւ, որին փայլատակներ եւ շանթեր սպառնում են ահարկու կերպով. եւ թէ երբ արեգական մայր մտնելուց յետոյ լուսաւոր մարմինները փթթում են իբրեւ երկնային ծաղիկներ եւ կամ փայլում են իբրեւ մէկ մէկ կանթեղներ եւ կամ իբրեւ լուսնի նաժիշտ

ներ շտապում են շուրջ զնել գիշերուան թագուհուն, որ արեւելքից դուրս գալով գալիս է նազելափայլ ճեմելու երեքի դաշտերի մէջ. եւ ամպերի բարակ մի շղարշ ճգած ճակատին արձակում է աչքերից մեղմիկ նշոյլներ. բայց սոցա չը տեսնելը՝ չի վշտացնում ինձ այնքան,

Ինչ որ առաւել քան զամենայն վշտացնում է սիրտս եւ զգացնում է ինձ կոյր ծնուած լինելու դժբաղտութեան մեծութիւնը, այն ոչ առաւօտը, ոչ ծովը, ոչ գարնունը եւ ոչ երկինքը դիտելու հաճոյքներից զրկուելն է. այլ այն է, որ ահ, աւաղ, չեմ կարողանում տեսնել հօրս եւ որ առաւելն է՝ անուշ մօրս երեսը,

---

ԱՋԵՐԻ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆԸ ՊԱՇՏՊԱՆԵԼ.

Այս թանկագին զգայարանը երկար ժամանակ պահպանելու համար պէտք է գործադրել հետեւեալ ըզգուշութիւնները.

Զգուշանալ յանկարծակի մթից դէպի լոյս անցնելիս։

Վէրնէրին չը կարդալ, երբ օրը տարաժամ է եւ մութ։

Չը պէտք է այնպէս պառկիլ, որ զարթնելու ժամանակ լոյսը յանկարծ աչքերին ընկնէ։

Չը պէտք է կարդալ կամ աշխատել ճրագը դիմաց ունենալով, ամենալաւ եղանակն է լոյսը բարձրից եւ ձախակողմ ունենալ։

Չափազանց լոյսը վնասում է աչքերին, երբ աչքերի յոգնութիւն է զգում մարդս, գիրքը կամ ձեռագործը պէտք է թողնէ եւ հանգստանայ։

Կապոյտ երկինքը եւ կանաչազարդ երկիրը կարծես զգացնում են մեզ կապտադոյն առաստաղի, կանաչ գորգի եւ սոցա նման գոյներով պատկերներ ունենալու կարեւորութիւնը։

ԳՈՅՆԵՐԻ ԱԶԴԵՑՈՒԹԻՒՆԸ

Գոյները մեծ ազդեցութիւն ունին առողջութեան վերայ, բնակութեան եւ պառկելու սենեակները պէտք է գունաւորել այնպէս, որ մարդուս առողջութիւնը չը վնասուի։ Գոյների մէջ ամենից առողջարարը սպիտակն է համարուած։ Սեւ եւ դեղին գոյները ընդհանրապէս վատ ներգործութիւն են ունենում առողջութեան վերայ։ Մի գոյնծաղանճատէր երկար ժամանակ դիտում է եւ գտնում է, որ մեկ սենեակի մէջ աշխատող կանայք միշտ առողջ եւ ուրախ էին, իսկ նոյն գիրքը ունեցող ուրիշ սենեակի մէջ նոյն գործը գործողները ամենքն էլ բացի մեզամաղձոտ մի վիճակ ունենալուց երեսից ճակատի եւ աչքերի մէջ ցաւ են զգում։ Սենեակների իրարուց ունեցած տարբերութիւնը այն էր միայն, որ առողջ եւ ուրախ կանանց բնա-

կածի պատերը ղուտ սպիտակ՝ իսկ միւսի պատերը դեղին էին ներկուած։ Գործարանատէրը դպրոցները հասկանալով անմիջապէս բոլոր սենեակները սպիտակ գոյնով ներկել տուեց եւ իսկոյն նկատուեցաւ, որ գործաւորը կանայք ամենքն էլ սկսեցին ղուարթանալ եւ առողջանալ։

ՆՇԱՆԱԻՈՐ ՀՆԴԻՆԱԿՆԵՐԻՑ

Ուսումն ու գիտութիւնը բարի մարդու ձեռքին թագաւորական գաւազան են, իսկ չարերի ձեռքին աւազակների լախտ։

Մոնտաճոր.

Մարդու կարծիքը իր ծոցի ժամացոյցի նման է, ինչպէս որ այն ուրիշների ժամացոյցներին նմանեցնելու համար երբէք կամ առաջ չի տանիլ ամեն ժամանակ, այնպէս էլ իր կարծիքը ուրիշների կարծիքների հետ չի ուզիլ յարմարեցնել։

Փոփ.

Երբեմն մարդս աւելի գիւրին կերպով խելք է սովորում ձախորդութեան հանդիպելով, քան թէ շարունակ յաջողութիւն տեսնելով։ Շատ լաւ քան է չարիքից բարիք հանելը, որովհետեւ չարիքը սովորական է, իսկ բարիքը խիստ սակաւագիւտ։

Պասկալ.

Ընութիւնը ինչպէս իր ուշեցած բարութիւններով ցոյց է տալիս լինել պատկերը Աստուծոյ, այնպէս էլ իր պակասութիւններով ցոյց է տալիս, թէ միայն պատկերն է եւ ոչ աւելի։

Պասկալ.

Ով որ մարդկանց հաճոյ լինել չի փափագում, ան որ մարդկանց անհաճոյ լինելուց չի երկնչում, նորա հանգստութեանը չափ չը կայ։

Թոմաս Գեմբացի.

Մեծամեծ ճշմարտութիւններին խելք հասցնելու համար, հարկաւոր

Է սակաւ ինչ կարգից դուրս տաքութիւն, որովհետեւ կարելի է վիճաբանիլ սառնութեամբ. բայց չի կարելի գտնել նոր գիւտ, Տաքութիւն եւ ճշդութիւն հանգամանք են փիլիսոփայութեան.

Վոլնարի.

Մօրս դաստիարակութեան ոճը ոչ թէ արուեստ, այլ սէր էր, եւ վաստնորոյ անսխալ էր:

Լամարթին

Ամենամեծ եւ սպառնական ճշմարտութիւնները միայն կրօնական ճշմարտութիւնների լուսով կարող են պարզուիլ.

Էմի Մարթեն.

Մեծ բարկի է փառքը, բայց առաքինութիւնը ամեն բարկից եւ փառքից մեծագոյն է.

Պլինդարոս.

Առանց ուսանելու չի կարելի առաքինութեան մէջ կրթուիլ.

Պուտարխոս.

Ճշմարիտ բարեկամ կը համարուի նա, որ իր բարեկամի ուրախութեան ուրախակից, ցաւին ցաւակից եւ թերութիւններին ներողամիտ է.

Պամոն.

Ճշմարտութիւնը թագաւորում է երկնքում եւ նորա իշխանական աթոռը Աստուծոյ կրծքի մէջն է.

Պօսիւէ.

Սիրէ միայն Աստուած, ատէ միայն քո եսդ.

Պասքալ.

Իրական հաւատքի մէջ սրտի տագնապ չկայ.

Ս. Ամբրոսիոս.

Ամեն մի վայրկեան բերում է մեզ համար իր թեւերի վերայ Աստուծոյ բարութիւնը.

Ս. Քրանսիս

Սիրուց եւ սիրով շարժուած զգայութիւնները նման են փայլակին, որովհետեւ չը գիտես թէ նախ քան փղձկիլը որի վերայ պէտք է փայլեն.

Լագրանժ.

Դրացիների հետ բարութք կենցաղավարութեան միակ միջոցն է, յիշել նրանց յաճախ Աստուծոյ առաջ, եւ մուռացութեան տալ նոցա թերութիւնները մարդկանց առաջ։

Մատիկեան.

Աստուծոյ եւ մարդկանց մէջ, աւետարանի եւ ամեն մի հոգու մէջ անսխալ թարգմանը սէրն է։

Վիլնէ.

Աստուծուց մեզ վերայ հաստատած օրէնքները մեզ համար մի քեռ են եւ մի եւ նոյն ժամանակ հանդիստ, մի լուծ են եւ միանգամայն յենման նեցուկ։

Պուրտալու.

Խնամութիւնը այն թուչունին, որ ծառի տակը ամէն վերայ թառելով երգում է անուշ, եւ խնամալով հանդերձ թէ իւր թառած տեղը ճիւղը հակած է դէպի ցած, շատունակում է անվիհեր իր դայլայ

լը, որովհետեւ գիտէ նաեւ թէ թեւերը ունի։

Վ. Հիւկո.

Մեզ մոռանալու լաւագոյն եղանակն է աղօթել ուրիշների համար։

Լօպսիեն.

Սիրեր Աստծուն եւ ապա արա ինչ որ կամենում ես անել։

Ս. Օգոստինոս.

Քրիստոնէութիւնը պաշտպանում է աշխարհը Աստուծոյ բարկութեան դէմ։

Վիլնէ.

Աղօթքի չքնութիւնը փորձութեան դադարութիւն է հրաւիրում։

Պասկալ.

Ով որ չի աղօթում, չի էլ ապրում։

Պասկալ.

Պատմութիւնը ճշմարտութեան լոյս, յիշողութեան կեանք, կեանքի վարժոց եւ հնութեան սուրհանդակն է։

Կիկիրոն.

ԽՐԱՏԱԿԱՆ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ·

—Սոկրատէս փիլիսոփան իր ծառային վերայ բարկանալով ալէտք է ծեծէը ներան, բայց յիշելով թէ բարկացած է՝ հանդարտելով ասաց ներան, «պէտք է ծեծէլ քեզ եթէ բարկացած չը լինէի»·

—Գինամոլներին եւ բարկացողներին խրատ էր տալիս Պղատոնը, որ հայելու մէջ նայեն, որպէս ղի իրենց դէմքի այլանդակութիւնից հասկանան իրենց հիւանդութիւնը եւ ուղղուեն·

—Ջենոն փիլիսոփան շատախօս մի տղայ տեսնելով ասաց ներան, թէ մենք նորա համար երկու ականջ ունենք եւ մէկ բերան, որ շատ լսենք եւ քիչ խօսենք, բայց դո ականջներդ էլ լեզու ես եղել·

—Մի շատախօս ծեր դեսպան մի օր զարդարուած ու մաղերը ներկած ներկայանալով իր թագաւորին՝ սկսեց

երկար խօսել· Ինչ ճշմարիտ խօսք կարող է ասել այն մարդը, որ ոչ թէ միայն սիրտը, այլ եւ գլուխը ստով լցուած է ասաց թագաւորը·

—Մի չարագործ մարդ մի տուն շինեց եւ դրան վրայ դրեց, թէ «չարագործ մարդ ներս չը մտնէ»· Դիոգենէս փիլիսոփան երբ որ տեսաւ ասաց, թէ «դրա տէրը նրտեղից պէտք է մտնէ»·

—Հերոնիմոս ճարտասանին աշակերտները մի օր հարցրին, թէ այդչափ բան գիտես, ինչո՞ւ համար աղքատ ես, Պատասխան տուաւ թէ զարմանք բան չէ, որովհետեւ ամեն բան սովորել եմ, բայց արծաթասիրութիւն չեմ սովորել·

—Մի փիլիսոփայ տուն շինեց, բայց հիմքը վերեւ դրեց եւ առաստաղը ներքեւ, երբ հարցրին պատճառը՝ ասաց, թէ աշխարհք պէտք է մտնեմ, եթէ երկոզ կինը տունս տակնուվրայ անելու լինի, այն ժամանակ կուղղուի·

— Մի փոքրիկ տղային հարցրին թէ Աստուած քանի է, մէկ է, պատասխանեց տղան։ Դարձեալ հարցրին թէ ինչպէս գիտէ թէ մէկ է, որովհետեւ ասաց տղան, միայն մէկի համար տեղ կայ եւ նա է լցնում երկինքն ու երկիրը։

— Մի տղէտ մարդու հարցրին, թէ ինչպէս գիտէ Աստուծոյ գոյութիւնը, պատասխանեց, ինչպէս աւազի վերայ տեսնուած ոտքերի հետքերից կարող եմ հասկանալ թէ մարդ թէ անասուն է անցել այնտեղից, այնպէս էլ Աստուած Իր գործերից եմ տեսնում։

— Մեծն Կոստանդիանոս երբեմն ինքնակալն ասում էր, իմ կեանքս հովիւների կեանքից մի փոքր յարդի է, բայց նոցա կեանքից շատ դժուար է։

— Պղատոն փիլիսոփան երբ իր մի բարեկամի միջոցով լսեց թէ իր վերայ վատ են խօսում ուրիշները,

հոգ չէ ասաց, ես պէտք է աշխատեմ այնպէս կենցաղավարիլ, որ ոչ ոք հաւատայ նոցա ասածներին։

— Անտիգոնոս Ասորեստանի թագաւորը լսելով որ իր զինուորներից երկուսը վրանի ետեւ կանգնած իրեն բամբասում են, վրանի վարագոյրը քանալով ասաց, բարեկամներ, մի փոքր հեռու գնացեք, որ թագաւորը ձեր խօսքերը չը լսէ։

— Մի օր երբ Ալկիբիադէս պարծենում էր իր հարստութեան ու տիրած երկրի մեծութեան վերայ, Սոկրատէս մի աշխարհացոյց տանելով նորա մօտ խնդրեց որ նորա վերայ ցոյց տայ Ատտիկէն, Հազիւ թէ տեսանելի էր թղթի վերայ այն երկիրը, բայց մեծ աշխատութեամբ վերջապէս գտաւ։ Սոկրատէս երբ վերստին խնդրեց, որ նորա վերայ իր տէրութեան սահմանները գտնի եւ ցոյց տայ, Ալկիբիադէս ասաց

թէ այնքան փոքր է, որ այսպիսի փոքրիկ աշխատասիրոյցի վերայ չի կարելի դանել։ Փիլիսոփան պատասխանեց, նայելը թէ որքան հսկարատնուտ ես անզգալի մի կէտի չափ ունեցած երկրեդ վերայ։

—Լուսնիմաքոս իր սաստիկ ծաքաւութիւնը յայտնելու համար, թագաւորութիւնը տուեց կնդէասին, ջուրը խմելուց յետոյ այս խօսքերն ասաց, ոհ, վայ ինձ, որ այսպէս վայրկենական հեշտութեան համար մի մեծ թագաւորութիւն կորցրի։

—Նիւթապաշտ մի անհատատ անտերի խօսքերով ուղում էր ցոյց տալ թէ մարդիկ հոգի չունին, ձեռոյ իր այս մեծաքանութեան ունկնդիրներից մի տիկնոջ հարցրեց, թէ ինչ է մտածում իր այս փիլիսոփայութեան վերայ։ «Պարոն», ասաց տիկինը, «ինձ թվում է թէ քո այդ փիլիսոփայական արհեստի տաղանդովդ աշխատեցիր մեզ հաստատելու, որ մի անքան անսատուն ես առանց հոգու»։

—Կոստանդիանոս մեծ ինքնակալը, իր տղան գնր գրել սովորեցնուն ալէս, նորա ձեռքով էր գրում իր ներողութեան հրովարտակները, եւ իրեն համար մեծ հաճոյք էր իր տղայի բերանով իմացնել, երբ մեկին մի շնորհ պէտք է անէր։—Ծնողները այսպէս իրենց դէռահաս զաւակներին պարտական են սիրոյ եւ ողորմութեան գործ անել տալ սովորցնել։

ԻՄԱՍՏԱԼԻՑ ԸՆՏԻՐ ՄՏՔԵՐ։

Ուրիշները որչափ էլ մեզ հետ անխրաւաբար վարուին, մեզ պէտք չէ անիրաւ եւ վրէժխնդիր լինել։

Քաղաքացու առաջին առաքինութիւնն է հնազանդութիւն հայրենիքի օրէնքին,

Ճշմարիտ՝ վատը առաքինութիւնն է։

Մարդ միշտ իր՝ կրքերի հետ պէտք է կռուէ եւ՝ ուրիշների կրքերին խաղաղութեամբ պէտք է վերաբերուի։

Երջանիկ լինելու համար պէտք է մարդս լինի լաւ աղգական, լաւ քաղաքացի, —

Մեծ թերութիւնները մեծ մարդկանց սեպհականն են։

Կան ոչ սակաւ մարդիկ, որ յարգվում են եւ ատվում դեռ չը ճանաչուած։

Նախանձը փոքրոդիների քաժինն է, եւ հպարտութիւնը նուաստ մտքերի։

Գութը առանց սիրոյ մի աղբիւր է առանց ջրի։

Ցոյսը երազների քաւերագոյնն է եւ մխիթարանքն պիտանի, առանց հաճի հնար է ապրել, բայց առանց յուսոյ՝ ոչ։

Գեղեցկութիւնը առանց առաքինութեան մի անբոյր ծաղիկ է։

Անձնասիրութիւնը ամենամեծ շողոքորթն է։

Աշխատութիւնը հեռացնում է երեք մեծ չարիքներ, ձանձրոյթ, աղքատութիւն եւ մոլութիւն։

Ամենեւին մի ուրախանար մէկի դժբաղդութեան վերայ։

Ջեզանից աւոր եղողներին մի արհամարհիր։

Տգէտների եւ յիմարների հետ ցաւակից եղիր խօսիր։

Ջուներացածդ առաքինութիւններովդ երէք ժողովուրդը քեզ գովէ, ղգուշացիր հպարտանալուց եւ արտիւր։

Այն գործը որ չես կատարել, մի խոստանար։

Անօգուտ եւ վնասակար խօսք մի խօսիր։

Խմաստունները եւ արուեստագէտները մեծարիր։

Շողոքորթութեան ունկնդիր մի լինիր եւ մի ախորժիր։

Ողջախոհութիւն եւ նախանձ գործ դնել մի մտածիր։

Մի որ եւ է գործի ստոյգը չիմացած մի պնդիր։

Համբերութեան վախճանը խաղաղութիւն է, եւ անհամբերութեան վերջը տարբութիւն։

Պարտականութիւնները առաքինութիւնների մատակարարն են։

Գթութիւնը սրտի տենդն է. բայց նորան յաջորդող բարեսիրութիւնը նորա դարմանն է։

Երջանիկ չէ նա, որ–ընաւ եղած չէ ապերջանիկ։

Ցառապանքը կեանքի աղն է. ինչպէս սէրը հոգւոյ մննունդը։

Մէկ յանդիմանիր եւ մի քամահասիր ընկերդ այն քանի մէջ, որի մէջ անպարտ չես եւ ինքդ։

Միամիտը հարցն բառերին է պատասխանում. իսկ խորագէտը հարցի ոգուն։

Ցոյսը սիրտը անցեալի վախանքն է եւ մուխ ապագայի բանալին։

Շուն կայ, որի լեզուն վերք է բուժում, մարդ կայ, որի լեզուն վերքեր է բանում։

Ուր յոյս կայ, այնտեղ կեանք կայ, ուր կեանք կայ, այնտեղ յոյս կայ։

Նապոլէօն սովոր էր ասել, թէ իր բանակի բարոյական ազդեցութիւնը իրեն համար 40·000 զօրքից աւելի արժէ։

Բաղդը միայն նոցա է նպաստում, որոնք օգնում են իրենք իրենց, իրենց բուն ջանքերով։

Ժամանակը քանդում է շէնքեր. իսկ լեզուն արգելում է շինուելու բաներ։

Երկայնամտութիւնը առաջնորդ է յաջողութեան, իսկ անհամբերութիւնը՝ կարապետ ձախորդութեան։

Նա որ չի կարող զսպել իր կրքերը, նոցա գերին է լինելու։

Բարեհամբաւ նկարագիրը նախամեծար է քան ոսկին եւ պատուական ակները. եւ վարկը՝ մարդուս ամենակարեւոր դրամագլուխն է։

Տիեզերքը Աստուծոյ հրաշալի երկերի չքնաղ հաւաքածուն է, կամ ուրիշ խօսքով, Նորա վերջ մտքի վսեմ բանաստեղծութիւնն է։

Կուզես չափել Աստուծոյ մեծութիւնը, տիեզերքը ձեռքդ առ,

Անկեղծ քաղաքավարութիւնը մարդու անբաժան ընկերն է, իսկ ճշմարտութիւնը նորան վարող հոգին։

Դաստիարակութիւնը գանձ է եւ աշխատութիւնը նորա բանալին,

Գիրքը մի այնպիսի բարեկամ է, որ ոչ կեղծաւորել գիտէ եւ ոչ շողոքորթել,

Բարեկամութեան հաւերը տարացնում է հոգին առանց այն սպառելու։—

Երիտասարդութիւնը կեանքի ծաղիկն է, պէտք է նորա մէջ պատրաստել պտուղը,

Խոստումնը բարկութեան ժամանակ գիտէ իշխել իւր կրքերին,

Վախեցիր այն մարդուց, որի

սրտի մէջ մուրք դատած չէ նախանձմունքի երկիւղը,

Ճշմարտութիւնն է մեր մտքի լոյսը, նա է արգարեւ անխաւնձ հայրերի աղբիւր, մեր յոյսերի հիմը եւ մեր համայն վշտերի դարմանը,

Պատիւն աչքի նման է, որքան ամենայնչնչին անմաքրութիւնն անդամ կարող է եղծանել,

Վարդից աւելի զմայլելի են առաքինի մարդկանց սրտերը, որոնցից շնորհը եւ բարիք են բուրում,

Ոսկին ոսկի է, եթէ ցեխի մէջ էլ ընկնի, նոյնպէս առաքինին՝ ամեն թշուառութեան մէջ,

Կեանքը վարդենի է եւ մարդը մեղու,

Փառը է հոգին, եթէ տեղ չունի պահելու երախտեաց յիշատակը,

Ապերախտութիւնը վատ սրտերի նուաստութեան յատկին է,

Երախտագէտ եղիր, ահա մեծ եւս քան երախտաւորը, ներում խնդրէ, եւ ահա վէհանձն կը լինես քան ներողը,

Ձեհմանձն ես, չես կարող վրէժ լուծել, չես կարող ներել. նուաստ ես։

Իր թերութիւնները չը տեսնողը, չի կարող կատարեալ լինել։

Գարուն եղանակների թագուհին է, ինչպէս երիտասարդութիւնը կեանքի եղանակին։

Որչափ մարդասիրութիւն պէտք է մարմնի եւ հանդերձի, ֆիզիքական ուժը եւ կարողութիւնը անաղարտ պահելու, նոյնչափ աւելի անհրաժեշտ են բարոյական մարդութիւն հոգւոյ կարողութիւնները պարզ եւ վառ պահելու համար։

Աղօթքը հոգւոյ վերքը բուժող բալասան է, երկիրը երկնքի հետ միացնող նուիրական կապն է, գերբնական սահմանների դուռարն է եւ մարդուս ու Աստծոյ մէջտեղ անտեսանելի միջնորդն է։

Երեք կարգի մարդկանցից պէտք է վախենալ, շողոքորթներից, արբեցողներից եւ կեղծաւորներից։

Ցորս կարգի մարդիկ կան, որոնց ընկերութիւնը վնասակար է եւ ժպտալի, հայհոյիչների, անբարոյականների, գողների եւ բամբասողների։

Ամեն մարդու պէտք է յարգել, բայց ամեն յարգածը չի կարելի սիրել։

Փառասիրութիւնը մի ախտ է եւ յաճախ ապականիչ բարոյական աղնուութեան։

Գիտես համբերութեամբ եւ աշխատութեամբ յաղթել ձախորդութիւններին, իմաստուն ես, ճշմարիտ եւ քաջ։

Սէրը հոգւոյ արեւն է, սա առանց նորան կը սառի։

Սէրը մի ներքնաբուղխ աղբիւր է, որից միայն կարող է հոգին յագեցնել երջանկութեան պատակը, առանց սիրոյ հոգին կը ցամաքի։

Ներքին խռովութիւնը աղէտալի է միշտ եւ խաղաղ աւերիչ քան արտաքինը։

Անափառութիւնը նշան է արժանիքի բացակայութեան եւ շատախօսութիւնը՝ մտքի ունայնութեան։

Մարդուս հոգեկան կարողութիւնները զարգացնելու համար հաւասարապէս հարկաւոր են հաճոյ եւ անհաճոյ առարկաներ։

Անձնիւ եւ պատուական իրերի վերայ մտածելը կեանքի մէջ երջանկութիւն է յաւէտ բերում, իսկ մեղսալից խորհուրդները՝ թշուառութիւն են ծնում։

Ամենափափուկ եւ ամենաազնիւ վրէժը ներողութիւնն է։

Երեք տեսակ տգիտութիւն կայ, ոչինչ իմանալ, չարաչար իմանալ եւ այլեմն իմանալ։

Առողջութիւնը դուստր է չափաւորութեան եւ աշխատութեան։

Բարիք կարողանալ եւ չանել, չարիք է։

Երբ առանձին է մարդս, պէտք է զգուշանայ իր խորհուրդներից,

ընտանիքի մէջ իր բնութիւնից եւ ընկերութեան մէջ իր խօսքերից։

Նա, որ ներսից անմեղ է՝ արտաքուստ զինուած է։

Մի դիւցազն պատերազմում մի բարեկամ կարիքների մէջ եւ մի հանճարեղ բարկութեան ժամանակ, —ահա երեք չքնաղ իրեր աշխարհիս վերայ։

Ստուճոյ երկրագործութիւնը եւ ծառայութիւնը մեր սեպհական եւ բնական փափագների եւ աշխարհային գաղափարների հետ կցելու եւ ներդաշնակաւորելու փորձը, առատ եւ կեղծ հոգեւորականութեան յատկանիշն է։

Չամեստութիւնը նման է թանձրախիտ ծառի, որ ծածկում է իր տերեւների տակ առատ պտուղները։

Լաւագոյն է ազնուամիտ լինել քան ազնուատոհմ։

Չատագոյն է այն ձեռքը, որ ընդունում է Ստուճոյին պարգեւներ,

Բազաքավարուեթիւնը մեծարանքի ամենաշքեղ ծաղիկն է։

Ճշմարիտ մեծուեթիւնը ոչ թէ զօրաւոր լինելու մէջն է, այլ զօրուեթիւնը ուղիղ գործածելու մէջ։

Նա է ամենամեծ մարդը, որի զօրուեթիւնը շատ սրաեր է բարձրացնում։

Աստուածը երկնքի ամբողջուեթիւնն է, իսկ սէրը մարդու։

Երանուեթիւն, դրամատ, երջանկուեթիւն եւ կեանք սիրոյ հեղուկի մէջն են լուծուած։

Ճշմարիտ գիտուեթիւնը եւ ճշմարիտ կրօնը մարդուս մէջ արտաշընչման եւ ներշնչման կարողուեթեան պէս են, մինը միւսից քաժանելը՝ երկուսին էլ ոչնչուեթիւն է։

Գիտուեթիւնը իսկապէս կարող է քաղքաջրել, որքան նա կրօնի հետ է, եւ կրօնը նոյնպէս կարող է քաղքաջրել, որքան խոր եւ անդրդուելի լինին նորա ուսումնական հիմունքը։

Խօսիլը արծաթ է, լսելը ոսկի։

Երբ պարզօրէն եւ հաւատարմաբար մինին ցոյց է տրւում իր վնասակար մի քայլը, ուղիղ ընթացքը խոստովանուելն է եւ նորանից հրաժարուելով իր քայլերին իմաստուն ուղղուեթիւն տալն է։

Ինչպէս արեւի ջերմուեթիւնը հալում է հեռուհետե ձիւնը եւ սառուցը, նոյնպէս եւ յամառ աշխատուեթիւնը հալեցնում է դժուարին եւ կնճռաւալի գործերը։

Ամեն մի գործի սկիզբը թվում է մթագին, իսկ վերջը պայծառ։

Գործօն կամքն է, որ կարող է ծնել յուսոյ կատարեալուեթիւն։

Հաւատք եւ գործք, երկոքին լծակից են, որ տանում են մարդուն երկինք եւ մտցնում մինչեւ Հօր Աստուծոյ գահը։

Տրամադիր եւ վրէժխնդիր լինել, միշտ եղիր ներողամիտ, որ կարողանաս յաղթել։

Նա է մարդուս ճշմարիտ եւ մե-

նայուն բարեկամը, որ ըստ հարկին դիտէ օգնել կարօտութեան մէջ եւ ուղղել թերութիւնները սրտի մօտ։

Դիւրագրգիռ մարդիկ երբէք գաղտնապահ չեն կարող լինել։

Երկայնակեաց լինելու համար երկու բան հարկաւոր է, բարոյականութիւն եւ չափաւորութիւն։

Աղքատը մի պատառ հացով հարուստ է, քան ագահ հարուստը, ուստի աղքատը մեծափառթամ է քան ագահ հարուստը։

Աշխատասէր թզուկը ծոյլ հսկայից աւելի արժէքը ունի։

Եղիր ուշիմ մինչ կոկոն ես, որ լինես պատուաստ երբ ծաղկես, եւ անհոգ ու անվիշտ երբ թարշամիս։

Երջանկութեան կանոնն է լինել չափաւոր յուսոյ եւ ակնկալութեան մէջ։

Մայրերը որորում են որբանում ոչ միայն իրենց զաւակները, այլ եւ աղդերի բաղդը։

Մաքուր կեանքը մի այնպիսի ձայն ունի, որ լսուում է երբ լուռ է լինում։

Կեանքի ձախորդութիւնները տալիս են յաճախ մարդուն արիութեան նոր թռիչք։

Անկեղծ սէրը երկնային է դաբձնում մարդուն։

Սէրն է բնութեան մեծագոյն գործին, հիւթ եւ շաղախ ընկերութեան եւ ոգին ու դարուները տիեղերքի։

Ազատութիւն չը կայ այն մարդկանց, որոնց կրքերը աւելի հզօր են քան կամքը։

Ազատաճաշունչը կեանքի համար մի պատուհան է, որի միջով նայում ենք յաւիտենականութեան։

Պատաւորութիւնը եւ այսօրը մերն են, ապրիլնքն ու ապագան Աստծուն։

Արդարութեան մէջ յապաղելը, արդարութիւն ուրանալ է։

Նախապաշարումները քանականութեան ամպերն են։

Գաշտապանել մի կարծիք, որովհետեւ մեր եւ կամ մեր բարեկա-

մինն է եւ ոչ թէ որովհետեւ ձըշմարիտ է, ոչ այլ ինչ է, եթէ ոչ մենք մեզ ճշմարտութիւնից դերադաս համարել։

Ոչ մի ազատախոհ մարդ չի կարող մեղադրել իր ընկերը կարծիքների տարբերութեան համար։

Անխոհեմ քաջութիւնը շատ անգամ վտանգավ է վարձատրվում։

Եթէ ուզում ես ամենքի առաջ պատկառելի լինել, վարուիր ամենքի հետ իրենց արժանիքի համեմատ։

Համբերութիւն եւ յարատեւութիւն իրենց մէջ այնպիսի մի զօրութիւն ունին, որ անհնարին գործերն անգամ հնարաւոր են դարձնում։

Եթէ ուզում ես իմաստուն լինել, շատ մտածիր եւ քիչ խօսիր։

Ուղղութեամբ ապրիր աշխարհիս վերայ, որովհետեւ որտեղ էլ լինիս Աստուած այնտեղ է։

Բարեկամութիւնը մի նեցուկ է փոթորիկների դէմ։

Առողջութիւնն է վիայադիր ապրկեշտութեան եւ չափաւորութեան։

Անշուշտ մեքենայ է անյոյս մարդը, խօսողի հայելին է խօսքը։

Եթէ յաջողակ է անկեղծ բարեկամդ, յաջող է գործդ։

Իրապէս մեծ լինել՝ փափագողը, Ջանալու է նախ իր վատ խղճմտանքի առաջ մեծ լինել։

Մոլութեան մի ցնցումով կեանքի ծառի բիւրաւոր ծաղիկներ են թափվում։

Ճշմարիտ ուսուցչի դասագիրքը իր վարքն ու գործն է՝ քան լեզուն եւ խօսքը։

Զարութեան փոխարէն բարութիւն անելը դիւցազնութիւն է։

Մարդս իր առաքինութիւնների համար կարող է Թշնամու վիայութեանը վստահիլ, իսկ իր մոլութիւնների համար բարեկամի վկայութեանը։

Բարեկարգութեան առաջին գործը պէտք է մարդս իր մէջից սկսէ։

Աստուած ունեցած հզօր հաւատքը ամենակարողութեան գործումներ է տալիս մարդուն։

Յոնատան եւ միանգամայն աշխատասէր մարդը երբէք անգործ չի մնալ։

Վատ խորհուրդները եւ գործերը ժանգոտում են խիղճը։

Գաղտնիքդ քոնին եւ գործդ ծոյլին չը տաս։

Աշխարհի վերայ բազմանքները վերջ եւ գոհացումները չափ չունին։

Անճնասէրի միակ բարեկամը իր եսն է։

Մի որ եւ է առաջ ճշմարիտ ցոյց տալու համար պէտք է մի շարք ստեր հնարել։

Քաջ է այն մարդը, որ որ եւ է մոլութեան անճնաւորուր երգած չէ։

Անդորրութիւնը երջանկութեան անսպասելի գանձարանն է։

Մարդս ամենափոքր բաներն մէջն է կազմում իր ապագան։

Փորձառութիւնը կեանքի ղեկն է։

Սէրը սիրող սրտի համար մի հոտաւէտ բոյր է։

Ամեն սէր ունեցող չի կարող սէր գործածել, պահէ սէրը եւ կնայրես։

Մի ջանար դատել մէկը քո կատարողութեանդ համեմատ, այլ դատէ նորան իւր կարողութեան չափով։

Այն մարդը, որ դատարկ եւ անգործ մնալուն սպասում է մեծ գործ գտնել, միշտ անգործ կը մնայ։

Կեանքը առանց յոյսի հանդարծ պատրոյկ է։

Երգը հոգեկան զգացմունքների արտայայտութիւնն է։

Սիրոյ առաջ ատելութիւնը եւ նախանձը ծնրադրում են։

Պահանջկոտ աչքի պատրնկ վերայ մոռածիր։

Գործած չարութեան դէմ ամենից առաջ խեղճն է զղջում։

Խղճի խայթը մահացու ախտի նման քայքայում է կեանքը։

Երկրին տառապանաց ճշմարիտ վկան արտասուքն է։

Կեղծաւոր մարդու սիրտը պղտոր ջրի նման է, որի յատակը չի տեսնվում։

Ընեցածդ վայելելու համար կծծի մի լինիր եւ ունեցածդ չը կորցնելու համար շռայլ մի լինիր։

Ամենից մեծ չարիքն է չունենալ բարեկամ։

Չարասուբեհան գլխաւոր գաղտնիքներն են՝ անտեսագիտութիւն, հեռատեսութիւն եւ անդուլ աշխատասիրութիւն ուղիղ գործունէութեամբ։

Սիրիր այն մարդը եւ վստահիր նորա բարեկամութեանը, որ յանցանքդ կամ սխալդ երեսիդ է խօսում, եւ ոչ նրանց մօտ առաքինութեանդ եւ համեստութեանդ վերայ։

Դիւրին է պատիւը կորցնել, բայց շատ դժուար է այն ձեռք բերելը։

Անկեղծ բարեկամութիւնը ուրախութեան եւ երջանկութեան ե-դեմն է։

Անկեղծ բարեկամութեան սկիզբը անձի եւ եսի նուաստութիւնն է, անձնասէրը չի կարող անկեղծ բարեկամ լինել։

Կեանքի ամբիծ շուշանը բարեկամութեան մէջն է ծլում եւ ծաղկում։

Բարեկամութեան մէջ ամեն բան քաղցրաբոյր վարդերի է նմանում։

Յարեկամութիւնը ծաղկապսակ մի բուրաստան է, ուր սէր է հոսում եւ կեանքը քաղցրանում։

Անկեղծ բարեկամը հանդուրժ սրտի կայծն է։

Մի բարեկամ շահիլ իր համար խորհող եւ հոգացող պատրաստել է։

Սէրը համեմած կերակուր է, որը ճաշակելով ճաշակելով ոչ ոք չի կարող յագենալ։

Ճշմարիտ սէրը անկեղծ բարեկամութիւն է։

Կուզես ճանաչել անձդ, քայլերդ դիտիր եւ սրտիդ ուզածներին նայիր։

Աչքերի լուիկ պերճախօսութիւնը հզօր է քան բերանինը։

Անուշ նայուածքը մոգում է, քաղցր ժպիտը դիլթում է, ոսկի լեզուն ոգեւորում է։—Նայուածք, ժպիտ եւ խօսք, մարդուս երեք շնորհալի պարգեւներն են։

Ցոռեռտես մարդը ապերջանիկ է։

Վատ է խօսում միշտ այն անձը, որ վատ է մտածում։

Խոնարհ հոգին սիրով է անանուն, իսկ հպարտը՝ առեւտրեամբ։

Առեւտրեան առաջ կործանման փող է հնչում։

Անուշ եւ ծոյլ մարդիկ անպտուղ ծառերի նման են, որ օգտակար ոչինչ ունին արտադրելու։

Անձնուիրութեան ալէյումը՝ հշմարիտ սիրոյ եւ բարեկամութեան հաւաստիքն է։

Անմեռափրը սխալներից զգուշացողը, ապահով [պէտք է լինի մեծաւոր սխալների մէջ ընկնելուց։

Անձնասէրի համար մոերմութիւն քաւը նշանակութիւն չունի, որով-

հետեւ մոերմութիւնը անձնուիրութիւն է պահանջում։

Չարուստի բարեկամը շատ անգամ աւելի կեղծ է՝ քան աղքատինը։

Անչոց թերութիւնները մատնանիշ անելու եւ այլայլանելու փոխանակ, միշտ խորհիր, գտիր եւ ուղղիր քո թերութիւններդ, որպէս զի ուրիշներն էլ քո թերութիւններդ մատնանիշ անելով չայլայլանեն քեզ։

Սէրը՝ սրտի, բարութիւնը՝ հոգւոյ, դիտութիւնը՝ մտքի ամենալոյսաւոր եւ թանկագին զարդերն են։

Մեծն Նապօլէօն սովոր էր ասել, «անկարելին» այնպիսի մի բառ է, որ միայն ծոյլերի բառարանի մէջն է գտնվում։

Մարդս հաճութեամբ է ընդունում անիրաւ գովեստ եւ տհաճութեամբ մերժում է արդար յանդիմանութիւն։

Ազատութիւն կան դերութեան շղթաների մէջ (Գործ. ԺԶ. 25.)։

Գեղջկներ կան վիհամոլական գահերի վերայ (Գ. Թագ. Իվ. 4.)։

Կեանքը մերթ ծանրագոյն է քան պլեատան Չիմալայեան եւ մերթ թեթեւ է եւ հաճելի իբրեւ զպատմուճան ծաղկեայ։

Գահ կայ որ արտասուքով է ողողվում, բանդ կայ, որ երգերով է լեցվում։

Երկիւղը ծով է առեղծում ցամաքի վերայ, իսկ հաւատքը՝ ծովը ցամաքի է փոխում։

Լաւ է մէկ ոսկի, քան մէկ միլիոն բարեկամ։

Լաւ է մէկ բարեկամ, քան մէկ միլիոն ոսկի։—

Քանի՛ քանի՛ անգամ երջանկութեան աղբիւրը եւ պատճառ են եղել այն բաները, որ մենք դժբաղդութիւն ենք համարել։

Իմաստուն մարդը դոլիճաճ յանցանքի համար չի պատժիլ, այլ գաւիք չարիքի առաջն առնելու համար։

Դժբաղդութիւնը այնքան կարեւորութիւն կունենայ, որքան կարեւորութիւն տանք նորան։

Պարտքի կանոնը շատ աւելի ընդարձակ է իրաւունքի կանոնից։

Իմաստունը ոչ յաջողութիւններից է ներգործվում եւ ոչ էլ դժբաղդութիւններից ընկճվում։

Դժբաղդութիւնը մի առիթ է, որով առաքինութիւնը կարող է զարգանալ։

Ճշմարիտ ազնուութեան էութիւնը անձնուիրութեան մէջն է։

Եթէ չը կայ մի գործ եւ մի ընկերութեան մէջ անձնուիրութեան խորհուրդ, չը կայ նոցա մէջ գերազնիւութիւն։

Ամենքին բարիք չենք կարող անել, բայց կարող ենք ամենքին բարեացակամ լինել։

Սիրոյ թափած արցունքները մաքրողական զօրութիւն ունին։

Ձարատեւող բնաւորութիւնը յա-

ջողուվրեան գաղանիքն է։

Մեկ գործը հաղար խօսքից աւելի արժէքը ունի։

Յորդահոս ջրերը չեն կարող շինջուրացանել սիրոյ տենչը։

Տրամադիր եղիր լքանել կարծիքդ եւ փոխել քայլերդ, երբ մտերիմ բարեկամդ խորհուրդ է տալիս քեզ իրաւացի պատճառներով։

Գայլը էուվրեանց ներքին կողմը, որովհետեւ քո մէջդ ունիս այնպիսի երջանկութեան մի աղբիւր, որ միշտ պէտք է ճոխանայ այն, եթէ պուճ միայն հոգատար լինես նորան։

Ոչ մէկ բան չի կարող մեծ լինել, որ չէ ուղիղ։

Ով որ դիտում է իր անձի տկարութիւնը, ուրիշների տկարութիւնը ներելու յօժար կը լինի։

Այն բծերը, որ տեսնում ենք ուրիշների վերայ եւ դատափետում անխղճօրէն, դրեթէ յոռեալս մեր անձի հայելիներն են։

Որտի մէջ եղած դեղեցկութիւնը մարդուս դէմքից է երեւում։

Ինչ բան որ կուզենք տեսնել ուրիշների մէջ, պէտք է առաջ ուենենանք մեր մէջ։

Մարդուս իրական գործունեութիւնը իր բարքի եւ վարքի մէջն է եւ ոչ թէ իր պարագաների։

Մարդս գործաւոր է ոչ թէ իր ունեցածովը, այլ իր եղածովը։

Օրինաւոր աւելի գործաւոր եւ ազդեցիկ կը լինի, որքան աւելի բարձրից լինի։

Լաւ է դիտութիւն առանց հարբուտութեան, քան հարբուտութիւն առանց դիտութեան, առաւել լաւ է առողջութիւն առանց դիտութեան եւ հարբուտութեան, քան դիտութիւն եւ հարբուտութիւն առանց առողջութեան։

Ոսուսմն առանց բարի գործի նման է բազմաճիւղ անարմատ ծառի, որին մի թեթեւ քամին անգամ տապալում է։

Նախկին փիլիսոփաները սովոր էին բաղդատել մարդկային կրքերը վայրի ճիւս հետ եւ մարդու խելքը կառավարի հետ, որի պաշտօնն է ուղղել եւ կառավարել նոցա ըստ հաճոյից։

ՓԼՓԼԷՐ ԱՍՏՂԱԲԱՇԽԻ ԱՂՕԹՔԸ։

Փէփլէրը մի գիրք է հրատարակել «Ընդհանրական աշխարհի» վերնագրով. եւ գիրքը աւարտում է հետեւեալ աղօթքով, որով փայլում է առաւել անկեղծ եւ ջերմ Աստուածապաշտքան շատ նշանաւոր Աստուածաբաններ։

«Դու ար բնութեան լուսովդ մեր մէջ վառեցիր Քո շնորհաց լուսոյ բաղձանքը, որպէս զի բարձրացնես մեզ դէպի Քո փառքի լոյսը, փառք քեզ, Արարիչ եւ Ցէր, որ թոյլ ես տալիս ինձ ցնծալ Քո գործերով։ Ահա կատարեցի կեանքիս գործը

մարթիս այն զօրութեամբ, որը Դու ես պարգեւել ինձ. ես պատմեցի մարդկանց Քո գործերի փառքը, որքան իմ միտքս կարող էր ըմբռնել նոցա անհուն վերափառութիւնը, իմ զգայարանքները արթուն էին ի խնդիր հետազօտութեան իմում մարթութեամբ եւ հաւատարմութեամբ։ Եթէ ես, որ մի որդ եմ Քո աչքումդ եւ մեղքի կապանքների մէջ ծնուած մի մահկանացու, մի քան յառաջ եմ բերել, որ անարժան է Քո խորհուրդներին, ներշնչիր ինձ Քո հոգեւովդ, որ կարողանամ ուղղել սխալներս, եթէ Քո գործերի զարմանալի գիտցկութեամբ առաջնորդուել եմ յանդգնութեամբ եւ իմ պատիւս եմ փնտռել մարդկանց մէջ, մինչ յառաջանում էի այն գործի մէջ, որ սահմանուած էր ի պատիւ եւ ի փառս Քո. ներիր ինձ Քո անսահման ողորմութեամբդ եւ անհուն սիրովդ եւ Քո

շնորհքով շնորհիր, որ իմ վարդապետութիւնը լինի ի փառս քո եւ ի բարօրութիւն մարդկան։ Գովեցէք Դուք զՏէր. ով երկնային նորդաշնակութիւններ. եւ Դուք որ, ալէտք է հասկանաք այս նոր նորդաշնակութիւնս գովեցէք զՏէր, Գովեան զՏէր, ով անձն իմ, որչափ որ ալէտք է ապրեմ, որովհետեւ ընդանից է, ընդանող է եւ ընդա համան է ամեն ինչ. թէ նիւթական եւ թէ հոգեւոր, ամեն ինչ, ինչ որ դեռ չենք ճանաչել, որովհետեւ դեռ շատ բան կայ, որ լուսաբանուած չէ։»

Այս աղօթքը գրող Քէվլէրը աստղաբաշխը հալածվում էր եկեղեցու հետեւողոս իր ժամանակի աստուածաբաններից։

«Տէր. Տէր մեր, զի սքանչելի է անուն քո ի վերայ ամենայն երկրի»

«Երանի ժողովրդեան, որը գիտէ զօրհնութիւնս քո Տէր»

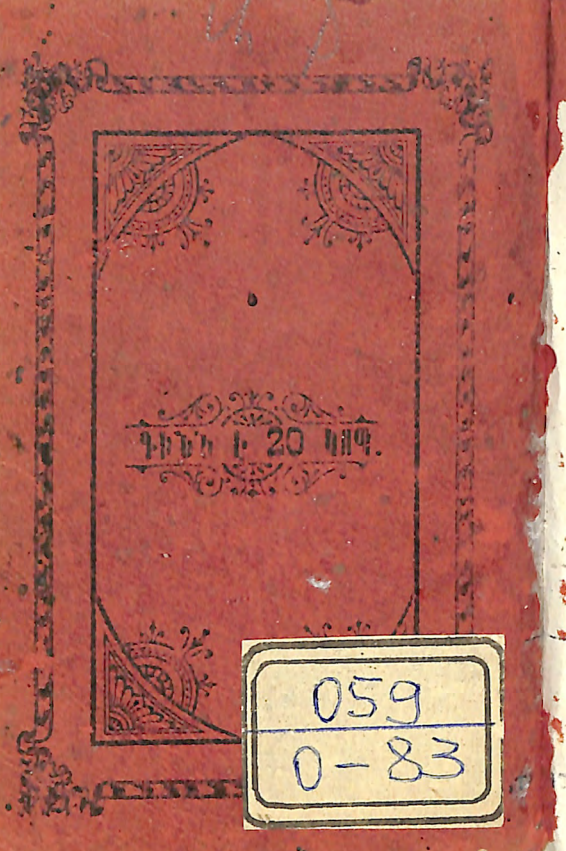
059
0-83

ания

4
5427
2013
<< Ազգային գրադարան
NL0032224